

การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

โดย

Ms.Kim Chansocheata

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A COMPARED STUDY OF COMPOUND WORDS THAT RELATED WITH BODY
PARTS IN THAI LANGUAGE AND KHMER LANGUAGE

By
Ms. Chansocheata KIM

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Thai for Career Development)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

620520001 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : คำประสม, อวัยวะร่างกาย, ภาษาไทย, ภาษาเขมร

Ms. Kim Chansocheata: การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง

“การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยกับภาษาเขมรจากคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร โดยรวบรวมข้อมูลของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายทั้งภายนอกและภายในจาก 3 แหล่ง ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พจนานุกรมเขมร พ.ศ. 2511 และการสังเกตการใช้คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาของทั้งสองภาษา รวมคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยจำนวน 692 คำ และคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรจำนวน 760 คำ

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายมี 26 ความหมาย ได้แก่ 1. ตำแหน่ง 2. พื้นที่ 3. เวลา 4. คน 5. อาการ 6. ลักษณะรูปร่าง 7. การเดินทาง 8. ความรู้สึก 9. การรับรู้ 10. ส่วนประกอบของสิ่งของ 11. การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด 12. ความคิด 13. ลักษณะนิสัย 14. วัตถุประสงค์ 15. อวัยวะร่างกาย 16. โรค 17. ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ 18. ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช 19. ลักษณะทรงผม 20. ธรรมชาติ 21. อาหาร 22. ทำต่อสู้อื่น 23. เสื้อผ้า 24. การคิดคำนวณ 25. มาตรฐานวัดขนาด และ 26. การกระทำ

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสรุปได้อีกว่า ความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรที่เหมือนกัน คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง 1. สิ่งมีชีวิต 2. สิ่งของ 3. อาหาร 4. เสื้อผ้า 5. เวลา 6. พื้นที่ และ 7. โรค / อาการของโรค นอกจากนี้ ความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายยังแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่คนไทยมีแต่คนเขมรไม่มี คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ และ มโนทัศน์ที่คนเขมรมีแต่คนไทยไม่มี คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ

620520001 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : COMPOUND WORDS, BODY PARTS, THAI LANGUAGE, KHMER LANGUAGE

MS. CHANSOCHEATA KIM : A COMPARED STUDY OF COMPOUND WORDS THAT RELATED WITH BODY PARTS IN THAI LANGUAGE AND KHMER LANGUAGE THESIS
ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR UBOL TEDTONG, Ph.D.

This research paper aims to compared and analyze between the meaning of compound words that relates with the body parts in Thai and Khmer language, and to compared and determine between the concepts of Thai speakers and Cambodian speakers from the meaning of compound words relates with body parts in Thai and Khmer language. The data, being the vocabulary of both external and internal human body parts, were collected from 3 sources: Thai dictionary (Ratchabundittiyasathan, 1911), Khmer dictionary (Puttasasanakbundit, 1968) and the narrators of these two languages as the total of 692 Thai words and 760 Khmer words.

The results show that the meaning of compound words that relates with body parts could be divided into 26 meanings. Here is the list of its meaning: 1. Position 2. Space 3. Time 4. People 5. Symptoms 6. Appearances 7. Travel 8. Feelings 9. Perceptions 10. Part of Things 11. Speaking 12. Thought 13. Personal habits 14. Things 15. Body Parts 16. Illnesses 17. Animals (part of animals) 18. Plants (part of plants) 19. Hairstyle 20. Nature 21. Food 22. Fighting postures 23. Clothing 24. Calculation 25. Measurements and 26. Actions.

Moreover, the results also reveals that the meaning of compound words that relates with body parts reflect the concept of Thai speakers and Cambodian speakers. Specifically, the BODY PARTS are: 1. LIVING THINGS 2. THINGS 3. FOOD 4. CLOTHES 5. TIME 6. SPACE and 7. ILLNESS. Therefore, there are two concepts that the writer encountered, which are (a) BODY PARTS is NATURE, met only in Thai Language; and (b) BODY PARTS is ACTION, met only in Khmer Language.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ได้รับพระเมตตาจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนจากโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาด้านการศึกษาแก่ผู้ศึกษา ให้ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ประเทศไทยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมระลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังได้รับความอนุเคราะห์จาก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ดำเนินการช่วยเหลือทุนการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ความเมตตา และความเอาใจใส่ต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด นอกจากนี้ท่านยังกรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการเขียนการค้นคว้าอิสระ และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกโชคดีและซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบพระคุณ และกราบขออภัย ณ โอกาสนี้ หากลูกศิษย์คนนี้ได้ทำผิดพลาดหรือทำให้ผิดหวังในประการใด

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระทุกท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. สุนทรี โชติติติก ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำเพื่อให้การค้นคว้าอิสระเล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในให้แก่ผู้ศึกษา และกรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงการดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างเป็นระบบ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

เหนืออื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่สำคัญในความสำเร็จครั้งนี้ คือ Ms. Eng BUN และ Ms. Huy SIEM ผู้เป็นมารดาและยาย ซึ่งท่านได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างในการเลี้ยงดู และให้การสนับสนุนด้านการศึกษาตลอดทั้งชีวิตของผู้ศึกษา และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับปริญญาโท

Kim Chansocheata

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
สมมติฐานของการศึกษา.....	8
ขอบเขตของการศึกษา.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
วิธีดำเนินการวิจัย	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	12
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสม.....	17
2.2.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในภาษาไทย	17
2.2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในภาษาเขมร.....	19

2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของคำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย	22
2.2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเฉพาะเจาะจงคำศัพท์อวัยวะร่างกายส่วนใด ส่วนหนึ่ง 22	
2.2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำศัพท์อวัยวะร่างกายทั่วไป.....	24
2.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องมโนทัศน์.....	28
บทที่ 3 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร.....	33
3.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย.....	33
3.1.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง	35
3.1.2 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง.....	37
3.1.3 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย	38
3.1.4 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก	40
3.1.5 ความหมายเกี่ยวกับคน.....	42
3.1.6 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ.....	43
3.1.7 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช.....	45
3.1.8 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด.....	47
3.1.9 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์	49
3.1.10 ความหมายเกี่ยวกับอาการ.....	51
3.1.11 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย	53
3.1.12 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า	54
3.1.13 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้	56
3.1.14 ความหมายเกี่ยวกับโรค.....	58
3.1.15 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ	59
3.1.16 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ	61
3.1.17 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่	63

3.1.18 ความหมายเกี่ยวกับความคิด.....	64
3.1.19 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร.....	66
3.1.20 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม	68
3.1.21 ความหมายเกี่ยวกับเวลา.....	70
3.1.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง	71
3.1.23 ความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด	73
3.1.24 ความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้.....	74
3.2 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร	76
3.2.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง	78
3.2.2 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย	80
3.2.3 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง.....	82
3.2.4 ความหมายเกี่ยวกับคน.....	84
3.2.5 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ	85
3.2.6 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย	87
3.2.7 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก	89
3.2.8 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช.....	91
3.2.9 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด.....	92
3.2.10 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ.....	94
3.2.11 ความหมายเกี่ยวกับอาการ.....	96
3.2.12 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้	98
3.2.13 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า	99
3.2.14 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร.....	101
3.2.15 ความหมายเกี่ยวกับเวลา.....	103
3.2.16 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม	105

3.2.17 ความหมายเกี่ยวกับโรค.....	107
3.2.18 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์.....	108
3.2.19 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่.....	110
3.2.20 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ.....	112
3.2.21 ความหมายเกี่ยวกับความคิด.....	113
3.2.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง.....	115
3.2.23 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู้อ.....	117
3.2.24 ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ.....	118
3.2.25 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ.....	119
บทที่ 4 มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย.....	127
4.1 มโนทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย.....	129
4.1.1 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING).....	130
4.1.2 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS).....	143
4.1.3 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD).....	146
4.1.4 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES).....	147
4.1.5 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME).....	149
4.1.6 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE).....	150
4.1.7 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS).....	153
4.1.8 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE).....	155
4.2 มโนทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร.....	161
4.2.1 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING).....	161
4.2.2 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS).....	175
4.2.3 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD).....	178
4.2.4 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES).....	179

4.2.5 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)	181
4.2.6 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)	182
4.2.7 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)	185
4.2.8 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION)....	187
4.3 เปรียบเทียบมโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายใน ภาษาไทยและภาษาเขมร	194
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	203
5.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย.....	203
5.1.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย	204
5.1.2 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร	204
5.2 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย.....	205
5.2.1 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย	205
5.2.2 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร	206
5.3 อภิปรายผลการวิจัย	207
5.4 ข้อเสนอแนะ	214
รายการอ้างอิง	215
ภาคผนวก คลังคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร	218
ประวัติผู้เขียน	262

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยคิดเป็น %.....	75
ตารางที่ 2 กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรคิดเป็น %.....	121
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรคิดเป็น %.....	123
ตารางที่ 4 เปรียบเทียบมโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมร.....	195
ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความต่างกันของมโนทัศน์ที่พบในภาษาไทยและภาษาเขมร	196

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย.....	158
แผนภาพที่ 2 มโนทัศน์ในภาษาไทยคิดเป็น %.....	159
แผนภาพที่ 3 แสดงมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร	191
แผนภาพที่ 4 มโนทัศน์ในภาษาเขมรคิดเป็น %.....	192

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย และประเทศกัมพูชา (ประเทศเขมรในอดีต) เป็นประเทศที่มีชายแดนติดกันหลายจังหวัด จึงทำให้ทั้งสองประเทศเป็นเพื่อนบ้านกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยการไปมาหาสู่กันของประชาชนไทยและประชาชนกัมพูชาทั้งสองฝั่ง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ส่วนมากจะเป็นการทำศึกสงครามระหว่างกัน มีการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจ ตั้งแต่สมัยก่อนที่จะมีชนชาติไทยในสมัยปัจจุบัน เมื่อก่อนดินแดนของประเทศไทยมีชนชาติอื่นตั้งถิ่นฐานก่อนอยู่แล้วคือชนชาติมอญ-เขมร ที่คนไทยเรียกว่า “กล่อม” ซึ่งหมายถึงชาวขอม รวมถึงชาวละว้าหรือมิลักขุ ต่อมาเมื่อชาวไทยอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้จึงจำเป็นต้องสู้รบเพื่อแย่งชิงดินแดนกัน เมื่อได้ตั้งถิ่นฐานแล้ว ชนชาติไทยได้รับวัฒนธรรมผสมผสานจากชาวขอมแต่เดิม และยังคงมีความสัมพันธ์กันเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ชาวไทยมีความสัมพันธ์กับชาวกัมพูชามายาวนานคือจารึกที่พบตามสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น สมัยก่อนสุโขทัยพบว่า มีการใช้อักษรขอมโบราณในการจดบันทึก แต่เมื่อมีการประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหง การจดบันทึกในจารึกจึงเปลี่ยนมาเป็นการใช้อักษรไทยแทนอักษรขอมโบราณ ดังปรากฏในจารึกหลักที่หนึ่งของพ่อขุนรามคำแหงซึ่งเป็นจารึกที่ใช้อักษรไทยและภาษาไทยที่เก่าแก่ที่สุด จารึกหลักนี้พบว่า นอกจากมีคำภาษาไทย คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตแล้ว ยังมีคำยืมภาษาเขมรปรากฏอยู่ ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ในวรรณคดีที่แต่งในสมัยอยุธยา ส่วนมากจะแต่งโดยกวีที่เป็นชนชั้นสูง คือขุนนาง นักปราชญ์ราชบัณฑิต และพระราชวงศ์ รวมถึงองค์พระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นกวีอีกด้วย จึงทำให้ความรู้ทางภาษาของผู้ที่เป็นกวีในสมัยนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภาษาไทยเพียงอย่างเดียว แต่ผู้ที่เป็นกวีในสมัยนั้นจำเป็นต้องมีความรู้แตกฉานครอบคลุมทั้งภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาขอมหรือภาษาเขมรด้วย จึงสามารถสังเกตได้ชัดจากวรรณคดีไทยในสมัยอยุธยาซึ่งพบคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมรปรากฏอยู่หลายเรื่อง (สุรางคนางค์ รัตนวิจารณ์, 2558 : 1 - 2)

นอกจากนี้ ประเทศไทยและประเทศกัมพูชายังมีประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กันในหลายด้าน และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ประเพณี และภาษากันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น รูปแบบการเมืองและคติการปกครองที่ชาวไทยได้รับจากชาวเขมร ทำให้การปกครองแบบพ่อปกครองลูกในสมัยสุโขทัยเปลี่ยนไปเป็นการปกครองแบบทวารวษา คือพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ เพราะในสมัยอยุธยา ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศกัมพูชาโดยการรับวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชามาเป็นแม่แบบในทุกด้าน ทั้งลัทธิความเชื่อในทางศาสนาพราหมณ์ ระบบการเมืองการปกครอง สถาปัตยกรรม ศิลปะ วรรณกรรม หรือแม้แต่ภาษาเป็นต้น ถึงแม้ว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์ ส่วนภาษาเขมรเป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ แต่ทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรกลับมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง และมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ทั้งสองภาษาก็ยังมีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ ดังที่โรสรี วรศะริน (2553 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษานิรุกติศาสตร์พบว่า ในภาษาไทยและภาษาเขมรมีการใช้คำร่วมกันเป็นจำนวนมาก การศึกษาภาษาเขมรโบราณทำให้เห็นว่า ภาษาไทยได้ยืมคำศัพท์จากภาษาเขมรโบราณมาใช้ และคำศัพท์บางคำดังกล่าวเหล่านั้น ภาษาเขมรปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีการใช้อีกแล้ว จึงทำให้ภาษาไทยและภาษาเขมรมีประเด็นที่น่าสนใจและศึกษาหลายประการ

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาที่มีความสัมพันธ์กันมากขึ้นในหลายด้าน ไม่ว่าจะในด้านนโยบายการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการค้า ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร ด้านสารสนเทศ หรือ ด้านวัฒนธรรม จึงส่งผลให้ประชาชนของทั้งสองประเทศได้มีโอกาสไปมาหาสู่กันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนชาวกัมพูชามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยของประเทศไทย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก เพราะภาครัฐของทั้งสองประเทศมีนโยบายร่วมมือสนับสนุนระหว่างประเทศในด้านการศึกษาและด้านการอบรมความรู้ (เขียน ธีระวิทย์ และสุนัย ผาสุข, 2543 : 185 - 186) อีกทั้งมีการให้ทุนแก่นักศึกษาชาวกัมพูชาที่สนใจจะมาเรียนต่อในประเทศไทยด้วย ในนามโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งเป็นทุนของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้มอบให้แก่นักศึกษาของประเทศกัมพูชาทุกปี ที่ทำให้เห็นว่า นอกจากประเทศทั้งสองจะมีลักษณะเหมือนกันในหลายประการ เช่น มีอาชีพหลักเป็นการทำนาปลูกข้าว ทอผ้า และปลูกผัก มีการจักสานเพื่อใช้นุ่งห่มและบริโภค มีการนับถือผี และบูชาผีบรรพบุรุษ ตลอดจนนับถือศาสนาพุทธเหมือนกันแล้ว และยังมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกันมาก ประเทศทั้งสองยังมีโครงการความช่วยเหลือแก่กันหลายโครงการ ทำให้เห็นว่า ภาษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่ใช้ในการสื่อสารกันระหว่างประเทศทั้งสองที่เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกันระหว่างคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ภาษาจึงมีความสำคัญมากสำหรับคนแต่ละคน ประเทศแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ ภาษาเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต แต่สามารถเกิด ตาย ตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาที่มนุษย์ไม่สามารถกำหนดได้ (ณัฐริธา ทับทิม, 2559 : 80) ภาษาจึงเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัวและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน นอกจากนั้น ภาษายังเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์อย่างหนึ่งสำหรับคนแต่ละชุมชนที่มีภาษาเป็นของตน เพราะภาษาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคัดลอกจากใครได้ง่าย ๆ แต่เป็นมรดกอย่างหนึ่งที่บรรพบุรุษของคนแต่ละกลุ่มได้สร้างขึ้นมาตั้งแต่ยุคแรก ๆ ที่มนุษย์ได้มีกำเนิดบนแผ่นดินนี้ และภาษาก็ได้ถ่ายทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงตามแต่ละสมัยจนถึงปัจจุบัน

ภาษายังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่ต้องใช้สื่อสารกันทุกวันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด เช่น การพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ทุกอย่างเป็นการใช้ภาษาทั้งหมดไม่ว่าคนใช้ภาษาจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวว่าตนกำลังใช้ภาษาอยู่ก็ตาม ถึงแม้ว่าคนที่ใช้ภาษานั้นเป็นผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่การพูดและการฟังของคนก็ยังอยู่ในรูปแบบของการใช้ภาษา คือ การใช้ภาษาพูดและฟัง ส่วนคนที่เป็นใบ้และหูหนวกมีการใช้ท่าทางในการสื่อสารก็นับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในการใช้ภาษาเหมือนกัน คือภาษามือของคนที่ไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทุกอย่างที่อยู่รอบตัวคนเป็นภาษาทั้งหมด เพราะภาษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ภาษาทำให้มนุษย์สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ และสามารถเข้าใจในสิ่งที่อีกฝ่ายไม่รู้ หรือเพื่อแสดงความรู้สึกของตนให้อีกฝ่ายได้รับรู้ ภาษาจึงกลายเป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่แห่งใด หรืออยู่ในลักษณะแบบใด ภาษาจะแฝงตัวอยู่ทุกที่ (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557 : 1)

ภาษายังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะว่าวัฒนธรรมจะต้องใช้ภาษาในการถ่ายทอด และจะไม่สามารถถ่ายทอดได้หากไม่มีภาษา และภาษาก็จะมีอยู่จำกัดหากไม่มีวัฒนธรรม ภาษาและวัฒนธรรมจึงเป็นสมบัติของมนุษย์ทุกคนในสังคม และเป็นมรดกทางสังคมที่บรรพบุรุษของคนแต่ละชุมชนในสังคมได้ถ่ายทอด และช่วยกันรักษาต่อ ๆ กันรุ่นสู่รุ่น (สนิท สมัคการ, 2518 : 497) ภาษายังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ที่คนในสังคมมีอยู่ผ่านกระบวนการสื่อสารกันในลักษณะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ศิลปะสาขาต่าง ๆ การแสดงหลายชนิดหลายรูปแบบที่ได้ถ่ายทอดกันเรื่อยมาซึ่งอาจจะมีบางสิ่งได้หายสูญไปแล้ว

เหลือเพียงร่องรอยเท่านั้นที่ยังคงเหลือให้ศึกษาได้เช่น จารึก หนังสือต่าง ๆ เพราะทุกอย่างได้รับการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยจนไม่เหลือร่องรอยเก่าให้เห็น

ในแต่ละภาษา โครงสร้างของภาษาก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะแต่ละภาษาไม่ได้มีโครงสร้างของคำ วลี หรือประโยคเหมือนกันหมด โครงสร้างของแต่ละภาษามีการเปลี่ยนแปลงตามภาษานั้น ๆ นอกเหนือจากนี้ โครงสร้างของคำยังมีส่วนช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายของคำนั้นได้ชัดเจนขึ้นด้วย หากกรณีและผู้รับสารไม่เข้าใจโครงสร้างของคำนั้น ผู้รับสารอาจจะเข้าใจความหมายของคำนั้นได้คลาดเคลื่อนและเข้าใจผิดความหมายจากผู้ส่งสาร (ณัฐริธา ทับทิม, 2559 : 80) นอกจากโครงสร้างของภาษาแล้ว ความหมายของคำก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของภาษา เนื่องจากความหมายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารกันระหว่างผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร หากผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อผิด การสื่อสารก็จะไม่ประสบความสำเร็จ (จิ่ง เลิน, 2562 : 68) จึงทำให้การสื่อสารระหว่างคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งพบปัญหาหลายประการ เช่น ปรีกษางานไม่สำเร็จ เกิดความขัดใจกัน ไม่เข้าใจกันจนอาจกลายเป็นศัตรูกันเสียก็เป็นไปได้ ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นในระดับสถาบันใหญ่ เช่น เกิดปัญหาในการสื่อสารกันระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกหนึ่งประเทศจะส่งผลให้ประเทศทั้งสองมีความขัดแย้งกัน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติด้วย คือ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ดังที่ พระยาอนูมานราชชน (2522 : 257 - 258) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของคำแต่ละคำไม่ได้มีความหมายเดียว แต่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายเมื่อมีคำอื่นเข้ามาประสมด้วย ซึ่งเรียกว่า คำประสม ซึ่งเป็นคำที่เกิดจากการประสมคำหนึ่งกับคำอื่นเพื่อให้เกิดความหมายใหม่

การประสมคำ (Word Compounding) เป็นวิธีการสร้างคำใหม่อย่างหนึ่งในตระกูลภาษาคำโดด เช่น ไทย เขมร จีน เวียดนาม ฯลฯ โดยทั่วไปเมื่อก้าวถึงคำประสม (Word Compound) จะหมายถึง คำที่สร้างจากการนำคำเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาสองคำหรือมากกว่าสองคำมาประสมเข้ากัน เพื่อสร้างคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ที่เป็นความหมายจำเพาะ (Idiosyncratic meanings) ยกตัวอย่างเช่น คำว่า ลูก และ น้ำ เมื่อประสมกันเป็น ลูกน้ำ แล้ว ความหมายก็จะเปลี่ยนแปลงเป็น “ลูกของยุง” (อัญชลี สิงห์น้อย, 2548 : 1) งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย” ของ อนงค์ เที่ยงอุบล (2525 : 37) ได้กล่าวถึงลักษณะของคำประสมไว้ว่า “...คำประสมต้องเป็นคำที่เกิดจากหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไปประกอบกัน คำประสมแต่ละคำต้องมีส่วนประกอบ 2 ส่วน แต่ละส่วนนั้นอาจจะเป็นหน่วยคำอิสระ หรือเป็นหน่วยคำอิสระซึ่งประกอบกันเป็นกลุ่มคำ ส่วนประกอบแต่ละส่วนต้องทำหน้าที่ร่วมกันเป็นคำเดียวกัน...” ที่ทำให้เห็นว่า คำประสมเป็นวิธีสร้างคำใหม่ชนิดหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมากในการสร้างคำใหม่ต่าง ๆ

เพราะส่วนมาก ความหมายของคำที่ประสมแล้วยังมีบางคำที่มีเค้าความหมายเดิมที่ทำให้ผู้ใช้ภาษามีความสะดวกในการใช้คำมากขึ้น เพราะผู้ใช้ภาษาได้เข้าใจความหมายเดิมของคำที่นำมาประสมกันอยู่แล้ว

คำศัพท์ที่ใช้ในภาษาเขมรส่วนมากจะเป็นคำที่มีพยางค์เดียวและสองพยางค์ คำหลายพยางค์ก็มีบ้าง แต่มักจะเป็นคำประสม (กาญจนา นาคสกุล, 2524 : 4) เพราะภาษาเขมรเป็นภาษาคำโดด (Isolating Language) ส่วนคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยส่วนมากจะเป็นคำที่มีเพียงพยางค์เดียว หรือ 2 พยางค์มาประสมกันทำให้เกิดความหมายใหม่ ที่เรียกว่า คำประสม เพราะภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดเหมือนกับภาษาเขมร ภาษาคำโดดจะไม่มีหน่วยคำแสดงการณลักษณะ (Aspect) แสดงกาล (Tense) และแสดงความสอดคล้องของประธานกับกริยา (Subject - Verb Agreement) แต่อย่างใด ซึ่งไม่เหมือนภาษาที่มีวิภัติปัจจัย (Inflectional Languages) อย่างภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ ฯลฯ และภาษาที่มีกราก (Case Marker) อย่างภาษาญี่ปุ่น (อัญชลี สิงห์น้อย, 2548 : 6) จึงทำให้ทั้งสองภาษานี้มีความคล้ายคลึงกันมากในหลายด้าน

ลักษณะที่พบเป็นจำนวนมากอีกลักษณะหนึ่งของคำประสมในภาษาไทย คือ “หน่วยหลัก + หน่วยขยาย” เช่น มือถือ หน้าบ้าน ท้องนา ที่เหมือนกันกับคำประสมในภาษาเขมรที่ “หน่วยหลัก + ส่วนขยาย” เช่น มาตู่บ (មាត់ដូ) หมายถึง ปากของขวิด มาจาก มาต+บ (មាត់+ដូ) ขนงกราส (ខ្នងក្រាស់) หมายถึง ผู้ที่มีผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง มาจาก ขนง+กราส (ខ្នង+ក្រាស់) แสดงให้เห็นถึงวิธีประสมคำที่เหมือนกัน คือ ลักษณะของคำที่นำมาประสมกันจำเป็นต้องมีหน่วยหลักและส่วนขยายเป็นจุดร่วม การนำคำเรียกส่วนอวัยวะมาประสมกับคำอื่น ๆ ช่วยในการสร้างคำใหม่ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น โดยเฉพาะคำว่า หัว เพราะคำที่ประสมกับ หัว จะมีความหมายหมายถึงความสำคัญของสิ่งนั้นอย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น หัวคิ้ว แสดงช่วงเวลาแรก หัวสะพาน แสดงจุดเริ่ม หัวหอม แสดงหน่อต้นไม้ หัวหน้า แสดงความเป็นผู้นำ เป็นต้น (อัญชลี สิงห์น้อย, 2548 : 129) เนื่องจาก คำเรียกสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมบางอย่างมีการประสมคำมาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Body Part) ประกอบอยู่ เช่น หัวหอม หัวใจ หัวแหลม ปากอ่าว เป็นต้น โดยสามารถสังเกตได้ว่า ลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นที่มีคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายประกอบอยู่ด้วย สิ่งนั้นจะมีความสัมพันธ์กับส่วนร่างกายส่วนนั้น เช่น หัวหอม คือ พืชชนิดหนึ่ง มีลักษณะกลม กลิ่นฉุนใช้ในการปรุงอาหาร ซึ่งลักษณะกลมของหัวหอมเปรียบเสมือนลักษณะกลมของศีรษะมนุษย์ที่เรียกว่า หัว แต่มีใช้เท่านั้น คำที่มีคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายประกอบอยู่ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะภายในของร่างกายด้วย

เช่นกัน ตัวอย่าง คำว่า หัวใจ หมายถึง หัวหน้าของกลุ่มที่จะกระทำสิ่งบางอย่าง ซึ่งทำให้เห็นว่า คำว่า หัวใจ ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับรูปลักษณะของ หัว แต่จะสัมพันธ์กับ หัว ในด้านหน้าที่ กล่าวคือ หัว เป็นส่วนที่ควบคุมระบบการทำงานทั้งหมดของคน และทำหน้าที่คิด ที่ทำให้คำที่มีคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายประกอบอยู่มีความสัมพันธ์กับร่างกายของคนทั้งภายนอกและภายใน (มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2537 : 1) เนื่องจากมนุษย์นิยมใช้คำที่มีลักษณะเหมือนอวัยวะร่างกายตรงส่วนใดส่วนหนึ่งไปเรียกสิ่งของที่ตนเห็น

แต่แม้รูปแบบของการสร้างคำประสมของทั้งสองภาษามีลักษณะเหมือนกัน แต่ในรูปแบบ “หน่วยหลัก + หน่วยขยาย” ของคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมรมีความแตกต่างกัน คือ คำประสมในภาษาไทยจะใช้คำหลักในหน่วยหลัก แต่คำประสมในภาษาเขมรบางคำมีการใช้คำหลักในหน่วยขยาย เช่น ฟันหัก (ฟัน + หัก) และ บาก์แถมญ (บាក់ + แถมญ) หมายถึง ฟันหัก มาจาก บาก์ (บាក់) + แถมญ (แถมญ) ซึ่งในคำประสมภาษาไทย คำว่า “ฟัน” ปรากฏอยู่ในตำแหน่งแรก ข้างหน้าคำว่า “หัก” แต่ในคำประสมภาษาเขมร คำว่า “ฟัน” ปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่สอง ข้างหลัง คำว่า “หัก” เหตุเพราะตำแหน่งของคำหลักในคำประสมภาษาเขมรไม่ได้จำกัดอยู่ที่ตำแหน่งแรก (หน่วยหลัก) เสมอ อีกลักษณะหนึ่งของคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมรที่แตกต่างกันคือการเลือกใช้คำมาประสมกัน เช่น คำว่า “หน้าตา” ในภาษาเขมรใช้คำว่า มุขมาต (มุข + มาต) หมายถึง หน้าตา มาจาก มุข (มุข) + มาต (มาต) ซึ่งคำประสมในภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “หน้า” กับ “ตา” แต่คำประสมในภาษาเขมรเลือกใช้คำว่า “หน้า” กับ “ปาก” มาแสดงถึงหน้าตา ทั้งสองลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคำประสมในภาษาไทย และคำประสมในภาษาเขมรอย่างชัดเจน

เนื่องจากคำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทย และภาษาเขมรมีความหมายที่เหมือนกันและแตกต่างกันแล้ว คำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรยังสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนไทย และคนเขมรจากความหมายเปรียบเทียบคำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรอีก เพราะวามโนทัศน์ หมายถึง ภาพที่อยู่ในใจของคนแต่ละคนที่เกิดจากความคิด ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งภาพที่เกิดขึ้นในใจนั้นอาจจะไม่เหมือนกันทุกคน แต่จะมีบางอย่างที่เป็นลักษณะเหมือนกันและรวมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคนแต่ละคน และของคนแต่ละชุมชน ดังที่ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2008) ได้กล่าวถึง มโนทัศน์ไว้ว่า มโนทัศน์เกิดจากการใช้ภาษาที่สะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น

I have never won an argument with him.

ฉันไม่เคยเถียงชนะเขาเลยสักครั้ง

He attacked every weak point in my argument.

ในการโต้เถียงกัน เขามักจะโจมตีจุดอ่อนของฉันเสมอ

(Lakoff and Johnson, 2008 : 4)

จากประโยคข้างต้นแสดงให้เห็นว่า จากคำศัพท์ที่ใช้ เช่น “won” และ “attacked” ล้วนเป็นคำที่เกี่ยวกับการโต้เถียงมาใช้คู่กับบริบทที่เกี่ยวข้องกับการทำสงคราม โดยปกติแล้ว การโต้เถียงก็เหมือนเป็นการทำสงครามกัน เพราะฉะนั้นการใช้ภาษาในลักษณะนี้ถือว่าการนำคำมาใช้เปลี่ยนแปลง และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษได้ว่า ในกรณีตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีมโนทัศน์ว่า การโต้เถียง คือ การทำสงคราม (ARGUMENT is WAR)

ด้วยเหตุที่ คำประสมเป็นวิธีการสร้างคำอย่างหนึ่งของภาษาไทยและภาษาเขมรที่ทำให้คำประสมเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาเปรียบเทียบคำประสมเกี่ยวกับบอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร เพราะภาษาทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันมากในระดับหนึ่ง แต่ในความเหมือนกันของทั้งสองภาษาก็ยังมีความแตกต่างกัน ที่ทำให้ประเด็นนี้มีความน่าสนใจที่จะศึกษาอย่างละเอียด คือในด้านความหมายและมโนทัศน์ของคำประสมภาษาไทยและคำประสมภาษาเขมร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจเรียนภาษาไทย และภาษาเขมรให้ได้เข้าใจความเหมือนและความต่างของทั้งสองภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรจากคำประสมที่ใช้เรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร

สมมติฐานของการศึกษา

1. ความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรมีลักษณะเหมือนกันเป็นจำนวนมาก โดยคำประสมส่วนมากจะมีความหมายเปรียบเทียบหลายความหมาย เช่น แสดงความรู้สึก แสดงการรับรู้ แสดงลักษณะนิสัย เป็นต้น
2. คำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรได้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมร เช่น มโนทัศน์สิ่งมีชีวิต มโนทัศน์สิ่งของ มโนทัศน์อาหาร เป็นต้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ผู้ศึกษาจะศึกษาเฉพาะคำประสมสองคำ ที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรเท่านั้น เนื่องจากภาษาไทยและภาษาเขมรบางคำจะเป็นคำเดี่ยวแต่ออกเสียงสองพยางค์ เช่น อวัยวะ “จมูก” อ่านออกเสียงสองพยางค์ และ อวัยวะ “หู” ภาษาเขมรอ่านว่า ตรอเจียก (ត្រូចៀក) เป็นคำสองพยางค์ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาคำประสมที่เป็นสองคำ และคำที่เป็นอวัยวะร่างกายต้องเป็นหน่วยหลักประสมกับหน่วยขยาย คือ คำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย (หน่วยหลัก) + คำขยาย (หน่วยขยาย)
2. ผู้ศึกษาจะศึกษาคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาเขมรมาตรฐาน โดยไม่รวมคำราชาศัพท์ หรือ ภาษาถิ่นต่าง ๆ
3. ผู้ศึกษาจะศึกษาคำประสมของภาษาไทยและภาษาเขมรที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่

3.1 อวัยวะภายนอก : หัว หน้า หน้าผาก ตา หู จมูก แก้ม ปาก ริมฝีปาก ฟัน ลิ้น คาง
 กราม คอ ไหล่ แขน ข้อศอก มือ นิ้ว ออก นม ท้อง พุง สะดือ หลัง เอว สะโพก ก้น
 ตัก ขา เข่า เท้า (ตีน) เนื้อ หนัง ผิวน

3.2 อวัยวะภายใน : สมอง หัวใจ (ใจ) ปอด ตับ กระเพาะ ลำไส้ (ไส้) กระดูก

4. คำประสมที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

4.1 คำประสมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พิมพ์ครั้งที่ 1
 และ พจนานุกรมเฉลิมรณัฎฐศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตย¹ พ.ศ. 2511 ภาค 1 และภาค 2
 พิมพ์ครั้งที่ 5 เท่านั้น เพราะพจนานุกรมทั้งสองฉบับเป็นพจนานุกรมฉบับล่าสุด และ
 เป็นพจนานุกรมหลักของทั้งสองประเทศ

4.2 คำประสมที่ไม่มีในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และ พจนานุกรม
 เฉลิมรณัฎฐศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตย พ.ศ. 2511 ผู้ศึกษาได้เก็บจากการสังเกตการใช้
 คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษา

5. คำประสมที่นำมาศึกษาทั้งหมดมีคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยจำนวน
 692 คำ และคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรจำนวน 760 คำ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาคำประสมในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้ความหมายของคำประสมตาม
 “หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2” พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2549
 เป็นเกณฑ์ในการศึกษาคำประสมทั้งของไทยและเขมร เพราะหนังสือบรรทัดฐาน
 ภาษาไทย เป็นหนังสือหลักภาษาไทยที่ใช้ในการสอนไวยากรณ์แก่คนไทยทั่วประเทศ
 และทุกสถาบันการศึกษา
2. การถอดอักษรเขมรเป็นอักษรไทยในงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเปรียบเทียบระหว่างตัว
 อักษรไทยกับตัวอักษรเขมร ซึ่งทำให้มีการเขียนตรงกัน แต่การออกเสียงที่แท้จริงของคำ
 ประสมภาษาเขมรอาจไม่เป็นไปตามรูปที่ปรากฏ

¹ พุทธศาสนบัณฑิตย เป็นชื่อของหน่วยงานที่จัดพิมพ์หนังสือแห่งชาติของประเทศกัมพูชา มีสถานะเท่ากับ ราชบัณฑิตยสถานของประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อวัยวะร่างกายในภาษาไทย** หมายถึง ส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบของผู้ใช้ภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาไทยที่ใช้ในการสื่อสารกันในประเทศไทยในปัจจุบัน
2. **อวัยวะร่างกายในภาษาเขมร** หมายถึง ส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบของผู้ใช้ภาษาหนึ่งในตระกูลภาษามอญ-เขมรที่ใช้ในการสื่อสารกันอยู่ในประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน
3. **คำประสม** หมายถึง คำที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เป็นคำที่มีใจความสมบูรณ์ ประสมกันเกิดเป็นคำใหม่ ที่มีความหมายใหม่ ซึ่งอาจจะมีคำความหมายเดิมอยู่หรือไม่ก็ได้
4. **มโนทัศน์** หมายถึง ภาพที่อยู่ในใจของคนแต่ละคนที่เกิดจากความคิด ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งภาพที่เกิดขึ้นในใจนั้นอาจจะไม่เหมือนกันทุกคน แต่จะมีจุดบางอย่างที่เป็นลักษณะเหมือนกันและรวมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคนแต่ละคน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร
2. ทำให้เข้าใจมโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรจากการศึกษาคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร
3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาคำประสมในภาษาไทยและภาษาเขมร
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบคำประสมในภาษาอื่น ๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสม
  - 1.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำประสม
    - 1.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำประสมในภาษาไทย
    - 1.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำประสมในภาษาเขมร
  - 1.2 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบคำประสม
    - 1.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่น
    - 1.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยกับภาษาอื่น
- 2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาอวัยวะร่างกาย
- 3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องมโนทัศน์
- 4 รวบรวมคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร
  - 4.1 คำประสมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และคำประสมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับพุทธศาสนาบัณฑิตย พ.ศ. 2511
  - 4.2 คำประสมที่รวบรวมได้จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย และ ผู้ใช้ภาษาเขมร
  - 4.3 ผู้ศึกษาจำแนกคำประสมตามความหมาย
- 5 เปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของภาษาไทยและภาษาเขมรด้านความหมาย
- 6 วิเคราะห์มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งของไทยและของเขมรจากความหมายเปรียบเทียบของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของภาษาไทยและภาษาเขมร
- 7 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษเปรียบเทียบคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย และภาษาเขมร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรจากคำประสมที่ใช้เรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร

ดังนั้นในบทนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษาต่างประเทศ ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับ “มโนทัศน์” ตามแนวทฤษฎีคิดปริชาน (Cognitive theory) ของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2008)

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเอกสารและงานวิจัย 3 กลุ่ม ประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสม เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย และ เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องมโนทัศน์

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวกับ “มโนทัศน์” ตามแนวทฤษฎีคิดปริชาน (Cognitive theory) ของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2008) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีผู้วิจัยหลายท่านได้นำมาศึกษาเป็นแบบอย่างในการศึกษางานวิจัยตามแนวภาษาศาสตร์ โดยเลคอฟและจอห์นสันได้กล่าวไว้ว่า มโนทัศน์เป็นสิ่งที่มีความหมายมากกว่าภาษาที่คนมองเห็นและใช้กันทั่วไป เพราะมโนทัศน์เป็นสิ่งที่สะท้อนความคิดของผู้บอกลาภาษานั้น ๆ ซึ่งหลายคนมักจะคิดว่า

มโนทัศน์ไม่มีความเกี่ยวข้องกับรูปภาษาที่ใช้ แต่ในความเป็นจริง ภาษาและมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก เพราะมโนทัศน์ไม่เพียงแต่สะท้อนออกมาตามภาษาเท่านั้น แต่ยังสามารถสะท้อนออกมาผ่านกระบวนการความคิดและการกระทำด้วย ที่ทำให้เห็นว่า ภาษาและความคิดได้สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาอย่างชัดเจน

หลายคนไม่รู้ตัวว่า ตัวเองมีมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบใด เพราะกระบวนการกระทำ หรือการพูดต่าง ๆ ได้แสดงออกมาอย่างทันที โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการคิดที่เป็นระบบ เพราะปฏิกิริยาตอบสนองต่าง ๆ ตอบรับเองเสมือนว่า รู้อยู่แล้วว่าต้องทำอะไรกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งในทางตรงข้ามกัน การแสดงออกของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การกระทำ ความคิดทุกอย่าง หรือแม้กระทั่งประสบการณ์ที่มนุษย์พบเจอในแต่ละวัน ทุกอย่างล้วนเป็นมโนทัศน์ทั้งสิ้น ดังประโยคที่ว่า “Our concepts structure what we perceive, how we get around in the world, and how we relate to other people.” ที่หมายถึงว่า มโนทัศน์เป็นสิ่งที่กำหนดความคิดของเรา ทั้งวิธีที่เราปฏิบัติในชีวิตประจำวันและวิธีที่เราปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์มีหน้าที่สำคัญกับชีวิตของคนมาก และภาษาเป็นเครื่องมือในการทำให้เห็นมโนทัศน์นั้น ๆ

มโนทัศน์ต่าง ๆ ได้สะท้อนออกมาตามภาษาง่าย ๆ ที่เราใช้ทุกวันและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เราได้กระทำ ดังตัวอย่าง

Your claims are *indefensible*.

(การเรียกร้องของคุณ*ไม่สามารถโต้แย้งได้*)

I *demolished* his argument.

(ฉัน*ทำลาย*ข้อโต้แย้งของเขา)

I've never *won* an argument with him.

(ฉันไม่เคย*ชนะ*กับเขา)

You disagree? Okay, *shoot!*

(คุณไม่เห็นด้วยกับฉันเหรอ ก็ได้ *ยิงเลย*)

If you use that *strategy*, he'll *wipe you out*.

(หากคุณใช้กลยุทธ์นั้น เขาจะชนะคุณแน่)

(Lakoff and Johnson, 2008 : 4)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษไม่ได้มองว่า การทะเลาะกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่การทะเลาะกันเปรียบเสมือนการทำสงครามที่มีผู้ชนะและผู้แพ้ โดยมีโน้ตที่ว่า คู่ต่อสู้กับเราเป็นคู่แข่งของเราที่เราต้องชนะให้ได้ และยังต้องปกป้องตัวเองไม่ให้แพ้ โดยการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้เราชนะคู่แข่งของเราได้ โดยการใช้ศัพท์ต่าง ๆ เช่น *indefensible* (ไม่สามารถโต้แย้งได้) *demolished* (ทำลาย) *won* (ชนะ) *shoot!* (ยิงเลย) *strategy* (กลยุทธ์) และ *wipe you out* (ชนะคุณแน่) ล้วนแต่เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวกับสงคราม จึงทำให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีโน้ตที่ว่าการทะเลาะกัน คือ การทำสงคราม (ARGUMENT is WAR)

เราอาจจะไม่ได้ตั้งใจให้โน้ตออกมาเป็นแบบนี้ แต่กระบวนการคิดของเราที่ได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้โน้ตที่ออกมาหลายอย่างได้สะท้อนออกมาผ่านภาษาที่เราพูดโดยที่เราไม่รู้ตัว เนื่องจาก ความคิดของเราเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้และทำให้เราปลุกมโนทัศน์ต่าง ๆ ออกมาตามการกระทำและคำพูดของเรา โดยการที่เราเข้าใจสิ่งหนึ่ง และนำมาแปลในรูปแบบที่เรามองเห็น เพราะในเมื่อเราคิดอะไรแบบไหน เราก็จะกระทำตามความคิดของเขา และความคิดและการกระทำเหล่านั้นก็กลายเป็นมโนทัศน์ของเราที่สะท้อนออกมาตามภาษาที่เราพูดและทำให้เห็นถึงวิธีการมองสิ่งต่าง ๆ ของเราบนโลกใบนี้

นอกจากมโนทัศน์การทะเลาะกันเป็นสงครามแล้ว เลคอฟและจอห์นสันยังพูดไว้ว่า มโนทัศน์ที่สะท้อนออกมาตามภาษาที่เราใช้ทุกอย่างยังทำให้เห็นถึงอิทธิพลของมโนทัศน์กับการกระทำทุกวันของเราด้วย ตัวอย่างเช่น

You're *wasting* my time.

(คุณกำลังทำให้ฉันเสียเวลา)

This gadget will *save you* hours.

(อุปกรณ์นี้จะช่วยให้คุณประหยัดเวลาได้หลายชั่วโมง)

I don't *have* the time to *give* you.

(ฉันไม่มีเวลาให้คุณ)

How do you *spend* your time these days?

(ทุกวันนี้คุณใช้เวลาของคุณอย่างไร)

I've *invested* a lot of time in her.

(ฉันทุ่มเทเวลาให้เธอมากมาย)

I don't *have enough* time to *spare* for that. You're *running out* of time.

(ฉันไม่มีเวลาร่างพอสําหรับเรื่องนั้น คุณกำลังจะหมดเวลาแล้ว)

Is that *worth your while*?

(มันคุ้มค่างับเวลาของคุณหรือไม่)

Do you *have* much time *left*?

(คุณมีเวลาเหลืออีกนานไหม)

You don't use your time *profitably*. I *lost a lot of* time when I got sick.

(คุณไม่ใช้เวลาของคุณให้เป็นประโยชน์ ฉันเสียเวลามากเมื่อฉันป่วย)

(Lakoff and Johnson, 2008 : 7 - 8)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เวลาเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพราะเวลาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อสู่ความสำเร็จ ทำให้เวลาและงานมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะเวลาคือเงิน และการทำงานทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับเวลา โดยการจ่ายค่าทำงานตามเวลาที่บริษัทได้กำหนด เป็นต้น บางบริษัทจะให้เงินตามชั่วโมงที่ทำ ส่วนบางบริษัทจะให้เงินตามวัน สัปดาห์ หรือ ปีที่ได้ทำงาน ดังคำศัพท์ที่พบในตัวอย่าง เช่น *wasting* (เสีย) *save you* (ประหยัด) *spend* (ใช้) *invested* (ทุ่มเท) *have enough* (พอ) *running out* (หมด) *worth* (คุ้มค่า) *left* (เหลือ) เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นคำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับเงิน จึงทำให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเวลาว่า เวลา เป็น เงิน (TIME is MONEY) ซึ่งมโนทัศน์เรื่องนี้ ไม่ใช่มีเพียงคนอังกฤษเท่านั้นที่คิดแบบนี้ แต่

มโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่มีความเป็นสากลลักษณะ เพราะมโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่ทุกชาติเห็นว่าเวลา เป็นเรื่องที่สำคัญเหมือนกัน เพราะเวลาเป็นสิ่งที่กำหนดทุกอย่าง เช่น เวลาจ่ายค่าห้อง เวลาจ่าย ดอกเบี้ย และอื่น ๆ ซึ่งทำให้เห็นว่า เวลากับเงินมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เพราะเวลาไม่ใช่เป็น เพียงเงินเท่านั้น แต่เวลายังเป็นสิ่งที่มีการกำหนด (TIME IS A LIMITED RESOURCE) และ เวลายังเป็น สินค้าที่คุ้มค่า (TIME IS A VALUABLE COMMODITY) อีกด้วย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ “มโนทัศน์” ตามแนวทฤษฎีจิตปริชาน (Cognitive theory) ของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2008) มีประโยชน์กับการศึกษาครั้งนี้อย่างยิ่ง เพราะ แนวคิดของ เลคอฟและจอห์นสัน ได้ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่องมโนทัศน์ได้มากขึ้น รวมทั้งความสัมพันธ์ ระหว่างภาษา ความคิด และมโนทัศน์อย่างยิ่ง ซึ่งทั้งสามอย่างนี้เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ และ ส่งผลกระทบต่อกรกระทำและการใช้ชีวิต รวมทั้งมุมมองในการมองโลกของผู้ใช้ภาษาด้วย เพราะ มโนทัศน์ได้ฝังลึกในจิตใจของผู้ใช้ภาษาโดยผู้ใช้ภาษาเองก็ไม่ว่า แต่เราสามารถศึกษาได้จากภาษา ที่ผู้ใช้ภาษาใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้จัดประเภทการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม โดยลำดับ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสม

2.2.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาไทย

2.2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาเขมร

2.2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย

2.2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเฉพาะเจาะจงคำศัพท์อวัยวะร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง

2.2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำศัพท์อวัยวะร่างกายทั่วไป

2.2.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องมโนทัศน์

มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสม

2.2.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในภาษาไทย

งานวิจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น การศึกษาของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) และ แสงเทียน เฟ็งคุ้ม (2535) รายละเอียดมีดังนี้

อนงค์ เอียงอุบล (2525) เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาเกณฑ์ของคำประสม และเพื่อศึกษาวิเคราะห์คำประสมในแง่ต่าง ๆ คือ ส่วนประกอบ หน้าที่ และความหมาย โดยจะศึกษาเฉพาะคำประสมที่เกิดขึ้นตามลักษณะของไทยเท่านั้น ไม่รวมคำประสมที่เกิดขึ้นตามวิธีสมาส ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ของคำประสมมี 3 อย่าง คือ ทุกหน่วยคำที่นำมาประสมกันต้องมีความหมายใหม่แต่ยังคงเค้าความหมายเดิมอยู่ และคำที่นำมาประสมกันแล้วจะไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หรือมีชนิดคำที่ต่างกัน คือ ทั้งสองคำต้องมีชนิดคำที่เหมือนกัน ส่วนในการวิเคราะห์คำประสมในแง่ส่วนประกอบจะแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การเรียงลำดับหน่วยคำในคำประสม และความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นของคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสม ในแง่หน้าที่ คำประสมในภาษาไทยได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมที่มีหน้าที่เพียงอย่างเดียว และคำประสมที่มีหลายหน้าที่ ส่วนในแง่ความหมาย คำประสมในภาษาไทยสามารถแบ่งความหมายเป็น 2 อย่าง คือ ความหมายที่เป็นชื่อ และความหมายที่เป็นกิริยาอาการ

การศึกษาของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) นี้ จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาในการทำความเข้าใจเรื่องคำประสมในภาษาไทยที่เป็นการประสมคำตามลักษณะของไทยแท้ ทั้งในเรื่องความหมายของคำประสมไทยทั้งสองอย่าง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมไทยและคำประสมเขมรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

แสงเทียน เฟ็งคุ้ม (2535) เรียบเรียงปริญญาานิพนธ์เรื่อง **วิเคราะห์คำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มุ่งศึกษาวิธีการประสมคำ และลักษณะทางความหมายของคำประสม** ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ผลการวิจัยพบว่า ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มีคำประสมทั้งหมดจำนวน 2,751 คำ และมีวิธีการประสมคำจำนวน 3 แบบ ได้แก่ การประสมคำด้วยวิธีรวมคำมีจำนวน 844 คำ การประสมคำด้วยวิธี

กลืนคำมีจำนวน 1,651 คำ และการประสมคำด้วยวิธีกลืนคำมีจำนวน 256 คำ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การประสมคำด้วยวิธีกลืนคำเป็นวิธีที่พบบ่อยที่สุดมากกว่าการประสมคำด้วยวิธีรวมคำและวิธีกลายคำ นอกจากนี้ การศึกษาคำประสมด้านลักษณะความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบว่า ความหมายของคำประสมสามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ คือ คำประสมที่มีความหมายคงเดิมจำนวน 1,776 คำ คำประสมที่มีความหมายเปลี่ยนจำนวน 881 คำ และคำประสมที่มีความหมายตามบริบทจำนวน 94 คำ ทำให้เห็นว่า คำประสมที่มีความหมายคงเดิมมีจำนวนมากที่สุด เหตุเพราะคำประสมในภาษาไทยเป็นคำประสมที่มีส่วนหลัก+ส่วนขยาย และความหมายส่วนมากจะอยู่ที่คำนำหน้า (ส่วนหลัก) ที่ทำให้ความหมายของคำที่นำมาประสมกันยังคงมีความหมายคงเดิมอยู่ ส่วนในด้านสัมพันธ์ระหว่างวิธีการประสมคำกับลักษณะทางความหมายของคำประสม เห็นได้ว่า คำประสมที่เกิดจากวิธีรวมคำมีความหมายคงเดิมอยู่เป็นจำนวนมาก แต่คำประสมที่เกิดจากวิธีกลืนคำ ความหมายของคำประสมนั้นจะเปลี่ยนแปลงหรือจะมีความหมายตามบริบท เพราะคำประสมประเภทนี้ส่วนมากมีความหมายในเชิงอุปมาอุปไมยมากกว่าความหมายโดยตรง

งานวิจัยเรื่องนี้จะประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางการวิเคราะห์และเก็บคำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อนำไปสู่วิธีการรวบรวมคำประสมจากพจนานุกรม พร้อมการศึกษาด้านความหมาย มาใช้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในภาษาไทยทั้ง 2 เรื่องข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่ามีการศึกษาเรื่องโครงสร้างและด้านความหมายของคำประสมในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เช่น การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย ของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) มีการศึกษาเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับคำประสม และการวิเคราะห์คำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ของ แสงเทียน เฟ็งคุ่ม (2535) ได้ศึกษาวิธีการประสมคำประสมที่พบวิธีประสมคำถึง 3 แบบ อีกทั้งได้ศึกษาเรื่องความหมายของคำประสมในลักษณะความหมายที่คงเดิมหรือเปลี่ยนไปตามบริบท หรืออาจจะเป็นความหมายโดยนัย ที่ช่วยให้ผู้ศึกษาได้เห็นข้อมูลเบื้องต้นของคำประสมไทย ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาในงานวิจัยนี้

2.2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในภาษาเขมร

งานวิจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น การศึกษาของ วัลยา ช่างขวัญยืน (2549) จรรรียา บุญคง (2554) และ ฌุน รตนา, เมง กวี, ฌา ฉาด และ ลี เลื่อน (ณัฐ รตนา, เมง กวี, ฌา ฉาด และ ลี เลื่อน) (2558) รายละเอียดที่น่าสนใจโดยสรุปมีดังนี้

วัลยา ช่างขวัญยืน (2549) เรียบเรียงบทความเรื่อง **คำประสมในภาษาเขมร : การศึกษาด้านความหมาย** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของคำประสมในภาษาเขมร โดยการแบ่งคำประสมเป็น 2 ลักษณะ คือ คำประสมที่เป็นคำนาม และคำประสมที่เป็นคำกริยา ผลการวิจัยพบว่า คำประสมที่เป็นคำนามเป็นคำประสมที่ใช้เรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ มีทั้งหมดจำนวน 16 รูปแบบ ได้แก่ คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำจำแนกความหมายตามคุณสมบัติ คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำจำแนกความหมายตามลักษณะ คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำจำแนกความหมายตามแหล่งที่เกิด คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุความหมายว่าสิ่งนั้นทำมาจากอะไร คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุความหมายว่าสิ่งนั้นทำทำขึ้นได้อย่างไร คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุว่าส่วนประกอบคืออะไร คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุว่าทำงานได้เพราะอะไร คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุว่าใช้ทำอะไร คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำระบุว่ามีเมื่อไหร่ คำเรียกสถานที่+คำระบุที่ใช้ทำอะไร คำเรียกสถานที่+คำระบุเชื้อชาติผู้อยู่อาศัย คำเรียกคน+คำระบุว่ามีอาชีพอะไร คำเรียกคน+คำระบุแหล่งที่อยู่ คำเรียกชื่ออวัยวะ+คำเรียกชื่อสัตว์ คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นส่วนประกอบ+คำที่เป็นเจ้าของส่วนประกอบนั้น และคำเรียกญาติ+คำเรียกชื่อสัตว์ คำประสมที่เป็นคำนามมีหลายลักษณะเพราะคำนามเป็นชนิดคำที่ประสมง่าย และคำประสมนี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีสิ่งของใหม่ ๆ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ส่วนคำประสมที่เป็นคำกริยาเป็นคำประสมที่หมายถึงกริยาอาการ มีทั้งหมดจำนวน 8 รูปแบบ ได้แก่ คำเรียกชื่ออวัยวะ+คำระบุคุณสมบัติ คำเรียกชื่ออวัยวะ+คำเรียกชื่อสัตว์ คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง+คำที่เป็นอาการของสิ่งนั้น คำกริยา+คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่งซึ่งสัมพันธ์กับคำกริยานั้น คำกริยา+คำเรียกชื่ออวัยวะ คำกริยา+คำเรียกชื่อสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นผู้รับกริยา คำกริยา+คำเรียกชื่อสถานที่ซึ่งสัมพันธ์กับคำกริยานั้น และคำกริยา+คำกริยาซึ่งสัมพันธ์กัน ความหมายของคำประสมที่เป็นคำนามมีทั้งความหมายคงเดิม และความหมายที่เปลี่ยนไปจากเดิม แต่ความหมายที่เปลี่ยนแปลงนั้นก็ยังคงมีเค้าของความหมายเดิมอยู่บ้าง ส่วนความหมายของคำประสมที่เป็นคำกริยาจะไม่มี ความหมายเดิมคงอยู่อีก เพราะความหมายหลังจากที่ได้ประสมแล้วจะเปลี่ยนแปลงจากเดิมทั้งหมด

งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจ และเห็นแนวทางการศึกษาคำประสมของเขมรทั้งสองลักษณะ คือ คำประสมที่เป็นคำนาม และคำประสมที่เป็นคำกริยา พร้อมลักษณะทางด้านความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏในคำประสมภาษาเขมร มาใช้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมร

จรรยา บุญคง (2554) เรียบเรียงการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง **คำประสมในภาษาเขมร สุรินทร์** มุ่งศึกษาลักษณะทางความหมายของคำประสมในภาษาเขมรสุรินทร์ที่ปรากฏในพจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) -ไทย-อังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า คำประสมในพจนานุกรมเขมร(สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ พบทั้งหมดจำนวน 332 คำ จรรยา บุญคง ได้แบ่งความหมายของคำประสมที่พบเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำประสมที่ยังคงความหมายเดิม จำนวน 277 คำ คำประสมที่มีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม จำนวน 54 คำ และคำประสมที่มีความหมายตามบริบท จำนวน 1 คำ ทั้งนี้ ผลการวิจัยได้ทำให้เห็นว่า คำประสมที่ยังคงความหมายเดิมมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากคำประสมเขมรสุรินทร์เป็นคำประสมที่มีโครงสร้างเป็นส่วนหลัก+ส่วนขยาย ที่ส่งผลให้ความหมายของคำประสมยังคงเดิม ส่วนคำประสมที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงมีจำนวนน้อยลงมาจากคำประสมที่ยังคงความหมายเดิม เพราะส่วนมากคำประสมประเภทนี้จะเป็นคำที่มีความหมายแบบสำนวน ซึ่งมีความหมายไม่เป็นไปตามรูปของคำ คำประสมที่มีความหมายตามบริบทมีจำนวนน้อยที่สุด และเกือบจะไม่มี เนื่องจากคำประสมส่วนมากมีความหมายเดียว ที่ทำให้คำประสมนั้นมีความหมายเฉพาะเจาะจงประจำตัว ส่งผลให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความหมายตามบริบทได้

งานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษา ในการทำความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างของคำประสมภาษาเขมรสุรินทร์ ซึ่งมีโครงสร้างเหมือนคำประสมในภาษาเขมรปัจจุบัน คือ ส่วนหลัก + ส่วนขยาย เพื่อนำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมรมากยิ่งขึ้น

ประเด็นต่างกัน โดยวัลยา ช่างขวัญยืน ได้ศึกษาความหมายของคำประสมเฉพาะคำประสมที่เป็นนาม และกริยา ส่วนจรรยา บัญคง ได้ศึกษาความหมายของคำประสมในภาษาเขมร-สุรินทร์ นอกจากนี้ การศึกษาคำประสมในภาษาเขมร (การศึกษาคำประสมในภาษาเขมร (การศึกษาคำประสมในภาษาเขมร) ของ อนุ รตนา, เมง กวี, ฉา ฉาด และ ลี เลื่อน (ณัฐ รตนา, เชน ตรี, ณภ ชาติ และ ณิ เญ็ญ) (2558) ทำให้ผู้ศึกษาได้เห็น ข้อมูลเบื้องต้นของคำประสมในภาษาเขมรในหลายด้าน ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ ประกอบการศึกษาในงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าจะมีประเด็นการศึกษาคำประสมภาษาไทยและคำประสมภาษาเขมรจาก ข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาจากคำศัพท์ในพจนานุกรม หรือจากคำศัพท์ที่ใช้ทั่วไปใน ชีวิตประจำวัน แต่ก็เห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงศึกษาเฉพาะแค่ในภาษาไทยและภาษาเขมร เท่านั้น โดยมุ่งวิเคราะห์คำประสมในด้านความหมายเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบคำประสมภาษาไทยกับคำประสมภาษาเขมร

2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย

2.2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเฉพาะเจาะจงคำศัพท์อวัยวะร่างกาย

ส่วนใดส่วนหนึ่ง

งานวิจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น การศึกษาของ สนิท สมัครการ (2518) และ สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) รายละเอียดมีดังนี้

สนิท สมัครการ (2518) เรียบเรียงบทความเรื่อง “หน้า” ของคนไทย วิเคราะห์ตามแนวคิด ทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ มุ่งศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “หน้า” ของคนไทย วิเคราะห์ตามแนวคิด ทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ตามแนวคิด “ภาษาสัมพัทธ์” (Linguistic Relativity) ตามข้อ สมมติฐานของ “ว็ฟ ซาเปียร์” (Whorf Sapir Hypothesis) ผลการวิจัยพบว่า คำว่า “หน้า” ของคน ไทยมีความหมายทั้งในทางที่ดี (ทางบวก) และทางที่ไม่ดี (ทางลบ) หลังจากที่ได้ศึกษาตามแนวคิด ทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์พบว่า คนไทยให้ความสำคัญกับ “หน้า” มาก “หน้า” เป็นเรื่องหนึ่ง ที่คนไทยทุกคนจะต้องรักษาให้ได้ คือ การรักษาหน้าไม่ให้ห้อยอาย หรือ เหยียดหยาม “หน้า” จึงเป็น สิ่งที่คนไทยยอมและด้วยค่าต่าง ๆ ในการรักษาเอาไว้ ที่ทำให้ “หน้า” เปรียบเสมือน “ตัวแทน” ของคน

ไทยทุกคนที่ต้องทำทุกอย่างเพื่อรักษาไว้ให้ได้ไม่ว่าจะต้องแลกกับอะไร โดยเฉพาะคนที่มีฐานะดีในสังคมมักจะใช้ทรัพย์สินที่ตนมีเพื่อกระจายอำนาจหรือเพื่อแสดงสถานภาพทางสังคมกับผู้มีฐานะต่ำกว่าซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสังคม

งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้จะ เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางการวิเคราะห์อวัยวะ “หน้า” ตามแนวคิดทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่เป็นแบบอย่างในการสรุปลักษณะมโนทัศน์ของคำศัพท์อวัยวะร่างกายของคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมร โดยเฉพาะอวัยวะร่างกาย “หน้า”

สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง **อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย** มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ใจ” เมื่อใช้เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ และ วิเคราะห์มโนทัศน์ทางความหมายที่เป็นผลมาจากการใช้คำว่า “ใจ” เป็นอุปลักษณ์จากการรวบรวมคำว่า “ใจ” ที่ปรากฏทั้งในตำแหน่งหน้าและตำแหน่งหลังพยางค์อื่น โดยรวมทั้งหมดมีจำนวน 258 คำ ผลการวิจัยพบว่า ความหมายของคำว่า “ใจ” เมื่อใช้เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แล้ว ล้วนแต่มีความหมายที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยสามารถแบ่งความหมายได้ 5 ประเภทได้แก่ ความหมายแสดงคน แสดงสภาพ แสดงการกระทำ แสดงลักษณะนิสัย และ แสดงความรู้สึก แต่ความหมายของคำว่า “ใจ” จะขึ้นอยู่กับบริบท หรือ คำที่คำว่า “ใจ” ประสมอยู่ว่า “ใจ” จะมีความหมายแบบใด ส่วนมโนทัศน์ทางความหมายของคำว่า “ใจ” คือ ใจ เป็น มนุษย์และคุณสมบัติของมนุษย์ (Mind is Person) เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนไทยที่เป็นผู้บอกภาษา ว่าเห็นคำว่า “ใจ” เป็นคน

เช่นเดียวกับการศึกษาในงานวิจัยที่ผ่านมา งานวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางการวิเคราะห์อวัยวะ “ใจ” ในเชิงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เพื่อนำไปสู่เป็นแบบอย่างในการสรุปลักษณะมโนทัศน์ของคำศัพท์อวัยวะร่างกายของคำประสมในภาษาไทยและคำประสมในภาษาเขมร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเฉพาะเจาะจงคำศัพท์อวัยวะร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งทั้ง 2 เรื่องข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่าความหมายของคำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายมีความหลากหลายมาก และมีการศึกษาเรื่องความหมายของคำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายเป็นจำนวนมาก เช่น การศึกษา“หน้า” ของคนไทย วิเคราะห์ตามแนวคิดทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ ของ สนิท สมักรการ (2518) และ การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย ของ สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) ได้ศึกษาความหมายของคำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย แต่ศึกษาในประเด็นต่างกัน โดย สนิท สมักรการ ได้ศึกษาความหมายของคำศัพท์อวัยวะร่างกาย “หน้า” เพียงอย่างเดียว ส่วนสุกัญญา รุ่งแจ้ง ได้ศึกษาเฉพาะความหมายของคำศัพท์อวัยวะร่างกาย “ใจ” ซึ่งงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ได้ให้ผู้ศึกษาเห็นข้อมูลเบื้องต้นของความหมายของคำศัพท์อวัยวะร่างกาย “หน้า” และ “ใจ” ในหลายด้าน ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาในงานวิจัยนี้

2.2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำศัพท์อวัยวะร่างกายทั่วไป

งานวิจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น งานวิจัยของ ทิพพา ไชยฤกษ์ (2535) มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2537) อุทุมพร มีเจริญ (2542) และ เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน (2561) รายละเอียดที่น่าสนใจ โดยสรุปมีดังนี้

ทิพพา ไชยฤกษ์ (2535) เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง **โครงสร้างและความหมายของคำประสมในภาษาไทยที่สร้างจากคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์** มีวัตถุประสงค์เพื่อหากฎหรือเกณฑ์ต่าง ๆ ในการตัดสินคำประสมที่มีส่วนประกอบของคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนประกอบของคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ โดยศึกษาเฉพาะคำที่เกี่ยวกับคนหรือพฤติกรรมของคน และคำประสมที่เป็นสำนวนรวมทั้งหมดจำนวน 629 คำ ผลการวิจัยพบว่ามีกฎหรือเกณฑ์ต่าง ๆ ในการตัดสินคำประสมที่มีส่วนประกอบของคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์มีโครงสร้างและหน้าที่ของคำประสมนั้น โดยหน้าที่ของคำประสมจะแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ประการแรกทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว และประการที่สองทำหน้าที่หลายอย่าง ส่วนในด้านความหมายสามารถจำแนกออกเป็น 3 อย่าง ได้แก่ ความหมายที่หมายถึงบุคคลหรือคน สิ่งทั่วไป และ กิริยาอาการ นอกจากนี้ คำประสมที่มีส่วนประกอบของคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ยังสัมพันธ์กับค่านิยม หรือวัฒนธรรมของคนไทยด้วย เช่น วัฒนธรรมด้านการพูด วัฒนธรรมด้านการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมด้านการรักษาหน้า ชื่อเสียง เกียรติยศ และ วัฒนธรรมด้านความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ

งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางการศึกษาเรื่องความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยได้มากขึ้น และยังช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับวิธีการดำเนินชีวิตของคนไทย เพื่อนำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2537) เรียบเรียงสารนิพนธ์เรื่อง **วิเคราะห์อุปสรรคในภาษาไทยที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ใช้เป็นอุปสรรคในภาษาไทย และ เพื่อศึกษาเรื่องโครงสร้าง การใช้ และ ความหมายของอุปสรรคที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตั้งแต่ส่วนลำคอขึ้นไป ได้แก่ หัว หน้า ปาก หู ตา และ คอ โดยการเก็บข้อมูลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524 ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ใช้เป็นอุปสรรคในภาษาไทยด้านโครงสร้างพบที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ คำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เป็นคำนาม และ คำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ส่วนด้านการใช้ อุปสรรคที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีการนำไปใช้เรียกชื่อสิ่งของ พืช สถานที่ และ สิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ความหมายของอุปสรรคที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รูปร่างลักษณะ ตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือ ทั้ง 3 อย่างร่วมกัน เช่น อุปสรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ตำแหน่งและหน้าที่ เป็นอุปสรรคที่มาจาก หัว หน้า และ ปาก ส่วนอุปสรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและหน้าที่ เป็นอุปสรรคที่มาจาก ตา และ หู และอุปสรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและหน้าที่ เป็นอุปสรรคที่มาจาก คอ อย่างเดียว

งานวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางในการวิเคราะห์คำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตั้งแต่ส่วนลำคอขึ้นไป เพื่อนำไปสู่การสรุปลักษณะของอุปสรรคต่าง ๆ ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยได้ว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรได้แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรว่าเป็นอย่างไรบ้าง

อุทุมพร มีเจริญ (2542) เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของ คำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย** มุ่งศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย และมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาจากคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย โดยจะศึกษาเฉพาะอวัยวะภายนอกของร่างกายเท่านั้น และเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาษาระดับข้อความ 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทเรื่องเล่า ประเภทโน้มน้าว ประเภทอธิบาย และประเภทกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่าความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยจำนวน 19 อวัยวะร่างกายมีความหมายเปรียบเทียบที่เป็นอุปลักษณ์ตายแค่ 2 คำ คือ หน้า และ เนื้อ นอกจากนั้นเป็นความหมายเปรียบเทียบที่เป็นอุปลักษณ์คงที่ทั้งหมด โดยสามารถแบ่งออกเป็น 22 ความหมายได้แก่ ความหมายเปรียบเทียบแสดงตำแหน่ง ความหมายเปรียบเทียบแสดงร่างกาย ความหมายเปรียบเทียบแสดงวัตถุ-อุปกรณ์ ความหมายเปรียบเทียบแสดงลักษณะ-นิสัย ความหมายเปรียบเทียบแสดงลำดับ ความหมายเปรียบเทียบแสดงเรื่องที่ไม่เปิดเผย ความหมายเปรียบเทียบแสดงมาตราวัด ความหมายเปรียบเทียบแสดงความคิด ความหมายเปรียบเทียบแสดงความสำคัญหรือสาระสำคัญ ความหมายเปรียบเทียบแสดงการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด ความหมายเปรียบเทียบแสดงส่วนประกอบของสรรพสิ่ง ความหมายเปรียบเทียบแสดงการครอบครอง ความหมายเปรียบเทียบแสดงการรับรู้ (การได้ยิน และ การมองเห็น) ความหมายเปรียบเทียบแสดงความรู้สึก ความหมายเปรียบเทียบแสดงการเดินทาง ความหมายเปรียบเทียบแสดงรูปร่าง-ลักษณะ ความหมายเปรียบเทียบแสดงการกระทำ ความหมายเปรียบเทียบแสดงอาการ ความหมายเปรียบเทียบแสดงคน ความหมายเปรียบเทียบแสดงชื่อเสียง-เกียรติยศ ความหมายเปรียบเทียบแสดง เวลา (ฤดู กาล และ ลำดับเหตุการณ์) และ ความหมายเปรียบเทียบแสดงพื้นที่ ส่วนเรื่องมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาจากคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยพบว่ามีทั้งหมด 3 มโนทัศน์ ได้แก่ ร่างกายเป็นคน (Body is Person) ร่างกายเป็นพื้นที่ (Body is Space) และ ร่างกายเป็นเวลา (Body is Time) ทำให้เห็นถึงความคิดที่เป็นนามธรรมของผู้ใช้ภาษาอย่างชัดเจน

การศึกษาของ อุทุมพร มีเจริญ (2542) นี้ จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำ ความเข้าใจเรื่องความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยได้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องมโนทัศน์ของคำศัพท์อวัยวะร่างกายต่าง ๆ ในภาษาไทย นอกจากนี้ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของ อุทุมพร มีเจริญ ได้อธิบายไว้อย่างเป็นระบบและละเอียดชัดเจน พร้อมการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน ที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นลักษณะของความหมายและมโนทัศน์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ยังเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ของผู้ศึกษาอีกด้วย

เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน (2561) เรียบเรียงบทความเรื่อง **อุปลักษณเชิงมโนทัศน์คำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทย** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้อุปลักษณเพื่อสื่อมโนทัศน์ใหม่จากคำที่เกี่ยวข้องอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทย โดยคำที่นำมาศึกษามีทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ หัว หน้า ตา ปาก มือ และ เท้า ผลการวิจัยพบว่า คำที่เกี่ยวข้องอวัยวะในภาษาจีนมีการใช้แสดงมโนทัศน์ใหม่มากกว่าในภาษาไทย แต่มีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในการใช้การทำงานและตำแหน่งของอวัยวะมาสื่อความหมาย เช่น คำว่า “หัว” เป็นอวัยวะที่อยู่บนสุดของร่างกาย ถูกนำมาสื่อความหมายในตำแหน่งสูงสุดหรือบนสุด คำว่า “หน้า” เป็นส่วนหน้าของศีรษะ ถูกนำมาสื่อความหมายส่วนบนของบางสิ่งของสถานที่และสิ่งของ คำว่า “ตา” ถูกนำมาสื่อรูปร่างลักษณะของวัตถุสิ่งของตามรูปร่างลักษณะของตา คำว่า “ปาก” เป็นอวัยวะที่ใช้ในการกิน ถูกนำมาสื่อความหมายตำแหน่งทางเข้าออกของสิ่งของหรือสถานที่ต่าง ๆ คำว่า “มือ” เป็นอวัยวะที่ใช้จับสิ่งของ ถูกนำมาสื่อความหมายในการทำอาชีพ การงาน หรือความสามารถในการทำงาน และ คำว่า “เท้า” เป็นอวัยวะที่อยู่ล่างสุดของร่างกาย ถูกนำมาสื่อความหมายในตำแหน่งปลายสุดและล่างสุดของสถานที่และสิ่งของ โดยส่วนมากมโนทัศน์ใหม่ของชาวจีนและชาวไทยเกิดจากความเชื่อ และความคุ้นเคยกับสิ่งรอบตัวที่แตกต่างกันของคนแต่ละชาติ

งานวิจัยดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทาง วิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของคำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทยแล้ว ยังช่วยสนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญของมโนทัศน์ที่มีผลต่อระบบความคิด ค่านิยม ความเชื่อ การดำเนินชีวิต ของผู้ใช้ภาษาไทยและผู้ใช้ภาษาจีนที่มีต่ออวัยวะร่างกายแต่ละส่วน อีกทั้งช่วยแสดงให้เห็นระบบความคิดที่เหมือนและแตกต่างกันระหว่างมโนทัศน์ในสังคมที่ต่างภาษากัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรจากคำประสมที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ที่ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาคั้งนี้ด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำศัพท์อวัยวะร่างกายทั่วไปทั้ง 3 เรื่องข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่าคำศัพท์อวัยวะร่างกายมีความหลากหลายมาก และมีการศึกษาเรื่องความหมายและด้านมโนทัศน์ของคำที่สร้างจากอวัยวะร่างกายเป็นจำนวนมาก เช่น การศึกษาโครงสร้างและความหมายของคำประสมในภาษาไทยที่สร้างจากคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ ของ ทิพพา ไชยฤกษ์ (2535) ได้ศึกษาความหมายของคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ซึ่งพบว่า คำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์ยังสัมพันธ์กับค่านิยม หรือวัฒนธรรมของคนไทยด้วย นอกจากนี้ การศึกษาวิเคราะห์อุป

ลักษณะในภาษาไทยที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ของ มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2537) การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะในร่างกายในภาษาไทย ของ อุทุมพร มีเจริญ (2542) และ การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์คำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทย ของ เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน (2561) ได้ศึกษาความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายแล้วยังศึกษาให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายด้วย แต่มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และ อุทุมพร มีเจริญ ได้ศึกษาเฉพาะคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาไทย ส่วนเบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน ได้ศึกษาคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาไทยยังเปรียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาจีนด้วย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นข้อมูลเบื้องต้นของคำที่สร้างจากอวัยวะในร่างกายทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาในงานวิจัยนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่ามีการศึกษาคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายจากข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาแค่ในภาษาไทย หรือเปรียบเทียบกับภาษาอื่น แต่ก็เห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงศึกษาเฉพาะแค่ในภาษาไทยเท่านั้น โดยมุ่งวิเคราะห์คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในด้านความหมายเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบคำประสมภาษาไทยกับคำประสมภาษาเขมร

2.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องมโนทัศน์

งานวิจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น งานวิจัยของ ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2556) ภัทรา พิเชษฐศิลป์ (2556) และ คยอง อิน ปาร์ค (2558) รายละเอียดมีดังนี้

ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2556) เรียบเรียงวิจัยเรื่อง **มโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย : กรณีศึกษาคำว่า “หลัง” ที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม** มุ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์การขยายความหมายของคำว่า “หลัง” และ เพื่อวิเคราะห์มโนทัศน์พื้นที่คำว่า “หลัง” ในภาษาไทยที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม โดยการเก็บข้อมูลทั้งหมดจำนวน 1,919 ข้อมูล จากฐานข้อมูล Search Engine Smart Office ของเว็บไซต์พันทิปดอทคอม ผลการวิจัยพบว่า การขยายความหมายของคำว่า “หลัง” ในภาษาไทยที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอมมีจำนวน 11 ความหมาย ได้แก่ มนุษย์ ส่วนของร่างกาย

มนุษย์และสัตว์ ลำดับเหตุการณ์ ลำดับเวลา ทิศทาง ลักษณะนาม สิ่งที่เกิดจากจุดเด่น ลำดับถัดจากวัตถุ ด้านหลังของวัตถุที่อยู่ตรงหน้า ตำแหน่งด้านบนของวัตถุ และ ตำแหน่งสุดท้ายของวัตถุ โดยการขยายความหมายของคำว่า “หลัง” มี 2 ความหมาย คือ การขยายความหมายด้วยวิธีการเปรียบเทียบ ได้แก่ การขยายความหมายด้วยวิธีนามนัย และ การขยายความหมายด้วยวิธีอุปลักษณะ และ การขยายความหมายด้วยวิธีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ การกลายเป็นคำนามเป็นคำลักษณะนาม และการกลายเป็นคำบุพบท ส่วนมโนทัศน์พื้นที่คำว่า “หลัง” ในภาษาไทยที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอมพบว่า มโนทัศน์พื้นที่คำว่า “หลัง” มี 4 ตำแหน่ง ได้แก่ มโนทัศน์หน้า มโนทัศน์หลัง มโนทัศน์บน และ มโนทัศน์ล่าง แต่มโนทัศน์ล่างจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการรับรู้ผ่านอวัยวะ “ตา” ซึ่งเป็นอวัยวะในการมองเห็น

การศึกษาของ ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2556) นี้ จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการวิเคราะห์สรุปลักษณะของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะคำอวัยวะ “หลัง” ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้ที่ศึกษาได้เห็นแนวทางการศึกษาเข้าใจในลักษณะของความหมายและมโนทัศน์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภัทรา พิเชษฐศิลป์ (2556) เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง **มโนทัศน์ของ “XIN” ในภาษาจีน และ “ใจ” ในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่าง ๆ ของ “XIN” ในภาษาจีนและ “ใจ” ในภาษาไทย และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อ “XIN” และ “ใจ” ตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน โดยรวบรวมคำ “ใจ” ทั้งหมดจำนวน 813 คำ และคำ “XIN” ทั้งหมดจำนวน 610 คำ ผลการวิจัยพบว่า ความหมายต่าง ๆ ของ “XIN” และ “ใจ” มีความสัมพันธ์กันในความหมายที่เป็นอุปลักษณะและนามนัย เนื่องจากปัจจัยด้านความคิดและความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวหลักทำให้เกิดความสัมพันธ์นี้ โดยคำว่า “XIN” และ “ใจ” สามารถแบ่งออกเป็น 3 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ อวัยวะหัวใจ ตัวทำหน้าที่คิดและรู้สึก และ ศูนย์กลาง ซึ่งทำให้เห็นว่า “XIN” และ “ใจ” เปรียบเสมือนตัวแทนของมนุษย์ที่สามารถกำหนดการกระทำของผู้ที่เป็นเจ้าของได้ ที่ทำให้เห็นว่า “XIN” และ “ใจ” คือ ตัวตนของมนุษย์ ภัทรา พิเชษฐศิลป์ พบว่า คนจีนและคนไทยมีมโนทัศน์ “XIN” และ “ใจ” คล้ายคลึงกันคือ “XIN” และ “ใจ” เป็นสัญลักษณ์ของการมีชีวิต นอกจากนี้ “XIN” และ “ใจ” ยังเป็นตัวกำหนดและเป็นศูนย์กลางของความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์อีกด้วย

งานวิจัยเรื่องนี้ ได้แสดงให้เห็นให้ผู้ศึกษาได้เห็นถึงกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทาง อรรถศาสตร์ปริชานซึ่งเป็นความรู้และเป็นแนวทางการศึกษามโนทัศน์อย่างหนึ่ง อีกทั้งเป็นแนวทาง ของศึกษาวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบอวัยวะ “ใจ” ด้วย แนวทางการศึกษาดังกล่าวนี้อาจจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ศึกษาใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายใน ภาษาไทยและภาษาเขมรว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรได้แสดง ให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรว่าเป็นอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอวัยวะร่างกาย “ใจ” เพราะ การอธิบายมโนทัศน์เรื่อง “ใจ” ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจว่ามนุษย์แต่ละชาติมีความคิดเกี่ยวกับ “ใจ” ไม่ เหมือนกัน แต่มนุษย์สามารถนำลักษณะเด่นที่ตนคิดไว้มาใช้เพื่อสื่อความคิดที่ตนต้องการได้อย่าง ชัดเจน

คยอง อึน ปาร์ค (2558) เรียบเรียงบทความเรื่อง **มโนทัศน์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทย เปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทย เปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี ตลอดจนศึกษามโนอุปลักษณ์ความหมายเชิงนามธรรมของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี โดยจะศึกษาเฉพาะคำว่า “ใจ” ที่เป็นการขยายความเท่านั้น ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ได้แก่ ใจคือสิ่งที่มีตัวตน (Mind is an Entity) โดยมีมโนทัศน์นี้ปรากฏในรูปของมโนอุปลักษณ์ทั้ง 11 มโนทัศน์ดังนี้ ใจคือ ร่างกาย (Mind is a Body) ใจคือภาชนะ (Mind is a Container) ใจคือพื้นที่/ห้อง (Mind is a Space (Room)) ใจคือสิ่งของ (Mind is an Object) ใจคือสิ่งเปราะบาง (Mind is a Brittle Object) ใจคือสิ่งเคลื่อนที่ (Mind is a Moving Object) ใจคือของกิน/อาหาร (Mind is an Edible Object (Food)) ใจคือทรัพยากร (Mind is a Resource) ใจคือหนังสือ/กระดาษ (Mind is a Book (Paper)) ใจคือดอกไม้ (Mind is Flower) และ ใจคือสิ่งพหุพจน์ (Mind is Multiple Object) โดยมีมโนทัศน์ ใจคือสิ่งพหุพจน์ พบแค่ในภาษาไทยเท่านั้น ภาษาเกาหลีไม่มีมโนทัศน์นี้ การขยาย ความหมายของ “ใจ” เป็นความหมายเชิงนามธรรมที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมทาง ปัญญา หรือ ลักษณะนิสัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกันของภาษาไทยและภาษาเกาหลี เนื่องจากมีเงื่อนไข ในทางวัฒนธรรมหรือภาษาที่แตกต่างกัน

งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการทำความเข้าใจและเห็นแนวทางการศึกษาเรื่องมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย “ใจ” ในภาษาไทยในด้านเปรียบเทียบได้มากขึ้น และยังช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์อวัยวะร่างกาย “ใจ” ที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นนามธรรมด้วย นอกจากนี้ กระบวนการวิเคราะห์งานวิจัยข้างต้นยังแสดงให้เห็นถึงการจำแนกมโนอุปลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนย่อย ๆ ของมโนทัศน์ใหญ่ ซึ่งงานวิจัยนี้มีประโยชน์กับนักศึกษาเช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่กล่าวถึงในประเด็นเดียวกัน และผลการศึกษาของคยอง อึน ปาร์ค ยังเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนผลการศึกษาหรือส่วนการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ของผู้ศึกษาอีกด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามโนทัศน์ทั้ง 3 เรื่องข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่ามโนทัศน์ของคำศัพท์อวัยวะร่างกายมีความหลากหลายมาก เช่น การศึกษามโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย : กรณีศึกษาคำว่า “หลัง” ที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม ของ ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2556) ได้ศึกษาความหมายของคำอวัยวะร่างกาย “หลัง” พบว่า มโนทัศน์ล่างของคำว่า “หลัง” จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการรับรู้ผ่านอวัยวะ “ตา” ซึ่งเป็นอวัยวะในการมองเห็นเท่านั้น นอกจากนี้ การศึกษามโนทัศน์ของ “XIN” ในภาษาจีนและ “ใจ” ในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน ของ ภัทรา พิเชษฐศิลป์ (2556) และ การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี ของ คยอง อึน ปาร์ค (2558) ได้ศึกษามโนทัศน์ของ “ใจ” และศึกษาเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่งานวิจัยของภัทรา พิเชษฐศิลป์ ได้ศึกษาเปรียบเทียบ “ใจ” ในภาษาไทยกับภาษาจีน ส่วนงานวิจัยของคยอง อึน ปาร์ค ได้ศึกษาเปรียบเทียบ “ใจ” ในภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่างานวิจัยทั้งสองนี้ได้ศึกษามโนทัศน์ของ “ใจ” เหมือนกัน แต่ผลที่ได้คือ “ใจ” เป็นสัญลักษณ์ของการมีชีวิต และ “ใจ” คือ สิ่งที่มีตัวตน มโนทัศน์ทั้ง 2 นี้ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่า ถึงแม้ว่า “ใจ” เป็นคำเดียวกัน แต่การศึกษาข้อมูลตามแนวคิดต่างกันส่งผลให้มโนทัศน์ที่พบมีความต่างกัน แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่ ทำให้ผู้ศึกษาเห็นระบบความคิดหรือมุมมองความคิดของคนในสังคมที่มีต่ออวัยวะต่าง ๆ ตัวอย่างการศึกษามโนทัศน์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจในข้อมูลเบื้องต้นของมโนทัศน์จากคำเรียกอวัยวะร่างกายได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาในงานวิจัยนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น แม้จะปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องคำประสมอย่างกว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ มีการศึกษาเรื่องคำประสมของไทยและภาษาเขมรทั้งในด้านโครงสร้างและความหมาย การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมภาษาไทยกับภาษาอื่น และการศึกษาเรื่องคำที่สร้างจากอวัยวะร่างกายก็ตาม ผู้ศึกษายังไม่พบว่ามีผู้ใดได้ศึกษาเกี่ยวกับประเด็น “เปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทยและภาษาเขมร” และยังไม่มียานวิจัยได้ศึกษาคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร ด้วยเหตุผลนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ในด้านความหมายและมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งสอง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาคำประสมของไทยและของเขมรในประเด็นต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ 3

ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร รวมทั้งที่เกิดจากคำเรียกอวัยวะร่างกายปรากฏร่วมกับคำอื่น จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรที่ศึกษาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พจนานุกรมเขมรฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย พ.ศ. 2511 และการสังเกตการใช้คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษามีความหมายเปลี่ยนนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ คำประสมที่เกี่ยวกับคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่

อวัยวะภายนอก ได้แก่ หัว หน้า หน้าผาก ตา หู จมูก แก้ม ปาก ริมฝีปาก ฟัน ลิ้น คาง
 กราม คอ ไหล่ แขน ข้อศอก มือ นิ้ว ออก นม ท้อง พุง สะตือ หลัง
 เอว สะโพก ก้น ตัก ขา เข่า เท้า (ตีน) เนื้อ หนัง ผิว

อวัยวะภายใน ได้แก่ สมอง หัวใจ (ใจ) ปอด ตับ กระเพาะ ลำไส้ (ไส้) กระดุก ซึ่งมี
 รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย

ส่วนต่าง ๆ ของอวัยวะร่างกาย ที่ปรากฏร่วมกับคำอื่น ย่อมมีความหมายที่หลากหลายนอกเหนือไปจากความหมายเดิมของคำเรียกอวัยวะของร่างกาย เช่น ในภาษาไทย คำว่า “หัว” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้คำนิยามว่า ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1324) เมื่อคำว่า “หัว” ไปปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ เช่น หัวค้ำ หัวหน้า หัวกระสุน เป็นต้น ความหมายของคำว่า “หัว” ก็จะมีหลายอย่าง ด้วยในบริบทเหล่านี้ไม่ได้มีความหมายที่อ้างถึงส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ แต่จะมีความหมายที่อ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น คำว่า “หัวค้ำ” ซึ่งหมายถึงเวลาเริ่มมีด หรือ เวลาที่ยังไม่ตีมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325) หรือกล่าวถึงอีกนัยหนึ่ง คำว่า “หัวค้ำ” จัดเป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับเวลา จะเห็นได้ว่า “หัว” ในบริบทนี้ ไม่ได้อ้างถึงส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์แต่มีความหมายที่อ้างถึงเวลา

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำประสมที่สร้างจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมายเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายตามการปรากฏร่วมกันกับคำต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 24 กลุ่มความหมาย ดังต่อไปนี้

- 3.1.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง
- 3.1.2 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง
- 3.1.3 ความหมายเกี่ยวกับคน
- 3.1.4 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย
- 3.1.5 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก
- 3.1.6 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ
- 3.1.7 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช / ส่วนประกอบของพืช
- 3.1.8 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด
- 3.1.9 ความหมายเกี่ยวกับอาการ
- 3.1.10 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์ / ส่วนประกอบของสัตว์
- 3.1.11 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย
- 3.1.12 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ
- 3.1.13 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า
- 3.1.14 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้
- 3.1.15 ความหมายเกี่ยวกับความคิด
- 3.1.16 ความหมายเกี่ยวกับโรค
- 3.1.17 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่
- 3.1.18 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร
- 3.1.19 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

3.1.20 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

3.1.21 ความหมายเกี่ยวกับเวลา

3.1.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

3.1.23 ความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด

3.1.24 ความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้

มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยาม “ลักษณะ” ว่า สมบัติเฉพาะตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1048) ส่วนคำว่า “รูปร่าง” หมายถึง ลักษณะร่างกาย, ทรวดทรง, ทรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1011) ดังนั้น “ลักษณะรูปร่าง” หมายถึง ลักษณะร่างกายของคนแต่ละคนที่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าและเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ลักษณะรูปร่าง มีจำนวน 83 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หน้าอ่อน ขาดะเกียบ หลังกึ่ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หน้าอ่อน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าอ่อน”

หน้า	+	อ่อน	---->	หน้าอ่อน
[ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผาก		ไม่กระด้าง, นิ่ม, ไม่		[ที่มองดูอายุน้อยกว่าอายุ
ลงมาจดคาง]		แก่]		จริง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “อ่อน” ซึ่งหมายถึงไม่กระด้าง, นิ่ม, ไม่แก่ (ราชบัณฑิตยสถาน,

2556 : 1386) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้าอ่อน” หมายถึง ลักษณะที่มองดูอายุน้อยกว่าอายุจริง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1291)

ชาตะเกียบ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ชาตะเกียบ”

ชา	+	ตะเกียบ	---->	ชาตะเกียบ
[อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อเท้า สำหรับยันกายและเดิน]		[เครื่องมือสำหรับคีบอาหารทำด้วยไม้หรืองาเป็นต้นเป็นคู่ ๆ]		[ชาคนที่ลีบเล็ก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ชา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตะเกียบ” ซึ่งหมายถึงเครื่องมือสำหรับคีบอาหารทำด้วยไม้หรืองาเป็นต้นเป็นคู่ ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 472) เมื่อประสมกับคำว่า “ชา” คำว่า “ชาตะเกียบ” หมายถึง ลักษณะชาคนที่ลีบเล็ก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 185)

หลังกึ่ง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หลังกึ่ง”

หลัง	+	กึ่ง	---->	หลังกึ่ง
[ซีกของกายที่ตรงข้ามกับหน้าอก]		[ข้อสัตว์น้ำไม่มีกระดูกสันหลัง หายใจด้วยเหงือก ลำตัวยาว]		[หลังโกงน้อย ๆ เหมือนหลังกึ่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หลัง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กึ่ง” ซึ่งหมายถึงข้อสัตว์น้ำไม่มีกระดูกสันหลัง หายใจด้วยเหงือก ลำตัวยาว แบนหรือกลม แบ่งเป็นปล้อง ๆ เปลือกที่หุ้มท่อนหัวและอกคลุมมาถึงอกปล้องที่ 8 ส่วนใหญ่ก็มีลักษณะแบนข้าง ก้ามและขาอยู่ที่ส่วนหัวและอก มี 10 ขา พบในน้ำจืดและน้ำเค็ม มีหลายชนิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 133) เมื่อประสมกับคำว่า “หลัง” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “หลังกึ่ง” หมายถึง ลักษณะที่หลังโกงน้อย ๆ เหมือนหลังกึ่ง

3.1.2 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง

คำว่า “ตำแหน่ง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ที่อยู่, แห่งที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 498)

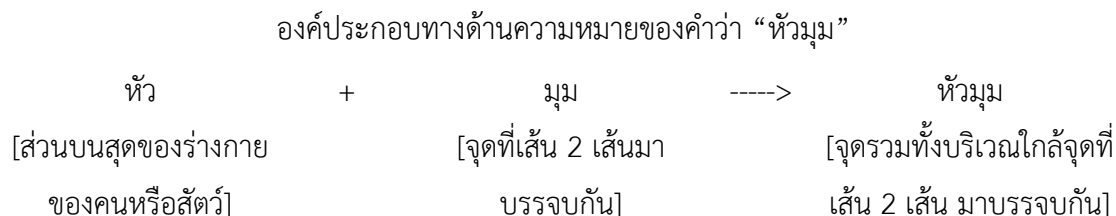
จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ตำแหน่ง มีจำนวน 73 คำ ข้อมูลที่พบเช่น คอสะพาน หัวมูม ก้นคลอง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

คอสะพาน

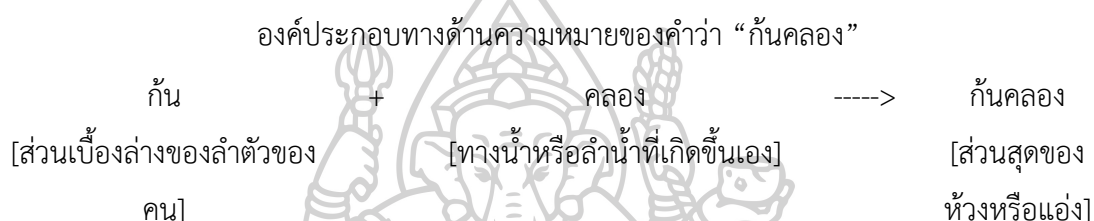
จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “คอ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “สะพาน” ซึ่งหมายถึงสิ่งที่สร้างหรือทำขึ้นสำหรับข้ามแม่น้ำลำคลอง, สิ่งทีสร้างหรือทำขึ้นลงในน้ำสำหรับขึ้นลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1195) เมื่อประสมกับคำว่า “คอ” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “คอสะพาน” หมายถึง ตำแหน่งที่ส่วนของถนนต่อกับเชิงสะพาน

หัวมูม

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หั่ว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “มูม” ซึ่งหมายถึงจุดที่เส้น 2 เส้นมาบรรจบกัน, เนื้อที่ตรงด้านยาวกับด้านสกัดที่เป็นด้านก้นหรือขวางมาบรรจบกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 915) เมื่อประสมกับคำว่า “หั่ว” คำว่า “หั่วมูม” หมายถึง ตำแหน่งจุดรวมทั้งบริเวณใกล้จุดที่เส้น 2 เส้น แนว 2 แนว หรือระนาบ 2 ระนาบมาบรรจบกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1326)

ก้นคลอง

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ก้น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “คลอง” ซึ่งหมายถึงทางน้ำหรือลำน้ำที่เกิดขึ้นเองหรือขุดเชื่อมกับแม่น้ำหรือทะเล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 236) เมื่อประสมกับคำว่า “ก้น” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “ก้นคลอง” หมายถึง ตำแหน่งส่วนสุดของห้วงหรือแอ่ง

3.1.3 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

คำว่า “ลักษณะ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นสมบัติเฉพาะตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1048) ส่วนคำว่า “นิสัย” หมายถึง ความประพฤติที่เคยชิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 639) ดังนั้น “ลักษณะนิสัย” หมายถึง ความประพฤติเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ลักษณะนิสัย มีจำนวน 67 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หน้าด้าน ใจดำ มือบอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หน้าด้าน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าด้าน”

หน้า	+	ด้าน	---->	หน้าด้าน
[ส่วนของศีรษะตั้งแต่ หน้าผากลงมาจดคาง]		[กระด้าง, ไม่นิ่ม]		[มีสีหน้าไม่สลดทั้งที่ควร จะอายแต่ก็ไม่อาย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ด้าน” ซึ่งหมายถึงกระด้าง, ไม่นิ่ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 430) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้าด้าน” หมายถึง ลักษณะนิสัยที่มีสีหน้าที่ไม่สลดทั้งที่ควรจะอายแต่ก็ไม่อาย, โดยปริยายหมายความว่า ไม่มีความรู้สึกอายในสิ่งที่ควรอาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288)

ใจดำ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ใจดำ”

ใจ	+	ดำ	---->	ใจดำ
[สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึกนึก และคิด]		[อย่างสีเขมาไฟจับกัน หม้อ]		[เห็นแก่ตัว, ไม่เอื้อเพื่อใคร, ขาด ความกรุณา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ใจ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ดำ” ซึ่งหมายถึงสีอย่างสีเขมาไฟจับกันหม้อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 433) เมื่อประสมกับคำว่า “ใจ” คำว่า “ใจดำ” หมายถึง ลักษณะนิสัยที่เห็นแก่ตัว, ไม่เอื้อเพื่อใคร, ขาดความกรุณา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 341)

มือบอน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มือบอน”

มือ	+	บอน	---->	มือบอน
[อวัยวะที่อยู่ต่อจากปลายแขน สำหรับจับ]		[อาการที่ปากหรือ มืออยู่ไม่สุข]		[อาการที่มืออยู่ไม่สุข ชอบขีดเขียนตามกำแพง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มือ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “บอน” ซึ่งหมายถึงอาการที่ปากหรือมืออยู่ไม่สุข (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 658) เมื่อประสมกับคำว่า “มือ” คำว่า “มือบอน” หมายถึง ลักษณะนิสัยที่มืออยู่ไม่สุข ชอบขีดเขียนตามกำแพงหรือชอบเด็ดดอกไม้ใบไม้ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 912)

3.1.4 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก

คำว่า “ความรู้สึก” ซึ่งหมายถึงเกิดอาการที่รู้ว่าเป็นสุขหรือทุกข์ หรือ จิตใจที่อยู่ข้างใน

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ความรู้สึก มีจำนวน 65 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ท้องแฉวน ตาเขียว เนื้อเต็น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ท้องแฉวน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ท้องแฉวน”

ท้อง	+	แฉวน	---->	ท้องแฉวน
[ส่วนของร่างกายด้านหน้า มีสะดืออยู่ ตรงกลาง มีกระเพาะและไส้อยู่ภายใน]		[เกี่ยวห้อยอยู่]		[หิวจัด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ท้อง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “แฉวน” ซึ่งหมายถึง เกี่ยวห้อยอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 :

217) เมื่อประสมกับคำว่า “ท้อง” คำว่า “ท้องแขวน” หมายถึง ความรู้สึกที่หวัด
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 551)

ตาเขียว

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตาเขียว”

ตา	+	เขียว	---->	ตาเขียว
[ส่วนหนึ่งของร่างกายที่ทำหน้าที่ดู]		[สีเขียวสดใส]		[โกรธจัด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เขียว” ซึ่งหมายถึงสีเขียวสดใส, บางทีหมายถึงเขียวครามด้วย เช่น สุดเกล้าฟ้าเขียว โกรธจนหน้าเขียว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 213) เมื่อประสมกับคำว่า “ตา” คำว่า “ตาเขียว” หมายถึง ความรู้สึกที่โกรธจัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 490)

เนื้อเต้น

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เนื้อเต้น”

เนื้อ	+	เต้น	---->	เนื้อเต้น
[ส่วนของร่างกายคนและสัตว์อยู่ถัดหนังเข้าไป]		[กิจกรรมที่อยู่แล้วยกเท้าขึ้น ๆ ลง ๆ ถี่ ๆ]		[อิจฉา หรือ ริษยา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เนื้อ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เต้น” ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่อยู่แล้วยกเท้าขึ้น ๆ ลง ๆ ถี่ ๆ, เคลื่อนไหวขึ้น ๆ ลง ๆ หรือไป ๆ มา ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 509) เมื่อประสมกับคำว่า “เนื้อ” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “เนื้อเต้น” หมายถึง ความรู้สึกที่ตีใจมากจนเนื้อเต้น

3.1.5 ความหมายเกี่ยวกับคน

คำว่า “คน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า มนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 226)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง คน มีจำนวน 64 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หลังบ้าน มือขวา หน้าใหม่ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หลังบ้าน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หลังบ้าน”

หลัง	+	บ้าน	---->	หลังบ้าน
[ซีกของกายที่ตรงข้ามกับ หน้าอก]		[อยู่, สิ่งปลูกสร้าง สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย]		[ภรรยาของผู้มีอำนาจในวง ราชการบ้านเมือง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หลัง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “บ้าน” ซึ่งหมายถึงที่อยู่, สิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย, บริเวณที่เรือนตั้งอยู่, ถิ่นที่มีมนุษย์อยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 669) เมื่อประสมกับคำว่า “หลัง” คำว่า “หลังบ้าน” หมายถึง คนที่เป็นภรรยาของผู้มีอำนาจในวงราชการบ้านเมือง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1255)

มือขวา

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มือขวา”

มือ	+	ขวา	---->	มือขวา
[อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ต่อ จากปลายแขน]		[ตรงข้ามกับ ซ้าย]		[ใกล้ชิด, ที่ไว้วางใจได้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มือ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ขวา” ซึ่งหมายถึงตรงข้ามกับ ซ้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 176) เมื่อประสมกับคำว่า “มือ” คำว่า “มือขวา” หมายถึง คนใกล้ชิด, ที่เก่งกล้าสามารถ, ที่ไว้วางใจได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 911)

หน้าใหม่

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าใหม่”

หน้า	+	ใหม่	---->	หน้าใหม่
[ส่วนของศีรษะตั้งแต่ หน้าผากลงมาจดคาง]		[เพิ่งมี, มีอีกนอกจากที่ เคยมีอยู่แล้ว]		[ที่เพิ่งเคยเห็น หรือรู้จักกัน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ใหม่” ซึ่งหมายถึงเพิ่งมี, มีอีกนอกจากที่เคยมีอยู่แล้ว, ไม่เคยประสบมาก่อน, เริ่มแรก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1358) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้าใหม่” หมายถึง คนที่เพิ่งเคยเห็นหรือรู้จักกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1291)

3.1.6 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ

คำว่า “วัตถุ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นสิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1104)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง วัตถุ มีจำนวน 41 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ตาเต็ง หน้ากาก ปากกา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตาเต็ง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตาเต็ง”

ตา	+	เต็ง	---->	ตาเต็ง
[ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำ หน้าที่ดู]		[ทับลงไป]		[เครื่องชั่งหรือตาชั่งขนาด เล็กชนิดหนึ่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เต็ง” ซึ่งหมายถึงทับลงไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 509) เมื่อประสมกับคำว่า “ตา” คำว่า “ตาเต็ง” หมายถึง เครื่องชั่งหรือตาชั่งขนาดเล็กชนิดหนึ่ง มีถาดห้อยอยู่ทางหัวคั่นที่เป็นไม้หรืองาช้าง มีตุ้มถ่วงห้อยเลื่อนไปมาตามคั่นได้ เดิมใช้สำหรับชั่งทอง เงิน เพชร และพลอย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 490)

หน้ากาก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้ากาก”				
หน้า	+	กาก	---->	หน้ากาก
[ส่วนของศีรษะตั้งแต่ หน้าผากลงมาจดคาง]		[สิ่งที่เหลือเมื่อคั้นหรือคัดเอา ส่วนดีออกแล้ว]		[เครื่องบังใบหน้า ทั้งหมดหรือบางส่วน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กาก” ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เหลือเมื่อคั้นหรือคัดเอาส่วนดีออกแล้ว, หยากเยื่อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 109) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้ากาก” หมายถึง เครื่องบังใบหน้าทั้งหมดหรือบางส่วน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1287)

ปากกา

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ปากกา”

ปาก	+	กา	---->	ปากกา
[อยู่ที่บริเวณใบหน้า มี ลักษณะเป็นช่องสำหรับ กินอาหาร]		[ช้อนขนาดกลาง ปาก ใหญ่หนาแบนข้าง ตาสีดำ ตัวสีดำ]		[เครื่องสำหรับขีดเขียน ชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย ตัวปากและด้าม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ปาก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กา” ซึ่งหมายถึงช้อนขนาดกลางชนิด *Corvus macrorhynchos* Wagler วงศ์ย่อย *Corvinae* ในวงศ์ *Corvidae* ปากใหญ่หนาแบนข้าง ตาสีดำ ตัวสีดำ ร้องเสียง “กา ๆ ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 109) เมื่อประสมกับคำว่า “ปาก” คำว่า “ปากกา” หมายถึง เครื่องสำหรับขีดเขียนชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยตัวปากและด้าม ตัวปากมักทำด้วยโลหะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 737)

3.1.7 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช

คำว่า “ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช” หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของพืชแต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นพืชประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของพืชแต่ละชนิด โดยรวมทั้งต้นไม้ พืช หรือ ผลไม้ประเภทต่าง ๆ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช มีจำนวน 40 คำ ข้อมูลที่พบเช่น อกร่อง พุงปลา หัวหอม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

อกร่อง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “อกร่อง”

อก	+	ร่อง	---->	อกร่อง
[ส่วนของร่างกายด้านหน้า อยู่ระหว่างคอกับท้อง]		[รอยลึกเป็นช่องทางไปตามยาว, สันดินระหว่างท้องร่องสำหรับ เพาะปลูก]		[ชื่อมะม่วงพันธุ์หนึ่ง ผลเป็นร่องด้านข้าง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “อก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ร่อง” ซึ่งหมายถึงรอยลึกเป็นช่องทางไปตามยาว, สันดินระหว่างท้องร่องสำหรับเพาะปลูก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 974) เมื่อประสมกับคำว่า “อก” คำว่า “อกร่อง” หมายถึง ชื่อมะม่วงพันธุ์หนึ่งของชนิด *Mangifera indica* L. ผลเป็นร่องด้านข้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1362)

พุงปลา

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “พุงปลา”

พุง	+	ปลา	---->	พุงปลา
[ท้อง]		[สัตว์น้ำเลือดเย็นมีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็นส่วนหัว ลำตัว และหาง]		[ชื่อเรียกสิ่งทีนูนปูดขึ้นมาจากกิ่ง และใบของไม้ต้นหลายชนิดใน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “พุง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ปลา” ซึ่งหมายถึงชื่อสัตว์น้ำเลือดเย็นมีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็นส่วนหัว ลำตัว และหาง หายใจด้วยเหงือก มีครีบใช้ช่วยในการเคลื่อนไหวและทรงตัว บางชนิดมีเกล็ด บางชนิดไม่มี รูปร่างลักษณะ ขนาด และพฤติกรรมแตกต่างกันมากมาย กินทั้งพืชและสัตว์ พบในแหล่งน้ำทั่วไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 723) เมื่อประสมกับคำว่า “พุง” คำว่า “พุงปลา” หมายถึง ชื่อเรียกสิ่งทีนูนปูดขึ้นมาจากกิ่งและใบของไม้ต้นหลายชนิดในสกุล *Terminalia* วงศ์ *Combretaceae* เช่น สมอไทย (*T. chebula* Retz.) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841)

หัวหอม

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวหอม”

หัว	+	หอม	---->	หัวหอม
[ส่วนบนสุดของร่างกายของ คนหรือสัตว์]		[ไม้ล้มลุกมีหัวหลายชนิด กลิ่นฉุน ใช้ปรุงอาหาร]		[ชื่อพืชชนิด หนึ่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หัว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หอม” ซึ่งหมายถึงชื่อไม้ล้มลุกมีหัวหลายชนิดในสกุล Allium วงศ์ Alliaceae กลิ่นฉุน ใช้ปรุงอาหาร เช่น หอมใหญ่ หอมหัวใหญ่ หรือ หอมฝรั่ง (A. cepa L.) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1321) เมื่อประสมกับคำว่า “หัว” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “หัวหอม” หมายถึง ส่วนของหัวพืชที่นำมาปรุงอาหาร

3.1.8 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด

คำว่า “การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด” หมายถึง การเปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ หรือ การพูดจาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด มีจำนวน 36 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ปากตลาด ปากจัด ลิ้นลาย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ปากตลาด

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ปากตลาด”

ปาก	+	ตลาด	---->	ปากตลาด
[อยู่ที่บริเวณใบหน้า มี ลักษณะเป็นช่องสำหรับกิน อาหาร]		[ชุมนุมเพื่อซื้อขายของต่าง ๆ หรือ สถานที่ซึ่งปรกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็น ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้า]		[ถ้อยคำที่ โจษหรือ เล่าลือกัน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ปาก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตลาด” ซึ่งหมายถึงชุมนุมเพื่อซื้อขายของต่าง ๆ หรือ สถานที่ซึ่งปรกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว หรือของเสีง่าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 465) เมื่อประสมกับคำว่า “ปาก” คำว่า “ปากตลาด” หมายถึง การพูดที่เป็นถ้อยคำที่โจษหรือเล่าลือกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 738)

ปากจัด

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ปากจัด”

ปาก	+	จัด	---->	ปากจัด
[อยู่ที่บริเวณใบหน้า มีลักษณะเป็นช่องสำหรับกินอาหาร]		[ยิง, เต็มที่, เกินปรกติมาก]		[ชอบพูดจาหรือโต้เถียงด้วยถ้อยคำแข็งกร้าวไม่สุภาพ, ต่าแก่]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ปาก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จัด” ซึ่งหมายถึงยิง, เต็มที่, เกินปรกติมาก, มากหรือหนักไปในทางใดทางหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 250) เมื่อประสมกับคำว่า “ปาก” คำว่า “ปากจัด” หมายถึง การชอบพูดจาหรือโต้เถียงด้วยถ้อยคำแข็งกร้าวไม่สุภาพ, ต่าแก่, ชอบพูดจาหยาบค้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 737)

ลิ้นลาย

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ลิ้นลาย”

ลิ้น	+	ลาย	---->	ลิ้นลาย
[อวัยวะที่อยู่ในปากที่ทำให้รู้รส]		[ลักษณะเป็นแบบซ้ำ ๆ เป็นหมู่ ๆ]		[ที่พูดสลับปลับ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ลื่น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ลาย” ซึ่งหมายถึงลักษณะเป็นแบบซ้ำ ๆ เป็นหมู่ ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1054) เมื่อประสมกับคำว่า “ลื่น” คำว่า “ลื่นลาย” หมายถึง การหลุดสลับ, พุดกลับกลอกเชื่อไม่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1061)

3.1.9 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์

คำว่า “ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์” หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของสัตว์แต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นสัตว์ประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของสัตว์แต่ละชนิด

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ มีจำนวน 28 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ลื่นทะเล ลื่นหมา ก้นปล่อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ลื่นทะเล

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ลื่นทะเล”

ลื่น	+	ทะเล	---->	ลื่นทะเล
[อวัยวะที่อยู่ในปาก มีหน้าที่		[ห้วงน้ำเค็มที่เว้งกว้าง		[กระดองปลาหมึก
1. กลืนอาหารให้เข้ากันแล้วส่งลง		กว้างใหญ่ แต่เล็กกว่า		ชนิดหนึ่ง สำหรับ
ในลำคอ		มหาสมุทร]		ใช้ทำยาและขัด
2. ช่วยในการออกเสียง 3. ให้รู้รส]				สิ่งของ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ลื่น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ทะเล” ซึ่งหมายถึงห้วงน้ำเค็มที่เว้งกว้างกว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 557) เมื่อประสมกับคำว่า “ลื่น” คำว่า “ลื่นทะเล” หมายถึง กระดองปลาหมึกชนิดหนึ่ง สำหรับใช้ทำยาและขัดสิ่งของ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1062)

ลิ้นหมา

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ลิ้นหมา”

ไส้	+	เดือน	---->	ลิ้นหมา
[ส่วนของทางเดินอาหารซึ่งอยู่ระหว่าง กระเพาะอาหารกับทวารหนัก]		[ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วย นม มีเขี้ยว 2 คู่]		[ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสัน หลังกลุ่มที่มีลำตัวกลม เป็นปล้องหลายชนิด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ลิ้น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หมา” ซึ่งหมายถึงชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิดหลายสกุล ในวงศ์ Canidae มีรูปร่างและสีขนแตกต่างกัน ลำตัวมีขนปกคลุม หัวอาจยาวและแหลม หรือกลม และสั้น มีเขี้ยว 2 คู่ ตีนหน้ามี 5 นิ้ว ตีนหลังมี 4 นิ้ว ซ่อนเล็บไม่ได้ บางพันธุ์สามารถนำมาฝึกหัดให้ช่วยงานของมนุษย์ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1299) เมื่อประสมกับคำว่า “ลิ้น” คำว่า “ลิ้นหมา” หมายถึง ชื่อปลาในอันดับ Pleuronectiformes มีหลายชนิด หลายสกุล พบทั้งในทะเล น้ำกร่อย และน้ำจืด เมื่อเกิดใหม่ตาจะอยู่คนละข้างกันเหมือนลูกปลาทั่วไป แต่เมื่อเจริญเติบโตขึ้นกะโหลกจะบิดไปข้างใดข้างหนึ่ง เป็นผลให้กล้ามเนื้อข้างหนึ่งบิดตามไปด้วย จึงทำให้ตาทั้ง 2 ข้างเหนี่ยวกันมาหรือเคลื่อนมาอยู่ด้านเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 492)

ก้นปล่อง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ก้นปล่อง”

ก้น	+	ปล่อง	---->	ก้นปล่อง
[ส่วนเบื้องล่างของ ลำตัวของคน]		[ช่องหรือรูที่ทะลุขึ้นจากพื้นดิน, สิ่งที่เป็นช่องกลวงคล้ายท่อตั้งตรง ขึ้นไปสำหรับควันขึ้นหรือรับลม]		[ชื่อยุ่ง ที่พบทั่วไป เวลา เกาะหรือดูเด็ดคนหรือ สัตว์ หัวจะปักลง ก้นชี้ขึ้น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ก้น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ปล่อง” ซึ่งหมายถึงช่องหรือรูที่ทะลุขึ้นจากพื้นดิน, สิ่งที่เป็นช่องกลวงคล้ายท่อตั้งตรงขึ้นไปสำหรับควันขึ้นหรือรับลม, ช่องที่ทะลุขึ้นจากถ้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556

: 721) เมื่อประสมกับคำว่า “ก้น” คำว่า “ก้นปล่อง” หมายถึง ชื่ออยู่ในสกุล Anopheles วงศ์ Culicidae ที่พบทั่วไป เช่น ชนิด A. dirus Peyton & Harrison, A. minimus Theobald, A. maculatus Theobald ยุงเหล่านี้เวลาเกาะหรือดูดเลือดคนหรือสัตว์ หัวจะปักลง ก้นชี้ขึ้น ผงด้านข้างของส่วนท้องไม่มีเกล็ด ทั้งเพศผู้และเพศเมียมีรยางค์ปากยื่นยาวออกมา 1 คู่ ทำให้เหมือนกับมีปากเป็นสามแฉก เพศเมียดูดเลือดและบางชนิดเป็นพาหะในการนำโรคมมาสู่คนและสัตว์ เช่น ไข้มาลาเรีย เพศผู้กินน้ำหรือน้ำหวานจากเกสรดอกไม้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 7)

3.1.10 ความหมายเกี่ยวกับอาการ

คำว่า “อาการ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า สภาพที่เป็นอยู่หรือที่เป็นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1401)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง อาการ มีจำนวน 26 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ออกหัก ปากขม ท้องขึ้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ออกหัก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ออกหัก”		
อก	+	หัก
[ส่วนของร่างกายด้านหน้า อยู่ระหว่างคอกับท้อง]	+----->	หัก
		[พลาดหวังและมักจะ ใช้ในด้านการรัก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “อก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หัก” ซึ่งหมายถึงพลาดหวังหรือทำให้พับเหียงเพื่อให้ขาดหรือหลุดออกจากกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1322) เมื่อประสมกับคำว่า “อก” คำว่า “ออกหัก” หมายถึง อาการพลาดหวังและมักจะใช้ในด้านการรัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1362)

ปากชม

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ปากชม”

ปาก	+	ชม	----->	ปากชม
[อยู่ที่บริเวณใบหน้า มีลักษณะ เป็นช่องสำหรับกินอาหาร]		[รสอย่างหนึ่งอย่างรส สะอาดหรือบอระเพ็ด]		[อาการที่รู้สึกชมใน ปากเมื่อเวลาเป็นไข้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ปาก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ชม” ซึ่งหมายถึงรสอย่างหนึ่งอย่างรสสะอาดหรือบอระเพ็ด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 169) เมื่อประสมกับคำว่า “ปาก” คำว่า “ปากชม” หมายถึง อาการที่รู้สึกชมในปากเมื่อเวลาเป็นไข้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 737)

ท้องขึ้น

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ท้องขึ้น”

ท้อง	+	ขึ้น	----->	ท้องขึ้น
[ส่วนของร่างกายด้านหน้า มี สะดืออยู่ตรงกลาง มีกระเพาะ และไส้อยู่ภายใน]		[ไปสู่เบื้องบน เบื้องสูง หรือ ไปสู่เบื้องที่ถือว่า ตรงข้ามกับลง]		[อาการที่ท้องอืด เพราะลมในกระเพาะ อาหารเพื่อขึ้น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ท้อง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ขึ้น” ซึ่งหมายถึงไปสู่เบื้องบน เบื้องสูง หรือ ไปสู่เบื้องที่ถือว่าตรงข้ามกับลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 201) เมื่อประสมกับคำว่า “ท้อง” คำว่า “ท้องขึ้น” หมายถึง อาการที่ท้องอืดเพราะลมในกระเพาะอาหารเพื่อขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 551)

3.1.11 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

คำว่า “อวัยวะ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นชิ้น, ส่วน, ส่วนของร่างกาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1381) ส่วนคำว่า “ร่างกาย” หมายถึง ตัวตน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 994) ดังนั้น คำว่า “อวัยวะร่างกาย” หมายถึง ส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง อวัยวะร่างกาย มีจำนวน 24 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ฟันแท้ ขากรรไกร หนังกำพรั้า ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ฟันแท้

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ฟันแท้”

ฟัน	+	แท้	---->	ฟันแท้
[กระดูกเป็นซี่ ๆ อยู่ในปาก สำหรับกัด ฉีกเคี้ยวอาหาร]		[ล้วน ๆ, ไม่มีอะไรเจือปน, ไม่ปลอม]		[ฟันชุดที่ 2 ซึ่งขึ้น ภายหลังฟันน้ำนม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ฟัน” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “แท้” ซึ่งหมายถึงล้วน ๆ, ไม่มีอะไรเจือปน, ไม่ปลอม, ไม่เทียม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 586) เมื่อประสมกับคำว่า “ฟัน” คำว่า “ฟันแท้” หมายถึง ฟันชุดที่ 2 ซึ่งขึ้นภายหลังฟันน้ำนม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 858)

ขากรรไกร

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ขากรรไกร”

ขา	+	กรรไกร	---->	ขากรรไกร
[อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อ เท้า สำหรับยันกายและเดิน]		[ตะไกร]		[กระดูกต้นคางที่อำขึ้นอำลง มีลักษณะอย่างกรรไกร]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ขา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กรรไกร” ซึ่งหมายถึงตะไกร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 14) เมื่อประสมกับคำว่า “ขา” คำว่า “ขากรรไกร” หมายถึง กระดุกต้นคางที่อำขึ้นอำลง มีลักษณะอย่างกรรไกร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 185)

หนังกำพริ้ว

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หนังกำพริ้ว”

หนัง	+	กำพริ้ว	---->	หนังกำพริ้ว
[ส่วนของร่างกายที่หุ้ม เนื้ออยู่]		[ไว้บิดาหรือมารดาเลี้ยงดู แต่เด็ก]		[หนังที่เป็นผิวชั้นนอกสุด ของคนและสัตว์]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หนัง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กำพริ้ว” ซึ่งหมายถึงไว้บิดาหรือมารดาเลี้ยงดูแต่เด็ก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 124) เมื่อประสมกับคำว่า “หนัง” คำว่า “หนังกำพริ้ว” หมายถึง หนังที่เป็นผิวชั้นนอกสุดของคนและสัตว์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1285)

3.1.12 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า

คำว่า “เสื้อผ้า” หมายถึง สิ่งสวมใส่ตามร่างกายของแต่ละคนตั้งแต่หัวจรดเท้า และเป็นการแต่งกายตามที่ตนชอบหรือนิยม ตามความชอบของแต่ละบุคคลให้ดูดี สวย และเหมาะสมตามกาลเทศะ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง เสื้อผ้า มีจำนวน 23 คำ ข้อมูลที่พบเช่น คอตั้ง ตาโถง แขนพับ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

คอต้ง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “คอต้ง”

คอ	+	ต้ง	---->	คอต้ง
[ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะ กับตัว]		[ชูตัว, ชูตัวหรือทำให้ทรงตัวใน ลักษณะที่ไม่ไขนอนหรือล้ม]		[คอเสื้อที่มีขอบต้ง แนบไปกับลำคอ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “คอ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ต้ง” ซึ่งหมายถึงชูตัว, ชูตัวหรือทำให้ทรงตัวในลักษณะที่ไม่ไขนอนหรือล้ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 483) เมื่อประสมกับคำว่า “คอ” คำว่า “คอต้ง” หมายถึงคอเสื้อที่มีขอบต้งแนบไปกับลำคอ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 245)

ตาโถง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตาโถง”

ตา	+	โถง	---->	ตาโถง
[ส่วนหนึ่งของร่างกายที่ทำหน้าที่ดู]		[ที่เปิดโถง]		[ชื่อผ้าชนิดหนึ่งที่ทอเป็น ตาโต ๆ ใช้เป็นโสร่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “โถง” ซึ่งหมายถึงที่เปิดโถง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 537) เมื่อประสมกับคำว่า “ตา” คำว่า “ตาโถง” หมายถึง ชื่อผ้าชนิดหนึ่งที่ทอเป็นตาโต ๆ ใช้เป็นโสร่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 490)

แขนพับ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แขนพับ”

แขน	+	พับ	---->	แขนพับ
[อวัยวะที่ต่อจากไหล่ทั้ง 2 ข้าง]		[เรียกลักษณะผ้าหรือกระดาษที่พับไว้, ที่ทบหรือหักทบเข้าด้วยกัน]		[ส่วนของแขนตรงที่พับได้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แขน” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “พับ” ซึ่งหมายถึงเรียกลักษณะผ้าหรือกระดาษที่พับไว้, ที่ทบหรือหักทบเข้าด้วยกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 829) เมื่อประสมกับคำว่า “แขน” คำว่า “แขนพับ” หมายถึง ส่วนของแขนตรงที่พับได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 216)

3.1.13 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้

คำว่า “การรับรู้” หมายถึง การยืนยันว่ารู้ หรือ การรับว่ารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งการมองเห็นและการได้ยิน

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง การรับรู้ มีจำนวน 20 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หูฟาด ตาฟาด ตากลับ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หูฟาด

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หูฟาด”

หู	+	ฟาด	---->	หูฟาด
[ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่สำหรับฟังเสียง]		[รสนชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ฝืดคอ กลืนไม่ลง น้ำลายแห้ง]		[ได้ยินผิดจากความจริง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หู” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ผาด” ซึ่งหมายถึงรสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ผัดคอค กลิ่นไม่ลง น้ำลายแห้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 797) เมื่อประสมกับคำว่า “หู” คำว่า “หูผาด” หมายถึง การได้ยินเสียงเพี้ยนไป คือ ได้ยินผิดจากความจริง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1341)

ตาผาด

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตาผาด”

ตา	+	ผาด	---->	ตาผาด
[ส่วนหนึ่งของร่างกายคน และสัตว์ ทำหน้าที่ดู]		[รสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำ ให้ผัดคอค กลิ่นไม่ลง น้ำลายแห้ง]		[เห็นในสิ่งที่ไม่ มีจริง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ผาด” ซึ่งหมายถึงรสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ผัดคอค กลิ่นไม่ลง น้ำลายแห้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 797) เมื่อประสมกับคำว่า “ตา” คำว่า “ตาผาด” หมายถึง การเห็นผิดพลาดไป, เห็นคลาดเคลื่อนไปจากของเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 491)

ตากลับ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตากลับ”

ตา	+	กลับ	---->	ตากลับ
[ส่วนหนึ่งของร่างกายคน และสัตว์ ทำหน้าที่ดู]		[ตรงกันข้ามกับภาวะเดิม หรือ คืบมาสู่ภาวะเดิม]		[ลักษณะที่สายตาคคนมีอายุ มากกลับเห็นชัดเจนขึ้น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กลับ” ซึ่งหมายถึงตรงกันข้ามกับภาวะเดิม หรือ คืบมาสู่ภาวะเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 78) เมื่อประสมกับคำว่า “ตา” คำว่า “ตากลับ” หมายถึง ลักษณะที่สายตาคคนมีอายุมากกลับเห็นชัดเจนขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 489)

3.1.14 ความหมายเกี่ยวกับโรค

คำว่า “โรค” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นภาวะที่ร่างกายทำงานได้ไม่เป็นปกติเนื่องจากเชื้อโรคเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1024)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง โรค มีจำนวน 18 คำ ข้อมูลที่พบเช่น คอตีบ หัวไส้ เนื่องจาก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

คอตีบ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “คอตีบ”

คอ	+	ตีบ	---->	คอตีบ
[ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะกับตัว]		[อาการแคบเข้าผิดปกติ]		[โรคที่ติดต่อ อันตรายชนิดหนึ่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “คอ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตีบ” ซึ่งหมายถึงอาการแคบเข้าผิดปกติ มักใช้แก่สิ่งที่เป็นช่องกลวง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 505) เมื่อประสมกับคำว่า “คอ” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “คอตีบ” หมายถึง โรคที่ติดต่ออันตรายชนิดหนึ่ง เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิด *Corynebacterium diphtheriae* อาจทำให้ทางเดินอากาศหายใจอุดตัน เป็นเหตุให้หายใจไม่สะดวก อาจถึงแก่ชีวิตได้ มักเกิดแก่เด็กเล็ก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 245)

หัวไส้

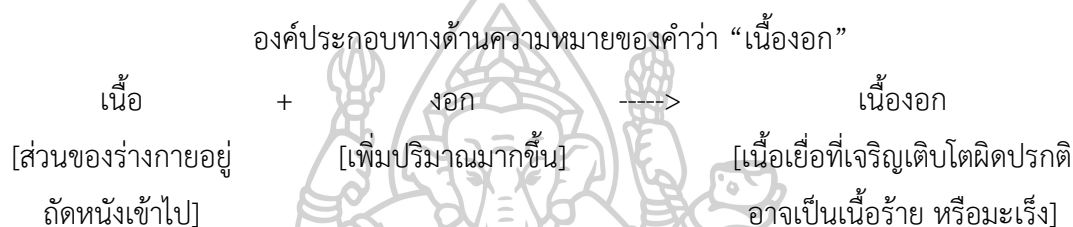
องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวไส้”

หัว	+	ไส้	---->	หัวไส้
[ส่วนบนสุดของร่างกาย ของคนหรือสัตว์]		[ส่วนของทางเดินอาหารซึ่งอยู่ระหว่าง กระเพาะอาหารกับทวารหนัก]		[หัวริดสีดวงทวาร]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หิว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ไส้” ซึ่งหมายถึงส่วนของทางเดินอาหารซึ่งอยู่ระหว่างกระเพาะอาหารกับทวารหนัก เป็นท่อยาวขดไปขดมาอยู่ในช่องท้อง มีหน้าที่ย่อย ดูดซึมอาหาร น้ำ พักและขับถ่ายกากอาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1275) เมื่อประสมกับคำว่า “หิว” คำว่า “หิวไส้” หมายถึง หิวริดสีดวงทวาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327)

เนื้องอก

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เนื้อ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “งอก” ซึ่งหมายถึงการเพิ่มปริมาณมากขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 287) เมื่อประสมกับคำว่า “เนื้อ” คำว่า “เนื้องอก” หมายถึง เนื้อเยื่อที่เจริญเติบโตผิดปกติ อาจเป็นเนื้อร้าย หรือมะเร็ง หรือเป็นผลมาจากสาเหตุอื่น เช่น เชื้อโรค ก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 643)

3.1.15 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ

คำว่า “ส่วนประกอบของสิ่งของ” หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นสิ่งใหญ่ หรือองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นรูปขึ้นใหม่โดยเฉพาะ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ส่วนประกอบของสิ่งของ มีจำนวน 16 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หัวกระสุน นมหนู ลิ่นซึก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หัวกระสุน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวกระสุน”

หัว	+	กระสุน	---->	หัวกระสุน
[ส่วนบนสุดของร่างกาย ของคนหรือสัตว์]		[เครื่องยิงมีด ใช้สายโยง ยิงด้วยลูกดินปืนกลม]		[ส่วนของกระสุนปืนซึ่งอัด อยู่ที่ปลายปลอกกระสุน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หัว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กระสุน” ซึ่งหมายถึงเครื่องยิงมีด ใช้สายโยงยิงด้วยลูกดินปืนกลม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 58) เมื่อประสมกับคำว่า “หัว” คำว่า “หัวกระสุน” หมายถึง ส่วนของกระสุนปืนซึ่งอัดอยู่ที่ปลายปลอกกระสุน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1324)

นมหนู

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “นมหนู”

นม	+	หนู	---->	นมหนู
[ส่วนของร่างกาย อยู่ บริเวณหน้าอก มี 2 เต้า]		[ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หัว อาจยาว หรือกลมและสั้น]		[ส่วนของปิ่นที่สวมเก็บ เพื่อให้ประกายเข้าไปเผาติน ปิ่นข้างใน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “นม” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หนู” ซึ่งหมายถึงชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หัวอาจยาว หรือกลมและสั้น มีฟันแทะ ดินคู้หน้าและคู้หลังมีข้างละ 5 นิ้ว ไม่ชอบเล็บ หางยาวหรือสั้น มีอยู่ทั่วไปตามบ้านเรือนและในถิ่นธรรมชาติ มีหลายชนิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1293) เมื่อประสมกับคำว่า “นม” คำว่า “นมหนู” หมายถึง ส่วนของปิ่นที่สวมเก็บเพื่อให้ประกายเข้าไปเผาตินปิ่นข้างใน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 606)

ลื่นซึก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ลื่นซึก”

ลื่น	+	ซึก	---->	ลื่นซึก
[อวัยวะที่อยู่ในปาก มีหน้าที่ 1. กลืนอาหารให้เข้ากันแล้วส่งลงใน ลำคอ 2. ช่วยในการออกเสียง 3. ให้รู้รส]		[ดึงสายเชือกเป็นต้นที่ผูก อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ สิ่งนั้นเคลื่อนไหวไปตาม ต้องการ, ดึงออกมา]		[ส่วนที่สอดอยู่ในช่อง ด้านหน้าตู้และ โต๊ะ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ลื่น” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ซึก” ซึ่งหมายถึงดึงสายเชือกเป็นต้นที่ผูกอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้สิ่งนั้นเคลื่อนไหวไปตามต้องการ, ดึงออกมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 368) เมื่อปรากฏร่วมกับ “ลื่น” คำว่า “ลื่นซึก” หมายถึง ส่วนที่สอดอยู่ในช่องด้านหน้าตู้และโต๊ะ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1061)

3.1.16 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

คำว่า “ธรรมชาติ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ, ภาพภูมิประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 597)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ธรรมชาติ มีจำนวน 14 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ หัวด้วน นมผา และ ศอกคู้ ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

หัวด้วน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวด้วน”

หัว	+	ด้วน	---->	หัวด้วน
[ส่วนบนสุดของร่างกายของ คนหรือสัตว์]		[กุด, ขาด, สิ้น เข้า]		[เรียกลมพายุที่เกิดขึ้นอย่าง ปัจจุบันทันด่วนแล้วหายไป]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หิว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ด้วน” ซึ่งหมายถึง กูด, ขาด, สิ้นเข้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 423) เมื่อประสมกับคำว่า “หิว” คำว่า “หิวด้วน” หมายถึง ลมพายุที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนแล้วหายไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325)

นมผา

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “นมผา”

นม	+	ผา	---->	นมผา
[ส่วนของร่างกาย อยู่บริเวณหน้าอก มี 2 เต้า]		[เรียกภูเขาด้านที่มีแผ่นหินตั้งชัน]		[หินงอกหรือหินย้อยซึ่งเกิดจากคราบหินปูนที่ย้อยลงมาจากเพดานถ้ำ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “นม” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ผา” ซึ่งหมายถึงเรียกภูเขาด้านที่มีแผ่นหินตั้งชัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 777) เมื่อประสมกับคำว่า “นม” คำว่า “นมผา” หมายถึง หินงอกหรือหินย้อยซึ่งเกิดจากคราบหินปูนที่ย้อยลงมาจากเพดานถ้ำ มีสีนวลอ่อนคล้ายน้ำนม เมื่อต้องแสงจะมีประกายแวววาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 606)

ศอกคู้

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ศอกคู้”

ศอก	+	คู้	---->	ศอกคู้
[ส่วนของแขน ตรงข้ามกับข้อพับ]		[ตรงกันข้ามกับเหยียด, งอเข้า]		[ชื่อหนึ่งของดาวฤกษ์ หัสดะ มี 5 ดวง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ศอก” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “คู้” ซึ่งหมายถึงตรงกันข้ามกับ เหยียด, งอเข้า

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 267) เมื่อประสมกับคำว่า “ศอก” คำว่า “ศอกคู่” หมายถึง ชื่อหนึ่งของดาวฤกษ์หัตตะ มี 5 ดวง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1138)

3.1.17 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

คำว่า “พื้นที่” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ขนาดของผิวพื้น, อาณาบริเวณ, ลักษณะของพื้นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง พื้นที่ มีจำนวน 13 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หน้าถนน หน้ากระดาน ผิวจราจร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หน้าถนน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าถนน”

หน้า + ถนน -----> หน้าถนน
 [ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง] [ทางที่ทำขึ้น] [ท้องถนน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ถนน” ซึ่งหมายถึงทางที่ทำขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 523) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” จากการสังเกตของผู้ใช้ภาษาไทยคำว่า “หน้าถนน” หมายถึง ท้องถนน

หน้ากระดาน

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้ากระดาน”

หน้า + กระดาน -----> หน้ากระดาน
 [ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง] [ไม้ซุงที่เลื่อยออกเป็นแผ่น ๆ] [พื้นที่ราบด้านตั้งที่อยู่บนบัวหยางหรือใต้บัวคว่ำ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กระดาน” ซึ่งหมายถึงไม้ซุงที่เลื่อยออกเป็นแผ่น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1287) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้ากระดาน” หมายถึงพื้นที่ราบด้านตั้งที่อยู่บนบัวหงายหรือใต้บัวคว่ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1287)

ผิวจراجร

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ผิวจراجร”

ผิว	+	จراجร	---->	ผิวจراجร
[ส่วนที่มีลักษณะบาง ๆ เป็น พื้นหุ้มอยู่ภายนอกสุดของหนัง]		[การที่ยวดยานพาหนะ คน หรือ สัตว์]		[ผิวถนนที่ยวดยาน พาหนะแล่นไปมา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ผิว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จراجร” ซึ่งหมายถึงการที่ยวดยานพาหนะ คน หรือ สัตว์, พาหนะเคลื่อนไปมาตามทาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 303) เมื่อประสมกับคำว่า “ผิว” คำว่า “ผิวจراجร” หมายถึง ผิวถนนที่ยวดยานพาหนะแล่นไปมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 781)

3.1.18 ความหมายเกี่ยวกับความคิด

คำว่า “ความคิด” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 ให้คำนิยามว่า สิ่งที่น่ารู้ขึ้นในใจ, ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป, สติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 242)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ความคิด มีจำนวน 12 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หัวเก่า หัวรุนแรง หัวแล่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หัวเก่า

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวเก่า”

หัว	+	เก่า	---->	หัวเก่า
[ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์]		[ไม่ใหม่, ก่อน]		[นิยมของเก่า, นิยมตามแบบเก่า, ไม่ทันสมัย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หัว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เก่า” ซึ่งหมายถึงไม่ใหม่, ก่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 147) เมื่อปรากฏร่วมกับ “หัว” คำว่า “หัวเก่า” หมายถึงความคิดที่นิยมของเก่า, นิยมตามแบบเก่า, ไม่ทันสมัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1324)

หัวรุนแรง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวรุนแรง”

หัว	+	รุนแรง	---->	หัวรุนแรง
[ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์]		[หนักมาก, แรงมาก, เกินปกติ]		[มีความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเอาจริงเอาจัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หัว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “รุนแรง” ซึ่งหมายถึงหนักมาก, แรงมาก, เกินปกติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1007) เมื่อประสมกับคำว่า “หัว” คำว่า “หัวรุนแรง” หมายถึง ความคิดที่คิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเอาจริงเอาจัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327)

หัวเล่น

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวเล่น”

หัว	+	เล่น	---->	หัวเล่น
[ส่วนบนสุดของร่างกาย ของคนหรือสัตว์]		[เคลื่อนไปด้วยเครื่องยนต์ หรือแรงลม]		[มีความคิดเร็วพลอด โปรง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หัว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เล่น” ซึ่งหมายถึงเคลื่อนไปด้วยเครื่องยนต์หรือแรงลมเป็นต้น, โดยปริยายหมายถึงอาการที่คล้ายคลึงเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1088) เมื่อประสมกับคำว่า “หัว” คำว่า “หัวเล่น” หมายถึง การมีความคิดเร็วพลอดโปรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327)

3.1.19 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร

คำว่า “อาหาร” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1412)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง อาหาร มีจำนวน 9 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หน้าตั้ง หูฉลาม ไส้กรอก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หน้าตั้ง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าตั้ง”

หน้า	+	ตั้ง	---->	หน้าตั้ง
[ส่วนของศีรษะตั้งแต่ หน้าผากลงมาจดคาง]		[ชูตัว, ชูตัวหรือทำให้ทรงตัวใน ลักษณะที่ไม่ไฉนอ่อนหรือล้ม]		[เครื่องจิ้มชนิดหนึ่ง ทำด้วย หมูสับ กุ้งสับ ต้มกับกะทิ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตั้ง” ซึ่งหมายถึงชูตัว, ชูตัวหรือทำให้ทรงตัวในลักษณะที่ไม่ใช่นอนหรือล้ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 483) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้าตั้ง” หมายถึง เครื่องจิ้มชนิดหนึ่ง ทำด้วยหมูสับ กุ้งสับ ต้มกับกะทิ ผสมเครื่องมีหัวหอม ถั่วลิสง เป็นต้นปรุงรสด้วยเกลือ น้ำตาล น้ำมะขามเปียกเล็กน้อย สำหรับกินกับข้าวตั้งทอดกรอบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288)

หุฉลาม

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หุฉลาม”		
หุ	+	ฉลาม
[ส่วนหนึ่งของร่างกายคน และสัตว์ ทำหน้าที่ สำหรับฟังเสียง]	+>	[ชื่อปลาทะเลหลายวงศ์ เป็น ปลากระดูกอ่อน ขนาดยาว ได้ถึง 21.4 เมตร]
		หุฉลาม
		[ชื่ออาหารคาวแบบจีน ปรุงด้วยครีบทูหรือกระโดง ปลาฉลาม เนื้อปู]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หุ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ฉลาม” ซึ่งหมายถึงชื่อปลาทะเลหลายวงศ์ในอันดับ Lamniformes เป็นปลากระดูกอ่อน ขนาดยาวได้ถึง 21.4 เมตร ส่วนใหญ่มีช่องเหงือก 5 คู่อยู่ข้างส่วนหัว แฉกบนของหางยกสูงขึ้นและยาวมาก ตัวผู้ขอบในของครีบทูองชายใหญ่มีแท่งอวัยวะสืบพันธุ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 345) เมื่อประสมกับคำว่า “หุ” คำว่า “หุฉลาม” หมายถึง ชื่ออาหารคาวแบบจีน ปรุงด้วยครีบทูหรือกระโดงปลาฉลาม เนื้อปู เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1341)

ไส้กรอก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ไส้กรอก”

ไส้	+	กรอก	----->	ไส้กรอก
[ส่วนของทางเดินอาหารซึ่งอยู่ ระหว่างกระเพาะอาหารกับ ทวารหนัก]		[แทงในช่องแคบ]		[อาหารคาวชนิดหนึ่ง เอา เนื้อสัตว์หรือข้าวสุกผสม เครื่องปรุงยัดในไส้หมู]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ไส้” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กรอก” ซึ่งหมายถึงแทงในช่องแคบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 19) เมื่อประสมกับคำว่า “ไส้” คำว่า “ไส้กรอก” หมายถึง ชื่ออาหารคาวชนิดหนึ่ง เอาเนื้อสัตว์หรือข้าวสุกผสมเครื่องปรุงยัดในไส้หมูเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1275)

3.1.20 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

คำว่า “ผม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ขนที่ขึ้นอยู่บนศีรษะ โดยปกติเป็นเส้นยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 771) ส่วนคำว่า “ทรงผม” หมายถึง การทำผมเป็นลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น ดังนั้น คำว่า “ลักษณะทรงผม” หมายถึง ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับตั้งแต่รูปทรงของผม การประดับผมต่าง ๆ การทำให้ผมสวยงาม หรือ ลักษณะของเส้นผมต่าง ๆ ที่ต่างกันของแต่ละบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ลักษณะทรงผม มีจำนวน 8 คำ ข้อมูลที่พบเช่น หัวเกลี้ยง หัวโกร๋น หัวหงอก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หัวเกลี้ยง

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวเกลี้ยง”

หัว	+	เกลี้ยง	----->	หัวเกลี้ยง
[ส่วนบนสุดของร่างกายของคน]		[หมดไม่มีเหลือไม่มี อะไรติดอยู่]		[ผมที่ไม่มีน้ำมันที่เส้นผม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ห้าว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เกลี้ยง” ซึ่งหมายถึงหมดไม่มีเหลือไม่มีอะไรติดอยู่ เช่น หมดเกลี้ยง กินเสียเกลี้ยง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 145) เมื่อประสมกับคำว่า “ห้าว” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “ห้าวเกลี้ยง” หมายถึง ลักษณะที่ไม่มีเส้นผมบนหัว

ห้าวโกร๋น

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ห้าวโกร๋น”

ห้าว	+	โกร๋น	---->	ห้าวโกร๋น
[ส่วนบนสุดของร่างกายของคน]		[ร่วงโรยเกือบหมด, มีอยู่น้อย]		[มีผมน้อย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ห้าว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “โกร๋น” ซึ่งหมายถึงร่วงโรยเกือบหมด, มีอยู่น้อย, มีหาง ๆ, เช่น ต้นไม้ใบโกร๋น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 159) เมื่อประสมกับคำว่า “ห้าว” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “ห้าวโกร๋น” หมายถึง ลักษณะของทรงผมที่มีผมน้อย

ห้าวหงอก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ห้าวหงอก”

ห้าว	+	หงอก	---->	ห้าวหงอก
[ส่วนบนสุดของร่างกายของคน]		[ขาว]		[ผมเปลี่ยนจากสีเดิมเป็นสีขาว]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ห้าว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หงอก” ซึ่งหมายถึงขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1279) เมื่อประสมกับคำว่า “ห้าว” คำว่า “ห้าวหงอก” หมายถึง ผมที่เปลี่ยนจากสีเดิมเป็นสีขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327)

3.1.21 ความหมายเกี่ยวกับเวลา

คำว่า “เวลา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ช่วงระยะเวลาที่ยาวนานที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยนิยามกำหนดขึ้นเป็นครุ่ คราว วัน เดือน ปี เป็นต้น เช่น เวลาเป็นเงินเป็นทอง ขอเวลาสักครู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1130)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง เวลา มีจำนวน 7 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ หลังจาก หัวที หัวคำ หน้าฝน หน้าร้อน หน้าหนาว หน้าแล้ง และ ตาปี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลังจาก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หลังจาก”

หลัง	+	จาก	---->	หลังจาก
[ซีของกายที่ตรงข้ามกับหน้าอก]		[ออกพ้นไป, ตั้งแต่]		[ภายหลัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หลัง” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จาก” ซึ่งหมายถึงออกพ้นไป, ตั้งแต่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 255) เมื่อประสมกับคำว่า “หลัง” คำว่า “หลังจาก” หมายถึง ภายหลัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1254)

หัวที

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หัวที”

หัว	+	ที	---->	หัวที
[ส่วนบนสุดของร่างกายคนหรือสัตว์]		[ครึ่ง, คราว, หน]		[เวลาแรก, เวลาที่เริ่มทำ, เวลาลงมือ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ห้าว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ที” ซึ่งหมายถึงครึ่ง, คราว, หน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 572) เมื่อประสมกับคำว่า “ห้าว” คำว่า “ห้าวที” หมายถึง เวลาแรก, เวลาที่เริ่มทำ, เวลาลงมือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325)

ห้าวคำ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ห้าวคำ”

ห้าว	+	คำ	---->	ห้าวคำ
[ส่วนบนสุดของ ร่างกายคนหรือสัตว์]		[ที่อยู่ในช่วงเวลาดั้งแต่เย็นจนถึง เวลามืดตอนต้นของกลางคืน]		[เวลาแรกมืด, เวลายังไม่ตึก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ห้าว” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “คำ” ซึ่งหมายถึงช่วงเวลาตั้งแต่เย็นจนถึงเวลามืด, ตอนต้นของกลางคืน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 260) เมื่อประสมกับคำว่า “ห้าว” คำว่า “ห้าวคำ” หมายถึง เวลาเริ่มมืด, เวลาที่ยังไม่ตึกมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325)

3.1.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

คำว่า “การเดินทาง” หมายถึง การไปสู่อะไรที่หนึ่งทีไรออกไป หรือ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง การเดินทาง พบแค่ 2 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ ขาไป และ ขากลับ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชาไป

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ชาไป”

ชา	+	ไป	---->	ชาไป
[อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อเท้า สำหรับยันกายและเดิน]		[เคลื่อนจากตัวผู้พูด หรือ เป็นคำประกอบกริยาแสดงทิศทางออกจากตัวผู้พูด]		[ไป หรือ รอบไป]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ชา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ไป” ซึ่งหมายถึงเคลื่อนจากตัวผู้พูด หรือ เป็นคำประกอบกริยาแสดงทิศทางออกจากตัวผู้พูด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 768) เมื่อประสมกับคำว่า “ชา” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “ชาไป” หมายถึง การเดินทางไป หรือ รอบไป

ชากลับ

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ชากลับ”

ชา	+	กลับ	---->	ชากลับ
[อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อเท้า สำหรับยันกายและเดิน]		[ตรงกันข้ามกับภาวะเดิมหรือทิศทางเดิม หรือ คืบมาสู่ภาวะเดิม]		[กลับ หรือ รอบกลับ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ชา” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กลับ” ซึ่งหมายถึงตรงกันข้ามกับภาวะเดิมหรือทิศทางเดิม หรือ คืบมาสู่ภาวะเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 78) เมื่อประสมกับคำว่า “ชา” จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาไทย คำว่า “ชากลับ” หมายถึง การเดินทางกลับ หรือ รอบกลับ

3.1.23 ความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด

คำว่า “มาตราวัดขนาด” หมายถึง สิ่งของที่ใช้เป็นหลักกำหนดการวัดขนาด อัตรา หรือ เป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในการวัดสิ่งของต่าง ๆ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง มาตราวัดขนาด มีจำนวน 2 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ ใจมือ หน้าตัก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ใจมือ

ใจ	+	มือ	---->	ใจมือ
[สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึก และคิด]		[อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ ต่อจากปลายแขน สำหรับจับ]		[มาตราดวงตามวิธี ประเพณีของไทยโบราณ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ใจ” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “มือ” ซึ่งหมายถึงอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ต่อจากปลายแขนประกอบด้วยฝ่ามือและนิ้วมือ สำหรับจับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 911) เมื่อประสมกับคำว่า “ใจ” คำว่า “ใจมือ” หมายถึง มาตราดวงตามวิธีประเพณีของไทยโบราณ 150 เมล็ดข้าว = 1 ใจมือ 4 ใจมือ = 1 กำมือ และ 8 กำมือ = 1 จังออน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 342)

หน้าตัก

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “หน้าตัก”				
หน้า	+	ตัก	---->	หน้าตัก
[ส่วนของศีรษะ ตั้งแต่หน้าผากลง มาจดคาง]		[เอาภาชนะซ้อน สิ่งของขึ้นจากที่ เดิม]		[คำที่ใช้เรียกขนาดความกว้างของพระพุทธรูปแบบนั่งขัดสมาธิโดยวัดจากสุดเข้าข้างหนึ่งถึงอีกข้างหนึ่ง ใช้วัดด้วยมาตราไทย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “หน้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตัก” ซึ่งหมายถึงเอาภาชนะซ้อนสิ่งของขึ้นจากที่เดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 482) เมื่อประสมกับคำว่า “หน้า” คำว่า “หน้าตัก” หมายถึง คำที่ใช้เรียกขนาดความกว้างของพระพุทธรูปแบบนั่งขัดสมาธิโดยวัดจากสุดเข่าข้างหนึ่งถึงอีกข้างหนึ่ง ใช้วัดด้วยมาตราไทย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288)

3.1.24 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู

คำว่า “ทำต่อสู” หมายถึง การใช้กิริยาหรือท่าทางใดท่าทางหนึ่งในการสู้รบหรือปกป้องตัวเองจากคนอื่น

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีความหมาย หมายถึง ทำต่อสู พบเพียงคำเดียว ข้อมูลที่พบคือ เข้าลอย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เข้าลอย

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เข้าลอย”

เข้า	+	ลอย	---->	เข้าลอย
[ส่วนที่ต่อระหว่างขาส่วนบนกับ ขาส่วนล่าง สำหรับคู่ขาเข้าและ เหยียดขาออก]		[ทรงตัวอยู่ในอากาศ, เด่นขึ้น, นูนขึ้น]		[ทำต่อสูของกีฬามวยไทย โดยกระโดดให้ตัวลอยแล้ว ใช้เข้ากระแทกคู่ต่อสู้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เข้า” เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ลอย” ซึ่งหมายถึงทรงตัวอยู่ในอากาศ, เด่นขึ้น, นูนขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1042) เมื่อประสมกับคำว่า “เข้า” คำว่า “เข้าลอย” หมายถึง ทำต่อสูของกีฬามวยไทยโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้เข้ากระแทกคู่ต่อสู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 208)

กล่าวโดยสรุป ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย ได้เป็น 24 กลุ่มความหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยคิดเป็น %

ลำดับ	กลุ่มความหมายอวัยวะร่างกายในภาษาไทย	จำนวนคำที่พบ	อัตราคิดเป็น %
1	แสดงลักษณะรูปร่าง	83	11.99 %
2	แสดงตำแหน่ง	73	10.54 %
3	แสดงลักษณะนิสัย	67	9.68 %
4	แสดงความรู้สึก	65	9.39 %
5	แสดงคน	64	9.24 %
6	แสดงวัตถุ	41	5.92 %
7	แสดงชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช	40	5.78 %
8	แสดงการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด	36	5.20 %
9	แสดงชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์	28	4.04 %
10	แสดงอาการ	26	3.75 %
11	แสดงอวัยวะร่างกาย	24	3.46 %
12	แสดงเสื้อผ้า	23	3.32 %
13	แสดงการรับรู้	20	2.89 %
14	แสดงโรค	18	2.60 %
15	แสดงส่วนประกอบของสิ่งของ	16	2.31 %
16	แสดงธรรมชาติ	14	2.02 %
17	แสดงพื้นที่	13	1.87 %
18	แสดงความคิด	12	1.73 %
19	แสดงอาหาร	9	1.30 %
20	แสดงลักษณะทรงผม	8	1.15 %
21	แสดงเวลา	7	1.01 %
22	แสดงการเดินทาง	2	0.28 %
23	แสดงมาตราวัดขนาด	2	0.28 %
24	แสดงทำต่อสู	1	0.14 %
สรุป		692	100 %

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยพบทั้งหมดจำนวน 24 กลุ่มความหมาย โดยกลุ่มความหมายที่พบจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่างพบจำนวน 83 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.99% รองลงมา คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งที่มีถึง 73 คำ คิดเป็นร้อยละ 10.54% และกลุ่มความหมายที่พบจำนวนน้อยสุด คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้ ซึ่งพบเพียงจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.14% ซึ่งในจำนวน 24 กลุ่มความหมายนี้ พบ 2 กลุ่มความหมายที่พบจำนวนน้อยเท่ากัน คือ 2 คำ ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด คิดเป็นร้อยละ 0.28%

3.2 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ส่วนต่าง ๆ ของอวัยวะร่างกาย ที่ปรากฏร่วมกับคำอื่น ย่อมมีความหมายที่หลากหลายที่นอกเหนือไปจากความหมายเดิมของคำเรียกอวัยวะของร่างกาย เช่น ในภาษาเขมร คำว่า “กบาล” (ក្បាល) ตามพจนานุกรมฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย พ.ศ 2511 ได้ให้คำนิยามว่า ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 69) เมื่อคำว่า “หัว” ไปปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ เช่น กบาลพริก (ក្បាលព្រឹក) กบาลไหล (ក្បាលទោល) กบาล फिर (ក្បាលពីរ) เป็นต้น ความหมายของคำว่า “กบาล” (ក្បាល) ก็จะมีหลายอย่าง ด้วยในบริบทเหล่านี้ไม่ได้มีความหมายที่อ้างถึงส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ แต่จะมีความหมายที่อ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น คำว่า “กบาลพริก” (ក្បាលព្រឹក) หมายถึง เวลาในตอนเช้า หรือกล่าวถึงอีกนัยหนึ่ง คำว่า “กบาลพริก” (ក្បាលព្រឹក) จัดเป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับเวลา จะเห็นได้ว่า “กบาล” (ក្បាល) ในบริบทนี้ไม่ได้อ้างถึงส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์แต่มีความหมายที่อ้างถึงเวลา ส่วนคำว่า กบาล फिर (ក្បាលពីរ) เมื่อมีการนำคำว่า กบาล (ក្បាល) แปลว่า “หัว” ไปประสมกับ फिर (ពីរ) แปลว่า “จำนวนสอง” ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงเป็น คนที่มีจิตใจไม่ซื่อตรง อยู่กับคนนี้ก็ว่าเขาดี ว่าคนนั้นไม่ดี พอไปอยู่กับคนนั้นก็ว่าคนนั้นดี คนนี้ไม่ดี เป็นต้น ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า กบาล फिर (ក្បាលពីរ) แสดงความหมายที่อ้างถึงคน ไม่ได้หมายถึง ส่วนบนสุดของร่างกายของคน หรือ จำนวนเลย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำประสมที่สร้างจากคำเรียกอวัยวะร่างกายใน ภาษาเขมรมีความหมายเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายตามการปรากฏร่วมกันกับคำต่าง ๆ ซึ่งสามารถ แบ่งออกได้เป็น 25 กลุ่มความหมาย ดังต่อไปนี้

- 3.2.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง
- 3.2.2 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย
- 3.2.3 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง
- 3.2.4 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย
- 3.2.5 ความหมายเกี่ยวกับคน
- 3.2.6 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ
- 3.2.7 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก
- 3.2.8 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ
- 3.2.9 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร
- 3.2.10 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช / ส่วนประกอบของพืช
- 3.2.11 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด
- 3.2.12 ความหมายเกี่ยวกับอาการ
- 3.2.13 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้
- 3.2.14 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า
- 3.2.15 ความหมายเกี่ยวกับเวลา
- 3.2.16 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม
- 3.2.17 ความหมายเกี่ยวกับโรค
- 3.2.18 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์ / ส่วนประกอบของสัตว์
- 3.2.19 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

3.2.20 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ

3.2.21 ความหมายเกี่ยวกับความคิด

3.2.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

3.2.23 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู้อยู่

3.2.24 ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ

3.2.25 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยาม “ลักษณะ” ว่า สมบัติเฉพาะตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1048) ส่วนคำว่า “รูปร่าง” หมายถึง ลักษณะร่างกาย, ทรวดทรง, ทรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1011) ดังนั้น “ลักษณะรูปร่าง” หมายถึง ลักษณะร่างกายของคนแต่ละคนที่สามารถมองเห็นและเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ลักษณะรูปร่าง มีจำนวน 141 คำ ข้อมูลที่พบเช่น แขนกเมียม (เฝือกเข็ช) มุขซุง (มุขซุง) เหมยทนสาย (เหมยทนสาย) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แขนกเมียม (เฝือกเข็ช)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แขนกเมียม” (เฝือกเข็ช)

แขนก (เฝือก)	+	เมียม (เข็ช)	---->	แขนกเมียม (เฝือกเข็ช)
[ตา]		[นกฮูก]		[ดวงตากลมโตขนาดใหญ่]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แกนก” (𑀕𑀸𑀓) หมายถึง ตา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เมียม” (𑀕𑀸𑀓) หมายถึง นกฮูก เป็นนกที่หัวโต ตาโต มองเห็นได้ดีในเวลากลางคืน ขนรอบหัวและหน้าพองฟู รูปร่างคล้ายรูปหัวใจ ขนตามลำตัวนุ่มหนาและเบา มีลายเป็นจุด ๆ หรือลายคล้ายเกล็ดปลา หากินในเวลากลางคืน กลางวันหลบพักผ่อนตามต้นไม้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 906) เมื่อประสมกับคำว่า “แกนก” (𑀕𑀸𑀓) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “แกนกเมียม” (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓) หมายถึง ลักษณะดวงตาของคนที่มีลักษณะโต

मुखशुङ्ग (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ मुखशुङ्ग ” (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)

मुख (𑀕𑀸𑀓)	+	शुङ्ग (𑀕𑀸𑀓)	----->	मुखशुङ्ग (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)
[หน้า]		[มูม]		[หน้าแหลม ไม่หล่อ ไม่สวย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ मुख ” (𑀕𑀸𑀓) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ शुङ्ग ” (𑀕𑀸𑀓) หมายถึง มูม, ลักษณะแหลม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 278) เมื่อประสมกับคำว่า “ मुख ” (𑀕𑀸𑀓) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ मुखशुङ्ग ” (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓) หมายถึง ลักษณะหน้าแหลม ไม่หล่อ ไม่สวย

𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓 (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ 𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓 ” (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)

𑀕𑀸𑀓 (𑀕𑀸𑀓)	+	𑀕𑀸𑀓 (𑀕𑀸𑀓)	----->	𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓 (𑀕𑀸𑀓𑀕𑀸𑀓)
[ฟัน]		[กระต่าย]		[ฟันหน้าสองซี่ยื่นออกมาเหมือนฟันกระต่าย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ธรมญ” (ធ្មេញ) หมายถึง ฟัน เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ทนสาย” (ទន្សាយ) หมายถึง กระจต่าย, เป็นสัตว์เล็ก มี 4 ขา ไม่กินน้ำ กินแต่น้ำค้าง (พุทธศาสนาบัณฑิตย, 2511 : 410) เมื่อประสมกับคำว่า “ธรมญ” (ធ្មេញ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ธรมญทนสาย” (ធ្មេញទន្សាយ) หมายถึง ลักษณะที่ฟันหน้าสองซี่ยื่นออกมาเหมือนฟันกระจต่าย

3.2.2 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

คำว่า “ลักษณะ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นสมบัติเฉพาะตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1048) ส่วนคำว่า “นิสัย” หมายถึง ความประพฤติที่เคยชิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 639) ดังนั้น “ลักษณะนิสัย” หมายถึง ความประพฤติเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ลักษณะนิสัย มีจำนวน 123 คำ ข้อมูลที่พบเช่น มุขกราส (មុខក្រាស់) จิตตแฏก (ចិត្តដៃក) เพาะอหนอง (ពោះអង្កង់) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มุขกราส (មុខក្រាស់)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มุขกราส” (មុខក្រាស់)

มุข (មុខ)	+	กราส (ក្រាស់)	---->	มุขกราส (មុខក្រាស់)
[หน้า]		[หนา]		[หน้าด้าน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มุข” (មុខ) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กราส” (ក្រាស់) หมายถึง แน่นทึบ, มาก, ตรงข้ามกับ บาง (พุทธศาสนาบัณฑิตย, 2511 : 85) เมื่อประสมกับคำว่า “มุข” (មុខ) จากการสังเกตผู้ใช้

ภาษาเขมร คำว่า “มุข ក្រាស់” (មុខក្រាស់) หมายถึง ลักษณะนิสัยที่สีหน้าไม่สลดทั้งที่ควรจะอาย แต่ก็ไม่อาย, โดยปริยายหมายความว่า ไม่มีความรู้สึกอายในสิ่งที่ควรอาย

จิตตแณก (ចិត្តដេក)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “จิตตแณก” (ចិត្តដេក)

จิตต (ចិត្ត)	+	แณก (ដេក)	---->	จิตตแณก (ចិត្តដេក)
[ใจ]		[โลหะชนิดหนึ่ง]		[ใจแข็ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “จิตต” (ចិត្ត) หมายถึง ใจ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “แณก” (ដេក) หมายถึง โลหะที่มีลักษณะเป็นของแข็งสีขาวเป็นเงาคลายเงิน หลอมละลายที่ 1536 °ซ. ใช้ประโยชน์ได้มากมาย (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 252) เมื่อประสมกับคำว่า “จิตต” (ចិត្ត) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “จิตตแณก” (ចិត្តដេក) หมายถึง ลักษณะนิสัยที่ไม่ยอมง่าย ๆ, ไม่รู้สึกสงสาร, อดกลั้นความเจ็บปวดหรือทุกข์โศกไว้ได้

เพาะอนทง (ពោះអង្កង់)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เพาะอนทง” (ពោះអង្កង់)

เพาะ (ពោះ)	+	อนทง (អង្កង់)	---->	เพาะอนทง (ពោះអង្កង់)
[ท้อง]		[ปลาไหล]		[มีจิตใจซื่อตรง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เพาะ” (ពោះ) หมายถึง ท้อง เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “อนทง” (អង្កង់) หมายถึง ปลาไหล, สัตว์ที่มีรูปร่างกลมเรียวยาวคล้ายงู ลำตัวสั้น ไม่มีพิษ อาศัยอยู่ในน้ำในดิน นับเป็นประเภทปลา

(พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1636) เมื่อประสมกับคำว่า “เพาะ” (ពោះ) คำว่า “เพาะอนหง” (ពោះអង្គ) หมายถึง ลักษณะนิสัยที่มีจิตใจซื่อตรง, ซื่อตรงอย่างยิ่ง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1636)

3.2.3 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง

คำว่า “ตำแหน่ง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ที่อยู่, แห่งที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 498)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ตำแหน่ง มีจำนวน 79 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เขิงกบ (ឆើងកប) ฝุจิดรงวง (ផ្ចិតរង្វង់) กุบาลพาน (ក្បាលព្រួស) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เขิงกบ (ឆើងកប)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เขิงกบ” (ឆើងកប)

เขิง (ឆើង) + กบ (កប) → เขิงกบ (ឆើងកប)
 [ขา] [อยู่อย่างสุข] [สถานที่ที่ต้องมีคนตายทุกปี]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เขิง” (ឆើង) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กบ” (កប) หมายถึง อยู่อย่างสุข (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 22) เมื่อประสมกับคำว่า “เขิง” (ឆើង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เขิงกบ” (ឆើងកប) หมายถึง ตำแหน่งของสถานที่ที่ต้องมีคนตายทุกปี เป็นที่อันตรายที่ต้องระมัดระวัง เช่น ทำน้ำ เป็นต้น

ผลิตรวง (ผลิตรวง)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ผลิตรวง” (ผลิตรวง)

ผลิตร (ผลิตร)	+	รวง (รวง)	---->	ผลิตรวง (ผลิตรวง)
[สะตือ]		[วงกลม]		[จุดตรงกลางของวงกลม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ผลิตร” (ผลิตร) หมายถึง สะตือ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “รวง” (รวง) หมายถึง วงกลม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 970) เมื่อประสมกับคำว่า “ผลิตร” (ผลิตร) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ผลิตรวง” (ผลิตรวง) หมายถึง ตำแหน่งที่เป็นจุดตรงกลางของวงกลม

กบาลพาน (กบาลพาน)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กบาลพาน” (กบาลพาน)

กบาล (กบาล)	+	พาน (พาน)	---->	กบาลพาน (กบาลพาน)
[หัว]		[รถ]		[กระโปรงหน้ารถ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กบาล” (กบาล) หมายถึง หัว เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “พาน” (พาน) หมายถึง รถ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1543) เมื่อประสมกับคำว่า “กบาล” (กบาล) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กบาลพาน” (กบาลพาน) หมายถึงตำแหน่งของกระโปรงหน้ารถ

3.2.4 ความหมายเกี่ยวกับคน

คำว่า “คน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า มนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 226)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง คน มีจำนวน 56 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เขิงวตต (เข็งรฺกฺ) ขนงธฺ (ฮฺงฺ) สางไถล (สางฺ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เขิงวตต (เข็งรฺกฺ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เขิงวตต” (เข็งรฺกฺ)

เขิง (เข็ง)	+	วตต (รฺกฺ)	----->	เขิงวตต (เข็งรฺกฺ)
[ขา]		[วัด]		[ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณวัด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เขิง” (เข็ง) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “วตต” (รฺกฺ) หมายถึง วัด, เป็นที่อาศัยของ พระสงฆ์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1157) เมื่อประสมกับคำว่า “เขิง” (เข็ง) คำว่า “เขิงวตต” (เข็งรฺกฺ) หมายถึง ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณวัด (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267)

ขนงธฺ (ฮฺงฺ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ขนงธฺ” (ฮฺงฺ)

ขนง (ฮฺง)	+	ธฺ (งฺ)	----->	ขนงธฺ (ฮฺงง)
[หลัง]		[ใหญ่]		[คนที่มีผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ขุนง” (ຂຸ່ງ) หมายถึง หลัง เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ธ” (ຜີ) หมายถึง โต, มีขนาดโตกว่าหรือสำคัญกว่า เป็นต้นเมื่อเปรียบเทียบกับกัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 485) เมื่อประสมกับคำว่า “ขุนง” (ຂຸ່ງ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ขุนงธ” (ຂຸ່ງຜີ) หมายถึง คนที่ผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลังอะไร

สาจไถล (សាច់ថ្លៃ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจไถล” (សាច់ថ្លៃ)

สาจ (សាច់) + ไถล (ថ្លៃ) → สาจไถล (សាច់ថ្លៃ)
 [เนื้อ] [แพง] [ครอบครัวเขยและครอบครัวสะใภ้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ไถล” (ថ្លៃ) หมายถึง แพง, ที่มีค่า (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 396) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (សាច់) คำว่า “สาจไถล” (សាច់ថ្លៃ) หมายถึง คนที่จะเข้ามาเป็นเขยหรือสะใภ้ของครอบครัว (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1325)

3.2.5 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ

คำว่า “ส่วนประกอบของสิ่งของ” หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นสิ่งใหญ่ หรือ องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นรูปขึ้นใหม่โดยเฉพาะ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ส่วนประกอบของสิ่งของ มีจำนวน 48 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เขิงเทญ (ដើងទេញ) ไถกาบูป (ដៃកាបូប) เถลารเทะ (ញោរទេ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เชิงเทญ (ເື່ອງເຮືອງ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงเทญ” (ເື່ອງເຮືອງ)

เชิง (ເື່ອງ)	+	เทญ (ເຮືອງ)	----->	เชิงเทญ (ເື່ອງເຮືອງ)
[ขา]		[สันผัดปรกติ]		[ไม้รองทัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (ເື່ອງ) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เทญ” (ເຮືອງ) หมายถึง สันผัดปรกติ, สันผัดขนาด (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 448) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (ເື່ອງ) คำว่า “เชิงเทญ” (ເື່ອງເຮືອງ) หมายถึง เป็นไม้รองทัง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 266)

ໄກຼກາບູບ (ໄຜ່ກາບູບ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ໄກຼກາບູບ” (ໄຜ່ກາບູບ)

ໄກຼ (ໄຜ່)	+	กาบູບ (ກາບູບ)	----->	ໄກຼກາບູບ (ໄຜ່ກາບູບ)
[มือ]		[กระเป๋]		[หุกระเป๋]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ໄກຼ” (ໄຜ່) หมายถึง มือ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กาบູບ” (ກາບູບ) กระเป๋, สิ่งของที่ทำจากหนังเพื่อใส่เงิน เป็นต้น (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 33) เมื่อประสมกับคำว่า “ໄກຼ” (ໄຜ່) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ໄກຼກາບູບ” (ໄຜ່ກາບູບ) หมายถึง หุกระเป๋

เภลารเทะ (เภาฺรเะ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เภลารเทะ” (เภาฺรเะ)

เภลา (เภาฺ)	+	รเทะ (รเะ)	---->	เภลารเทะ (เภาฺรเะ)
[ตัก]		[รถเข็ม]		[ก้อนกลม ๆ ที่อยู่ระหว่างล้อของรถเข็ม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เภลา” (เภาฺ) หมายถึง ตัก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “รเทะ” (รเะ) หมายถึง รถเข็ม, ยานพาหนะที่มีล้อที่มีหลายรูปแบบ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 987) เมื่อประสมกับคำว่า “เภลา” (เภาฺ) คำว่า “เภลารเทะ” (เภาฺรเะ) หมายถึง ก้อนกลม ๆ ที่อยู่ระหว่างล้อของรถเข็ม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 839)

3.2.6 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

คำว่า “อวัยวะ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นชิ้น, ส่วน, ส่วนของร่างกาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1381) ส่วนคำว่า “ร่างกาย” หมายถึง ตัวตน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 994) ดังนั้น คำว่า “อวัยวะร่างกาย” ซึ่งหมายถึงส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง อวัยวะร่างกาย มีจำนวน 44 คำ ข้อมูลที่พบเช่น มุขทวาร (มุขธฺว) ฤงาสโกรม (ฐฺลสฺทฺรูกษ) ฉอึงกง (ฐฺมึงกษ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

मुखतवार (मुखट्ठार)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ मुखทวาร ” (मुखट्ठार)

मुख (मुख)	+	ทวาร (ट्ठार)	----->	मुखทวาร (मुखट्ठार)
[หน้า]		[ประตู]		[ปาก ทางปาก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ मुख ” (मुख) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ ทวาร ” (ट्ठार) หมายถึง ประตู, ช่องทางที่มีอะไร กั้นเพื่อเปิดปิดเข้าออก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 471) เมื่อประสมกับคำว่า “ मुख ” (मुख) คำว่า “ मुखทวาร ” (मुखट्ठार) หมายถึง ปาก, ทางปาก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 896)

ฤงาสโกรม (ฤงาสทฺฤกษ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ ฤงาสโกรม ” (ฤงาสทฺฤกษ)

ฤงาส (ฤงาส)	+	โกรม (ทฺฤกษ)	----->	ฤงาสโกรม (ฤงาสทฺฤกษ)
[หน้าผาก]		[ล่าง]		[ท้องน้อย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ ฤงาส ” (ฤงาส) หมายถึง หน้าผาก เมื่อประสมกับคำ อื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ โกรม ” (ทฺฤกษ) หมายถึง ล่าง, ที่ไม่ใช่บน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 88) เมื่อประสมกับคำว่า “ ฤงาส ” (ฤงาส) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ ฤงาสโกรม ” (ฤงาสทฺฤกษ) หมายถึง ท้องน้อย

ฉอิงกง (ឆ្លឹងកង)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ฉอิงกง” (ឆ្លឹងកង)

ฉอิง (ឆ្លឹង)	+	กง (កង)	---->	ฉอิงกง (ឆ្លឹងកង)
[กระดุก]		[เสียงสะท้อน]		[กระดุกสันหลัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ฉอิง” (ឆ្លឹង) หมายถึง กระดุก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กง” (កង) หมายถึง เสียงสะท้อน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 3) เมื่อประสมกับคำว่า “ฉอิง” (ឆ្លឹង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ฉอิงกง” (ឆ្លឹងកង) หมายถึง กระดุกสันหลัง

3.2.7 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก

คำว่า “ความรู้สึก” หมายถึง เกิดอาการที่รู้ว่าเป็นสุขหรือทุกข์ หรือ จิตใจที่อยู่ข้างใน

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ความรู้สึก มีจำนวน 42 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เถลิมรลวย (ថ្លើមរលួយ) มุขเกรียม (មុខក្រៀម) มุขเขมา (មុខខ្មៅ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เถลิมรลวย (ថ្លើមរលួយ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เถลิมรลวย” (ថ្លើមរលួយ)

เถลิม (ថ្លើម)	+	รลวย (រលួយ)	---->	เถลิมรลวย (ថ្លើមរលួយ)
[ตับ]		[เปื่อย]		[สงสารมาก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เถลิม” (ថ្លើម) หมายถึง ตับ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “รลวย” (រលួយ) หมายถึง เปื่อย, เน่า

(พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1013) เมื่อประสมกับคำว่า “เถลิม” (เฐ็ธ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษา
เขมร คำว่า “เถลิมรลวย” (เฐ็ธรลวย) หมายถึง ความรู้สึกที่สงสารมาก

मुखเกरियम (มฺอกรฺย)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ मुखเกरियम ” (มฺอกรฺย)

मुख (มฺอ)	+	गेरियम (กรฺย)	---->	मुखगेरियम (มฺอกรฺย)
[หน้า]		[แห่ง]		[ความรู้สึกมีทุกข์]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ मुख ” (มฺอ) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว
ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ เกरियम ” (กรฺย) หมายถึง แห่ง
(พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 87) เมื่อประสมกับคำว่า “ मुख ” (มฺอ) คำว่า “ मुखเกरियम ” (มฺอกรฺย)
หมายถึง ความรู้สึกมีทุกข์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 893)

मुखखेमा (มฺอเขฺมา)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ मुखखेमा ” (มฺอเขฺมา)

मुख (มฺอ)	+	खेमा (เขฺมา)	---->	मुखखेमा (มฺอเขฺมา)
[หน้า]		[ดำ]		[โกรธมากจนหน้าเปลี่ยนสี]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ मुख ” (มฺอ) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว
ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ เขมา ” (เขฺมา) หมายถึง ดำ, สีอย่างสีเขมาไฟจับ
กันหม้อ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 113) เมื่อประสมกับคำว่า “ मुख ” (มฺอ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษา
เขมร คำว่า “ मुखखेमा ” (มฺอเขฺมา) หมายถึง ความรู้สึกที่โกรธมากจนหน้าเปลี่ยนสี

3.2.8 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช

คำว่า “ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช” หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของพืชแต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นพืชประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของพืชแต่ละชนิด โดยรวมทั้งต้นไม้ พืช หรือ ผลไม้ประเภทต่าง ๆ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช มีจำนวน 34 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ไถ้รหาคัต (โฝรบทัต) เกลากงแกบ (เกฺลาคักเฝุ้บ) เภาะคน (เภาะคธ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ไถ้รหาคัต (โฝรบทัต)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ไถ้รหาคัต” (โฝรบทัต)

ไถ้ (โฝ)	+	รหาคัต (รบทัต)	----->	ไถ้รหาคัต (โฝรบทัต)
[มือ]		[ก้างหั้น]		[ต้นไม้อชนิดหนึ่ง มักขึ้นริมน้ำ มีลูกเล็ก ๆ กินได้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ไถ้” (โฝ) หมายถึง มือ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “รหาคัต” (รบทัต) หมายถึง ก้างหั้น (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1024) เมื่อประสมกับคำว่า “ไถ้” (โฝ) คำว่า “ไถ้รหาคัต” (โฝรบทัต) หมายถึง ต้นไม้อชนิดหนึ่ง มักขึ้นริมน้ำ มีลูกเล็ก ๆ กินได้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 254)

เกลากงแกบ (เกฺลาคักเฝุ้บ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เกลากงแกบ” (เกฺลาคักเฝุ้บ)

เกลา (เกฺลาคัก)	+	กงแกบ (คักเฝุ้บ)	----->	เกลากงแกบ (เกฺลาคักเฝุ้บ)
[ตัก]		[กบ]		[พืชน้ำชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนขากบ มักขึ้นตามต้นไม้น้ำ ใช้กินเป็นผักได้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เกลา” (เกลา) หมายถึง ตัก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ก่งแกบ” (ก่งแกบ) หมายถึง กบ, สัตว์น้ำชนิดหนึ่ง มี 4 ขา ว่ายน้ำเป็น กระโดดบนดินก็ได้ มักอาศัยใกล้ริมน้ำ หรือมีรูอยู่ใต้ดิน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 4) เมื่อประสมกับคำว่า “เกลา” (เกลา) คำว่า “เกลาก่งแกบ” (เกลาก่งแกบ) หมายถึง พี่น้ำชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนขากบ มักขึ้นตามต้นไม้น้ำ ใช้กินเป็นผักได้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 839)

เฐาะคน (เฐาะคน)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เฐาะคน” (เฐาะคน)

เฐาะ (เฐาะ)	+	คน (คน)	----->	เฐาะคน (เฐาะคน)
[นม]		[มอง]		[ชื่อเภาวัลย์ชนิดหนึ่ง มีกลิ่นหอม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เฐาะ” (เฐาะ) หมายถึง นม เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “คน” (คน) หมายถึง มอง, มองหา (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 127) เมื่อประสมกับคำว่า “เฐาะ” (เฐาะ) คำว่า “เฐาะคน” (เฐาะคน) หมายถึง ชื่อเภาวัลย์ชนิดหนึ่ง มีกลิ่นหอม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 255)

3.2.9 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด

คำว่า “การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด” หมายถึง การเปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ หรือการพูดจาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด มีจำนวน 33 คำ ข้อมูลที่พบเช่น มาตเภา (มาตเภา) มาตัก (มาตัก) มาตอณเภา (มาตอณเภา) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มาตเฉา (ธาตุเฉา)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มาตเฉา” (ธาตุเฉา)

มาต (ธาตุ)	+	เฉา (เฉา)	---->	มาตเฉา (ธาตุเฉา)
[ปาก]		[ดิบ]		[ว่าให้ผู้อื่นโดยไม่มี ความเกรงใจหรือไว้หน้า]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มาต” (ธาตุ) หมายถึง ปาก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เฉา” (เฉา) หมายถึง ดิบ, ยังไม่สุก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 233) เมื่อประสมกับคำว่า “มาต” (ธาตุ) คำว่า “มาตเฉา” (ธาตุเฉา) หมายถึง การชอบพูดว่าร้ายคนอื่นโดยไม่มี ความเกรงใจหรือไว้หน้ากัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 873)

มาตัก (ธาตุก)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มาตัก” (ธาตุก)

มาต (ธาตุ)	+	ก (ก)	---->	มาตัก (ธาตุก)
[ปาก]		[คอ]		[ทะเลาะกันนิดหน่อยแต่มีเสียงดัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มาต” (ธาตุ) หมายถึง ปาก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ก” (ก) หมายถึง คอ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1) เมื่อประสมกับคำว่า “มาต” (ธาตุ) คำว่า “มาตัก” (ธาตุก) หมายถึง การมีปากมีเสียงกัน คือ การทะเลาะกัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 873)

มาต้อณเฐิก (ธาตุหฺนเฐิก)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มาต้อณเฐิก” (ธาตุหฺนเฐิก)

มาต (ธาตุ)	+	อนเฐิก (หฺนเฐิก)	---->	มาต้อณเฐิก (ธาตุหฺนเฐิก)
[ปาก]		[เต่า]		[พูดแล้วไม่เกิดประโยชน์]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มาต” (ธาตุ) หมายถึง ปาก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “อนเฐิก” (หฺนเฐิก) หมายถึง เต่า, สัตว์เลื้อยคลานที่มีกระดองและท้องแข็ง มี 4 ขาสั้น ๆ หดหัว ขาและหางเข้าได้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1591) เมื่อประสมกับคำว่า “มาต” (ธาตุ) คำว่า “มาต้อณเฐิก” (ธาตุหฺนเฐิก) หมายถึง การพูดที่ไม่เกิดประโยชน์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 874)

3.2.10 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ

คำว่า “วัตถุ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นสิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1104)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง วัตถุ มีจำนวน 33 คำ ข้อมูลที่พบเช่น มุขฎาจ (มุขธาตุ) เขิงมา (เขิงธา) แสบกเขิง (เสฐูกเขิง) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มุขฎาจ (มุขธาตุ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มุขฎาจ” (มุขธาตุ)

มุข (มุข)	+	ฎาจ (ธาตุ)	---->	มุขฎาจ (มุขธาตุ)
[หน้า]		[ขาด]		[มุขลด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มุข” (មុខ) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ฎาจ” (ដាច់) หมายถึง ขาด, ไม่ติดกัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 304) เมื่อประสมกับคำว่า “มุข” (មុខ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “มุขฎาจ” (មុខដាច់) หมายถึง หลังคาปราสาทวิหาร ศาลาตรงชั้นล่างถัดลงมา มีข้อฟ้าตัดยอดแยกจากหลังคาตรงชั้นล่าง

เชิงมา (ជើងម៉ា)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงมา ” (ជើងម៉ា)

เชิง (ជើង) + มา (ម៉ា) -----> เชิงมา (ជើងម៉ា)
 [ชา] [สนิทสนม] [แก้ไอ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (ជើង) หมายถึง ชา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “มา ” (ម៉ា) หมายถึง สนิทสนม, ใกล้เคียงกัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 871) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (ជើង) คำว่า “เชิงมา ” (ជើងម៉ា) หมายถึง แก้ไอ, สิ่งที่ทำมาจากไม้ มี 4 ขา รูปร่างยาว สำหรับนั่งหรือวางของ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267)

ແສບກເຂິງ (ស្បែកជើង)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ແສบກເຂິງ” (ស្បែកជើង)

ແສบກ (ស្បែក) + เชิง (ជើង) -----> แสบรເຂິງ (ស្បែកជើង)
 [ผิว] [ชา] [รองเท้า]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เสบก” (ស្បែក) หมายถึง ผิว เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เชิง” (ជើង) หมายถึง ขา, ที่รองขาที่ทำมาจากหนังสำหรับใส่เดิน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 265) เมื่อประสมกับคำว่า “เสบก” (ស្បែក) คำว่า “เสบกเชิง” (ស្បែកជើង) หมายถึง รองเท้า (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1453)

3.2.11 ความหมายเกี่ยวกับอาการ

คำว่า “อาการ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า สภาพที่เป็นอยู่หรือที่เป็นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1401)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง อาการ มีจำนวน 21 คำ ข้อมูลที่พบเช่น แขนกจิน (ស្រែកចិន) แขนกขลิบ (ស្រែកឃ្និប) เชิงเขวร (ជើងខេវ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แขนกจิน (ស្រែកចិន)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แขนกจิน” (ស្រែកចិន)

แขนก (ស្រែក) + จิน (ចិន) -----> แขนกจิน (ស្រែកចិន)

[ตา]

[จिन]

[ดวงตาที่เอียงข้างและมีลักษณะเล็ก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แขนก” (ស្រែក) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จिन” (ចិន) หมายถึง จิน เป็นชื่อประเทศและชนชาติที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียง ที่เข้ามาอยู่ในประเทศกัมพูชา (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 197) เมื่อประสมกับคำว่า “แขนก” (ស្រែក) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “แขนกจิน” (ស្រែកចិន) หมายถึง ดวงตาที่เอียงข้างและมีลักษณะเล็ก

แณกขลิบ (เฌูกบู้บ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แณกขลิบ” (เฌูกบู้บ)

แณก (เฌูก)	+	ขลิบ (บู้บ)	----->	แณกขลิบ (เฌูกบู้บ)
[ตา]		[เข้ากันดี]		[เปลือกตาบวม]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แณก” (เฌูก) หมายถึง ตา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ขลิบ” (บู้บ) หมายถึง เข้ากันดี (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 164) เมื่อประสมร่วมกับคำว่า “แณก” (เฌูก) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “แณกขลิบ” (เฌูกบู้บ) หมายถึง อาการที่เปลือกตาบวมขึ้น

เชิงเขวร (เฌีงเฮอร์)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงเขวร” (เฌีงเฮอร์)

เชิง (เฌีง)	+	เขวร (เฮอร์)	----->	เชิงเขวร (เฌีงเฮอร์)
[ตา]		[ไม่ตรง]		[ขาคนที่ไม่ตรงเหมือนขาคนทั่วไป]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (เฌีง) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เขวร” (เฮอร์) หมายถึง ไม่ตรง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 117) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (เฌีง) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เชิงเขวร” (เฌีงเฮอร์) หมายถึง ขาคนที่ไม่ตรงเหมือนขาคนทั่วไป

3.2.12 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้

คำว่า “การรับรู้” หมายถึง การยืนยันว่ารู้ หรือ การรับว่ารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งการมองเห็นและการได้ยิน

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง การรับรู้ มีจำนวน 19 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ตรเจียกถลง (ត្រចៀកថ្លង់) แขนกมุต (ដៃកម្ពុត) จรมุอะแฉก (ច្រមុះផ្កា) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตรเจียกถลง (ត្រចៀកថ្លង់)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตรเจียกถลง” (ត្រចៀកថ្លង់)

ตรเจียก (ត្រចៀក) + ถลง (ថ្លង់) -----> ตรเจียกถลง (ត្រចៀកថ្លង់)
 [หู] [หูหนวก] [ทำเป็นไม่ได้ยิน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตรเจียก” (ត្រចៀក) หมายถึง หู เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ถลง” (ថ្លង់) หมายถึง หูหนวก, ไม่สามารถได้ยินได้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 395) เมื่อประสมกับคำว่า “ตรเจียก” (ត្រចៀក) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ตรเจียกถลง” (ត្រចៀកថ្លង់) หมายถึง การทำเป็นไม่ได้ยินทั้งที่ได้ยินอยู่

แขนกมุต (ដៃកម្ពុត)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แขนกมุต” (ដៃកម្ពុត)

แขนก (ដៃក) + มุต (មុត) -----> แขนกมุต (ដៃកម្ពុត)
 [ตา] [คม] [ตัดสินอะไรดีได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง]

สาจจาส (สัจจาส)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจจาส” (สัจจาส)

สาจ (สัจ)	+	จาส (จาส)	---->	สาจจาส (สัจจาส)
[เนื้อ]		[เก่า]		[ผ้าสีแก่]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (สัจ) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จาส” (จาส) หมายถึง เก่า, อ่อน, ไม่เด็ก, ไม่ไหม้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 195) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (สัจ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “สาจจาส” (สัจจาส) หมายถึง ผ้าสีแก่

เชิงกำบุง (เฉิ่งกำบุง)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงกำบุง” (เฉิ่งกำบุง)

เชิง (เฉิ่ง)	+	กำบุง (กำบุง)	---->	เชิงกำบุง (เฉิ่งกำบุง)
[ขา]		[ขวด]		[กางเกงมีลักษณะรัดที่ปลายขา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (เฉิ่ง) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กำบุง” (กำบุง) หมายถึง ขวด, ขวดเล็กสั้นทำจากเหล็ก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 57) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (เฉิ่ง) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เชิงกำบุง” (เฉิ่งกำบุง) หมายถึง กางเกงที่มีลักษณะรัดที่ปลายขา

กฑุบ (กฑุบ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กฑุบ” (กฑุบ)

ก (ก)	+	ฑุบ (ฑุบ)	---->	กฑุบ (กฑุบ)
[คอ]		[สองเท่า]		[เสื่อเจ็ด]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ก” (ก) หมายถึง คอ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ฑุบ” (ฑุบ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร หมายถึง สองเท่า เมื่อประสมกับคำว่า “ก” (ก) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กฑุบ” (กฑุบ) หมายถึง เสื่อเจ็ด

3.2.14 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร

คำว่า “อาหาร” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1412)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง อาหาร มีจำนวน 12 คำ ข้อมูลที่พบเช่น สาจพิเสส (សាច់ពិសេស) สาจตาบ (សាច់តាប) ฤบาลขุทิ (ក្បាលខ្ទិះ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สาจพิเสส (សាច់ពិសេស)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจพิเสส” (សាច់ពិសេស)

สาจ (សាច់)	+	พิเสส (ពិសេស)	---->	สาจพิเสส (សាច់ពិសេស)
[เนื้อ]		[พิเศษ]		[อาหารที่ทำจากเนื้อหมา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่น แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “พิเสส” (ពិសេស) หมายถึง พิเศษ, แปก, ไม่ปกติ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 260) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (សាច់) จากการสังเกตผู้ใช้ ภาษาเขมร คำว่า “สาจพิเสส” (សាច់ពិសេស) หมายถึง อาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข

สาจตาบ (សាច់តាប)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจตาบ” (សាច់តាប)

สาจ (សាច់) [เนื้อ]	+	ตาบ (តាប) [ขนาดของไม้]	----->	สาจตาบ (សាច់តាប) [ดับและเนื้อที่หันผสมเครื่องเทศแล้วตากให้แห้ง]
-----------------------	---	---------------------------	--------	--

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่น แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตาบ” (តាប) หมายถึง ขนาดของไม้ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 342) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (សាច់) คำว่า “สาจตาบ” (សាច់តាប) หมายถึง อาหารที่นำดับและเนื้อหันผสมเครื่องแล้วตากให้แห้ง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 342)

กบาลขุติ (ក្បាលខ្ចិះ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กบาลขุติ” (ក្បាលខ្ចិះ)

กบาล (ក្បាល) [หัว]	+	ขุติ (ខ្ចិះ) [กะทิ]	----->	กบาลขุติ (ក្បាលខ្ចិះ) [กะทิที่คั้นครั้งแรก]
-----------------------	---	------------------------	--------	--

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กบาล” (ក្បាល) หมายถึง หัว เมื่อประสมกับคำอื่น แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ขุติ” (ខ្ចិះ) หมายถึง กะทิ, น้ำมันมะพร้าว

สด ๆ ที่ยังไม่ได้ดัดแปลงเป็นน้ำ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 107) เมื่อประสมกับคำว่า “กบาล” (กฺบาล) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กบาลขุติ” (กฺบาลขฺฐิះ) หมายถึง กะทิกที่คั้นครั้งแรก

3.2.15 ความหมายเกี่ยวกับเวลา

คำว่า “เวลา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ช่วงระยะเวลาที่ยาวนานที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยนิยามกำหนดขึ้นเป็นครุ่ คราว วัน เดือน ปี เป็นต้น เช่น เวลาเป็นเงินเป็นทอง ขอเวลาสักครู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1130)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง เวลา มีจำนวน 10 คำ ข้อมูลที่พบเช่น มุขอากร (มุขฺหฺกฺกร) สางเฎียร (สฺางเฎียร) กบาลพริก (กฺบาลพฺริค) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มุขอากร (มุขฺหฺกฺกร)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มุขอากร” (มุขฺหฺกฺกร)

มุข (มุข)	+	อากร (หฺกฺกร)	----->	มุขอากร (มุขฺหฺกฺกร)
[หน้า]		[กลุ่ม]		[เวลาที่มีลาภ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มุข” (มุข) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “อากร” (หฺกฺกร) หมายถึง กลุ่ม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1708) เมื่อประสมกับคำว่า “มุข” (มุข) คำว่า “มุขอากร” (มุขฺหฺกฺกร) หมายถึง เวลาที่มีลาภ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 894)

สาจฺเฐียร (สัจเฝียร)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กุบาลพริก” (กฺุณฺตรฺทฺรึทฺ)

สาจฺ (สัจ)	+	เฐียร (เฝียร)	---->	สาจฺเฐียร (สัจเฝียร)
[เนื่อ]		[เดิน]		[ระยะเวลาของการเดิน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจฺ” (สัจ) หมายถึง เนื่อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เฐียร” (เฝียร) หมายถึง เดิน, ก้าวขาไปข้างหน้า (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 251) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจฺ” (สัจ) คำว่า “สาจฺเฐียร” (สัจเฝียร) หมายถึง ระยะเวลาของการเดิน

กุบาลพริก (กฺุณฺตรฺทฺรึทฺ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กุบาลพริก” (กฺุณฺตรฺทฺรึทฺ)

กุบาล (กฺุณฺ)	+	พริก (ทฺรึทฺ)	---->	กุบาลพริก (กฺุณฺตรฺทฺรึทฺ)
[หั่ว]		[เข้า]		[ตอนเข้า]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กุบาล” (กฺุณฺ) หมายถึง หั่ว เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “พริก” (ทฺรึทฺ) หมายถึง เข้า (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 800) เมื่อประสมกับคำว่า “กุบาล” (กฺุณฺ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กุบาลพริก” (กฺุณฺตรฺทฺรึทฺ) หมายถึง ตอนเข้า

3.2.16 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

คำว่า “ผม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ขนที่ขึ้นอยู่บนศีรษะ โดยปรกติเป็นเส้นยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 771) ส่วนคำว่า คำว่า “ทรงผม” หมายถึง การทำผมประเภทต่าง ๆ ให้มีความสวยงาม ดังนั้น คำว่า “ลักษณะทรงผม” หมายถึงทุกอย่างที่เกี่ยวกับผมตั้งแต่รูปทรงของผม การประดับผมต่าง ๆ การทำให้ผมสวยงาม หรือ ลักษณะของเส้นผมต่าง ๆ ที่ต่างกันของแต่ละบุคคล

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ลักษณะทรงผม มีจำนวน 9 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เเชิงกญเชิร (เเชิงกญ) กุบาลตรโสก (กุกญกญ) ฉอิงตรี (ฉิงกญ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เเชิงกญเชิร (เเชิงกญ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เเชิงกญเชิร” (เเชิงกญ)

เเชิง (เเชิง)	+	กญเชิร (กญ)	---->	เเชิงกญเชิร (เเชิงกญ)
[ขา]		[ตะกร้าหวาย]		[ผมที่ตัดเป็นทรงกลม ๆ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เเชิง” (เเชิง) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กญเชิร” (กญ) หมายถึง ภาชนะสานโปร่งสำหรับใส่สิ่งของ มีรูปต่าง ๆ มีหูหิ้วหรือไม่มีก็ได้ ที่ทำมาจากหวาย (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 8) เมื่อประสมกับคำว่า “เเชิง” (เเชิง) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เเชิงกญเชิร” (เเชิงกญ) หมายถึง ลักษณะของผมที่ตัดเป็นทรงกลม ๆ เหมือนนำตะกร้าหวายมาคลุมตัด (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 264)

กบาลตรโฬก (กฺฺฎณฺฏฺรฺฏฺฏก)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กบาลตรโฬก” (กฺฺฎณฺฏฺรฺฏฺฏก)

กบาล (กฺฺฎณฺ) + ตรโฬก (ฏฺรฺฏฺฏก) ----> กบาลตรโฬก (กฺฺฎณฺฏฺรฺฏฺฏก)
 [หัว] [กะลา] [ทรงผมกลม ๆ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “กบาล” (กฺฺฎณฺ) หมายถึง หัว เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตรโฬก” (ฏฺรฺฏฺฏก) หมายถึง ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ถ้าว้าซีก ซีกที่มีตา เรียกว่า กะลาตัวผู้ ซีกที่ตัน เรียกว่า กะลาตัวเมีย ที่ใช้ในการตักน้ำ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 370) เมื่อประสมกับคำว่า “กบาล” (กฺฺฎณฺ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กบาลตรโฬก” (กฺฺฎณฺฏฺรฺฏฺฏก) หมายถึง ทรงผมกลม ๆ

ฉอิงตรี (ฉฺฉิงฺฏฺฏฺฏ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ฉอิงตรี” (ฉฺฉิงฺฏฺฏฺฏ)

ฉอิง (ฉฺฉิง) + ตรี (ฏฺฏฺฏ) ----> ฉอิงตรี (ฉฺฉิงฺฏฺฏ)
 [กระดุก] [ปลา] [การหักผมเปียให้มีลักษณะเหมือนกางปลา]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ฉอิง” (ฉฺฉิง) หมายถึง กระดุก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตรี” (ฏฺฏฺฏ) หมายถึง ปลา, สัตว์น้ำจำพวกหนึ่ง หายใจด้วยเหงือก บางชนิดมีเกล็ดปกคลุมทั่วตัว บางชนิดไม่มีเกล็ด มีหลายประเภท (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 373) เมื่อประสมกับคำว่า “ฉอิง” (ฉฺฉิง) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ฉอิงตรี” (ฉฺฉิงฺฏฺฏ) หมายถึง การหักผมเปียให้มีลักษณะเหมือนกางปลา

3.2.17 ความหมายเกี่ยวกับโรค

คำว่า “โรค” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า เป็นภาวะที่ร่างกายทำงานได้ไม่เป็นปกติเนื่องจากเชื้อโรคเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1024)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง โรค มีจำนวน 8 คำ ข้อมูลที่พบเช่น สาจล่อ (សាច់ល្អ) สาจกัจ (សាច់កាច) เบะฎงจัท (បេះដូងចំប) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สาจล่อ (សាច់ល្អ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจล่อ” (សាច់ល្អ)

สาจ (សាច់) + ล่อ (ល្អ) ----> สาจล่อ (សាច់ល្អ)
 [เนื้อ] [ดี] [ก้อนเนื้อที่เกิดในตัวแต่เป็นเนื้อดี รักษาได้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ล่อ” (ល្អ) หมายถึง ดี, ไม่แย, ถูกต้อง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1144) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (សាច់) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “สาจล่อ” (សាច់ល្អ) หมายถึง ก้อนเนื้อที่เกิดในตัวแต่เป็นเนื้อดี และสามารถรักษาได้

สาจกัจ (សាច់កាច)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจกัจ” (សាច់កាច)

สาจ (សាច់) + กัจ (កាច) ----> สาจกัจ (សាច់កាច)
 [เนื้อ] [ดู] [หมายถึง ก้อนเนื้อที่เกิดในตัวที่เป็นเนื้อร้าย]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่น แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กาจ” (កាច) หมายถึง ดุ, มีโทษในใจ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 25) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ” (សាច់) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “สาจกาจ” (សាច់កាច) หมายถึง ก้อนเนื้อที่เกิดในตัวที่เป็นเนื้อร้ายและอาจจะกลายเป็นมะเร็ง

เบะกฺงจํห (បេះដូងចំហ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เบะกฺงจํห” (បេះដូងចំហ)

เบะกฺง (បេះដូង)	+	จํห (ចំហ)	---->	เบะกฺงจํห (បេះដូងចំហ)
[หัวใจ]		[ไม่มีอะไร]		[ชื่อโรคชนิดหนึ่ง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เบะกฺง” (បេះដូង) หมายถึง หัวใจ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “จํห” (ចំហ) หมายถึง ไม่มีอะไร, เปิดให้โล่ง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 213) เมื่อประสมกับคำว่า “เบะกฺง” (បេះដូង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เบะกฺงจํห” (បេះដូងចំហ) หมายถึง ชื่อโรคชนิดหนึ่งที่ทำให้หัวใจทำงานได้ไม่ปกติ

3.2.18 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์

คำว่า “ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์” หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของสัตว์แต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นสัตว์ประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของสัตว์แต่ละชนิด

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ มีจำนวน 8 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ไก่สอิต (ដៃស្អិត) ตรีเจียก้า (ត្រីច្រើកកាំ) สาจธมณ (សាច់ធ្មេញ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ไถสุธิต (ไฝสุธิต)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ไถสุธิต” (ไฝสุธิต)

ไถ (ไฝ)	+	สุธิต (สุธิต)	---->	ไถสุธิต (ไฝสุธิต)
[มือ]		[เหนียว]		[เสื่อ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ไถ” (ไฝ) หมายถึง มือ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “สุธิต” (สุธิต) หมายถึง เหนียว, ติดกันดึงยาก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1502) เมื่อประสมกับคำว่า “ไถ” (ไฝ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ไถสุธิต” (ไฝสุธิต) หมายถึง เสื่อ (ใช้ในบริบทที่มีเวทมนต์เพื่อหลีกเลี่ยงการพูดคำที่แท้จริงสำหรับเสื่อ)

ตฺรเจียกกำ (ตฺรเจ็ยฺกคํ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ตฺรเจียกกำ” (ตฺรเจ็ยฺกคํ)

ตฺรเจียก (ตฺรเจ็ยฺก)	+	กำ (คํ)	---->	ตฺรเจียกกำ (ตฺรเจ็ยฺกคํ)
[หุ]		[ที่รองของ]		[นกกนางแอ่น รังนกกนางแอ่น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ตฺรเจียก” (ตฺรเจ็ยฺก) หมายถึง หุ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กำ” (คํ) หมายถึง ที่รองของ, เป็นชั้น ๆ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 63) เมื่อประสมกับคำว่า “ตฺรเจียก” (ตฺรเจ็ยฺก) คำว่า “ตฺรเจียกกำ” (ตฺรเจ็ยฺกคํ) หมายถึง นกกนางแอ่น, เป็นสัตว์มีปีกจำพวกหนึ่งสีดำ ขนาดเล็ก มักอยู่ที่ที่มีลมเย็น เช่น ภูเขา ริมทะเล และสามารถสร้างรังจากน้ำลาย (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 362)

สาจฺเฌมณฺญ (សាច់ធូញ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจฺเฌมณฺญ” (សាច់ធូញ)

สาจฺ (សាច់)	+	เฌมณฺญ (ធូញ)	---->	สาจฺเฌมณฺญ (សាច់ធូញ)
[เนื้อ]		[ฟัน]		[งาของช้าง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจฺ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เฌมณฺญ” (ធូញ) หมายถึง ฟัน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 247) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจฺ” (សាច់) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “สาจฺเฌมณฺญ” (សាច់ធូញ) หมายถึง งาของช้าง

3.2.19 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

คำว่า “พื้นที่” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า ขนาดของผิวพื้น, อาณาบริเวณ, ลักษณะของพื้นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง พื้นที่ มีจำนวน 8 คำ ข้อมูลที่พบเช่น ทรูงฺถนฺล (ត្រូងថ្នល់) เพาะภูเฌิง (ពោះដំឡើង) สาจฺกัณฺดาต (សាច់កំណាត់) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ทรูงฺถนฺล (ត្រូងថ្នល់)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ทรูงฺถนฺล” (ត្រូងថ្នល់)

ทรูง (ត្រូង)	+	ถนฺล (ថ្នល់)	---->	ทรูงฺถนฺล (ត្រូងថ្នល់)
[อก]		[ถนน]		[ท้องถนน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ทรวง” (ព្រួង) หมายถึง ออก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ถนล” (ច្នល់) หมายถึง ถนน, เป็นเนินดินที่ถูกก่อสร้างขึ้น (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 393) เมื่อประสมกับคำว่า “ทรวง” (ព្រួង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ทรวงถนล” (ព្រួងច្នល់) หมายถึง ท้องถนนที่มียานพาหนะสัญจรไปมา

เพาะภูเือง (ពោះដំឡើង)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เพาะภูเือง” (ពោះដំឡើង)

เพาะ (ពោះ)	+	ภูเือง (ដំឡើង)	----->	เพาะภูเือง (ពោះដំឡើង)
[ท้อง]		[ติดตั้ง หรือ ทำให้มากขึ้น]		[ท้องน้ำที่สูงขึ้นหรือกำลังขึ้น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เพาะ” (ពោះ) หมายถึง ท้อง เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ภูเือง” (ដំឡើង) หมายถึง ตั้งขึ้น, ทำให้สูงขึ้น, ติดตั้ง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 320) เมื่อประสมกับคำว่า “เพาะ” (ពោះ) คำว่า “เพาะภูเือง” (ពោះដំឡើង) หมายถึง ท้องน้ำที่สูงขึ้นหรือกำลังขึ้น (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 780)

สาจกัณาด (សាច់កំណាត់)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “สาจกัณาด” (សាច់កំណាត់)

สาจ (សាច់)	+	กัณาด (កំណាត់)	----->	ผิวจราจร
[เนื้อ]		[ผ้าสำหรับเช็กสิ่งต่าง ๆ]		[เนื้อผ้าที่ใช้ตัดผ้า]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “สาจ” (សាច់) หมายถึง เนื้อ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “กัณาด” (កំណាត់) หมายถึง ผ้าสำหรับเช็ก เพื่อทำความสะอาดสิ่งของต่าง ๆ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 55) เมื่อประสมกับคำว่า “สาจ”

(សាច់) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “สาจกัณดาต” (សាច់កំណាត់) หมายถึง เนื้อผ้าที่ใช้ในการตัดผ้า

3.2.20 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ

คำว่า “การกระทำ” หมายถึง การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่ใช่เป็นการอยู่นิ่ง ๆ

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง การกระทำ มีจำนวน 6 คำ ข้อมูลที่พบเช่น กภูมิ (កម្មិ) กทัฬ (កទ័ត) ฎาะตรี (ដោះត្រី) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กภูมิ (កម្មិ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กภูมิ” (កម្មិ)

ก (ក)	+	ภูมิ (ភ្និ)	---->	กภูมิ (កម្មិ)
[คอ]		[อำเภอ]		[การก่อสร้างหมู่บ้านขึ้น]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ก” (ក) หมายถึง คอ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ภูมิ” (ភ្និ) หมายถึง อำเภอ, แผ่นดิน, ที่ดิน, ที่ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 824) เมื่อประสมกับคำว่า “ก” (ក) คำว่า “กภูมิ” (កម្មិ) หมายถึง การก่อสร้างหมู่บ้านขึ้น (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1)

กทัฬ (កទ័ត)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “กทัฬ” (កទ័ត)

ก (ក)	+	ทัฬ (ទ័ត)	---->	กทัฬ (កទ័ត)
[คอ]		[ทัฬ]		[การระดมกำลัง]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ก” (ก) หมายถึง คอ เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ทัพ” (ฉัต) หมายถึง ทัพ, การเล่น, การเดิน, การวิ่งไป, การออกจากที่ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 410) เมื่อประสมกับคำว่า “ก” (ก) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “กทัพ” (กฉัต) หมายถึง การระดมกำลังพลทหาร

แฉาะตรี (เฆาะ:ตรี)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แฉาะตรี” (เฆาะ:ตรี)

แฉาะ (เฆาะ)	+	ตรี (ตรี)	---->	แฉาะตรี (เฆาะ:ตรี)
[นม]		[ปลา]		[แก้เชือกจับปลาเพื่อเอาปลาออก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แฉาะ” (เฆาะ) หมายถึง นม เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ตรี” (ตรี) หมายถึง ปลา, สัตว์น้ำชนิดหนึ่งหายใจด้วยเหงือก บางชนิดมีเกล็ดปกคลุมทั่วตัว บางชนิดไม่มีเกล็ด มีหลายประเภท (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 373) เมื่อประสมกับคำว่า “แฉาะ” (เฆาะ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “แฉาะตรี” (เฆาะ:ตรี) หมายถึง การแก้เชือกจับปลาเพื่อเอาปลาออก

3.2.21 ความหมายเกี่ยวกับความคิด

คำว่า “ความคิด” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 ให้คำนิยามว่า สิ่งที่น่ารู้ขึ้นในใจ, ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป, สติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 242)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ความคิด มีจำนวน 4 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ ขวรกบาลสรพะ (อฺรฺกฺกฺวณฺบฺรฺชฺชฺ) ขวรกบาลค่าง (อฺรฺกฺกฺวณฺคํ) ขวรกบาลเป็ก (อฺรฺกฺกฺวณฺเป็ก) ขวรกบาลบิท (อฺรฺกฺกฺวณฺบิชฺ) ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

ขวรกบาลเป็ก (อรรกฏณเช็ก)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ขวรกบาลเป็ก” (อรรกฏณเช็ก)

ขวรกบาล (อรรกฏณ) + เป็ก (เช็ก) ----> ขวรกบาลเป็ก (อรรกฏณเช็ก)
 [สมอง] [เปิด] [สมองที่สามารถคิดเรื่องต่าง ๆ ได้รวดเร็ว]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ขวรกบาล” (อรรกฏณ) หมายถึง สมอง เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เป็ก” (เช็ก) หมายถึง เปิด, ไม่ปิด (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 587) เมื่อประสมกับคำว่า “ขวรกบาล” (อรรกฏณ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ขวรกบาลเป็ก” (อรรกฏณเช็ก) หมายถึง สมองที่สามารถคิดเรื่องต่าง ๆ ได้รวดเร็ว

3.2.22 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

คำว่า “การเดินทาง” หมายถึง การไปสู่ที่ใดที่หนึ่งที่ไกลออกไป หรือ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง การเดินทาง พบจำนวน 3 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ เซ็งทเท (เซ็งจจ) เซ็งอากาศ (เซ็งภคภ) มุขทิก (มุขจจ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เซ็งทเท (เซ็งจจ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เซ็งทเท” (เซ็งจจ)

เซ็ง (เซ็ง) + ทเท (จจ) ----> เซ็งทเท (เซ็งจจ)
 [ขา] [เปล่า] [การไปที่ไม่เกิดประโยชน์]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เซ็ง” (เซ็ง) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ทเท” (จจ) หมายถึง เปล่า, ไม่มีอะไร, ศูนย์

เปล่า (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 405) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (ເຢິ່ງ) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษา
เขมร คำว่า “เชิงทเท” (ເຢິ່ງទទេ) หมายถึงการเดินทางไปที่ไม่เกิดประโยชน์

เชิงอากาศ (ເຢິ່ງអាកាស)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงอากาศ” (ເຢິ່ງអាកាស)

เชิง (ເຢິ່ງ)	+	อากาศ (អាកាស)	---->	เชิงอากาศ (ເຢິ່ງអាកាស)
[ขา]		[อากาศ]		[เดินทางโดยเครื่องบิน]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (ເຢິ່ງ) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว
ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “อากาศ” (អាកាស) หมายถึง อากาศ, มีลมเข้า
ออกได้, ช่องทางของลม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1709) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (ເຢິ່ງ) จาก
การสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “เชิงอากาศ” (ເຢິ່ງអាកាស) หมายถึง การเดินทางโดยเครื่องบิน

มุขทีก (មុខទឹក)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “มุขทีก” (មុខទឹក)

มุข (មុខ)	+	ทีก (ទឹក)	---->	มุขทีก (មុខទឹក)
[หน้า]		[น้ำ]		[การเดินทางทางน้ำ]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “มุข” (មុខ) หมายถึง หน้า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว
ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ทีก” (ទឹក) หมายถึง น้ำ, สิ่งเหลวที่ไม่มีกลิ่น ไม่
มีสี, ของสำคัญสำหรับมนุษย์ต้องดื่ม (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 425) เมื่อประสมกับคำว่า “มุข”
(មុខ) คำว่า “มุขทีก” (មុខទឹក) หมายถึง การเดินทางทางน้ำ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 894)

3.2.23 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู

คำว่า “ทำต่อสู” หมายถึง การใช้กริยาหรือท่าทางใดท่าทางหนึ่งในการสู้รบหรือปกป้องตัวเองจากคนอื่น

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ทำต่อสู มีจำนวน 2 คำ ข้อมูลที่พบได้แก่ แกงเฉะ (កែងធ្លុះ) ชงคังเหาะ (ជង្គង់ហោះ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แกงเฉะ (កែងធ្លុះ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “แกงเฉะ” (កែងធ្លុះ)

แกง (កែង)	+	เฉะ (ធ្លុះ)	----->	แกงเฉะ (កែងធ្លុះ)
[ศอก]		[ไฟไหม้]		[ทำต่อสูของกีฬามวยเขมรโดยกระโดดให้ ตัวลอยแล้วใช้ศอกกระแทกคู่ต่อสู้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “แกง” (កែង) หมายถึง ศอก เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เฉะ” (ធ្លុះ) หมายถึง ไฟไหม้, มีไฟ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 225) เมื่อประสมกับคำว่า “แกง” (កែង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “แกงเฉะ” (កែងធ្លុះ) หมายถึง ทำต่อสูของกีฬามวยเขมรโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้ศอกกระแทกคู่ต่อสู้

ชงคังเหาะ (ជង្គង់ហោះ)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “ชงคังเหาะ” (ជង្គង់ហោះ)

ชงคัง (ជង្គង់)	+	เหาะ (ហោះ)	----->	ชงคังเหาะ (ជង្គង់ហោះ)
[เข้า]		[บิน]		[ทำต่อสูของกีฬามวยเขมรโดยกระโดด ให้ตัวลอยแล้วใช้เข้ากระแทกคู่ต่อสู้]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ซงคัง” (ឆងកង) หมายถึง เข่า เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “เหาะ” (ហោះ) หมายถึง บิน, ลอยบนอากาศ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1537) เมื่อประสมกับคำว่า “ซงคัง” (ឆងកង) จากการสังเกตผู้ใช้ภาษาเขมร คำว่า “ซงคังเหาะ” (ឆងកងហោះ) หมายถึง ท่าต่อสู้ของกีฬามวยเขมรโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้เข้ากระแทกคู่ต่อสู้

3.2.24 ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ

คำว่า “การคิดคำนวณ” หมายถึง การคิดประมาณเกี่ยวกับจำนวน และเป็นการคิดหาผลลัพธ์โดยวิธีเลข

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง การคิดคำนวณ มีจำนวน 2 คำ ข้อมูลที่พบเช่น เซ็งลัพธ (ជើងល្អិត) เซ็งหาร (ជើងហារ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เซ็งลัพธ (ជើងល្អិត)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เซ็งลัพธ” (ជើងល្អិត)

เซ็ง (ជើង)

+

ลัพธ (ល្អិត)

---->

เซ็งลัพธ (ជើងល្អិត)

[ขา]

[เสร็จ]

[ผลลัพธ์เลข]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เซ็ง” (ជើង) หมายถึง ขา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “ลัพธ” (ល្អិត) หมายถึง เสร็จ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1093) เมื่อประสมกับคำว่า “เซ็ง” (ជើង) คำว่า “เซ็งลัพธ” (ជើងល្អិត) หมายถึง ผลลัพธ์เลข, เลขที่หาผลพบแล้ว (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267)

เชิงหาร (เฉิ่งหาร)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงหาร” (เฉิ่งหาร)

เชิง (เฉิ่ง)	+	หาร (หาร)	---->	เชิงหาร (เฉิ่งหาร)
[ชา]		[หาร]		[เลขหาร]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (เฉิ่ง) หมายถึง ชา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “หาร” (หาร) หมายถึง หาร, แบ่งเป็นส่วน ๆ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 1515) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (เฉิ่ง) คำว่า “เชิงหาร” (เฉิ่งหาร) หมายถึง เลขหาร, ผลของเลขที่หารแล้ว (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 268)

3.2.25 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

คำว่า “ธรรมชาติ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามว่า สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้น ๆ, ภาषณภูมิประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 597)

จากข้อมูลพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีความหมาย หมายถึง ธรรมชาติ พบเพียงคำเดียว ข้อมูลที่พบได้แก่ เชิงพนาย (เฉิ่งพนาย) ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

เชิงพนาย (เฉิ่งพนาย)

องค์ประกอบทางด้านความหมายของคำว่า “เชิงพนาย” (เฉิ่งพนาย)

เชิง (เฉิ่ง)	+	พนาย (พนาย)	---->	เชิงพนาย (เฉิ่งพนาย)
[ชา]		[ล่อยออกมา]		[ทางข้างเผือก]

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เชิง” (เฉิ่ง) หมายถึง ชา เมื่อประสมกับคำอื่นแล้ว ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น ประสมกับคำว่า “พนาย” (พนาย) หมายถึง ลอยออกมา, ไม่เท่ากัน

(พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 784) เมื่อประสมกับคำว่า “เชิง” (ដើង) คำว่า “เชิงพุนาย” (ដើងព្រួយ) หมายถึง ทางช้างเผือก, กลุ่มเมฆสีขาวลอยยาวกว้างข้ามท้องฟ้าผสมกับเมฆอื่น ๆ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267)

กล่าวโดยสรุป ในการศึกษาคำนี้ ผู้ศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร ได้เป็น 25 กลุ่มความหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาเขมรคิดเป็น %

ลำดับ	กลุ่มความหมายอวัยวะในร่างกายในภาษาเขมร	จำนวนคำที่พบ	อัตราคิดเป็น %
1	แสดงลักษณะรูปร่าง	141	18.55 %
2	แสดงลักษณะนิสัย	123	16.18 %
3	แสดงตำแหน่ง	79	10.39 %
4	แสดงคน	56	7.36 %
5	แสดงส่วนประกอบของสิ่งของ	48	6.31 %
6	แสดงอวัยวะร่างกาย	44	5.78 %
7	แสดงความรู้สึก	42	5.52 %
8	แสดงชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช	34	4.47 %
9	แสดงวัตถุ	33	4.34 %
10	แสดงการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด	33	4.34 %
11	แสดงอาการ	21	2.76 %
12	แสดงการรับรู้	19	2.5 %
13	แสดงเสื้อผ้า	14	1.84 %
14	แสดงอาหาร	12	1.57 %
15	แสดงเวลา	10	1.31 %
16	แสดงโรค	9	1.18 %
17	แสดงลักษณะทรงผม	8	1.05 %
18	แสดงชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์	8	1.05 %
19	แสดงพื้นที่	8	1.05 %
20	แสดงการกระทำ	6	0.78 %
21	แสดงความคิด	4	0.52 %
22	แสดงการเดินทาง	3	0.39 %
23	แสดงท่าต่อสู้	2	0.26 %
24	แสดงการคิดคำนวณ	2	0.26 %
25	แสดงธรรมชาติ	1	0.13 %
สรุป		760	100 %

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรพบทั้งหมดจำนวน 25 กลุ่มความหมาย โดยกลุ่มความหมายที่พบจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่างที่มีถึง 141 คำ คิดเป็นร้อยละ 18.55 % รองลงมา คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พบจำนวน 123 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.18 % และกลุ่มความหมายที่พบจำนวนน้อยสุด คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ที่พบเพียงจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.13 % ซึ่งในจำนวน 25 กลุ่มความหมายนี้ยังมีกลุ่มความหมายที่พบจำนวนเท่ากัน ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับวัตถุ และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด พบจำนวน 33 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.34 % กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม กลุ่มความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ พบจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.05 % และ 2 กลุ่มความหมายที่พบจำนวนน้อยเท่ากัน คือ 2 คำ ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้ และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 0.26 %

กล่าวโดยสรุป ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสามารถแบ่งออกเป็น 24 กลุ่มความหมาย และคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสามารถแบ่งออกเป็น 25 กลุ่มความหมาย โดยในกลุ่มความหมายที่พบทั้ง 24 กลุ่มความหมาย และ 25 กลุ่มความหมายนี้ ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร มีกลุ่มความหมายที่เหมือนกันจำนวน 23 กลุ่มความหมาย และ 3 กลุ่มความหมายที่ต่างกัน คือ กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีแต่ภาษาเขมรไม่มี ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด ส่วนกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีแต่ภาษาไทยไม่มี ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำ และกลุ่มความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและ
ภาษาเขมรคิดเป็น %

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	คำประสม ภาษาไทย	คำประสม ภาษาเขมร	จำนวนที่ ต่างกัน
1	ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง	10.54 %	10.39 %	± 0.15 %
2	ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่	1.87 %	1.05 %	± 0.82 %
3	ความหมายเกี่ยวกับเวลา	1.01 %	1.31 %	± 0.30%
4	ความหมายเกี่ยวกับคน	9.24 %	7.36 %	± 1.88 %
5	ความหมายเกี่ยวกับอาคาร	3.75 %	2.76 %	± 0.99 %
6	ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง	11.99 %	18.55 %	± 6.56 %
7	ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง	0.28 %	0.39 %	± 0.11 %
8	ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก	9.39 %	5.52 %	± 3.87 %
9	ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้	2.89 %	2.50 %	± 0.39 %
10	ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ	2.31 %	6.31 %	± 4.01 %
11	ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด	5.20 %	4.34 %	± 0.86 %
12	ความหมายเกี่ยวกับความคิด	1.73 %	0.52 %	± 1.21 %
13	ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย	9.68 %	16.18 %	± 6.50 %
14	ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ	5.92 %	4.34 %	± 1.58 %
15	ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย	3.46 %	5.78 %	± 2.32 %
16	ความหมายเกี่ยวกับโรค	2.60 %	1.18 %	± 1.42 %
17	ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์	4.04 %	1.05 %	± 2.99 %
18	ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช	5.78 %	4.47 %	± 1.31 %
19	ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม	1.15 %	1.05 %	± 0.10 %
20	ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ	2.02 %	0.13 %	± 1.89 %
21	ความหมายเกี่ยวกับอาหาร	1.30 %	1.57 %	± 0.27 %
22	ความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้	0.14 %	0.26 %	± 0.12 %
23	ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า	3.32 %	1.84 %	± 1.48 %
24	ความหมายเกี่ยวกับมาตรวัดขนาด	0.28 %	0 %	± 0.28 %
25	ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ	0 %	0.26 %	± 0.26 %
26	ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ	0 %	0.78 %	± 0.78 %
	สรุป	100 %	100 %	± 42.45 %

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มความหมายของคำประสมไทยและคำประสมเขมรมี สัดส่วนที่ต่างกันในทุกกลุ่มความหมายอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าคำประสมของทั้งสองภาษามีลักษณะ การประสมคำและการแบ่งกลุ่มความหมายเหมือนกันเป็นส่วนมาก แต่สัดส่วนในตารางทำให้เห็นถึง ความต่างกันตามกลุ่มความหมายแต่ละประเภทอย่างชัดเจน โดยคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ในภาษาไทยและคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร พบจำนวนต่างกันคิดเป็น 42.45 % ซึ่งในจำนวน 26 กลุ่มความหมายนี้ ผู้ศึกษาพบจำนวนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย มากกว่าคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร จำนวน 15 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่ม ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคน กลุ่ม ความหมายเกี่ยวกับอาการ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการรับรู้ กลุ่ม ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความคิด กลุ่ม ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรค กลุ่มความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช กลุ่ม ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตราวัด ขนาด เพราะในคำประสมภาษาเขมร คำหลักไม่ได้ปรากฏอยู่ในตำแหน่งแรกที่เป็นส่วนหลักอยู่เสมอ เหมือนคำประสมของคำ บางคำหลักในคำประสมภาษาเขมรปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่สองที่เป็นส่วน ขยายของคำประสม เช่น ในคำประสมภาษาไทยใช้คำว่า “หัวแตก” หมายถึง อาการแตกร้าวของ กะโหลกศีรษะ ซึ่งมักเกิดจากการกระทบกระเทือนของศีรษะกับของที่แข็งกว่ากะโหลกศีรษะอย่าง รุนแรง แต่ในคำประสมภาษาเขมร คำว่า “หัว” จะปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่สองหลังคำว่า “แตก” คือ ภาษาเขมรจะใช้คำว่า “แตกหัว” (បែកក្បាល) มาอธิบายลักษณะนี้ และคำอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน เช่น “แขนหัก” ในภาษาไทย เป็น “หักแขน” (បាក់ដៃ) ในภาษาเขมร “อกกรม” ในภาษาไทย เป็น “กรมอก” (ក្រាំក្រួង) ในภาษาเขมร เป็นต้น ซึ่งทำให้เห็นว่า คำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายจะไป ปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่ 2 ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแรกเหมือนคำประสมภาษาไทย

นอกจากนี้ ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ผู้ศึกษาพบว่า ในภาษาไทยมีคำประสมที่บ่ง บอกลักษณะของดาวซึ่งในภาษาเขมรไม่มีคำประสมที่เป็นชื่อของดาวเหมือนภาษาไทยทำให้รู้ว่า คนไทย มีความผูกพันกับธรรมชาติมากถึงขั้นนำคำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายไปตั้งชื่อเฉพาะให้ดาว โดยการ สังเกตลักษณะของดาวแต่ละดวงและนำมาเปรียบกับอวัยวะแต่ละส่วนของมนุษย์ เป็นการแสดงให้เห็นว่า คนไทยชอบดูดาวมาก เพราะดาวเป็นสิ่งที่ลึกลับและไม่สามารถค้นหาคำตอบได้ แต่ดาวมี

อิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาก เพราะตำแหน่งของดาวแต่ละดวงมีความสำคัญกับพลังงานในร่างกายมนุษย์ นอกเหนือจากนี้ ดาวยังเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการดำรงชีวิต เช่น การดูดาวเพื่อการหาทิศทาง การดูดาวเพื่อกำหนดเวลา การดูดาวเพื่อกำหนดฤดูกาล การดูดาวเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ การดูดาวเพื่อสั่งสอนบุตรหลาน และการดูดาวเพื่อเป็นการพักผ่อนอีกด้วย ทำให้เห็นได้ว่าดาวมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างมาก ผู้ศึกษาจึงรู้ว่า คนไทยมีความรู้เกี่ยวกับดาวในระดับสูงจนต้องมีการตั้งชื่อให้ดาว โดยใช้คำที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายมาสร้างเป็นคำประสมที่มีความหมายเกี่ยวกับชื่อของดาว ลักษณะการประสมคำและการสร้างคำแบบนี้จึงทำให้จำนวนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยพบมากกว่าคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรในหลายกลุ่มความหมาย

ส่วนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย พบน้อยกว่าคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร รวมทั้งหมดจำนวน 11 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับเวลา กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอาหาร กลุ่มความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้อื่น กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำ ซึ่งในจำนวน 11 กลุ่มความหมายนี้ ผู้ศึกษาพบจำนวนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยน้อยกว่าคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร เพราะในบางกลุ่มความหมาย เช่น กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยพบว่า ในภาษาเขมรพบคำประสมที่สร้างจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในกลุ่มความหมายนี้มากกว่าภาษาไทย เพราะคนเขมรมีค่านิยมนำอวัยวะร่างกายไปเรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภายนอกและจิตใจของมนุษย์มากที่สุด เนื่องจากอวัยวะร่างกายเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ชัดเจน ทำให้การนำคำเหล่านี้ไปเรียกสิ่งที่แสดงถึงลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยของคนได้ง่าย ซึ่งมุมมองเหล่านี้คนไทยก็มีความคิดคล้ายกันกับคนเขมร แต่เหตุเพราะในคำประสมภาษาไทยที่เป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยไม่มีคำประสมที่สร้างจากคำเรียกอวัยวะร่างกาย เช่น หัว และ ริมฝีปาก เหมือนคำประสมของเขมรจึงทำให้คำประสมของไทยในกลุ่มความหมายนี้มีน้อยกว่าคำประสมของเขมร เหตุเป็นเพราะคนไทยไม่ได้มองว่า “หัว” และ “ริมฝีปาก” มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยของคนหรือวัตถุต่าง ๆ เพราะ “หัว” ในความคิดของคนไทยสื่อถึงสมองและสติปัญญาต่าง ๆ จึงทำให้ไม่มีการใช้คำว่า “หัว” ไปประกอบสร้างเป็นคำใหม่ที่มีหมายถึงลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัย ส่วนคำว่า “ริมฝีปาก” คนไทยไม่นิยมใช้คำนี้ เพราะคนไทยเลือกใช้คำว่า “ปาก” มาแสดงถึงลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยมากกว่า

เพราะ “ปาก” เป็นอวัยวะที่ใช้ในการพูด โดยคนไทยไม่ได้มองว่า “ริมฝีปาก” ไม่ได้สำคัญเท่ากับ “ปาก” ซึ่งในความเป็นจริง ริมฝีปากสามารถบอกอะไรได้หลายอย่าง เช่น ริมฝีปากมีปลายประสาทหลายพันรอบริมฝีปาก จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมริมฝีปากจึงไวต่อสิ่งกระทบต่างๆ ได้ดีนัก อวัยวะส่วนนี้อาจมีเนื้อเยื่อป้องกัน แต่ริมฝีปากไม่มีเนื้อเยื่อป้องกัน จึงทำให้ริมฝีปากมีความไวต่อผลกระทบภายนอก มากกว่านิ้วมือถึง 100 เท่า แต่ไม่ค่อยมีคนรับรู้เรื่องนี้จึงทำให้ผู้ศึกษามองว่า คนไทยไม่ได้สนใจเรื่องริมฝีปากมากเหมือนคนเขมรที่ได้ใช้ค่านี้นำไปสร้างเป็นคำประสมที่หมายถึงลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัย

ส่วนในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำพบแค่ในภาษาเขมร แต่ในภาษาไทยไม่พบทำให้เห็นว่า คนเขมรมีการเรียนรู้และผูกพันกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม โดยเฉพาะกับคนที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงกัน เพราะคนเขมรมีความเชื่อว่า มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้เพราะการหาเลี้ยงชีพและการช่วยเหลือกันในทุกสิ่ง เพื่อให้ความเป็นอยู่มีความสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัวในการดำรงชีวิตต่าง ๆ โดยการขยันทำงานหาเลี้ยงชีพให้มากขึ้นเพื่อให้ชีวิตของตนและครอบครัวมีความสุขและอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพราะนั่นนับว่าเป็นการเริ่มชีวิตจากจุดศูนย์จึงทำให้พบคำประสมในภาษาเขมรที่เกี่ยวกับกลุ่มความหมายที่แสดงการกระทำมี แต่ในภาษาไทยไม่พบ

กล่าวโดยสรุป กลุ่มความหมายของคำประสมไทยและคำประสมเขมรมีความเหมือนกันและต่างกันอาศัยจากประสบการณ์และการมองโลก และการให้ความสำคัญต่ออวัยวะร่างกายแต่ละส่วนของคนแต่ละชาติ ว่ามีความคิดเป็นแบบไหน แต่ทั้งคนไทยและคนเขมรมีความคิดคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนความต่างก็มีน้อยกว่าความเหมือน เหตุเป็นเพราะการดำรงชีวิตของคนไทยและคนเขมรในบางช่วงประสบปัญหาในระดับต่างกันจึงทำให้คนทั้งสองชาติเริ่มมีความคิดที่ไม่เหมือนกันและต่างกันไป นอกจากนี้ กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรเหล่านี้ ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรในเรื่องต่างๆ ได้อีกด้วย ดังที่ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง มโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 4.1 มโนทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย
- 4.2 มโนทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร
- 4.3 เปรียบเทียบมโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

นอกจากคำประสมจากคำเรียกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรมีความหมายที่เหมือนกันและแตกต่างกันแล้ว คำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรยังสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมร จากความหมายเปรียบเทียบคำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ดังที่ เลคอฟและจอร์ห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2008) ได้กล่าวถึง มโนทัศน์ไว้ว่า มโนทัศน์เกิดจากการใช้ภาษาที่สะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น

He shot down all of my arguments.

เขาได้แย้งทุกคำพูดของฉัน

I have never won an argument with him.

ฉันไม่เคยเถียงชนะเขาเลยสักครั้ง

He attacked every weak point in my argument.

ในการโต้เถียงกัน เขามักโจมตีจุดอ่อนของฉันเสมอ

(Lakoff and Johnson, 2008 : 4)

จากประโยคข้างต้นแสดงให้เห็นว่า จากคำศัพท์ที่ใช้ เช่น “shot down” “won” และ “attacked” ล้วนเป็นคำที่เกี่ยวกับการโต้เถียงมาใช้คู่กับบริบทที่เกี่ยวข้องกับการทำสงคราม โดยปกติแล้ว การทะเลาะกันต้องมีฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะจึงทำให้เห็นว่าการทะเลาะกันก็เหมือนเป็นการทำสงครามระหว่างกัน ที่ต้องมีการปะทะกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการใช้ภาษาในลักษณะนี้ ถือว่าเป็นการนำคำมาใช้เปลี่ยนแปลง และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษได้ว่า ในกรณีตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีมโนทัศน์ว่า การโต้เถียง คือ การทำสงคราม (ARGUMENT is WAR)

ส่วน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 3) กล่าวว่า มโนทัศน์ (Concept) หมายถึง การคิดถึงหรือจินตนาการถึงบางสิ่ง คือการเกิดแนวคิดหรือเกิดความเข้าใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในความคิดของเรา

นอกจากนี้ อุทุมพร มีเจริญ (2542 : 193) กล่าวถึง มโนทัศน์ (Concept) ว่าเป็นตัวแทนความคิด ความรู้ ความเข้าใจของคนที่มีต่อสรรพสิ่ง โดยเกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งรอบตัวประกอบกับประสบการณ์เดิมที่มี

ดังที่ Sowa (1984 : 38) กล่าวว่า มโนทัศน์เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับทั้งคำที่ใช้และภาพที่เห็น เพราะการมองเห็นภาพใดภาพหนึ่งทำให้มนุษย์นึกคำออกมาทันที เช่น หากเห็นภาพแมวนั่งบนพรม คนที่พูดภาษาอังกฤษจะพูดว่า “I see a cat sitting on a mat” ส่วนคนที่พูดภาษาฝรั่งเศสจะพูดว่า “Je vois un chat assis sur une natte” ทำให้เห็นว่า ในกรณีนี้ แมวของคนอังกฤษเป็น cat ส่วนแมวของคนฝรั่งเศสเป็น chat ดังที่คนไทยมองแมวเป็น “แมว” และคนเขมรเรียกแมวว่า ฌมา (ฌ) ซึ่งมีมโนทัศน์เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้อย่างชัดเจน

Ogden and Richards (1923 : 9 - 11) ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ว่า มโนทัศน์เป็นระบบความคิดอย่างหนึ่งที่สามารถอธิบายในสิ่งที่มนุษย์รับรู้ผ่านถ้อยคำที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารกัน และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษา (Symbol) ความคิด (Concept) และสิ่งที่อ้างอิงถึง (Referent) ซึ่งรูปภาษาและสิ่งที่อ้างอิงถึงไม่ได้มีความสัมพันธ์กันโดยตรง แต่มีความสัมพันธ์กันได้เพราะผ่านกระบวนการของความคิดซึ่งเป็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษานั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า มโนทัศน์เป็นภาพที่อยู่ในใจของคนแต่ละคนที่เกิดจากความคิด ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งภาพที่เกิดขึ้นในใจนั้นอาจจะไม่เหมือนกันทุกคน แต่จะมีจุดบางอย่างที่เป็นลักษณะเหมือนกันและรวมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคนแต่ละคนและของคนแต่ละชุมชน ที่ทำให้รู้ว่าคนในสังคมหนึ่งมีระบบเป็นความคิดเป็นอย่างไรจากรูปภาพภาษาที่เขาใช้ในการสื่อสารกัน

มโนทัศน์เป็นเรื่องที่มนุษย์มีมาแต่ต้น แต่ไม่มีผู้ใดสนใจที่จะสังเกตเห็น เพราะมโนทัศน์ได้ปะปนอยู่ในชีวิตคนเราทุกวันโดยเราไม่รู้ตัว แต่เราสามารถรับรู้มโนทัศน์ของคนแต่ละชาติได้โดยผ่านภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่คนใช้ในการสื่อสารกัน และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของคนผ่านตัวภาษาที่เป็นหลักฐานสำคัญอย่างยิ่ง ว่าคนใดมีระบบความคิดเป็นแบบใด (Lakoff and Johnson, 2008 : 8) ดังนั้น การใช้คำศัพท์หรือการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของคนไทยและคนเขมรได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรผ่านกระบวนการศึกษาคำประสมจากคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรซึ่งเป็นผลจากการศึกษาในบทนี้

4.1 มโนทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย

ในการเขียนรูปแบบมโนทัศน์ทั้งของคนไทยและคนเขมร ที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ผู้ศึกษาจะเขียนมโนทัศน์เป็นภาษาไทยว่า “อวัยวะร่างกาย สื่อถึง” + มโนทัศน์ที่พบ ส่วนในการเขียนมโนทัศน์เป็นภาษาอังกฤษ ผู้ศึกษาจะจัดรูปแบบเขียนตามแบบเขียนของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2008) คือ “Body Parts is” + มโนทัศน์ที่พบ ดังตัวอย่าง เช่น อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING) เป็นต้น

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนไทยจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่

1. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)
2. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)
3. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)
4. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)
5. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)
6. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)
7. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)
8. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE)

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต จำแนกเป็น 13 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับคน ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้ ความหมายเกี่ยวกับความคิด ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก ความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้อ ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง ความหมายเกี่ยวกับการพูด และอาการที่เกี่ยวกับการพูด ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ และ ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.1.1 ความหมายเกี่ยวกับคน

คน หมายถึง มนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 226) ซึ่งมนุษย์ หมายถึง สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล, สัตว์ที่มีจิตใจสูง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 879) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คน สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

หน้าเตา

หน้าเตา หมายถึง แม่ครัวประจำเตา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1289) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้าเตา” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เตา” ทำให้ความหมายของคำว่า “หน้าเตา” เปลี่ยนเป็นคนที่ทำอาหารอยู่หน้าเตาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น คำประสม “หน้าเตา” ซึ่งมีคำว่า “เตา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หัวแรง

หัวแรง หมายถึง ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการทำกิจการต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หัวแรง” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แรง” ทำให้ความหมายของคำว่า “หัวแรง” เปลี่ยนเป็นคนที่เป็นแรงสำคัญในการผลักดันและเป็นคนที่อยู่แถวหน้าของกิจกรรมด้วย ดังนั้น คำประสม “หัวแรง” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ขาประจำ

ขาประจำ หมายถึง ลูกค้าที่ติดต่อสม่ำเสมอ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 186) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ขาประจำ” เป็นการนำคำว่า “ขา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ประจำ” ทำให้ความหมายของคำว่า “ขาประจำ” เปลี่ยนเป็นคนที่เป็นลูกค้าที่มักจะมาอุดหนุนที่ร้านและไปมาร้านนี้เป็นประจำ ดังนั้น คำประสม “ขาประจำ” ซึ่งมีคำว่า “ขา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.2 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

การเดินทาง หมายถึง การไปสู่ที่ใดที่หนึ่งที่ไกลออกไป หรือ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ หรือ สัตว์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการเดินทางอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่า การเดินทาง สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ขาไป

ขาไป หมายถึง การเดินทางไป หรือ รอบไป ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ขาไป” เป็นการนำคำว่า “ขา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไป” ทำให้ความหมายของคำว่า “ขาไป” เปลี่ยนเป็นการเดินทางไปสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพราะ “ขาไป” เปรียบเสมือนขาที่เป็นอวัยวะที่ใช้ในการเดิน วิ่ง เป็นต้น และคนกับการเดินทางเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “ขาไป” ซึ่งมีคำว่า “ขา” ประสมในที่นี้ สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ขากลับ

ขากลับ หมายถึง การเดินทางกลับ หรือ รอบกลับ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ขากลับ” เป็นการนำคำว่า “ขา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กลับ” ทำให้ความหมายของคำว่า “ขากลับ” เปลี่ยนเป็นการเดินทางออกจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งกลับไปทีเดิม ดังนั้น คำประสม “ขากลับ” ซึ่งมีคำว่า “ขา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.3 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ หมายถึง การยืนยันว่ารู้ หรือ การรับว่ารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งการมองเห็นและการได้ยิน ซึ่งมนุษย์ หรือ สัตว์ต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการรับรู้ แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

หูฟาด

หูฟาด หมายถึง การได้ยินเสียงเพี้ยนไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1341) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หูฟาด” เป็นการนำคำว่า “หู” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฟาด” ทำให้ความหมายของคำว่า “หูฟาด” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการฟังที่ไม่ปกติ คือ การได้ยินผิดจากความจริง และ

การรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน ดังนั้น คำประสม “หูผาด” ซึ่งมีคำว่า “หู” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หูตึง

หูตึง หมายถึง ฟังอะไรไม่มีใครได้ยิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1341) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หูตึง” เป็นการนำคำว่า “หู” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตึง” ทำให้ความหมายของคำว่า “หูตึง” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการฟังที่มีการรับรู้ไม่ค่อยดีเหมือนคนทั่วไป คือจะได้ยินเฉพาะเสียงที่ดังเท่านั้น และการรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน ดังนั้น คำประสม “หูตึง” ซึ่งมีคำว่า “หู” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ตาไว

ตาไว หมายถึง ลักษณะของตาที่เห็นอะไรได้รวดเร็ว เช่น เขาตาไวเห็นคนรู้จักนั่งรถผ่านไปแวบเดียวก็จำได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 491) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ตาไว” เป็นการนำคำว่า “ตา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไว” ทำให้ความหมายของคำว่า “ตาไว” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการมองเห็นที่รวดเร็วกว่าคนทั่วไป คือเห็นนิดเดียวก็รู้ว่าสิ่งที่เห็นมีลักษณะแบบใด และการรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน ดังนั้น คำประสม “ตาไว” ซึ่งมีคำว่า “ตา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.4 ความหมายเกี่ยวกับความคิด

ความคิด หมายถึง สิ่งที่น่ารู้ขึ้นในใจ, ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป, สติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 242) ซึ่งความคิดยังหมายถึงสติปัญญาของคนด้วย ดังนั้น ความคิด สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

หัวเก่า

หัวเก่า หมายถึง การนิยมของเก่า, การนิยมตามแบบเก่า, การไม่ทันสมัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1324) ในบริบทนี้ คำว่า “หัวเก่า” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เก่า” ทำให้คำว่า “หัวเก่า” หมายถึงความคิดของคนที่นิยมของเก่าและไม่มีความทันสมัย ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความคิด ดังนั้น คำประสม “หัวเก่า” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หวัหืด

หวัหืด หมายถึง การต้อร้นไม่ยอมเปลี่ยนความคิดง่าย ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1328) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หวัหืด” เป็นการนำคำว่า “หวั” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หืด” ทำให้คำว่า “หวัหืด” หมายถึงความคิดของคนที่ไม่ยอมเปลี่ยนความคิดของตนง่าย ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความคิด ดังนั้น คำประสม “หวัหืด” ซึ่งมีคำว่า “หวั” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หวัไส

หวัไส หมายถึง มีความคิดว่องไวในการหาประโยชน์ เช่น พ่อค้าหวัไส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หวัไส” เป็นการนำคำว่า “หวั” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไส” ทำให้คำว่า “หวัไส” หมายถึงความคิดที่เฉลียวฉลาดในการหาประโยชน์เข้าตัว ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความคิด ดังนั้น คำประสม “หวัไส” ซึ่งมีคำว่า “หวั” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.5 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก

ความรู้สึก หมายถึง การเกิดอาการที่รู้ว่าเป็นสุขหรือทุกข์ หรือ อารมณ์ของจิตใจที่อยู่ข้างใน ลักษณะของมนุษย์ที่ต้องมีความรู้สึกปนอยู่เสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้สึก สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ หรือ สัตว์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการเดินทางอยู่เสมอ

ใจหาย

ใจหาย หมายถึง การตกใจหรือเสียใจขึ้นทันที (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 342) ในบริบทนี้ คำว่า “ใจหาย” เป็นการนำคำว่า “ใจ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หาย” ทำให้ความหมายของคำว่า “ใจหาย” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกเสียใจขึ้นทันทีหลังมีสิ่งใดมากระทบจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “ใจหาย” ซึ่งมีคำว่า “ใจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ไส้แขวน

ไส้แขวน หมายถึง หิวจัด, มักใช้เข้าคู่กับคำ ไส้กิว เป็น ไส้กิวไส้แขวน เช่น หิวจนไส้กิวไส้แขวน, ท้องกิวท้องแขวน กิวว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1276) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ไส้แขวน” เป็นการนำคำว่า “ไส้” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แขวน” ทำให้ความหมายของคำว่า “ไส้แขวน” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่หิวมากเหมือนลำไส้ขมวดเข้ากัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “ไส้แขวน” ซึ่งมีคำว่า “ไส้” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หน้าบูด

หน้าบูด หมายถึง สีหน้าที่แสดงอาการเบื่อหน่ายหรือไม่พอใจ เช่น เขาทำหน้าบูดเพราะเจอเรื่องที่ไม่สบอารมณ์, หน้าบูดหน้าเบี้ยว หรือ หน้าเบี้ยวหน้าบูด กิวว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1289) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้าบูด” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “บูด” ทำให้ความหมายของคำว่า “หน้าบูด” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่ไม่พอใจกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แสดงออกตามหน้า ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “หน้าบูด” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.6 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู

ทำต่อสู หมายถึง การใช้กริยาหรือท่าทางใดท่าทางหนึ่งในการสู้รบหรือปกป้องตัวเองจากคนอื่น ซึ่งมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ได้ประดิษฐ์ทำต่อสูขึ้นมา แสดงให้เห็นว่า ทำต่อสู สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

เขาลอย

เขาลอย หมายถึง ทำต่อสูของกีฬามวยไทยโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้เข้ากระแทกคู่ต่อสู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 208) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เขาลอย” เป็นการนำคำว่า “เขา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ลอย” ทำให้คำว่า “เขาลอย” กลายเป็นชื่อของทำต่อสูแบบหนึ่ง เพราะ “เขาลอย” เปรียบเสมือนเขาที่เป็นอวัยวะของคนที่ยลอยขึ้นสูง และมีแค่คนเท่านั้นที่มีทำต่อสูแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “เขาลอย” ซึ่งมีคำว่า “เขา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.7 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

ลักษณะนิสัย หมายถึง ความประพฤติเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัวแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ลักษณะนิสัย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

หน้าเลือด

หน้าเลือด หมายถึง นิสัยที่ชอบแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบังคับให้จำยอมเพราะเห็นแก่ตัว เช่น เขาเป็นเจ้าของหน้าเลือด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1290) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้าเลือด” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เลือด” ทำให้คำว่า “หน้าเลือด” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยที่คิดแต่ประโยชน์ของตนโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของคนอื่น ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน ดังนั้น คำประสม “หน้าเลือด” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

คอสูง

คอสูง หมายถึง นิสัยชอบกินหรือใช้ของดีราคาแพง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 245) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “คอสูง” เป็นการนำคำว่า “คอ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “สูง” ทำให้คำว่า “คอสูง” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยที่ชอบแค่ของที่มียาแพง โดยไม่คำนึงถึงทุนที่ตนมีอยู่ ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน ดังนั้น คำประสม “คอสูง” ซึ่งมีคำว่า “คอ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

มือไว

มือไว หมายถึง นิสัยซุ่มโจมตี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 912) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มือไว” เป็นการนำคำว่า “มือ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไว” ทำให้คำว่า “มือไว” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยที่ชอบลักลอบเอาของคนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ให้ ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน คำประสม “มือไว” ซึ่งมีคำว่า “มือ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.8 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

อวัยวะร่างกาย หมายถึง ส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งอวัยวะในที่นี้หมายถึงอวัยวะของคน เพราะเหตุนี้ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ลิ้นปี่

ลิ้นปี่ หมายถึง ส่วนปลายล่างของกระดูกอกที่ย้อยลงมาในผนังหน้าท้องส่วนบน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1061) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ลิ้นปี่” เป็นการนำคำว่า “ลิ้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ปี่” ทำให้คำว่า “ลิ้นปี่” เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายคน ดังนั้น คำประสม “ลิ้นปี่” ซึ่งมีคำว่า “ลิ้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ฟันฟาง

ฟันฟาง หมายถึง ฟาง, ฟันที่เข้าใจว่าขึ้นแทนฟันแท้ที่หักไป, ฟัน เช่น ฟันฟางไม่ค่อยดี กินของเหนียวของแข็งไม่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 858) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ฟันฟาง” เป็นการนำคำว่า “ฟัน” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฟาง” ทำให้คำว่า “ฟันฟาง” เป็นฟันที่เกิดหลังฟันน้ำนมของคน ดังนั้น คำประสม “ฟันฟาง” ซึ่งมีคำว่า “ฟัน” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ก้นอ้อย

ก้นอ้อย หมายถึง เนื้อก้น ๒ ข้างตรงที่นั่งทับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 7) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ก้นอ้อย” เป็นการนำคำว่า “ก้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “อ้อย” ทำให้คำว่า “ก้นอ้อย” เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายคนที่ใช้ในการนั่ง ดังนั้น คำประสม “ก้นอ้อย” ซึ่งมีคำว่า “ก้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.9 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง

ลักษณะรูปร่าง หมายถึง ลักษณะร่างกายของคนแต่ละคนที่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า ซึ่งเป็นลักษณะรูปร่างเฉพาะคนหรือสิ่งของต่าง ๆ เพราะเหตุนี้ ลักษณะรูปร่าง สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

อกไก่

อกไก่ หมายถึง อกคนที่มีลักษณะนูนยื่นออกมาอย่างอกของไก่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1362) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “อกไก่” เป็นการนำคำว่า “อก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไก่” ทำให้คำว่า “อกไก่” เป็นอกของคนที่มีลักษณะเหมือนอกไก่ ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึง ลักษณะรูปร่างของคน ดังนั้น คำประสม “อกไก่” ซึ่งมีคำว่า “อก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

เอวบาง

เอวบาง หมายถึง รูปร่างอ้วนแอ่นสะอิดสะเอ้งของเอวผู้หญิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1434) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เอวบาง” เป็นการนำคำว่า “เอว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “บาง” ทำให้คำว่า “เอวบาง” เป็นเอวของคนที่มีลักษณะเล็กบางเหมือนไม่มีเอว ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึงลักษณะรูปร่างของคน คำประสม “เอวบาง” ซึ่งมีคำว่า “เอว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ก้นปอด

ก้นปอด หมายถึง ก้นที่สอบเล็กผิดปกติ, ก้นที่ไม่ใคร่มีเนื้อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 7) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ก้นปอด” เป็นการนำคำว่า “ก้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ปอด” ทำให้คำว่า “ก้นปอด” เป็นก้นของคนที่มีลักษณะแบนหรือไม่มีเนื้อ ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึงลักษณะรูปร่างของคน ดังนั้น คำประสม “ก้นปอด” ซึ่งมีคำว่า “ก้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.10 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด

การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด หมายถึง การเปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ หรือ การพูดจาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี และมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ใช้การพูดเพื่อสื่อสารกัน เพราะเหตุนี้ การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ปากโป้ง

ปากโป้ง หมายถึง การพูดโพล่งออกมาโดยไม่ระมัดระวังปาก หรือพูดเปิดเผยสิ่งที่ไม่สมควรออกมาโดยไม่คำนึงถึงความผิดพลาดเสียหาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 738) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ปากโป้ง” เป็นการนำคำว่า “ปาก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “โป้ง” ทำให้คำว่า “ปากโป้ง” หมายถึงการที่พูดไม่คิดหน้าคิดหลัง ว่าใครจะเดือดร้อนเพราะคำพูดของตนหรือไม่ ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “ปากโป้ง” ซึ่งมีคำว่า “ปาก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ปากคม

ปากคม หมายถึง พูดจาเหน็บแนมด้วยคารมคมคาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 737) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ปากคม” เป็นการนำคำว่า “ปาก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “คม” ทำให้คำว่า “ปากคม” หมายถึงการที่พูดส่อเสียดในลักษณะต่าง ๆ ด้วยถ้อยคำที่คมคาย เพราะ “ปากคม” เปรียบเสมือนปากที่คมเหมือนมีดที่สามารถแทงใจคนอื่นได้ ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “ปากคม” ซึ่งมีคำว่า “ปาก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ล้นพัน

ล้นพัน หมายถึง อาการที่พูดเร็วรัวจนจับความไม่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1061) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ล้นพัน” เป็นการนำคำว่า “ล้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “พัน” ทำให้คำว่า “ล้นพัน” หมายถึงการที่พูดเร็วมากจนทำให้คนอื่นไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่พูดได้ เพราะ “ล้นพัน” เปรียบเสมือนล้นที่พันเข้ากันและไม่สามารถพูดออกเสียงชัดได้ ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “ล้นพัน” ซึ่งมีคำว่า “ล้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.11 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

ลักษณะทรงผม หมายถึง ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผมตั้งแต่รูปทรงของผม การทำให้ผมสวยงามที่ต่างกันของแต่ละบุคคล เพราะเหตุนี้ ลักษณะทรงผม สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

หัวล้าน

หัวล้าน หมายถึง หัวที่ไร้ผมบางแห่งหรือทั้งหมด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หัวล้าน” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ล้าน” ทำให้คำว่า “หัวล้าน” แสดงถึงหัวที่ไม่ค่อยมีผมหรือไม่มีผมเลย ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มีทรงผมแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “หัวล้าน” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หัวโล้น

หัวโล้น หมายถึง หัวที่โกนผมหมด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หัวโล้น” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “โล้น” ทำให้คำว่า “หัวโล้น” แสดงถึงหัวที่ไม่มีผม ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มีทรงผมแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “หัวโล้น” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หัวเหม่ง

หัวเหม่ง หมายถึง หัวล้านใสเป็นมัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1328) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หัวเหม่ง” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เหม่ง” ทำให้คำว่า “หัวเหม่ง” แสดงถึงหัวที่ไม่มีผมและมีลักษณะมันด้วย ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มีลักษณะหัวแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “หัวเหม่ง” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.12 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์

ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของสัตว์แต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นสัตว์ประเภทใด และมีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เป็นองค์ประกอบของสัตว์แต่ละชนิด เพราะเหตุนี้ ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ปากห่าง

ปากห่าง หมายถึง ซ้อนขนาดใหญ่ ปากหนาแหลมตรง ขากรรไกรทั้งสองเมื่อประกบกัน ส่วนกลางไม่ชิดกัน(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 740) ในบริบทนี้ คำว่า “ปากห่าง” เป็นการนำคำว่า “ปาก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ห่าง” ทำให้คำว่า “ปากห่าง” เป็นชื่อของนกชนิดหนึ่ง ซึ่งนกเป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ปากห่าง” ซึ่งมีคำว่า “ปาก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ลิ้นหมา

ลิ้นหมา หมายถึง ชื่อปลาในอันดับ Pleuronectiformes มีหลายชนิด หลายสกุล พบทั้งในทะเล น้ำกร่อย และน้ำจืด เมื่อเกิดใหม่ตาจะอยู่คนละข้างกันเหมือนลูกปลาทั่วไป แต่เมื่อเจริญเติบโตขึ้นกะโหลกจะบิดไปข้างใดข้างหนึ่ง เป็นผลให้กล้ามเนื้อข้างหนึ่งบิดตามไปด้วย จึงทำให้ตาทั้ง 2 ข้างเห็นยกกันมาหรือเคลื่อนมาอยู่ด้านเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 492) ในบริบทนี้ คำว่า “ลิ้นหมา” เป็นการนำคำว่า “ลิ้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หมา” ทำให้คำว่า “ลิ้นหมา” เป็นชื่อของปลาชนิดหนึ่งที่มีรูปร่างเหมือนลิ้นของหมา ซึ่งปลาเป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ลิ้นหมา” ซึ่งมีคำว่า “ลิ้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ก้นปล่อง

ก้นปล่อง หมายถึง ชื่อยุงในสกุล Anopheles วงศ์ Culicidae ที่พบทั่วไป ยุงเหล่านี้เวลาเกาะหรือดูดเลือดคนหรือสัตว์ หัวจะปักลง ก้นชี้ขึ้น ผนังด้านล่างของส่วนท้องไม่มีเกล็ด ทั้งเพศผู้และเพศเมียมีรยางค์ปากยื่นยาวออกมา 1 คู่ ทำให้เหมือนกับมีปากเป็นสามแฉก เพศผู้กินน้ำหรือน้ำหวานจากเกสรดอกไม้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 7) ในบริบทนี้ คำว่า “ก้นปล่อง” เป็นการนำคำว่า “ก้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ปล่อง” ทำให้คำว่า “ก้นปล่อง” เป็นชื่อของยุงชนิดหนึ่งที่มีก้นเหมือน

ปล่อง ซึ่งยังเป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “กั้นปล่อง” ซึ่งมีคำว่า “กั้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.1.1.13 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช

ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของพืชแต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นพืชประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เป็นองค์ประกอบของพืชแต่ละชนิด โดยรวมทั้งต้นไม้ พืช หรือ ผลไม้ประเภทต่าง ๆ เพราะเหตุนี้ ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช สื่อถึงสิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

อกร่อง

อกร่อง หมายถึง ชื่อมะม่วงพันธุ์หนึ่งของชนิด *Mangifera indica* L. ผลเป็นร่องด้านข้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1362) ในบริบทนี้ คำว่า “อกร่อง” เป็นการนำคำว่า “อก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ร่อง” ทำให้คำว่า “อกร่อง” เป็นมะม่วงชนิดหนึ่ง ซึ่งมะม่วงเป็นพืชที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “อกร่อง” ซึ่งมีคำว่า “อก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

หูหนู

หูหนู หมายถึง ชื่อเห็ดที่ขึ้นบนขอนไม้ ดอกเห็ดเป็นแผ่นวุ้น สีน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลดำ กินได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1342) ในบริบทนี้ คำว่า “หูหนู” เป็นการนำคำว่า “หู” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หนู” คำว่า “หูหนู” เป็นเห็ดที่นำมาปรุงอาหารชนิดหนึ่งที่มีรูปร่างเหมือนหูของหนู ซึ่งเห็ดเป็นพืชที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “หูหนู” ซึ่งมีคำว่า “หู” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

พุงปลา

พุงปลา หมายถึง ชื่อเรียกสิ่งที้นูนปูดขึ้นมาจากกิ่งและใบของไม้ต้นหลายชนิดในสกุล *Terminalia* วงศ์ *Combretaceae* เช่น สมอไทย (*T. chebula* Retz.) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841) ในบริบทนี้ คำว่า “พุงปลา” เป็นการนำคำว่า “พุง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ปลา” คำว่า “พุงปลา” เป็นส่วนหนึ่งของพืชที่เจริญเติบโตเองตามกิ่งของไม้ต้นต่าง ๆ ซึ่งเป็น

ลักษณะเฉพาะของพืชที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “พุงปลา” ซึ่งมีคำว่า “พุง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 13 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงสิ่งมีชีวิต เพราะ “สิ่งมีชีวิต” หมายถึง สิ่งที่มีตัวตน สามารถเคลื่อนที่ได้ ต้องการอาหาร ต้องการที่อยู่ ต้องใช้พลังงานในการดำรงชีวิต และสามารถสืบพันธุ์ได้ ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ และพืช ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งมีชีวิต จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยได้แก่ กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับคน การเดินทาง ความรู้สึก การรับรู้ การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด ลักษณะรูปร่าง ความคิด ลักษณะนิสัย อวัยวะร่างกาย ลักษณะทรงผม ทำต่อสู้อ ชื่อเฉพาะของสัตว์ ส่วนประกอบของสัตว์ และ ชื่อเฉพาะของพืช ส่วนประกอบของพืช จากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)

4.1.2 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ และความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ

วัตถุ หมายถึง สิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1104) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วัตถุ เป็นสิ่งของ ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

หน้ากาก

หน้ากาก หมายถึง เครื่องบังใบหน้าทั้งหมดหรือบางส่วน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1287) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้ากาก” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กาก” ทำให้คำว่า “หน้ากาก” กลายเป็นวัตถุที่ใช้ในการบังหน้า เพราะ “หน้ากาก” เปรียบเสมือน

การปิดบังตัวตนของคนออกเพื่อไม่ให้ใครรับรู้ตัวตนที่แท้จริงของตนหรือเป็นการป้องกันตัวอย่างหนึ่ง
ดังนั้น คำประสม “หน้ากาก” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

ปากคืบ

ปากคืบ หมายถึง เครื่องคืบเป็นเหล็ก ๒ ขา ส่วนมากมีปลายแหลม สำหรับคืบสิ่งของ
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 737) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ปากคืบ” เป็นการนำคำว่า “ปาก” ที่เป็น
อวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “คืบ” ทำให้คำว่า “ปากคืบ” กลายเป็นวัตถุที่ใช้ในการคืบสิ่งของ
เพราะ “ปากคืบ” เปรียบเสมือนสิ่งของที่ใช้ในการคืบสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่สามารถจับได้ด้วยมือเปล่า ดังนั้น
คำประสม “ปากคืบ” ซึ่งมีคำว่า “ปาก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

มือสี

มือสี หมายถึง ไม้ที่ยื่นออกมาจากเครื่องสีข้าวสำหรับเอาขอสับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 :
912) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มือสี” เป็นการนำคำว่า “มือ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า
“สี” ทำให้คำว่า “มือสี” กลายเป็นวัตถุที่ใช้สำหรับเอาขอสับ ดังนั้น คำประสม “มือสี” ซึ่งมีคำว่า
“มือ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

4.1.2.2 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ

ส่วนประกอบของสิ่งของ หมายถึง ส่วนประกอบของวัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งของที่เป็น
ของใช้ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทุกคน ดังตัวอย่างเช่น

ลิ้นชัก

ลิ้นชัก หมายถึง ส่วนที่สอดอยู่ในช่องด้านหน้าตู้และโต๊ะเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 :
1061) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ลิ้นชัก” เป็นการนำคำว่า “ลิ้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า
“ชัก” ทำให้คำว่า “ลิ้นชัก” กลายเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโต๊ะและตู้ เพราะ “ลิ้นชัก”
เปรียบเสมือนลิ้นที่เป็นอวัยวะที่อยู่ภายในปาก โดยการเป็นสิ่งหนึ่งที่แทรกอยู่ภายในร่างของโต๊ะและตู้
ดังนั้น คำประสม “ลิ้นชัก” ซึ่งมีคำว่า “ลิ้น” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

นมหนู

นมหนู หมายถึง ส่วนของปิ่นที่สวมแก้ปเพื่อให้ประกายเข้าไปเผาตินปิ่นข้างใน, ส่วนของเครื่องใช้เป็นปุ่มมีรูเพื่อให้ฉีดย้ำมันออกมา เช่น นมหนูตะเกียง นมหนูเครื่องยนต์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 606) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “นมหนู” เป็นการนำคำว่า “นม” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หนู” ทำให้คำว่า “นมหนู” กลายเป็นสิ่งหนึ่งของปิ่นและส่วนของเครื่องใช้ที่มีลักษณะเป็นรู ดังนั้น คำประสม “นมหนู” ซึ่งมีคำว่า “นม” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

คอห่าน

คอห่าน หมายถึง ส่วนของโถส้วมตรงที่มีลักษณะคล้ายคอห่านสำหรับกักน้ำเพื่อกันกลิ่นเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 246) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “คอห่าน” เป็นการนำคำว่า “คอ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ห่าน” ทำให้คำว่า “คอห่าน” กลายเป็นส่วนทางเดินน้ำของส้วม เพราะ “คอห่าน” เปรียบเสมือนคอของคนที่มีช่องว่างเป็นรูในการถ่ายเทสิ่งต่าง ๆ จากภายนอกเข้าสู่ภายในเหนือจากภายในสู่ออกภายนอก แต่ “คอห่าน” เป็นการกักน้ำเพื่อกันกลิ่น จึงทำให้ “คอห่าน” เป็นส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่เหมือน “คอ” ดังนั้น คำประสม “คอห่าน” ซึ่งมีคำว่า “คอ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 2 กลุ่มความหมายย่อมนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงสิ่งของ เพราะ “สิ่งของ” เป็นข้าวของต่าง ๆ ที่มนุษย์ต่างนิยมใช้ในชีวิตประจำวันทั้งเป็นสิ่งเล็กหรือสิ่งใหญ่ และไม่สามารถเคลื่อนไหวเองได้ จำเป็นต้องมีคนใดคนหนึ่งช่วยเคลื่อนย้ายจึงจะสามารถย้ายที่ไปอยู่ที่อื่นได้ ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งของ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อมนี้เกี่ยวกับสิ่งของ และส่วนประกอบของสิ่งของจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)

4.1.3 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับอาหาร โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.3.1 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร

อาหาร หมายถึง ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต, เช่น อาหารเช้า อาหารปลา อาหารนก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1412) ดังตัวอย่างเช่น

หน้าตั้ง

หน้าตั้ง หมายถึง เครื่องจิ้มชนิดหนึ่ง ทำด้วยหมูสับ กุ้งสับ ต้มกับกะทิ ผสมเครื่องมีหัวหอม ถั่วลิสง เป็นต้น ปรงรสด้วยเกลือ น้ำตาล น้ำมะขามเปียกเล็กน้อย สำหรับกินกับข้าวตั้งทอดกรอบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288) ในบริบทนี้ คำว่า “หน้าตั้ง” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตั้ง” ทำให้คำว่า “หน้าตั้ง” ความหมายเปลี่ยนเป็นน้ำจิ้มชนิดหนึ่ง สำหรับกินกับเมนูหลัก ซึ่งอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “หน้าตั้ง” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

หุฉลาม

หุฉลาม หมายถึง ชื่ออาหารคาวแบบจีน ปรงด้วยครีบริหรือกระโดงปลาฉลาม เนื้อปู เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1341) ในบริบทนี้ คำว่า “หุฉลาม” เป็นการนำคำว่า “หุ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฉลาม” ทำให้คำว่า “หุฉลาม” ความหมายเปลี่ยนเป็นอาหารคาวแบบจีนชนิดหนึ่ง ซึ่งอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “หุฉลาม” ซึ่งมีคำว่า “หุ” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

ไส้กรอก

ไส้กรอก หมายถึง ชื่ออาหารคาวชนิดหนึ่ง เอาเนื้อสัตว์หรือข้าวสุกผสมเครื่องปรุงยัดในไส้หมู เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1275) ในบริบทนี้ คำว่า “ไส้กรอก” เป็นการนำคำว่า “ไส้” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กรอก” ทำให้คำว่า “ไส้กรอก” ความหมายเปลี่ยนเป็นอาหาร

ความชนิดหนึ่งที่ทำจากเนื้อสัตว์ ซึ่งอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “ไส้กรอก” ซึ่งมีคำว่า “ไส้” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงอาหาร เพราะ “อาหาร” เป็นของกินที่คนใช้ในการดำรงชีวิต มีหลายประเภทและหลายชนิด เช่น อาหารว่าง อาหารรองท้อง อาหารคาว อาหารหวาน เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของอาหาร จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับอาหารจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกายสื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)

4.1.4 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.4.1 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า

เสื้อผ้า หมายถึง ผ้าที่ใช้สวมของแต่ละคนตั้งแต่หัวจรดเท้า และเป็นการแต่งกายตามที่ตนชอบหรือนิยม ตามความชอบของแต่ละบุคคลให้ดูดี สวย และเหมาะสมตามกาลเทศะ ดังตัวอย่างเช่น

คอตั้ง

คอตั้ง หมายถึง คอเสื้อที่มีขอบตั้งแนบไปกับลำคอ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 245) ในบริบทนี้ คำว่า “คอตั้ง” แสดงถึง เป็นการนำคำว่า “คอ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตั้ง” ทำให้คำว่า “คอตั้ง” เป็นแบบของเสื้อประเภทหนึ่ง ซึ่งเสื้อผ้ากับคนเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “คอตั้ง” ซึ่งมีคำว่า “คอ” ประสมในที่นี้สื่อถึงเสื้อผ้า

แขนกระบอก

แขนกระบอก หมายถึง เสื้อที่มีแขนเป็นรูปกระบอกยาวถึงข้อมือ ปลายแขนตรง ไม่มีจีบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 215) ในบริบทนี้ คำว่า “แขนกระบอก” เป็นการนำคำว่า “แขน” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กระบอก” ทำให้คำว่า “แขนกระบอก” เป็นแบบของเสื้อที่มีแขนเป็นรูปกระบอก ซึ่งเสื้อผ้ากับคนเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “แขนกระบอก” ซึ่งมีคำว่า “แขน” ประสมในที่นี้สื่อถึงเสื้อผ้า

ท้องขาว

ท้องขาว หมายถึง ผ้าที่มีส่วนกลางขาว เรียกว่า ผ้าท้องขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 541) ในบริบทนี้ คำว่า “ท้องขาว” เป็นการนำคำว่า “ท้อง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ขาว” ทำให้คำว่า “ท้องขาว” เป็นแบบผ้าที่มีลักษณะขาวตรงกลาง ซึ่งเสื้อผ้ากับคนเป็นสิ่งคู่ ดังนั้น คำประสม “ท้องขาว” ซึ่งมีคำว่า “ท้อง” ประสมมีความหมายในที่นี้สื่อถึงเสื้อผ้า

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงเสื้อผ้า เพราะ “เสื้อผ้า” เป็นสิ่งที่มนุษย์สวมใส่เพื่อปกป้องร่างกายจากสภาวะอากาศ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เสื้อผ้าเป็นสิ่งมีความสำคัญมากในชีวิตของคนบนโลกใบนี้ เพราะเสื้อผ้ายังสะท้อนให้เห็นถึงสังคม ศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงรสนิยมของบุคคลที่สวมใส่ด้วย ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเสื้อผ้า จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้าจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)

4.1.5 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับเวลา โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.5.1 ความหมายเกี่ยวกับเวลา

เวลา หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ยาวนานที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยนิยามกำหนดขึ้นเป็นครุ่ คราว วัน เดือน ปี เป็นต้น เช่น เวลาเป็นเงินเป็นทอง ขอเวลาสักครู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1130) ดังตัวอย่างเช่น

หลังจาก

หลังจาก หมายถึง ภายหลัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1254) ในบริบทนี้ คำว่า “หลังจาก” เป็นการนำคำว่า “หลัง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จาก” ทำให้คำว่า “หลังจาก” แสดงถึง เวลาในอนาคตที่กำลังจะมาหรือยังไม่ถึง ดังนั้น คำประสม “หลังจาก” ซึ่งมีคำว่า “หลัง” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

ห้วงคำ

ห้วงคำ หมายถึง เวลาเริ่มมีด, เวลาที่ยังไม่ตึกมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325) ในบริบทนี้ คำว่า “ห้วงคำ” เป็นการนำคำว่า “ห้วง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “คำ” ทำให้คำว่า “ห้วงคำ” แสดงถึง เวลาที่กำลังจะมีตกลงหลังจากพระอาทิตย์ตกดิน ดังนั้น คำประสม “ห้วงคำ” ซึ่งมีคำว่า “ห้วง” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

ห้วงที่

ห้วงที่ หมายถึง เวลาแรก, เวลาที่เริ่มทำ, เวลาลงมือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325) ในบริบทนี้ คำว่า “ห้วงที่” เป็นการนำคำว่า “ห้วง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ที่” ทำให้คำว่า “ห้วงคำ” แสดงถึง เวลาที่เริ่มกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น คำประสม “ห้วงที่” ซึ่งมีคำว่า “ห้วง” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงเวลา เพราะ “เวลา” เป็นสิ่งมีค่าและใช้ในการกำหนดชีวิตของคน เช่น ชั่วโมง เวลาเกิด เวลาตาย เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเวลา จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับเวลาจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)

4.1.6 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ จำแนกเป็น 3 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง และ ความหมายเกี่ยวกับมาตรวัดขนาด โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสืบค้นดังต่อไปนี้

4.1.6.1 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

พื้นที่ หมายถึง ขนาดของผิวพื้น, อาณาบริเวณ, ลักษณะของพื้นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841) ดังตัวอย่างเช่น

ผิวจรรยาจร

ผิวจรรยาจร หมายถึง ผิวถนนที่ยวดยานพาหนะแล่นไปมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 781) ในบริบทนี้ คำว่า “ผิวจรรยาจร” เป็นการนำคำว่า “ผิว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จรรยาจร” ทำให้ความหมายของคำว่า “ผิวจรรยาจร” เปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการจรรยาจร ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ผิวจรรยาจร” ซึ่งมีคำว่า ร่างกาย “ผิว” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

หน้ากระดาน

หน้ากระดาน หมายถึง พื้นที่ราบด้านตั้งที่อยู่บนบัวหงายหรือใต้บัวคว่ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1287) ในบริบทนี้ คำว่า “หน้ากระดาน” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กระดาน” ทำให้ความหมายของคำว่า “หน้ากระดาน” เปลี่ยนเป็นลักษณะของ

พื้นที่ที่เป็นที่ราบ ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “หน้ากระดาน” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในนี้สื่อถึงพื้นที่

ตากกล้า

ตากกล้า หมายถึง พื้นดินที่มีคันดินล้อมแปลงโดยรอบ ๔ ด้าน สำหรับตากกล้า, ตาตากกล้า ก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 489) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ตากกล้า” เป็นการนำคำว่า “ตา” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กล้า” ทำให้ความหมายของคำว่า “ตากกล้า” เปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการตากปลา ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ตากกล้า” ซึ่งมีคำว่า “ตา” ประสมในนี้สื่อถึงพื้นที่

4.1.6.2 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง

ตำแหน่ง หมายถึง ที่อยู่, แห่งที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 498) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตำแหน่ง สื่อถึง พื้นที่ ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

ห้วมุ่ม

ห้วมุ่ม หมายถึง จุดรวมทั้งบริเวณใกล้จุดที่เส้น 2 เส้น แนว 2 แนว หรือระนาบ 2 ระนาบมาบรรจบกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1326) ในบริบทนี้ คำว่า “ห้วมุ่ม” เป็นการนำคำว่า “ห้ว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “มุ่ม” ทำให้คำว่า “ห้วมุ่ม” แสดงถึง การบอกตำแหน่ง ซึ่งตำแหน่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ห้วมุ่ม” ซึ่งมีคำว่า “ห้ว” ประสมในนี้สื่อถึงพื้นที่

สะดือทะเล

สะดือทะเล หมายถึง บริเวณทะเลตอนที่มีน้ำไหลวนเป็นเกลียวกลิ้งไปซึ่งถือกันว่าเป็นศูนย์กลางของทะเล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1141) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “สะดือทะเล” เป็นการนำคำว่า “สะดือ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ทะเล” ทำให้คำว่า “สะดือทะเล” แสดงถึง การบอกตำแหน่งของทะเลที่เป็นพื้นที่กว้างใหญ่ ดังนั้น คำประสม “สะดือทะเล” ซึ่งมีคำว่า “สะดือ” ประสมในนี้สื่อถึงพื้นที่

ก้นบึ้ง

ก้นบึ้ง หมายถึง ส่วนสุดของสิ่งที่ลึก, ส่วนใต้สุด, โดยปริยายหมายถึงลักษณะที่คล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น ก้นบึ้งของหัวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 7) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ก้นบึ้ง” เป็นการนำคำว่า “ก้น” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “บึ้ง” ทำให้คำว่า “ก้นบึ้ง” แสดงถึง การบอกตำแหน่ง ซึ่งตำแหน่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ก้นบึ้ง” ซึ่งมีคำว่า “ก้น” ประสมในที่นี้ สื่อถึงพื้นที่

4.1.6.3 ความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด

มาตราวัดขนาด หมายถึง สิ่งของที่ใช้เป็นหลักกำหนดการวัดขนาด อัตรา หรือ เป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกรวัดสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มาตรวัดขนาด สื่อถึง พื้นที่ ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

หน้าตัก

หน้าตัก หมายถึง คำที่ใช้เรียกขนาดความกว้างของพระพุทธรูปแบบนั่งขัดสมาธิโดยวัดจากสุดเข่าข้างหนึ่งถึงอีกข้างหนึ่ง ใช้วัดด้วยมาตราไทย เช่น พระพุทธรูปองค์นี้หน้าตัก ๑๐ นิ้ว พระประธานในโบสถ์หน้าตัก ๑ วา ๒ ศอก ๕ นิ้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้าตัก” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตัก” ทำให้ความหมายของคำว่า “หน้าตัก” เปลี่ยนเป็นการวัดขนาดอย่างหนึ่งที่ใช้เฉพาะความกว้างของพระพุทธรูปแบบนั่งขัดสมาธิ ซึ่งการวัดขนาดแสดงให้เห็นถึงการวัดพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “หน้าตัก” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

ใจมือ

ใจมือ หมายถึง มาตรฐานตรงตามวิธีประเพณีของไทยโบราณ ๑๕๐ เมล็ดข้าว = ๑ ใจมือ ๔ ใจมือ = ๑ กำมือ และ ๘ กำมือ = ๑ จังออน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 342) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ใจมือ” เป็นการนำคำว่า “ใจ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “มือ” ทำให้ความหมายของคำว่า “ใจมือ” เปลี่ยนเป็นมาตราวัดขนาดอย่างหนึ่งที่ใช้กำมือในการวัด ซึ่งการวัดขนาดแสดงให้เห็นถึงการวัดพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ใจมือ” ซึ่งมีคำว่า “ใจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 3 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงพื้นที่ เพราะ “พื้นที่” เป็นขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่าหรือใช้อุปกรณ์วัดขนาดต่าง ๆ เช่น ตำแหน่ง มาตราวัดขนาด เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับพื้นที่ ตำแหน่ง และมาตราวัดขนาดจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)

4.1.7 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับอาการ และ ความหมายเกี่ยวกับโรค โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสืบสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.7.1 ความหมายเกี่ยวกับอาการ

อาการ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่หรือที่เป็นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1401) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาการ สื่อถึง โรค / อาการของโรค ดังตัวอย่างเช่น

หน้ามืด

หน้ามืด หมายถึง อาการที่เป็นลมหมดสติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1290) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “หน้ามืด” เป็นการนำคำว่า “หน้า” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “มืด” ทำให้คำว่า “หน้ามืด” เป็นอาการหมดสติเป็นลม เพราะ “หน้ามืด” เปรียบเสมือนมีอะไรกันที่หน้าไม่ให้เห็นสิ่งใด เป็นอาการของโรค ดังนั้น คำประสม “หน้ามืด” ซึ่งมีคำว่า “หน้า” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

ท้องเดิน

ท้องเดิน หมายถึง อาการที่ถ่ายอุจจาระเหลวมากบ่อย ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 552) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ท้องเดิน” เป็นการนำคำว่า “ท้อง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เดิน” ทำให้คำว่า “ท้องเดิน” เป็นลักษณะเหลวของอุจจาระและมีลักษณะบ่อยครั้งกว่าปกติ เพราะ

“ท้องเดิน” เปรียบเสมือนการเดินทางของท้องที่ไม่มีเวลาหยุด มีการถ่ายอุจระออกมาตลอด เป็นอาการของโรค ดังนั้น คำประสม “ท้องเดิน” ซึ่งมีคำว่า “ท้อง” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

ท้องอืด

ท้องอืด หมายถึง อาการที่รู้สึกอึดอัด เพราะมีแก๊สเกิดขึ้นจากการหมักหมมของอาหารในกระเพาะอาหารและลำไส้ เนื่องจากอาหารไม่ย่อยตามปกติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 552) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ท้องอืด” เป็นการนำคำว่า “ท้อง” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “อืด” ทำให้คำว่า “ท้องอืด” เป็นอาการที่รู้สึกไม่สบายในท้อง เป็นอาการของโรค ดังนั้น คำประสม “ท้องอืด” ซึ่งมีคำว่า “ท้อง” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

4.1.7.2 ความหมายเกี่ยวกับโรค

โรค หมายถึง ภาวะที่ร่างกายทำงานได้ไม่เป็นปกติเนื่องจากเชื้อโรคเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1024) ดังตัวอย่างเช่น

คอปอก

คอปอก หมายถึง ชื่อโรคต่อมไทรอยด์โต ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดไอโอดีน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 245) ในบริบทนี้ คำว่า “คอปอก” เป็นการนำคำว่า “คอ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “พอก” ทำให้คำว่า “คอปอก” แสดงถึง ชื่อโรคชนิดหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นที่ลำคอ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “คอปอก” ซึ่งมีคำว่า “คอ” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

หัวไส้

หัวไส้ หมายถึง หัวริดสีดวงทวาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1327) ในบริบทนี้ คำว่า “หัวไส้” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไส้” ทำให้คำว่า “หัวไส้” แสดงถึง ชื่อโรคชนิดหนึ่งที่มีมักจะเกิดที่ก้น ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของของโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “หัวไส้” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

ปอดขึ้น

ปอดขึ้น หมายถึง การอักเสบของหลอดลมที่มีเสมหะอยู่ด้วย ทางแพทย์หมายถึง การคั่งของเลือดในปอดเนื่องจากการอักเสบ เป็นช่องทางให้เกิดปอดบวมได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 728) ในบริบทนี้ คำว่า “ปอดขึ้น” เป็นการนำคำว่า “ปอด” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ขึ้น” ทำให้คำว่า “ปอดขึ้น” แสดงถึง ชื่อโรคชนิดหนึ่งที่มีการอักเสบที่หลอดลม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของของโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “ปอดขึ้น” ซึ่งมีคำว่า “ปอด” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 2 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงโรค / อาการของโรค เพราะ “โรค / อาการของโรค” เป็นภาวะที่ร่างกายขาดความสมดุล ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในได้ ทำให้เกิดความผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในสังคมได้ตามปกติ ถ้าป่วยมาก อาการของโรคก็จะมากขึ้นตามลักษณะของโรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรค / อาการของโรคมีผลอย่างรุนแรงต่อชีวิตของคนแต่ละคน ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของโรค / อาการของโรค จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับอาการและโรคจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)

4.1.8 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.8.1 ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้น ๆ หรือ ภาพภูมิประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 597) ดังตัวอย่างเช่น

หัวด้วน

หัวด้วน หมายถึง ลมพายุที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนแล้วหายไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325) ในบริบทนี้ คำว่า “หัวด้วน” เป็นการนำคำว่า “หัว” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ด้วน” ทำให้คำว่า “หัวด้วน” เป็นลมพายุที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ซึ่งเป็นธรรมชาติที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ดังนั้น คำประสม “หัวด้วน” ซึ่งมีคำว่า “หัว” ประสมในที่นี้สื่อถึงธรรมชาติ

นมผา

นมผา หมายถึง หินงอกหรือหินย้อยซึ่งเกิดจากคราบหินปูนที่ย่อยลงมาจากเพดานถ้ำ มีสีนวลอ่อนคล้ายน้ำนม เมื่อต้องแสงจะมีประกายแวววาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 606) ในบริบทนี้ คำว่า “นมผา” เป็นการนำคำว่า “นม” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ผา” ทำให้คำว่า “นมผา” เป็นหินงอกที่เกิดตามภูเขา ซึ่งเป็นธรรมชาติที่ไม่อาจกำหนดได้ ดังนั้น คำประสม “นมผา” ซึ่งมีคำว่า “นม” ประสมในที่นี้สื่อถึงธรรมชาติ

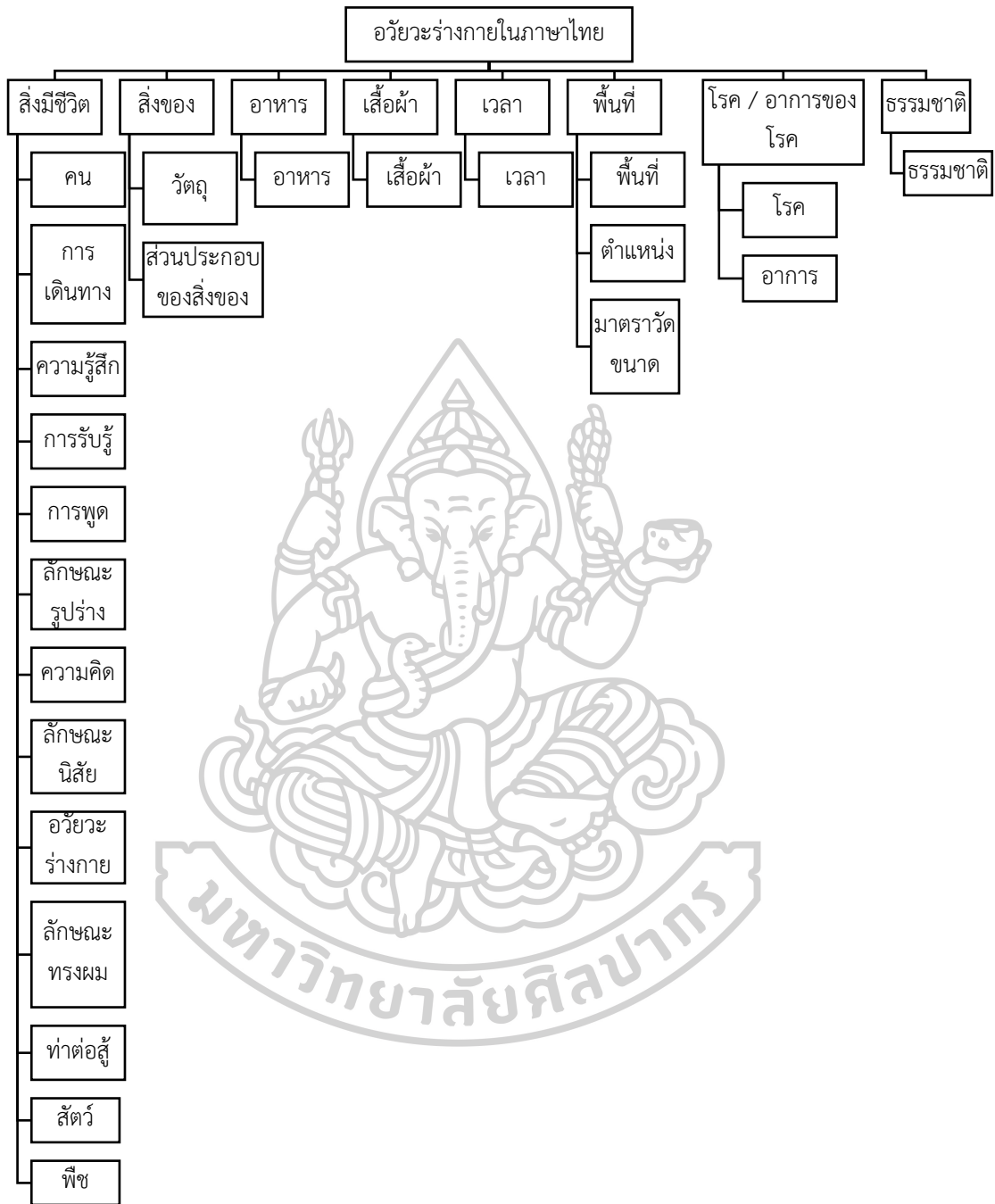
ศอกคู่

ศอกคู่ หมายถึง ชื่อหนึ่งของดาวฤกษ์หมี 5 ดวง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1138) ในบริบทนี้ คำว่า “ศอกคู่” เป็นการนำคำว่า “ศอก” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “คู่” ทำให้คำว่า “ศอกคู่” เป็นดาวกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นธรรมชาติที่สวยงาม ดังนั้น คำประสม “ศอกคู่” ซึ่งมีคำว่า “ศอก” ประสมในที่นี้สื่อถึงธรรมชาติ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงธรรมชาติ เพราะ “ธรรมชาติ” คือสิ่งที่เกิดขึ้นเองและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่มีใครควบคุม ไม่มีที่สิ้นสุด และไม่มีใครกำหนดทิศทางได้ ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของธรรมชาติ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับธรรมชาติจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE)

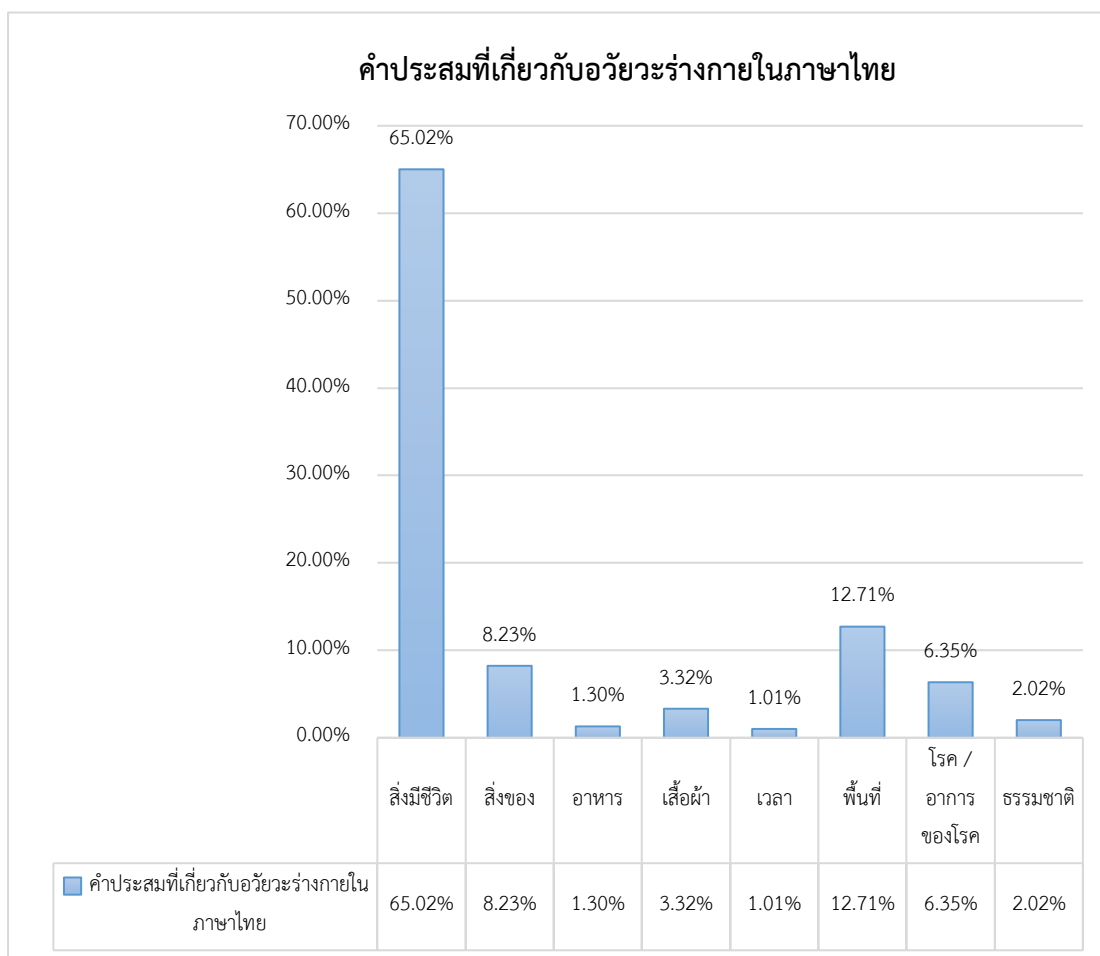
จากการอธิบายข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย สามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE) อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS) และ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE) เพราะความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยอยู่ในแวดวงความหมายที่สื่อถึงมโนทัศน์ทั้ง 8 นี้ คือ เป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งของ เป็นอาหาร เป็นเสื้อผ้า เป็นเวลา เป็นพื้นที่ เป็น โรค / อาการของโรค และ เป็นธรรมชาติ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย

จากแผนภาพมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยแสดงให้เห็นมโนทัศน์ต่าง ๆ ของผู้ใช้ภาษาไทยจากกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 มโนทัศน์ในภาษาไทยคิดเป็น %

จากแผนภูมิข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ทั้ง 8 ของคนไทยจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยพบว่า มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต พบจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.02 % รองต่อมาก็คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 12.71 % ต่อมาก็คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ คิดเป็นร้อยละ 8.23 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค คิดเป็นร้อยละ 6.35 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 3.32 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 2.02 % และ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร คิดเป็นร้อยละ 1.30 % ส่วนมโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา เป็นมโนทัศน์ที่พบจำนวนน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 1.01 %

มนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทย ที่สะท้อนจากกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยสามารถแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนไทยในหลายด้าน ทั้งในเรื่องการใช้ชีวิตหรือ แนวคิดต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย โดยเฉพาะในเรื่องการให้ความสำคัญกับอวัยวะร่างกายแต่ละส่วน เช่น คำอวัยวะภายใน “ใจ” เมื่อประสมกับคำอื่น บางคำจะเปลี่ยนความหมายเพียงบางส่วนแต่บางคำเปลี่ยนความหมายทั้งหมด ถึงอย่างไรก็ตามความหมายของคำแต่ละคำที่อยู่ในแต่ละกลุ่มความหมายยังสามารถแบ่งหมวดหมู่ได้ เช่น คำว่า “ใจพระ” มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของคน คือ “ใจพระ” หมายถึง คนที่มีใจบุญหรือคนที่มีใจเมตตาแก่ผู้อื่น ซึ่งความหมายของคำที่นำมาประสมนี้ทำให้เห็นถึงลักษณะความหมายของคำประสมที่สร้างจากอวัยวะ “ใจ” ของไทยว่า “ใจ” ทำหน้าที่เปรียบเสมือนมนุษย์คนหนึ่งที่มีลักษณะนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนี้ อวัยวะภายใน “ใจ” ก็เป็นส่วนคำเรียกอวัยวะอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาสร้างในคำประสมมากที่สุดคำหนึ่ง ทั้งในส่วนที่เป็นการขยายความ หรือความหมายต้นแบบ รวมทั้งในสำนวนต่าง ๆ ด้วย การใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทยมีจำนวนการใช้สูงมากในระดับหนึ่ง เนื่องจาก “ใจ” หมายถึงอวัยวะที่มีชีวิต (หัวใจ) ที่สามารถขยายความหมายเป็นความหมายรูปธรรมได้ โดยการสื่อความหมายถึงกิจกรรมทางปัญญา ลักษณะนิสัย หรือ อารมณ์ความรู้สึก (คยอง อิน ปาร์ค, 2558 : 200 - 201) จึงทำให้คำว่า “ใจพระ” ในที่นี้ เป็นลักษณะนิสัยของคนซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต ทำให้คำอวัยวะร่างกายในที่นี้ สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)

มนทัศน์อื่น ๆ ของคนไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของคนไทยเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายว่าอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับคนไทย ทั้งในฐานะที่เป็นสิ่งของ อาหาร เสื้อผ้า ๆ ต่าง ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้คนไทยดำเนินชีวิตได้สะดวกขึ้น เป็นเครื่องเลี้ยงชีพต่าง ๆ ที่เป็นการต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อวัยวะร่างกายยังสื่อถึงสิ่งมีชีวิต ที่มีตัวตน ที่ทำให้อวัยวะร่างกายยังมีความสำคัญกับชีวิตของคนไทยมากขึ้น เพราะสิ่งมีชีวิตไม่ได้มีแค่คน แต่ยังมีสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ และพืชที่นำมารักษาโรคต่าง ๆ และอีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งของอาหารด้วย แต่ในทางตรงข้าม อวัยวะร่างกายได้นำความเจ็บปวดและโรคต่าง ๆ มาถึงตัวคน ดังที่พบในมนทัศน์ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS) แต่นั่นแสดงให้เห็นถึงการเคารพในศาสนาพุทธของคนไทยในเรื่องวัฏจักรของชีวิตมนุษย์คือ สัจธรรม เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา จึงทำให้เห็นว่า มนทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยต่างสะท้อนให้เห็นถึง มุมมองความคิดของคนไทยว่าคนไทยมองอวัยวะร่างกายของตนไปเปรียบเทียบกับอะไรบ้างและให้ความสำคัญกับอะไรมากที่สุด ดังที่

พบได้แก่ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง 1. สิ่งมีชีวิต 2. พื้นที่ 3. สิ่งของ 4. โรค / อาการของโรค 5. เสื้อผ้า 6. อาหาร 7. ธรรมชาติ และ 8. เวลา เรียงลำดับจากจำนวนมากมาจำนวนน้อย

4.2 มโนทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนเขมรจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่

1. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)
2. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)
3. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)
4. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)
5. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)
6. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)
7. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)
8. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION)

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต จำแนกเป็น 13 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับคน ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้ ความหมายเกี่ยวกับความคิด ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก ความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้อ ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง ความหมายเกี่ยวกับการพูด และอาการที่เกี่ยวกับการพูด ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ และ ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับคน

คน หมายถึง มนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 226) ซึ่งมนุษย์ หมายถึง สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล, สัตว์ที่มีจิตใจสูง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 879) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คน สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

สาจ๋ฉาม (ส่าจ๋ฉาม)

สาจ๋ฉาม (ส่าจ๋ฉาม) หมายถึง พี่น้องท่องเดียวกัน (พุทธศาสนบัณฑิตย๋, 2511: 1325) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “สาจ๋ฉาม” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฉาม” แปลว่า เลือด ทำให้ความหมายของคำว่า “สาจ๋ฉาม” เปลี่ยนเป็นคนทีมาจากสายเลือดเดียวกันนั้น คำประสม “สาจ๋ฉาม” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

เซิงชู่จ (เซิ่งชู่จ)

เซิงชู่จ (เซิ่งชู่จ) หมายถึง คนอันธพาล ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เซิงชู่จ” เป็นการนำคำว่า “เซิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ชู่จ” แปลว่า เสีย ทำให้ความหมายของคำว่า “เซิงชู่จ” เปลี่ยนเป็นคนทีชอบกระทำเรื่องไม่ดีและไม่มีผู้ใดในสังคมชอบ ดังนั้น คำประสม “เซิงชู่จ” ซึ่งมีคำว่า “เซิง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ฉอิ่งฉนแฉุต (ฉอิ่งฉนแฉุต)

ฉอิ่งฉนแฉุต (ฉอิ่งฉนแฉุต) หมายถึง คนทีซ่คดี ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ฉอิ่งฉนแฉุต” เป็นการนำคำว่า “ฉอิ่ง” แปลว่า กระจุก ทีเป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฉนแฉุต” แปลว่า ลอย ทำให้ความหมายของคำว่า “ฉอิ่งฉนแฉุต” เปลี่ยนเป็นคนทีทำอะไรก็มิผู้สนับสนุน กระทำสิ่งใดก็มิผู้ช่วยเหลืออยู่เสมอ ดังนั้น คำประสม “ฉอิ่งฉนแฉุต” ซึ่งมีคำว่า “ฉอิ่ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.2 ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

การเดินทาง หมายถึง การไปสู่ที่ใดที่หนึ่งที่ไกลออกไป หรือ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ หรือ สัตว์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการเดินทางอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่า การเดินทาง สู่ถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

เซ็งทเท (เซ็งจเจ)

เซ็งทเท (เซ็งจเจ) หมายถึง การเดินทางไปที่ไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เซ็งทเท” เป็นการนำคำว่า “เซ็ง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ทเท” แปลว่า ศูนย์เปล่า ทำให้ความหมายของคำว่า “เซ็งทเท” เปลี่ยนเป็นการเดินทางที่ไม่เกิดประโยชน์ เพราะ “เซ็งทเท” เปรียบเสมือนการเดินทางที่ไม่ใส่รองเท้า คือ เท้าเปล่า และคนกับการเดินทางเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “เซ็งทเท” ซึ่งมีคำว่า “เซ็ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

เซ็งอากาศ (เซ็งหาคาส)

เซ็งอากาศ (เซ็งหาคาส) หมายถึง การเดินทางโดยเครื่องบิน ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เซ็งอากาศ” เป็นการนำคำว่า “เซ็ง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “อากาศ” แปลว่า อากาศ ทำให้ความหมายของคำว่า “เซ็งอากาศ” เปลี่ยนเป็นการเดินทางไปหรือออกจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยทางอากาศ คือ เครื่องบิน ดังนั้น คำประสม “เซ็งอากาศ” ซึ่งมีคำว่า “เซ็ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

มุขทีก (มุขจีก)

มุขทีก (มุขจีก) หมายถึง การเดินทางทางน้ำ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 894) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มุขทีก” เป็นการนำคำว่า “มุข” แปลว่า หน้า ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ทีก” แปลว่า น้ำ ทำให้ความหมายของคำว่า “มุขทีก” เปลี่ยนเป็นการเดินทางไปหรือออกจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยทางน้ำ เช่น เรือ ลำแพ เป็นต้น ดังนั้น คำประสม “มุขทีก” ซึ่งมีคำว่า “มุข” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.3 ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ หมายถึง การยืนยันว่ารู้ หรือ การรับว่ารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งการมองเห็นและการได้ยิน ซึ่งมนุษย์ หรือ สัตว์ต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการรับรู้ แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ตรอเจียกไว (ทฺรเจฺยฺกฬิ)

ตรอเจียกไว (ทฺรเจฺยฺกฬิ) หมายถึง หูติ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ตรอเจียกไว” เป็นการนำคำว่า “ตรอเจียก” แปลว่า หู ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ไว” แปลว่า เร็ว ทำให้ความหมายของคำว่า “ตรอเจียกไว” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการฟังที่ฟังคนอื่นพูดแต่โลกก็ได้ยิน และการรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน ดังนั้น คำประสม “ตรอเจียกไว” ซึ่งมีคำว่า “ตรอเจียก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ตรอเจียกธงน (ทฺรเจฺยฺกฐฺณ)

ตรอเจียกธงน (ทฺรเจฺยฺกฐฺณ) หมายถึง หูตึง ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ตรอเจียกธงน” เป็นการนำคำว่า “ตรอเจียก” แปลว่า หู ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ธงน” แปลว่า หนัก ทำให้ความหมายของคำว่า “ตรอเจียกธงน” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการฟังที่มีการรับรู้ไม่ค่อยดีเหมือนคนทั่วไป คือต้องให้คนอื่นพูดเสียงดังจึงจะได้ยิน และการรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน ดังนั้น คำประสม “ตรอเจียกธงน” ซึ่งมีคำว่า “ตรอเจียก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

จรมะแฉก (จฺรฺมฺหฺแฉก)

จรมะแฉก (จฺรฺมฺหฺแฉก) หมายถึง รับรู้กลิ่นไว ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “จรมะแฉก” เป็นการนำคำว่า “จรมะ” แปลว่า จมูก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แฉก” แปลว่า หมา ทำให้ความหมายของคำว่า “จรมะแฉก” เปลี่ยนเป็นการรับรู้ในด้านการกลิ่นที่ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้เห็นหน้าตาของสิ่งนั้น ก็สามารถรู้ได้ว่าเป็นกลิ่นอะไร และการรับรู้ในลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคน มองสิ่งของเห็นเร็ว ดังนั้น คำประสม “จรมะแฉก” ซึ่งมีคำว่า “จรมะ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.5 ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก

ความรู้สึก หมายถึง การเกิดอาการที่รู้ว่าเป็นสุขหรือทุกข์ หรือ อารมณ์ของจิตใจที่อยู่ข้างใน ลักษณะของมนุษย์ที่ต้องมีความรู้สึกปนอยู่เสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้สึก สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

เกล็สมรลวย (เชื้อษรณูช)

เกล็สมรลวย (เชื้อษรณูช) หมายถึง การรู้สึกสงสารคนอื่น ในบริบทนี้ คำว่า “เกล็สมรลวย” เป็นการนำคำว่า “เกล็สม” แปลว่า ตับ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “รลวย” แปลว่า เน่า ทำให้ความหมายของคำว่า “เกล็สมรลวย” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกเห็นใจในความเดือดร้อนหรือความทุกข์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “เกล็สมรลวย” ซึ่งมีคำว่า “เกล็สม” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

มุขสอูย (มุขสอูย)

มุขสอูย (มุขสอูย) หมายถึง หน้าอมทุกข์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 894) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มุขสอูย” เป็นการนำคำว่า “มุข” แปลว่า หน้า ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “สอูย” แปลว่า เหม็น ทำให้ความหมายของคำว่า “มุขสอูย” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่มีทุกข์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “มุขสอูย” ซึ่งมีคำว่า “มุข” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

แกณกส (แก์กส)

แกณกส (แก์กส) หมายถึง กลัวจนตาถลน ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “แกณกส” เป็นการนำคำว่า “แกณก” แปลว่า ตา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ส” แปลว่า ขาว ทำให้ความหมายของคำว่า “แกณกส” เปลี่ยนเป็นความรู้สึกกลัวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเห็นแค่ตาขาว ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคนที่เป็นสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก ดังนั้น คำประสม “แกณกส” ซึ่งมีคำว่า “แกณก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.6 ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู

ทำต่อสู หมายถึง การใช้กิริยาหรือท่าทางใดท่าทางหนึ่งในการสู้รบหรือปกป้องตัวเองจากคนอื่น ซึ่งมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ได้ประดิษฐ์ทำต่อสูขึ้นมา แสดงให้เห็นว่า ทำต่อสู สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ชงค่งเหาะ (ฉงค่งเหาะ)

ชงค่งเหาะ (ฉงค่งเหาะ) หมายถึง ทำต่อสูของกีฬามวยเขมรโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้เข่ากระแทกคู่ต่อสู้ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ชงค่งเหาะ” เป็นการนำคำว่า “ชงค่ง” แปลว่า เขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เหาะ” แปลว่า บิน ทำให้คำว่า “ชงค่งเหาะ” กลายเป็นชื่อของทำต่อสูแบบหนึ่ง เพราะ “ชงค่งเหาะ” เปรียบเสมือนเขาที่เป็นอวัยวะของคนที่ยลอยขึ้นสูง และมีแค่คนเท่านั้นที่มีทำต่อสูแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “ชงค่งเหาะ” ซึ่งมีคำว่า “ชงค่ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

แกงเฉะ (เก็งเฉะ)

แกงเฉะ (เก็งเฉะ) หมายถึง ทำต่อสูของกีฬามวยเขมรโดยกระโดดให้ตัวลอยแล้วใช้ศอกกระแทกคู่ต่อสู้ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “แกงเฉะ” เป็นการนำคำว่า “แกง” แปลว่า ศอก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เฉะ” แปลว่า ไหม้ ทำให้คำว่า “แกงเฉะ” กลายเป็นชื่อของทำต่อสูแบบหนึ่ง และมีแค่คนเท่านั้นที่มีทำต่อสูแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “แกงเฉะ” ซึ่งมีคำว่า “แกง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.7 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

ลักษณะนิสัย หมายถึง ความประพฤติเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัวแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ลักษณะนิสัย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

มุขงาบ (มุขงาบ)

มุขงาบ (มุขงาบ) หมายถึง หน้าไม่รับแขก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 893) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มุขงาบ” เป็นการนำคำว่า “มุข” แปลว่า หน้า ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “งาบ” แปลว่า ตาย ทำให้คำว่า “มุขงาบ” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยของคนที่น่ารังเกียจในทุกสถานการณ์ ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน ดังนั้น คำประสม “มุขงาบ” ซึ่งมีคำว่า “มุข” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

เชิงขลุ่ย (เชิงขลุ่ย)

เชิงขลุ่ย (เชิงขลุ่ย) หมายถึง กล้าหาญและมีความรู้รอบคอบ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เชิงขลุ่ย” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ขลุ่ย” แปลว่า แข็งแรง ทำให้คำว่า “เชิงขลุ่ย” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยที่กล้าทำ กล้าพูด หรือมีความรู้มากกว่าผู้อื่น ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน ดังนั้น คำประสม “เชิงขลุ่ย” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ไกรหัส (ไกรหัส)

ไกรหัส (ไกรหัส) หมายถึง มือไว ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ไกรหัส” เป็นการนำคำว่า “ไกร” แปลว่า แขน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “รหัส” แปลว่า เร็ว ทำให้คำว่า “ไกรหัส” เปลี่ยนความหมายเป็นนิสัยที่ชอบลักลอบเอาของคนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ให้ ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของคน คำประสม “ไกรหัส” ซึ่งมีคำว่า “ไกร” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.8 ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

อวัยวะร่างกาย หมายถึง ส่วนของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ตั้งแต่หัวจรดเท้าที่ทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งอวัยวะในที่นี้หมายถึงอวัยวะของคน เพราะเหตุนี้ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

กบาลจิตต (กฺบาลจิตฺต)

กบาลจิตต (กฺบาลจิตฺต) หมายถึง หัวใจ ในบริบทนี้ คำว่า “กบาลจิตต” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จิตต” แปลว่า ใจ ทำให้คำว่า “กบาลจิตต” เป็นหัวใจของคน ซึ่งหัวใจของคนก็เปรียบเสมือนมนุษย์คนหนึ่ง ดังนั้น คำประสม “กบาลจิตต” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

คูชขยง (คูชฺขยง)

คูชขยง (คูชฺขยง) หมายถึง ลายนิ้วมือ ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “คูชขยง” เป็นการนำคำว่า “คูช” แปลว่า ก้น ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ขยง” แปลว่า หอย ทำให้คำว่า “คูชขยง” เป็นลายนิ้วมือของคนที่มีลักษณะเหมือนกันหอย ดังนั้น คำประสม “คูชขยง” ซึ่งมีคำว่า “คูช” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ถคามผพาล (ถฺคามผฺพาล)

ถคามผพาล (ถฺคามผฺพาล) หมายถึง ฟันคุด ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ถคามผพาล” เป็นการนำคำว่า “ถคาม” แปลว่า กราม ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ผพาล” แปลว่า แก้ม ทำให้คำว่า “ถคามผพาล” เป็นฟันคุดซึ่งอยู่ในระหว่างแก้มกับคราม ดังนั้น คำประสม “ถคามผพาล” ซึ่งมีคำว่า “ถคาม” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.9 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง

ลักษณะรูปร่าง หมายถึง ลักษณะร่างกายของคนแต่ละคนที่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า ซึ่งเป็นลักษณะรูปร่างเฉพาะคนหรือสิ่งของต่าง ๆ เพราะเหตุนี้ ลักษณะรูปร่าง สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

मुखसुत (मुखसुत)

मुखसुत (मुखसुत) หมายถึง หน้าที่ยิ้มแย้ม ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “मुखसुत” เป็นการนำคำว่า “ मुख ” แปลว่า หน้า ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ सुत ” แปลว่า ไม่ดู ทำให้คำว่า “ मुखसुत ” เป็นคนที่ใบหน้าแสดงว่าไม่ดู ซึ่งไม่เกี่ยวกับภายในว่า คนนั้นจะดูหรือไม่ แต่หน้ายิ้มเหมือนเป็นมิตรกับทุกคน ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึงลักษณะรูปร่างของคน ดังนั้น คำประสม “ मुखसुत ” ซึ่งมีคำว่า “ मुख ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

समापव (समापव)

समापव (समापव) หมายถึง ไหล่ตั้ง (พุทธศาสนาบัณฑิตย, 2511: 1457) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ समापव ” เป็นการนำคำว่า “ समा ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ पव ” ทำให้คำว่า “ समापव ” เป็นไหล่ของคนที่มีลักษณะสูง ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึงลักษณะรูปร่างของคน คำประสม “ समापव ” ซึ่งมีคำว่า “ समा ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

खणकपक (खणकपक)

खणकपक (खणकपक) หมายถึง หลังโก่ง ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ खणकपक ” เป็นการนำคำว่า “ खण ” แปลว่า หลัง ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ कपक ” แปลว่า โคก ทำให้คำว่า “ खणकपक ” เป็นหลังของคนที่มีลักษณะโก่ง กระดุกสันหลังคด ซึ่งลักษณะแบบนี้มักจะหมายถึงลักษณะรูปร่างของคน ดังนั้น คำประสม “ खणकपक ” ซึ่งมีคำว่า “ खण ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.10 ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด

การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด หมายถึง การเปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ หรือ การพูดจาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี และมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ใช้การพูดเพื่อสื่อสารกัน เพราะเหตุนี้ การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

มาตภูจ (มัทฒฐ)

มาตภูจ (มัทฒฐ) หมายถึง ชอบพูดนินทาผู้อื่น ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มาตภูจ” เป็นการนำคำว่า “มาต” แปลว่า ปาก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ภูจ” แปลว่า ขาด ทำให้คำว่า “มาตภูจ” หมายถึงการที่พูดติเตียนลับหลัง โดยเฉพาะเรื่องไม่ดีของผู้อื่น ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “มาตภูจ” ซึ่งมีคำว่า “มาต” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ปากคม (มัทฒฐ)

มาตเจริน (มัทฒฐ) หมายถึง พูดเรื่อยเปื่อย, พูดมาก (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 873) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “มาตเจริน” เป็นการนำคำว่า “มาต” แปลว่า ปาก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เจริน” แปลว่า มาก ทำให้คำว่า “มาตเจริน” หมายถึงการที่พูดเรื่อยเปื่อยไม่มีหยุด ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “มาตเจริน” ซึ่งมีคำว่า “มาต” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

อนภูจตรกวด (มัทฒฐ)

อนภูจตรกวด (มัทฒฐ) หมายถึง พูดเท็จ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 1590) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “อนภูจตรกวด” เป็นการนำคำว่า “อนภูจ” แปลว่า ลิ่น ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตรกวด” แปลว่า ตัวเงินตัวทอง ทำให้คำว่า “อนภูจตรกวด” หมายถึงการที่พูดเชื่อไม่ได้ ไม่มีคำใดที่เป็นคำจริง ซึ่งการพูดเป็นสิ่งที่มักจะคู่กับคนเสมอ ดังนั้น คำประสม “อนภูจตรกวด” ซึ่งมีคำว่า “อนภูจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.11 ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

ลักษณะทรงผม หมายถึง ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผมตั้งแต่รูปทรงของผม การทำให้ผมสวยงามที่ต่างกันของแต่ละบุคคล เพราะเหตุนี้ ลักษณะทรงผม สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

กบาลตรึงใจ (กฏณฺ์ทฺรึงใจ)

กบาลตรึงใจ (กฏณฺ์ทฺรึงใจ) หมายถึง โคนหัวจมนหมด ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “กบาลตรึงใจ” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตรึงใจ” แปลว่า ไม่มีผม ทำให้คำว่า “กบาลตรึงใจ” แสดงถึงทรงผมของหัวที่โคนผมจมนหมดเกลี้ยง ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มักจะมีทรงผมแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “กบาลตรึงใจ” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

กบาลตรงกาล (กฏณฺ์ทฺรึงใจ)

กบาลตรงกาล (กฏณฺ์ทฺรึงใจ) หมายถึง คนที่ไม่มีผมตรงด้านหน้าของหัว ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “กบาลตรงกาล” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตรงกาล” แปลว่า ไม่มีผม ทำให้คำว่า “กบาลตรงกาล” แสดงถึงทรงผมไม่มีผมตรงด้านหน้าของหัว ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มักจะมีทรงผมแบบนี้ ดังนั้น คำประสม “กบาลตรงกาล” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

กบาลแหง (กฏณฺ์ทฺรึงใจ)

กบาลแหง (กฏณฺ์ทฺรึงใจ) หมายถึง หัวที่มีผมหรือผมเห่ริ่ม ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “กบาลแหง” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แหง” แปลว่า แห้งมาก ทำให้คำว่า “กบาลแหง” แสดงถึงหัวที่มีผมแห้ง ไม่สละสลวย ซึ่งมีแค่คนเท่านั้นที่มักจะมีผมลักษณะเช่นนี้ ดังนั้น คำประสม “กบาลแหง” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.12 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์

ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของสัตว์แต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นสัตว์ประเภทใด และมีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เป็นองค์ประกอบของสัตว์แต่ละชนิด เพราะเหตุนี้ ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ สื่อถึง สิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

กวาง (กัณฐ)

กวาง (กัณฐ) หมายถึง สัตว์ยี่ราฟ ในบริบทนี้ คำว่า “กวาง” เป็นการนำคำว่า “ก” แปลว่า คอ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แวง” แปลว่า ยาว ทำให้คำว่า “กวาง” เป็นชื่อของสัตว์เคี้ยวเอื้องกึ่งคู้ คอยาวมาก มีหนังและขนคลุม ซึ่งยี่ราฟเป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “กวาง” ซึ่งมีคำว่า “ก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ไถสุต (ไถสุต)

ไถสุต (ไถสุต) หมายถึง เสือ (ใช้ในบริบทที่มีเวทมนต์เพื่อหลีกเลี่ยงการพูดคำที่เรียกเสียโดยตรง) ในบริบทนี้ คำว่า “ไถสุต” เป็นการนำคำว่า “ไถ” แปลว่า แขน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “สุต” แปลว่า เหนียว ทำให้คำว่า “ไถสุต” เป็นชื่อของสัตว์ที่มีรูปร่างลักษณะคล้ายแมวแต่ตัวโตกว่ามา เป็นสัตว์กินเนื้อ นิสัยค่อนข้างดุร้าย ซึ่งเสือเป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ไถสุต” ซึ่งมีคำว่า “ไถ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ตรเจยก้า (ตรเจยก้า)

ตรเจยก้า (ตรเจยก้า) หมายถึง นกนางแอ่น (พุทธศาสนบัณฑิต, 2511 : 362) ในบริบทนี้ คำว่า “ตรเจยก้า” เป็นการนำคำว่า “ตรเจยก” แปลว่า หู ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ก้า” แปลว่า ที่รองของ ทำให้คำว่า “ตรเจยก้า” เป็นชื่อของสัตว์ปีกจำพวกหนึ่งสีดำ มีขนาดเล็กมักอยู่ที่ที่มีลมเย็น เช่น ภูเขา ริมทะเล และสามารถสร้างรังจากน้ำลาย ซึ่งนกนางแอ่น เป็นสัตว์ที่มีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ตรเจยก้า” ซึ่งมีคำว่า “ตรเจยก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

4.2.1.13 ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช

ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช หมายถึง ชื่อต่าง ๆ ของพืชแต่ละชนิด เพื่อเป็นการกำหนดว่า เป็นพืชประเภทใด และส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เป็นองค์ประกอบของพืชแต่ละชนิด โดยรวมทั้งต้นไม้ พืช หรือ ผลไม้ประเภทต่าง ๆ เพราะเหตุนี้ ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช สื่อถึงสิ่งมีชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

ไทรหาคัด (โสมบกต)

ไทรหาคัด (โสมบกต) หมายถึง ต้นเล็บเหยี่ยว (พุทธศาสนบัญญัติ, 2511 : 254) ในบริบทนี้ คำว่า “ไทรหาคัด” เป็นการนำคำว่า “ไทร” แปลว่า แขน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “รหาคัด” แปลว่า กังหันน้ำ ทำให้คำว่า “ไทรหาคัด” เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง มักขึ้นตามริมน้ำ มีลูกเล็ก ๆ กินได้ ซึ่งต้นเล็บเหยี่ยวเป็นพืชที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ไทรหาคัด” ซึ่งมีคำว่า “ไทร” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

เกลากงแกบ (กล้วยไม้)

เกลากงแกบ (กล้วยไม้) หมายถึง ขึ้นฉ่ายฝรั่ง (พุทธศาสนบัญญัติ, 2511 : 839) ในบริบทนี้ คำว่า “เกลากงแกบ” เป็นการนำคำว่า “เกลา” แปลว่า ตัก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กงแกบ” แปลว่า กบ ทำให้คำว่า “เกลากงแกบ” พืชน้ำชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนขากบ มักขึ้นตามต้นไม้อายุริมน้ำ กินเป็นผักได้ ซึ่งขึ้นฉ่ายฝรั่งเป็นพืชที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “เกลากงแกบ” ซึ่งมีคำว่า “เกลา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

ตรเจียกเปีรอส (ทุเรียน)

ตรเจียกเปีรอส (ทุเรียน) หมายถึง หน่อกล้วย (พุทธศาสนบัญญัติ, 2511 : 841) ในบริบทนี้ คำว่า “ตรเจียกเปีรอส” เป็นการนำคำว่า “ตรเจียก” แปลว่า หู ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เปีรอส” แปลว่า กวาง ทำให้คำว่า “ตรเจียกเปีรอส” หน่อกล้วยเล็ก ๆ ที่เพิ่งแตกใบตรงขึ้นไป ซึ่งหน่อกล้วยเป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น คำประสม “ตรเจียกเปีรอส” ซึ่งมีคำว่า “ตรเจียก” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งมีชีวิต

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 13 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงสิ่งมีชีวิต เพราะ “สิ่งมีชีวิต” หมายถึง สิ่งที่มีตัวตน สามารถเคลื่อนที่ได้ ต้องการอาหาร ต้องการที่อยู่ ต้องใช้พลังงานในการดำรงชีวิต และสามารถสืบพันธุ์ได้ ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ และพืช ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งมีชีวิต จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยได้แก่ กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับคน การเดินทาง ความรู้สึก การรับรู้ การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด ลักษณะรูปร่าง ความคิด ลักษณะนิสัย อวัยวะร่างกาย ลักษณะทรงผม ท่าต่อสู้อ ชื่อเฉพาะของสัตว์ ส่วนประกอบของสัตว์ และ ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช จากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING)

4.2.2 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ และความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ

วัตถุ หมายถึง สิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1104) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วัตถุ เป็นสิ่งของ ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

โกลจโกต (ដៃចង្កូត)

โกลจโกต (ដៃចង្កូត) หมายถึง พวงมาลัย ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “โกลจโกต” เป็นการนำคำว่า “โกล” แปลว่า แขน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จโกต” แปลว่า พวงมาลัย ทำให้คำว่า “โกลจโกต” กลายเป็นเครื่องสำหรับบังคับเรือไฟหรือเรือยนต์ รถยนต์ ให้ไปตามทางที่ต้องการ เพราะ “โกลจโกต” เปรียบเสมือนแขนที่ใช้ในการหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งเป็นการบ่งชี้ของทุกอย่าง ดังนั้น คำประสม “โกลจโกต” ซึ่งมีคำว่า “โกล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

ธรมญกณญูป (ธรมญกณญูป)

ธรมญกณญูป (ธรมญกณญูป) หมายถึง กี่ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 487) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ธรมญกณญูป” เป็นการนำคำว่า “ธรมญ” แปลว่า ฟัน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กณญูป” แปลว่า ตึกแตน ทำให้คำว่า “ธรมญกณญูป” กลายเป็นเครื่องทอผ้าชนิดหนึ่ง ดังนั้น คำประสม “ธรมญกณญูป” ซึ่งมีคำว่า “ธรมญ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

เภาะแพล (เภาะเฬ)

เภาะแพล (เภาะเฬ) หมายถึง มีด ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เภาะแพล” เป็นการนำคำว่า “เภาะ” แปลว่า นม ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แพล” แปลว่า ผล ทำให้คำว่า “เภาะแพล” กลายเป็นเครื่องใช้สำหรับฟัน ผ่า จัก เหล็ก เป็นต้น ดังนั้น คำประสม “เภาะแพล” ซึ่งมีคำว่า “เภาะ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

4.2.2.2 ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ

ส่วนประกอบของสิ่งของ หมายถึง ส่วนประกอบของวัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งของที่เป็นของใช้ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทุกคน ดังตัวอย่างเช่น

ไฏฉนัง (ไฏฉนัง)

ไฏฉนัง (ไฏฉนัง) หมายถึง หูหม้อ ในบริบทนี้ คำว่า “ไฏฉนัง” เป็นการนำคำว่า “ไฏ” แปลว่า แขน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ฉนัง” แปลว่า หม้อ ทำให้คำว่า “ไฏฉนัง” กลายเป็นที่ถือของหม้อ เพราะ “ไฏฉนัง” เปรียบเสมือนแขนที่เป็นอวัยวะที่ใช้ในการจับและถือสิ่งของต่าง ๆ ดังนั้น คำประสม “ไฏฉนัง” ซึ่งมีคำว่า “ไฏ” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

เภลารเทะ (เภาโรจะ)

เภลารเทะ (เภาโรจะ) หมายถึง ดุมเกวียน (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 839) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เภลารเทะ” เป็นการนำคำว่า “เภลา” แปลว่า ตัก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “รเทะ” แปลว่า รถเข็น ทำให้คำว่า “เภลารเทะ” กลายเป็นไม้ที่มีลักษณะกลม ๆ อยู่ระหว่างล้อของเกวียน ดังนั้น คำประสม “เภลารเทะ” ซึ่งมีคำว่า “เภลา” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

กบาลองแร (กฺบาลหฺรฺรุง)

กบาลองแร (กฺบาลหฺรฺรุง) หมายถึง หัวสาก ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “กบาลองแร” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “องแร” แปลว่า สาก ทำให้คำว่า “กบาลองแร” กลายเป็นส่วนล่างสุดของสาก คือ เป็นข้างของสากที่ใช้ในการตำ ดังนั้น คำประสม “กบาลองแร” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงสิ่งของ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 2 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงสิ่งของ เพราะ “สิ่งของ” เป็นข้าวของต่าง ๆ ที่มนุษย์ต่างนิยมใช้ในชีวิตประจำวันทั้งเป็นสิ่งเล็กหรือสิ่งใหญ่ และไม่สามารถเคลื่อนไหวเองได้ จำเป็นต้องมีคนใดคนหนึ่งช่วยเคลื่อนย้ายจึงจะสามารถย้ายที่ไปอยู่ที่อื่นได้ ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งของ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับสิ่งของและส่วนประกอบของสิ่งของจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS)

4.2.3 อวัยวะร่างกาย สื่อกถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อกถึง อาหาร จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับอาหาร โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสืบสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับอาหาร

อาหาร หมายถึง ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต, เช่น อาหารเข้า อาหารปลา อาหารนก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1412) ดังตัวอย่างเช่น

สาจพิเสส (សាច់ពិសេស)

สาจพิเสส (សាច់ពិសេស) หมายถึง อาหารที่ทำมาจากเนื้อสุนัข ในบริบทนี้ คำว่า “สาจพิเสส” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “พิเสส” แปลว่า พิเศษ ทำให้ความหมายของคำว่า “สาจพิเสส” เปลี่ยนเป็นอาหารที่ทำจากเนื้อหมา ซึ่งกินแล้วจะทำให้ร่างกายมีอุณหภูมิร้อน และอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “สาจพิเสส” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

สาจตาบ (សាច់តាប)

สาจตาบ หมายถึง ไส้กรอกชนิดหนึ่ง (พุทธศาสนบัญญัติ, 2511 : 342) ในบริบทนี้ คำว่า “สาจตาบ” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ตาบ” แปลว่า ตับ ทำให้ความหมายของคำว่า “สาจตาบ” เปลี่ยนเป็นอาหารชนิดหนึ่งที่ทำจากตับและเนื้อของสัตว์ป่าที่หันผสมเครื่องเทศยัดใส่กระเพาะแล้วนำไปตากให้แห้ง ซึ่งอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “สาจตาบ” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

กบาลขุติ (ក្បាលខ្ចិះ)

กบาลขุติ (ក្បាលខ្ចិះ) หมายถึง น้ำกะทิ ในบริบทนี้ คำว่า “กบาลขุติ” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ขุติ” แปลว่า กะทิ ทำให้ความหมายของคำว่า “กบาลขุติ” เปลี่ยนเป็นน้ำที่คั้นออกจากมะพร้าวชุดโดยเจือน้ำบ้างเล็กน้อยเพื่อนำมาทำ

เป็นกับข้าวหรือของหวาน ซึ่งอาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ดังนั้น คำประสม “กบาลขุทิ” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงอาหาร

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงอาหาร เพราะ “อาหาร” เป็นของกินที่คนใช้ในการดำรงชีวิต มีหลายประเภทและหลายชนิด เช่น อาหารว่าง อาหารรองท้อง อาหารคาว อาหารหวาน เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของอาหาร จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับอาหารจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกายสื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD)

4.2.4 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.4.1 ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า

เสื้อผ้า หมายถึง ฝ้ายที่สวมของแต่ละคนตั้งแต่หัวจรดเท้า และเป็นการแต่งกายตามที่ตนชอบหรือนิยม ตามความชอบของแต่ละบุคคลให้ดูดี สวย และเหมาะสมตามกาลเทศะ ดังตัวอย่างเช่น

กชูป (ក្រុប)

กชูป (ក្រុប) หมายถึง เสื้อเชิ้ต ในบริบทนี้ คำว่า “กชูป” แสดงถึง เป็นการนำคำว่า “ก” แปลว่า คอ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ชูป” แปลว่า สองเท่า ทำให้คำว่า “กชูป” เป็นเสื้อคอปกชนิดหนึ่ง มีสายเชื่อมระหว่างปกกับตัวเสื้อ ซึ่งเสื้อฝ้ายกับคนเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “กชูป” ซึ่งมีคำว่า “ก” ประสมในที่นี้สื่อถึงเสื้อผ้า

เชิงกำบุง (เผือกกำบุง)

เชิงกำบุง (เผือกกำบุง) หมายถึง กางเกงขาเตฟ ในบริบทนี้ คำว่า “เชิงกำบุง” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า เชิง ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กำบุง” แปลว่า ขวด ทำให้คำว่า “เชิงกำบุง” เป็นแบบของกางเกงชนิดหนึ่งที่มีทรงปลายขาเรียวเล็ก ซึ่งเสื่อผ้ากับคนเป็นสิ่งคู่กัน ดังนั้น คำประสม “เชิงกำบุง” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในที่นี้สื่อถึงเสื่อผ้า

สาจจาส (紗紗紗)

สาจจาส (紗紗紗) หมายถึง ผ้าโทนสีเข้ม ในบริบทนี้ คำว่า “สาจจาส” เป็นการนำคำว่า “สาจ” ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จาส” ทำให้คำว่า “สาจจาส” เป็นประเภทสีของผ้า ที่มีสีเข้ม ๆ ไม่สดใส ซึ่งเสื่อผ้ากับคนเป็นสิ่งคู่ ดังนั้น คำประสม “สาจจาส” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสม มีความหมายในที่นี้สื่อถึงเสื่อผ้า

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงเสื่อผ้า เพราะ “เสื่อผ้า” เป็นสิ่งที่มนุษย์สวมใส่เพื่อปกป้องร่างกายจากสภาวะอากาศ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เสื่อผ้าเป็นสิ่งมีความสำคัญมากในชีวิตของคนบนโลกใบนี้ เพราะเสื่อผ้ายังสะท้อนให้เห็นถึงสังคม ศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงรสนิยมของบุคคลที่สวมใส่ด้วย ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเสื่อผ้า จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับเสื่อผ้าจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื่อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES)

4.2.5 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา จำแนกเป็น 1 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับเวลา โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสืบสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.5.1 ความหมายเกี่ยวกับเวลา

เวลา หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ยาวนานที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยนิยามกำหนดขึ้นเป็นครู่ คราว วัน เดือน ปี เป็นต้น เช่น เวลาเป็นเงินเป็นทอง ขอเวลาสักครู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1130) ดังตัวอย่างเช่น

กบาลพริก (ក្បាលព្រឹក)

กบาลพริก (ក្បាលព្រឹក) หมายถึง ตอนเช้ามีด ในบริบทนี้ คำว่า “กบาลพริก” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “พริก” แปลว่า เช้า ทำให้คำว่า “กบาลพริก” แสดงถึง เวลาจวนสว่าง ดังนั้น คำประสม “กบาลพริก” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

กบาลลงจ (ក្បាលល្ងាច)

กบาลลงจ (ក្បាលល្ងាច) หมายถึง ตอนเย็น ในบริบทนี้ คำว่า “กบาลลงจ” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ลงจ” แปลว่า เย็น ทำให้คำว่า “กบาลลงจ” แสดงถึง เวลาใกล้ค่ำ หรือ เวลาที่พระอาทิตย์กำลังจะตกดิน ดังนั้น คำประสม “กบาลลงจ” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

मुखआकर (मुखआकर)

मुखआकर (मुखआकर) หมายถึง เวลาที่มีลาภ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 894) ในบริบทนี้ คำว่า “मुखआकर” เป็นการนำคำว่า “ मुख ” แปลว่า หน้า ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “อาकर” แปลว่า กลุ่มทำให้คำว่า “ मुखआकर ” แสดงถึง ช่วงเวลาที่มักจะได้สิ่งของดี ๆ มาโดยไม่คาดคิด หรือ ประสบความสำเร็จต่าง ๆ ดังนั้น คำประสม “ मुखआकर ” ซึ่งมีคำว่า “ मुख ” ประสมในที่นี้สื่อถึงเวลา

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงเวลา เพราะ “เวลา” เป็นสิ่งมีค่าและใช้ในการกำหนดชีวิตของคน เช่น ชั่วโมง เวลาเกิด เวลาตาย เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเวลา จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับเวลาจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME)

4.2.6 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ และความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสืบสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.6.1 ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

พื้นที่ หมายถึง ขนาดของผิวพื้น, อาณาบริเวณ, ลักษณะของพื้นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 841) ดังตัวอย่างเช่น

ត្រុងព័ន្ត (ត្រុងព័ន្ត)

ត្រុងព័ន្ត (ត្រុងព័ន្ត) หมายถึง ฝัองถนที่วดยานพาหนะแล่นไปมา ในบริบทนี้ คำว่า “ត្រុងព័ន្ត” เป็นการนำคำว่า “ត្រុង” แปลว่า ออก ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ព័ន្ត” แปลว่า ถนน ทำให้ความหมายของคำว่า “ត្រុងព័ន្ត” เปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการจราจร ซึ่งเป็น

ลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ทรวงถนล” ซึ่งมีคำว่า ร่างกาย “ทรวง” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

สาจกัณดาต (สาจกัณดาต)

สาจกัณดาต (สาจกัณดาต) หมายถึง ผืนผ้า ในบริบทนี้ คำว่า “สาจกัณดาต” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กัณดาต” แปลว่า ผ้า ทำให้ความหมายของคำว่า “สาจกัณดาต” เปลี่ยนเป็นขนาดกว้างยาวของสิ่งที่ทำด้วยเยื่อหรือใย เช่น ฝ้าย ไหม ขนสัตว์ โดยวิธีทอหรืออัดให้เป็นผืน ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “สาจกัณดาต” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

กบาลสูตร (กบาลสูตร)

กบาลสูตร (กบาลสูตร) หมายถึง พื้นที่หนา ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “กบาลสูตร” เป็นการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “สูตร” แปลว่า ผ้าไหม ทำให้ความหมายของคำว่า “กบาลสูตร” เปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่หนากว่าพื้นที่อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “กบาลสูตร” ซึ่งมีคำว่า “กบาล” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

4.2.6.2 ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง

ตำแหน่ง หมายถึง ที่อยู่, แห่งที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 498) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำแหน่ง สื่อถึง พื้นที่ ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

ผจิตรวงง (ผจิตรวงง)

ผจิตรวงง (ผจิตรวงง) หมายถึง จุดศูนย์กลาง ในบริบทนี้ คำว่า “ผจิตรวงง” เป็นการนำคำว่า “ผจิต” แปลว่า สะดือ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “รงง” แปลว่า วงกลม ทำให้คำว่า “ผจิตรวงง” แสดงถึง การบอกตำแหน่งของจุดที่อยู่ตรงใจกลางของวงกลมหรือวงรี ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของคอร์ดทุกเส้นที่ผ่านจุดนั้น และตำแหน่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “ผจิตรวงง” ซึ่งมีคำว่า “ผจิต” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

เชิงภน (ដើងភ្នំ)

เชิงภน (ដើងភ្នំ) หมายถึง เชิงเขา ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เชิงภน” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ภน” แปลว่า ภูเขา ทำให้คำว่า “เชิงภน” แสดงถึงการบอกตำแหน่งของดินซึ่งเป็นฐานที่ตั้งของภูเขา ดังนั้น คำประสม “เชิงภน” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

เชิงสุรก (ដើងស្រុក)

เชิงสุรก (ដើងស្រុក) หมายถึง นาใกล้บ้าน (พุทธศาสนาบัณฑิตย, 2511: 268) ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “เชิงสุรก” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “สุรก” แปลว่า อำเภอบอก ทำให้คำว่า “เชิงสุรก” แสดงถึงการบอกตำแหน่งของนาว่าอยู่ในตำแหน่งใกล้บ้าน มักจะมีปุ๋ยดีที่ทำให้ทำนาได้ผลมาก ซึ่งตำแหน่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่ ดังนั้น คำประสม “เชิงสุรก” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในที่นี้สื่อถึงพื้นที่

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 2 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงพื้นที่ เพราะ “พื้นที่” เป็นขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่าหรือใช้อุปกรณ์วัดขนาดต่าง ๆ เช่น ตำแหน่ง มาตรการวัดขนาด เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับพื้นที่และตำแหน่งจากคำประสมที่เกี่ยวข้อง อวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึงพื้นที่ (BODY PARTS is SPACE)

4.2.7 ภาวะร่างกาย สื่อกถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับภาวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า ภาวะร่างกาย สื่อกถึง โรค / อาการของโรค จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับอาการ และ ความหมายเกี่ยวกับโรค โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.2.7.1 ความหมายเกี่ยวกับอาการ

อาการ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่หรือที่เป็นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1401) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาการ สื่อกถึง โรค / อาการของโรค ดังตัวอย่างเช่น

สาจ่พก (សាច់ពក)

สาจ่พก (សាច់ពក) หมายถึง ผิวของร่างกายที่โนหรือบวม ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “สาจ่พก” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นภาวะของคนมาประสมกับคำว่า “พก” แปลว่า หนุนขึ้น คำว่า “สาจ่พก” เป็นอาการที่เนื้ออูมหรือหนุนขึ้นเพราะเพราะถูกกระทบกระแทกเป็นต้น เพราะ “สาจ่พก” เปรียบเสมือนเนื้อที่บวมขึ้นต่างจากเนื้อปกติทั่วไปและทำให้เจ็บ เป็นอาการของโรค ดังนั้น คำประสม “สาจ่พก” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

ซงค่งเสก (ជង្គង់សេក)

ซงค่งเสก (ជង្គង់សេក) หมายถึง อาการที่เดินเหมือนเป็ด ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “ซงค่งเสก” เป็นการนำคำว่า “ซงค่ง” แปลว่า เข้า ที่เป็นภาวะของคนมาประสมกับคำว่า “เสก” แปลว่า นกแก้ว ทำให้คำว่า “ซงค่งเสก” หมายถึง ขาที่เวลาเดิน เข้าจะติดกัน เป็นภาวะผิดปกติในร่างกายที่บ่งบอกอาการของโรค ดังนั้น คำประสม “ซงค่งเสก” ซึ่งมีคำว่า “ซงค่ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

แณนกเลียน (เฐกเญ็)

แณนกเลียน (เฐกเญ็) หมายถึง ตาโพลง ซึ่งในบริบทนี้ คำว่า “แณนกเลียน” เป็นการนำคำว่า “แณนก” แปลว่า ตา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “เลียน” แปลว่า โพลง ทำให้คำว่า “แณนกเลียน” เป็นอาการที่ตาเบิกกว้าง เช่น ตกใจล้มตาโพลง เป็นลักษณะของอาการ ดังนั้น คำประสม “แณนกเลียน” ซึ่งมีคำว่า “แณนก” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

4.2.7.2 ความหมายเกี่ยวกับโรค

โรค หมายถึง ภาวะที่ร่างกายทำงานได้ไม่เป็นปกติเนื่องจากเชื้อโรคเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1024) ดังตัวอย่างเช่น

สาจกัจ (สาจกัจ)

สาจกัจ (สาจกัจ) หมายถึง เนื้อร้าย ในบริบทนี้ คำว่า “สาจกัจ” เป็นการนำคำว่า “สาจ” แปลว่า เนื้อ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “กัจ” แปลว่า ตู ทำให้คำว่า “สาจกัจ” แสดงถึง เนื้อที่เป็นโรค หรือแผลที่เป็นมะเร็ง มีอาการต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรคมะเร็งไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “สาจกัจ” ซึ่งมีคำว่า “สาจ” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

เฐมญุก (เฐมญุก)

เฐมญุก (เฐมญุก) หมายถึง โรคฟันผุ ในบริบทนี้ คำว่า “เฐมญุก” เป็นการนำคำว่า “เฐมญ” แปลว่า ฟัน ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ุก” แปลว่า ผุ ทำให้คำว่า “เฐมญุก” แสดงถึง ฟันที่ถูกทำลาย ทำให้เป็นรูหรือโพรง การทำลายนี้จะเป็นไปเรื่อย ๆ โดยร่างกายไม่สามารถซ่อมแซมฟันส่วนที่ทำลายไปให้กลับเป็นปกติเหมือนเดิมได้ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของของโรคมะเร็งไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “เฐมญุก” ซึ่งมีคำว่า “เฐมญ” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

เบะกฺงจฺห (เบะ:ฆฺงจฺบ)

เบะกฺงจฺห (เบะ:ฆฺงจฺบ) หมายถึง โรคลึ้นหัวใจร่ว ในบริบทนี้ คำว่า “เบะกฺงจฺห” เป็นการนำคำว่า “เบะกฺง” แปลว่า หัวใจ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “จฺห” แปลว่า เปิดโล่ง ทำให้คำว่า “เบะกฺงจฺห” แสดงถึง ชื่อโรคที่เกิดจากความผิดปกติของลึ้นหัวใจที่ทำให้ลึ้นหัวใจปิดไม่สนิท เป็นสาเหตุให้เลือดไหลย้อนกลับ หัวใจจึงต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อสูบฉีดเลือดให้เพียงพอ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของของโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น คำประสม “เบะกฺงจฺห” ซึ่งมีคำว่า “เบะกฺง” ประสมในที่นี้สื่อถึงโรค / อาการของโรค

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจำนวน 2 กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงโรค / อาการของโรค เพราะ “โรค / อาการของโรค” เป็นภาวะที่ร่างกายขาดความสมดุล ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในได้ ทำให้เกิดความผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในสังคมได้ตามปกติ ถ้าป่วยมาก อาการของโรคก็จะมากขึ้นตามลักษณะของโรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรค / อาการของโรคมีผลอย่างรุนแรงต่อชีวิตของคนแต่ละคน ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของโรค / อาการของโรค จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวกับอาการและโรคจากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS)

4.2.8 อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวน (BODY PARTS is ACTION)

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวน จำแนกเป็น 2 กลุ่มความหมายย่อย คือ ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ และ ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวน โดยผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างมาสนับสนุนดังต่อไปนี้

4.2.8.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ

การกระทำ หมายถึง ความประพฤติกุศลอย่างที่มีมนุษย์ได้กระทำออกไปภายใต้การบังคับของจิตใจของผู้กระทำ ดังตัวอย่างเช่น

กทัฬ (กัจฉัต)

กทัฬ (กัจฉัต) หมายถึง การระดมกำลังพล ในบริบทนี้ คำว่า “กทัฬ” เป็นการนำคำว่า “ก” แปลว่า คอ ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ทัฬ” แปลว่า ทัฬ ทำให้คำว่า “กทัฬ” แสดงถึงการเกณฑ์ทหารเข้าประจำกองทัพอ่างรีบด่วน ซึ่งเป็นผลของการกระทำ ดังนั้น คำประสม “กทัฬ” ซึ่งมีคำว่า “ก” ประสมในที่นี้สื่อถึงการกระทำ

เฐาะถอย (เฆาะฉษ)

เฐาะถอย (เฆาะฉษ) หมายถึง การล่าทัฬ ในบริบทนี้ คำว่า “เฐาะถอย” เป็นการนำคำว่า “เฐาะ” แปลว่า นม ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ถอย” แปลว่า ถอย ทำให้คำว่า “เฐาะถอย” แสดงถึงการถอยทัฬหรือเคลื่อนทัฬกลับอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นผลของการกระทำ ดังนั้น คำประสม “เฐาะถอย” ซึ่งมีคำว่า “เฐาะ” ประสมในที่นี้สื่อถึงการกระทำ

เซ็งแซลง (เซ็งแซลง)

เซ็งแซลง (เซ็งแซลง) หมายถึง การรอยเชือกชนิดหนึ่ง (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511: 266) ในบริบทนี้ คำว่า “เซ็งแซลง” เป็นการนำคำว่า “เซ็ง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “แซลง” แปลว่า วาว ทำให้คำว่า “เซ็งแซลง” แสดงถึงการรอยเชือกตามแบบหนึ่งในหลายแบบของการรอยเชือก ซึ่งเป็นผลของการกระทำ ดังนั้น คำประสม “เซ็งแซลง” ซึ่งมีคำว่า “เซ็ง” ประสมในที่นี้สื่อถึงการกระทำ

4.2.8.1 ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ

การคิดคำนวณ หมายถึง การกะประมาณหรือคิดหาผลลัพธ์โดยวิธีเลข ดังตัวอย่างเช่น

เชิงลัพท์ (ងើងល័ត្ត)

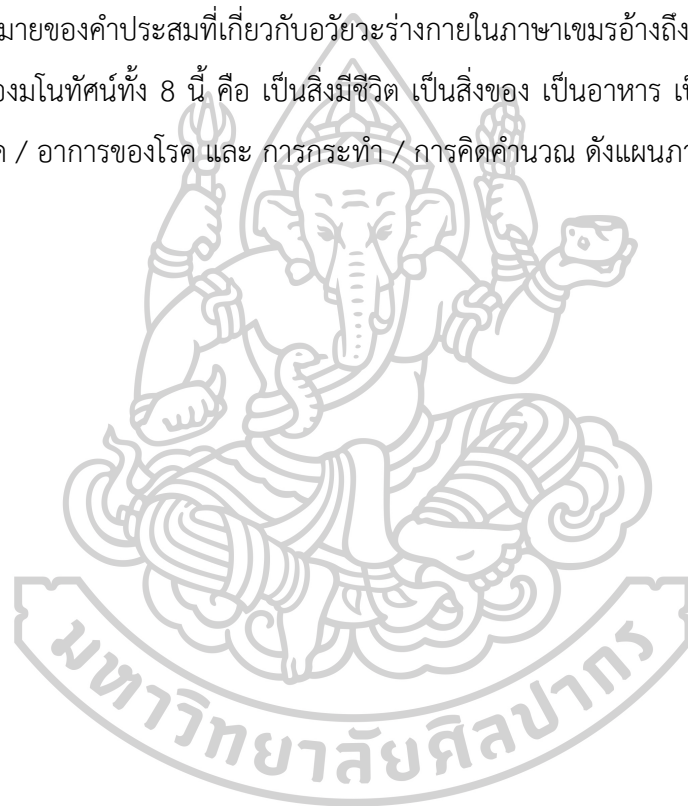
เชิงลัพท์ (ងើងល័ត្ត) หมายถึง ผลลัพธ์ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267) ในบริบทนี้ คำว่า “เชิงลัพท์” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “ลัพท์” แปลว่า คิดแล้ว ทำให้คำว่า “เชิงลัพท์” แสดงถึงจำนวนที่ได้จากการคำนวณ เช่น ถอดกรณีที่ 2 ของ 49 ได้ผลลัพธ์เป็น 7 ซึ่งเป็นลักษณะของการคิดคำนวณ ดังนั้น คำประสม “เชิงลัพท์” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในนี้สื่อถึงการกระทำ / การคิดคำนวณ

เชิงหาร (ងើងហរ)

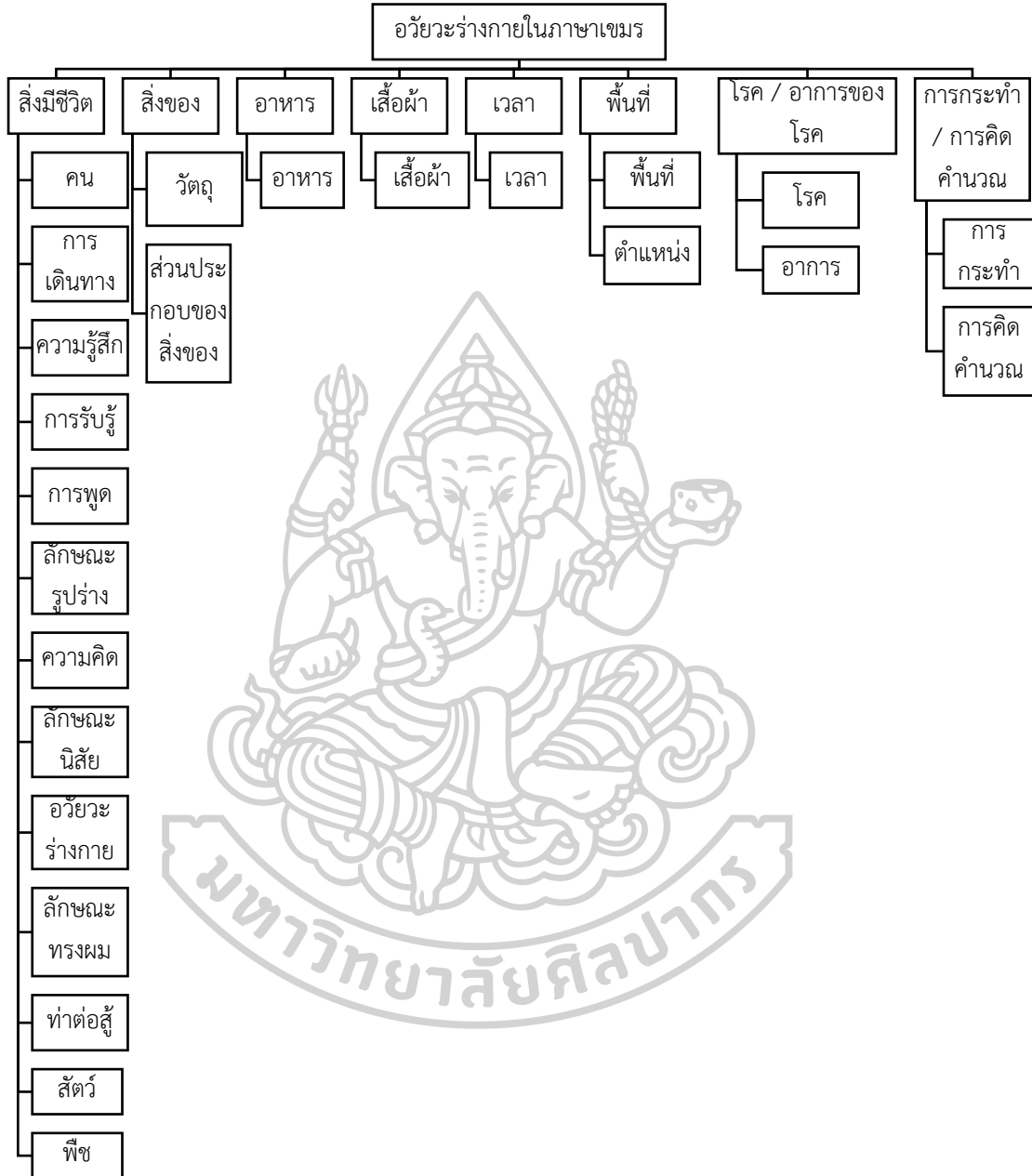
เชิงหาร (ងើងហរ) หมายถึง ผลหาร (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 268) ในบริบทนี้ คำว่า “เชิงหาร” เป็นการนำคำว่า “เชิง” แปลว่า ขา ที่เป็นอวัยวะของคนมาประสมกับคำว่า “หาร” แปลว่า หาร ทำให้คำว่า “เชิงหาร” แสดงถึงการแบ่งส่วนเท่า ๆ กัน ของจำนวนตัวเลข ซึ่งเป็นลักษณะของการคิดคำนวณ ดังนั้น คำประสม “เชิงหาร” ซึ่งมีคำว่า “เชิง” ประสมในนี้สื่อถึงการกระทำ / การคิดคำนวณ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า กลุ่มความหมายย่อยนี้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักที่สื่อถึงการกระทำ / การคิดคำนวณ เพราะ “การกระทำ / การคิดคำนวณ” คือการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมเป็นการเคลื่อนไหวทุกอย่างของมนุษย์ทุกคน เช่น การแสดงท่าทาง การคิดเลข เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของการกระทำ / การคิดคำนวณ จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มความหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ และการคิดคำนวณจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION)

จากการอธิบายข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรจากความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรพบจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่ อวัยวะร่างกาย สือถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING) อวัยวะร่างกาย สือถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS) อวัยวะร่างกาย สือถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD) อวัยวะร่างกาย สือถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES) อวัยวะร่างกาย สือถึง เวลา (BODY PARTS is TIME) อวัยวะร่างกาย สือถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE) อวัยวะร่างกาย สือถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS) และ อวัยวะร่างกาย สือถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION) เพราะความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรอ้างอิงถึง สิ่งที่อยู่ในแวดวง ความหมายของมโนทัศน์ทั้ง 8 นี้ คือ เป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งของ เป็นอาหาร เป็นเสื้อผ้า เป็นเวลา เป็นพื้นที่ เป็น โรค / อาการของโรค และ การกระทำ / การคิดคำนวณ ดังแผนภาพต่อไปนี้

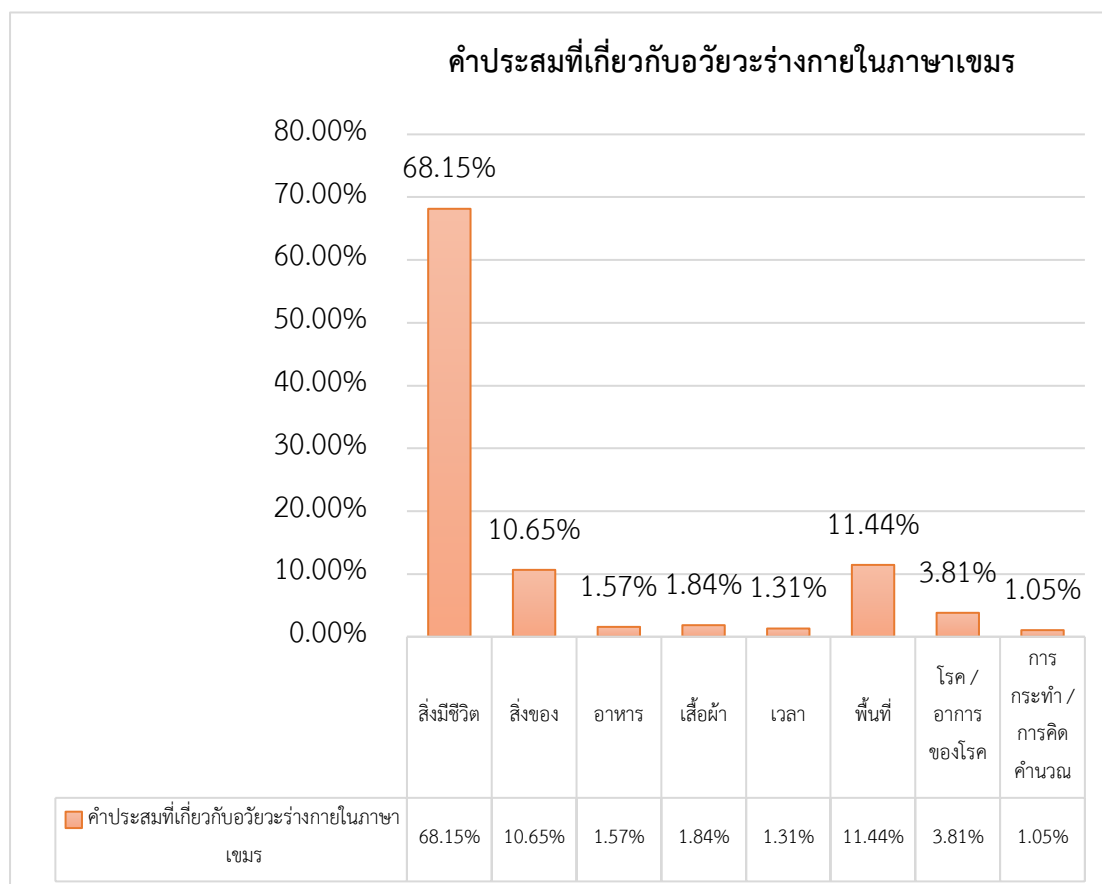

แผนภาพที่ 3 แสดงมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

จากแผนภาพมโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ต่าง ๆ ของผู้ใช้ภาษาเขมรจากกลุ่มความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร ดังนี้

แผนภาพที่ 4 มโนทัศน์ในภาษาเขมรคิดเป็น %

จากแผนภูมิข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ของคนเขมรจำนวน 8 มโนทัศน์ที่ได้จากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรพบว่า มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง สิ่งมีชีวิต พบจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.15 % รองต่อมาก็คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย พื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 11.44 % ต่อมาก็คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง เป็น สิ่งของ คิดเป็นร้อยละ 10.65 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง โรค / อาการของโรค คิดเป็นร้อยละ 3.81 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง เสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 1.84 % มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง อาหาร คิดเป็นร้อยละ 1.57 % และ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง เวลา คิดเป็นร้อยละ 1.31 % ส่วนมโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สืบถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ เป็นมโนทัศน์ที่พบจำนวนน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 1.05%

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรสามารถแสดงให้เห็นถึง มโนทัศน์ของคนเขมรในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านวัฒนธรรมของคนเขมร ด้านการใช้ชีวิต หรือ แนวคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนออกมาผ่านคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในกลุ่มความหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการให้ความสำคัญกับอวัยวะร่างกายแต่ละส่วน ตัวอย่าง คำอวัยวะ “หัว” เมื่อ ประสมกับคำอื่นก็กลายเป็นคำประสมที่มีความหมายใหม่ที่สอดคล้องกับคำที่นำมาประสมด้วย ซึ่งบาง คำจะเปลี่ยนความหมายเพียงบางส่วน แต่บางคำหลังจากที่ได้ประสมกับคำอื่นแล้ว ความหมายก็จะ เปลี่ยนแปลงทั้งหมด ซึ่งความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดก็ยังอยู่ในแวดวงความหมายที่สามารถแบ่ง หมวดหมู่ได้ เช่น คำว่า “กบาลโทล” (ក្បាលតោល) มีการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว มาประสมกับ “โทล” แปลว่า หนึ่งเดียว มาแสดงคน หมายถึง ผู้ที่อยู่ตัวคนเดียว ไร้ญาติใคร ๆ ถัดไปเป็น คำว่า “กบาลพีร” (ក្បាលពីរ) มีการนำคำว่า “กบาล” แปลว่า หัว มาประสมกับ “พีร” แปลว่า สอง มา แสดงลักษณะนิสัย คือ คนที่มีนิสัยชอบทำตัวดีเมื่ออยู่ต่อหน้าแต่กลับหลังชอบพูดเกี่ยวกับผู้อื่นไม่ดี โดยทั้งสองคำนี้ได้นำอวัยวะ “หัว” มาเป็นส่วนหลักเหมือนกัน และก็ได้ใช้คำที่บอกจำนวนมาเป็นส่วน ขยายเหมือนกัน แต่ความหมายที่ออกมากลับไม่เหมือนกัน โดยคำแรกมีความหมายเกี่ยวกับคน ส่วน คำที่สองมีความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของคน เป็นประเด็นที่มีความเหมือนและความแตกต่างที่ น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะเพียงอวัยวะ “หัว” อย่างเดียวประสมกับคำที่บอกจำนวนทำให้ความหมาย ของคำประสมเปลี่ยนไปอย่างน่าสนใจ แต่ถึงอย่างไร ความหมายของคำทั้งสองนี้มีลักษณะสัมพันธ์กัน ตรงที่ลักษณะนิสัยเป็นของคน จึงทำให้อวัยวะ “หัว” ในที่นี้สื่อถึง คน ที่เป็นสิ่งมีชีวิต ดังที่เบญญา ทิพย์ ศุภะกะลิน (2561 : 189 - 192) ได้กล่าวไว้ว่า หัว หรือ ศีรษะเป็นอวัยวะที่สำคัญในร่างกายของ คนและสัตว์ หัวตั้งอยู่ส่วนบนสุดของคนและสัตว์ และบางที่เป็นส่วนหน้าสุดของสัตว์บางชนิดอีกด้วย “หัว” ยังสื่อถึงสมองของคนและสัตว์ซึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบประสาท เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง สติปัญญาของคนและสัตว์ หัว ยังแสดงให้เห็นถึงสถานะความสำคัญอีกด้วย ดังนั้น คำประสมที่สร้าง มาจากคำเรียกส่วนอวัยวะ “หัว” มักจะสื่อให้เห็นถึงความหมายที่สำคัญ ตำแหน่ง หน้าที่ หรือแม้แต่ บุคลิกลักษณะเสมอ เป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้ชัดเจนก่อนอวัยวะอื่น ๆ ภายในร่างกาย

ดังนั้น คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรได้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคน เขมรเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าบางมโนทัศน์พบจำนวนน้อย แต่ในจำนวนมาก และน้อยนั้นได้ทำให้ผู้ศึกษาพบว่า คนเขมรมองอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนสำคัญไม่เหมือนกัน เช่น คำ ว่า จิตต (ចិត្ត) แปลว่า ใจ และ ฤทธิม (ធិតិ) แปลว่า ตับ เป็นคำที่นำมาแสดงให้เห็นถึงคนและลักษณะ

นิสัยของคนเหมือนกัน แต่ในการใช้คำ คนเขมรให้ความสำคัญกับเถลิม (เข็ญ) มากกว่า จิตต (ชิตฺ) เพราะคนเขมรมีมโนทัศน์ว่า อวัยวะ เถลิม (เข็ญ) สำคัญเหมือน จิตต (ชิตฺ) แต่ในเมื่อมีการเปรียบเทียบกันระหว่างจิตต (ชิตฺ) กับ เถลิม (เข็ญ) เช่น หากหมายถึง คนที่เห็นแก่ตัว, ไม่เอื้อเพื่อใคร, ขาดความกรุณา คนเขมรสามารถเรียกได้ คนเขมรสามารถใช้ได้สองคำ คือ จิตตเขมา (ชิตฺฺเขฺ) และ เถลิมเขมา (เข็ญฺเขฺ) แต่เมื่อผู้พูดต้องการเน้นความหมายที่พูด คนเขมรจะใช้คำว่า เถลิมเขมา (เข็ญฺเขฺ) เพราะความหมายของ เถลิมเขมา (เข็ญฺเขฺ) มีน้ำหนักมากกว่า จิตตเขมา (ชิตฺฺเขฺ) ที่ทำให้เห็นถึงความสำคัญของอวัยวะทั้งสองนี้ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ อวัยวะร่างกายยังเป็นสิ่งที่คนเขมรใช้ในกระทำทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวัน เพราะคนเขมรถือคติว่า อวัยวะร่างกายคืออาวุธที่ใช้ในการปกป้องตัว อีกทั้งเป็นของใช้ต่าง ๆ ด้วย เพราะทุกคนจะใช้มือในการกระทำทุกสิ่งในชีวิต

4.3 เปรียบเทียบมโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมรที่สะท้อนจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

หลังจากที่ได้ศึกษามโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมร จากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่า คนไทยและคนเขมรมีวัฒนธรรมร่วมกันอย่างหนึ่งเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย คือ คนไทยและคนเขมรได้แบ่งร่างกายออกเป็นสามส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนหัว (ส่วนบน) ส่วนลำตัว (ส่วนกลาง) ส่วนขา (ส่วนล่าง) โดยในส่วนบน คือ หัวถือเป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดของร่างกายและจะไม่ยอมให้ผู้ใดมาจับหรือแตะต้องได้ง่าย ไม่เช่นนั้นอาจโกรธหรือผิดใจกัน เพราะนั่นถือว่าเป็นการไม่เคารพให้เกียรติกัน ส่วนขาที่เป็นส่วนล่างเป็นอวัยวะที่ไม่ควรแสดงออกให้คนเห็นง่าย ๆ โดยเฉพาะคือ เท้า จะนับว่า เป็นอวัยวะที่ไม่สะอาด เป็นส่วนที่ต่ำและหยาบที่สุดของคนซึ่งไม่เหมาะในการยกมาพูดในกาลเทศะใด ๆ ยกเว้น เมื่อมีการโต้เถียงด่าทอกันในบางประการ

จากผลการศึกษาพบว่า คนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายคล้ายคลึงกันเป็นจำนวนมาก โดยในจำนวน 8 มโนทัศน์ที่ได้มาจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรมีเหมือนกันถึง 7 มโนทัศน์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบมโนทัศน์ของคนไทยกับคนเขมร

มโนทัศน์	คนไทย	คนเขมร
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค	✓	✓
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ	✓	×
อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ	×	✓

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรที่เหมือนกันได้แก่ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต สิ่งของ อาหาร เสื้อผ้า เวลา พื้นที่ และ โรค / อาการของโรค ซึ่งทำให้เห็นว่า มโนทัศน์ดังกล่าวส่วนมากจะเป็นสิ่งที่มองเห็นและอยู่ใกล้ตัว เป็นรูปธรรมที่คนมักจะพบในชีวิตประจำวัน อย่างเช่น มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต เนื่องจาก สิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์คุ้นเคยมากที่สุด ทั้งเป็นคน สัตว์ พืช จึงทำให้การมองว่า อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต มาจากการนำลักษณะของร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งมาเทียบกับสิ่งที่ตนมองเห็น เช่น “หัวหอม” โดนคนไทยและคนเขมรมีค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพหอมว่า ต้องเป็นคนที่มีความรู้มาก ช่วยชีวิตคนได้ และฉลาด จึงทำให้คนไทยและคนเขมรใช้คำอวัยวะร่างกาย “หัว” ประสมกับ “หอม” เรียกคนที่ชอบตั้งตัวเป็นเสมือนผู้รอบรู้หรือนักกฎหมาย อ้างเหตุอ้างผลเพื่อโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรนิยมนำคำอวัยวะร่างกายมาสร้างคำใหม่ ที่มีลักษณะเกี่ยวกับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดขึ้น เพราะวิธีการสร้างศัพท์ดังกล่าวถือว่าเป็นสากลลักษณะของมนุษย์ทุกคน

ส่วนมโนทัศน์ที่คนไทยมีแต่คนเขมรไม่มี คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ บ่งบอกให้เห็นว่า คนไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก อีกทั้งมีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติมานานหลายพันปี จึงทำให้มีการสร้างคำใหม่ที่หมายถึงธรรมชาติ โดยการนำส่วนอวัยวะร่างกายมาเป็นคำที่ใช้เรียกธรรมชาติ เพราะธรรมชาติบางอย่างอาจมีความคล้ายคลึงกับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของมนุษย์ จึงทำให้มีการปรับนำคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายไปใช้ อาจจะเป็นด้านรูปร่าง หรือ ด้าน

ขนาดต่าง ๆ ส่วนมโนทัศน์ที่คนเขมรมีแต่คนไทยไม่มี คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิด คำนวน เนื่องจากอวัยวะร่างกายเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มักจะใช้ในการกระทำทุกสิ่ง จึงทำให้คนเขมรเลือกใช้คำอวัยวะร่างกายไปประกอบสร้างเป็นคำประสมที่มีความหมายเกี่ยวกับส่วนนั้นไปใช้เรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ / การคิดคำนวน เพราะภาษาเป็นภาพสะท้อนของความคิด ประสบการณ์และการมองสิ่งรอบตัวของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปแบบของมโนทัศน์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการยืนยันได้เป็นอย่างดี (ธนพล เอกพพจน์, 2561 : 393)

นอกจากนี้ การศึกษามโนทัศน์จากกลุ่มความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรทำให้เห็นว่า มโนทัศน์ที่พบระหว่างคนไทยและคนเขมรว่า มีลักษณะเหมือนและต่างกันอย่างไรบ้าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความต่างกันของมโนทัศน์ที่พบในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับ	มโนทัศน์ที่พบ	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	สัดส่วนที่ต่างกัน
1	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต	65.02%	68.15%	± 3.13%
2	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ	8.23%	10.65%	± 2.42%
3	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร	1.30%	1.57%	± 0.27%
4	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า	3.32%	1.84%	± 1.48%
5	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา	1.01%	1.31%	± 0.30%
6	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่	12.71%	11.44%	± 1.27%
7	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค	6.35%	3.81%	± 2.54%
8	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ	2.02%	0.00%	± 2.02%
9	อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิด คำนวน	0.00%	1.05%	± 1.05%
รวม		100%	100%	± 14.48%

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าในมโนทัศน์ที่คนไทยและคนเขมรมีเหมือนกัน แต่ลักษณะที่พบเกี่ยวกับจำนวนมโนทัศน์ของคนทั้งสองชาติไม่เหมือนกัน คือคนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์ที่ต่างกันเล็กน้อยต่างกัน ได้แก่ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทยจำนวน <3.13% มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทยจำนวน <2.42% มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทยจำนวน <0.27% มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมรจำนวน >1.48%

มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย จำนวน <math><0.30\%</math> มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมรจำนวน $>1.27\%$ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมรจำนวน $>2.54\%$ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมรจำนวน $>2.02\%$ และมโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทยจำนวน <math><1.05\%</math>

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต เป็นมโนทัศน์ที่พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย คือพบในภาษาไทยจำนวน 65.02% และภาษาเขมรจำนวน 68.15% มโนทัศน์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับสิ่งมีชีวิต ที่พบในชีวิตประจำวัน ได้แก่ คน สัตว์ และพืชต่าง ๆ ซึ่งทั้งสามอย่างนี้ล้วนเป็นสิ่งมีชีวิตทั้งหมด โดยคนเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรเอง สัตว์รวมทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ปีกทั้งหลาย โดยเฉพาะพันธุ์พืชต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งที่พืักอาศัยของคนและสัตว์และยังเป็นอาหารให้แก่สิ่งมีชีวิตทั้งหมดด้วย ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์ที่เหมือนกันเกี่ยวกับ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต เนื่องจาก การนำลักษณะต่าง ๆ ของร่างกายคนไปเรียกสิ่งมีชีวิตอื่นที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของคน ทั้งในด้านหน้าที่ของอวัยวะร่างกายและในด้านความหมายในการทำงานของแต่ละส่วนร่างกาย โดยมีมโนทัศน์นี้พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย เนื่องจาก คนเขมรได้นำคำเรียกอวัยวะร่างกายไปสร้างเป็นคำประสมที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยของคนมากกว่าคำประสมไทยจำนวน 13.06% ซึ่งทำให้เห็นว่า คนเขมรมองว่าอวัยวะร่างกายมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยของคนมาก เพราะลักษณะรูปร่างเป็นสิ่งที่คุณมองเห็นเป็นอันดับแรกในการมองคนหนึ่ง ดังนั้น การพูดตามลักษณะที่เห็น เช่น ผู้หญิงคนหนึ่งมีเอวเล็กมาก เขาก็จะเรียกเอวของผู้หญิงคนนั้นว่า เอวบาง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึง การใช้คำอวัยวะร่างกายเป็นคำหลักในการเรียกสิ่งที่มีมองเห็น โดยส่วนมากเป็นการนำไปใช้กับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ซับซ้อน แต่มนุษย์ก็ต้องอยู่อาศัยร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่นที่เป็นสัตว์และพืช เพราะสิ่งมีชีวิตทั้งหลายต้องใช้ชีวิตแบบอาศัยพึ่งพากันเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ เป็นมโนทัศน์ที่พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย คือพบในภาษาไทยจำนวน 8.23% และภาษาเขมรจำนวน 10.65% มโนทัศน์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับสิ่งของโดยการยึดจากรูปร่างของสิ่งของต่าง ๆ ว่ามีรูปร่างและหน้าที่ในการทำงานเหมือนอวัยวะส่วนใด และก็นำคำดั่งนี้มาใช้เรียกสิ่งของชิ้นนั้น เพราะการนำคำอวัยวะร่างกายไปเรียกสิ่งของต่าง ๆ ทำให้สิ่งนั้นน่าจดจำได้ง่ายขึ้น เพราะมนุษย์แต่ละคนรู้อยู่แล้วว่า อวัยวะส่วนใดมีลักษณะแบบใดและมีหน้าที่อย่างไร เช่น คำว่า “หูแก้ว” หมายถึง ส่วนที่ทำไว้หิ้วของแก้ว ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยมองว่า ลักษณะที่หิ้วของแก้วนั้นมีลักษณะเหมือนใบหูของคน ในขณะเดียวกัน คนเขมรเรียก “หูแก้ว” ว่า “โกลแก้ว” (โฝ้โกร) ซึ่งเป็นการนำคำว่า มือ ประสมกับ แก้ว เนื่องจากเห็นว่า หูแก้วมีหน้าที่เหมือนมือซึ่งเป็นที่จับของแก้ว จึงทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกายสื่อถึงสิ่งของเหมือนกัน ถึงแม้ว่า คนไทยมองอวัยวะร่างกายเปรียบกับรูปร่างของสิ่งของ และคนเขมรมองอวัยวะร่างกายเปรียบกับหน้าที่ของสิ่งของนั้น ลักษณะเช่นนี้ ทำให้เห็นว่ามโนทัศน์ที่พบระหว่างคนไทยและคนเขมรมีความต่างกันบ้าง โดยมโนทัศน์นี้พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร เป็นมโนทัศน์ที่พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย คือพบในภาษาไทยจำนวน 1.30% และภาษาเขมรจำนวน 1.57% มโนทัศน์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับอาหาร ทำให้เห็นถึงการที่คนไทยและคนเขมรให้ความสำคัญกับอาหารมาก โดยการใช้คำอวัยวะร่างกายไปเรียกอาหารบางอย่างที่ทำมาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายสัตว์นั้น เช่น คำว่า “ไส้กรอก” หมายถึง ชื่ออาหารคาวชนิดหนึ่ง เอาเนื้อสัตว์หรือข้าวสุกผสมเครื่องปรุงยัดในไส้หมูเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1275) ซึ่งทำให้เห็นว่า อวัยวะร่างกายที่สื่อถึงอาหารในที่นี้ ทั้งคนไทยและคนเขมรได้นำคำที่เกี่ยวกับอวัยวะส่วนนั้นของอาหารมาเรียกชื่ออาหารเลย แต่ก็มีอาหารบางชนิดที่ไม่ได้ตั้งชื่อตามลักษณะนี้ เช่น คำว่า “หัวโชน” หมายถึง ขนมชนิดหนึ่งทำด้วยข้าวโพดคั่วคลุกน้ำตาลที่เคี้ยวจนเหนียว ว่า ข้าวโพดหัวโชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1325) โดยการนำลักษณะรูปแบบของขนมที่เหมือนกับอวัยวะหัวของคนมาเรียกขนมนั้น นอกจากนี้ คนไทยและคนเขมรอยู่ในประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และ วิธีการดำเนินชีวิตตลอดเวลา จึงทำให้อาหารของคนไทยและคนเขมรมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เพราะแบบนี้จึงทำให้มโนทัศน์นี้พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทย เนื่องจาก คำประสมของเขมรที่เกี่ยวกับอาหารส่วนมากจะเป็นอาหารที่ทำมาจากเนื้อสัตว์คนเขมรเลยเรียกอาหารโดยการใช้คำอวัยวะ “เนื้อ” เป็นส่วนมาก ซึ่งทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคน

เขมรเกี่ยวกับอาหารได้อย่างชัดเจน จึงทำให้มีโน้ตศัพท์เรื่องอาหารของคนไทยและคนเขมรมีความต่างกันดังที่อธิบายข้างต้น

อวัยวะร่างกาย สี่อวัยวะ คือ เสื้อผ้า เป็นมีโน้ตศัพท์ที่พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมร คือพบในภาษาไทยจำนวน 3.32% และภาษาเขมรจำนวน 1.84% มีโน้ตศัพท์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับลักษณะรูปร่างของเสื้อผ้าแต่ละแบบ โดยเรียกเสื้อที่มีแขนสั้นว่า “เสื้อแขนสั้น” ตามลักษณะความสั้นของแขนเสื้อ และเรียกเสื้อที่มีแขนยาวว่า “เสื้อแขนยาว” ตามลักษณะความยาวของแขนเสื้อ และมีการใช้ในลักษณะแบบนี้ในทุกรูปแบบที่เกี่ยวกับลักษณะของเสื้อที่เกี่ยวกับส่วนนั้นของร่างกาย เช่น “คอ ขา” เป็นต้น แต่ที่น่าสังเกตคือ ในคำประสมภาษาไทยมีคำว่า “ตาโกง” หมายถึง ผ้าชนิดหนึ่งที่ทอเป็นตาโต ๆ ใช้เป็นโสร่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 489) เป็นการทำให้เห็นว่า คนไทยมองแบบของผ้ากับลักษณะที่ตนเห็น ว่าผ้านั้นมีลักษณะแบบใด ตรงกับอวัยวะส่วนใดของคนจึงนำคำอวัยวะร่างกายไปประสมกับคำขยายอื่นไปเรียกผ้าชิ้นนั้น เช่น คำว่า “ท้องขาว” ที่เป็นผ้าที่มีส่วนกลางขาว ว่า ผ้าท้องขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 541) ซึ่งในคำประสมภาษาเขมรไม่พบลักษณะแบบนี้ ที่ทำให้เห็นว่า คนเขมรไม่ได้มีมีโน้ตศัพท์เกี่ยวกับเสื้อผ้าในลักษณะแบบนี้เหมือนคนไทย จึงทำให้มีความต่างกันในมีโน้ตศัพท์เรื่องนี้

อวัยวะร่างกาย สี่อวัยวะ เวลาคือ เป็นมีโน้ตศัพท์ที่พบในคำประสมภาษาเขมรมากกว่าในคำประสมภาษาไทยคือพบในภาษาไทยจำนวน 1.01% และภาษาเขมรจำนวน 1.31% มีโน้ตศัพท์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับเวลา ซึ่งเวลาเป็นสิ่งที่มีการจำกัด และไม่มีใครสามารถควบคุมเวลาได้ แต่เราสามารถใช้เวลาให้คุ้มค่าได้ เพราะชีวิตของเราผูกติดกับเวลา ซึ่งมีการแบ่งแยกเวลาให้เป็นเวลาที่เรียกว่า “เวลากลางวัน” และ “เวลากลางคืน” ที่ทำให้เห็นว่าคนไทยและคนเขมรต่างก็มีมีโน้ตศัพท์เกี่ยวกับเวลาเหมือนกัน แต่มีโน้ตศัพท์ในที่นี้ เป็นมีโน้ตศัพท์ที่เกิดจากคำเรียกอวัยวะร่างกายของคน ความต่างกันของคนไทยและคนเขมรเกี่ยวกับเวลา คือ คนไทยได้ใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายไปใช้กับคำที่บอกฤดู เช่น หน้าร้อน หน้าฝน เป็นต้น ในขณะที่ภาษาเขมรไม่มีเลย ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยมีมีโน้ตศัพท์เกี่ยวกับเวลาว่า ฤดูต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาโคจรของเขามีความเหมือนกับอวัยวะ “หน้า” ของคน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่น่าจดจำมาก ทำให้เห็นว่า คนไทยมีมีโน้ตศัพท์เกี่ยวกับเวลาโดยการเชื่อมโยงกับอวัยวะ “หน้า” เป็นส่วนมาก ส่วนในมุมมองมีโน้ตศัพท์ของคนเขมร คนเขมรมีมีโน้ตศัพท์ว่า อวัยวะร่างกายก็เปรียบเสมือนเนื้อของคนที่เป็นพื้นที่ในการจัดของต่าง ๆ ดังนั้น “เนื้อ” ก็สามารถเป็นเวลาได้หากคนสามารถนับ “เนื้อ” ต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้น

ก็เหมือนการนับจำนวน “เนื้อ” ให้เป็นเวลาในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะฉะนั้น ลักษณะทั้งสองอย่างเกี่ยวกับเวลานี้จึงทำให้มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรเกี่ยวกับเวลาพบจำนวนไม่เท่ากัน

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ เป็นมโนทัศน์ที่พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมร คือพบในภาษาไทยจำนวน 12.71% และภาษาเขมรจำนวน 11.44% มโนทัศน์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับพื้นที่ โดยพื้นที่ล้วนมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายไปเรียกสิ่งที่สื่อถึงพื้นที่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลก แต่มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนไทยและคนไม่เพียงแค่นี้ให้ความสำคัญกับพื้นที่เท่านั้น แต่คนไทยและคนเขมรยังมองว่าอวัยวะร่างกายของคนแต่ละส่วนยังมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องหน้าที่ของอวัยวะร่างกาย เช่น คำว่า “ท้องที่” หมายถึงพื้นที่หรือถิ่นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น ท้องที่จังหวัด ท้องที่อำเภอ ท้องที่ที่เกิดเหตุ ท้องที่ที่มีภูมิลำเนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 552) ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรมองว่า อวัยวะ “ท้อง” เป็นอวัยวะที่บรรจุกาหารที่เรากิน ดังนั้น ในที่นี้ อวัยวะ “ท้อง” เป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงพื้นที่โดยการบรรจุกินของต่าง ๆ เช่น น้ำ นม บ้านคน และสิ่งต่าง ๆ ที่มีจำนวนมาก ทำให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันในเรื่องมโนทัศน์อวัยวะร่างกายสื่อถึงพื้นที่ของคนไทยและคนเขมร ส่วนในความต่างกันพบว่า คนไทยมีมโนทัศน์อวัยวะร่างกายสื่อถึงพื้นที่ โดยการนำอวัยวะเช่น “หน้า ตา ปาก ผิว แก้ม” ในด้านลักษณะรูปร่างของอวัยวะแต่ละส่วนมาใช้เรียกคำที่แสดงพื้นที่ ส่วนคนเขมรมีมโนทัศน์อวัยวะร่างกายสื่อถึงพื้นที่ โดยการนำอวัยวะเช่น “หัว ออก แขน” ในด้านหน้าที่ของอวัยวะแต่ละส่วนมาใช้เรียกคำที่แสดงพื้นที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่สื่อถึงพื้นที่ไม่เหมือนกัน โดยคนไทยจะให้ความสำคัญกับลักษณะรูปร่างของพื้นที่มากกว่าด้านหน้าที่ของพื้นที่นั้นเมื่อเทียบกับคำเรียกอวัยวะแต่ละส่วน

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค เป็นมโนทัศน์ที่พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมร คือพบในภาษาไทยจำนวน 6.35% และภาษาเขมรจำนวน 3.81% มโนทัศน์นี้เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนอวัยวะร่างกายแต่ละส่วนกับโรคต่าง ๆ โดยรวมกับอาการต่าง ๆ และอาการของโรคด้วย เพราะอาการต่าง ๆ และอาการของโรค และโรคเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน และมนุษย์ทุกคนบนโลกใบนี้ไม่มีผู้ใดหนีโรคได้ เพราะการเกิดย่อมมีทุกข์อยู่เสมอ และโรคเป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่า โรคมีผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์ทุกคน เหตุเพราะ โรคและอาการต่าง ๆ ของโรคมักจะเกิดขึ้นเฉพาะจุดตรงส่วนหนึ่งของร่างกาย จึงทำให้คนไทยและคนเขมรมองว่า ส่วนนั้นของร่างกายเป็นโรค เพราะไม่มีผู้ใดที่ปวดหัวและ

พูดว่าปวดท้อง หากไม่สบายตรงส่วนใด เขามักจะยกอวัยวะส่วนนั้นมาพูดจึงทำให้เห็นว่า มโนทัศน์ที่สื่อถึงโรค / อาการของโรค มีที่มาจากจุดที่ปวดของร่างกาย กล่าวคือ อวัยวะที่ได้รับการเจ็บปวดนั่นเอง แต่ความต่างที่พบว่า มโนทัศน์ที่สื่อถึง โรค / อาการของโรค พบในคำประสมภาษาไทยมากกว่าในคำประสมภาษาเขมร เนื่องจากวิธีการสร้างคำที่ต่างกันของภาษาไทยและภาษาเขมรที่มีการเรียงลำดับคำไม่เหมือนกัน เช่น คำว่า “หัวแตก” ในภาษาเขมรจะนำคำกริยา “แตก” เขียนข้างหน้า โดยให้คำว่า “หัว” อยู่ข้างหลัง คือ “แบกกุบอล” (แบกกุญแจ) มาเรียกอาการแตกหัวของกะโหลกศีรษะ ซึ่งมักเกิดจากการกระทบกระเทือนของศีรษะกับของที่แข็งกว่ากะโหลกศีรษะอย่างรุนแรง ลักษณะการสร้างคำประเภทนี้ของภาษาเขมรจึงทำให้มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรในที่นี่มีความต่างกันจำนวนมาก

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ เป็นมโนทัศน์ที่พบในภาษาไทยจำนวน 2.02% และไม่พบการใช้ศัพท์ดังกล่าวในภาษาเขมร จึงทำให้เห็นว่า ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคอาเซียนเหมือนกัน อีกทั้งยังเป็นประเทศเพื่อนบ้านกันด้วย ที่ทำให้ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาคล้ายคลึงกันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการได้รับอิทธิพลของกันและกัน ทั้งในเรื่องการดำรงชีวิตและการนับถือศาสนาพุทธ ที่ทำให้คนไทยและคนเขมรย่อมมีความคิดหลายอย่างเหมือนกัน แต่เหตุใดคนเขมรจึงไม่มีมโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกายสื่อถึงธรรมชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากคนไทยมีมโนทัศน์ว่า ธรรมชาติที่ตนเห็นมีลักษณะคล้ายกับอวัยวะของคน โดยเฉพาะในชื่อของดาว จึงทำให้มีการตั้งชื่อให้ดวงดาว โดยใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายเป็นคำนำหน้า เช่น คอมา ดาวสำเภา สอกคู่ เป็นต้น และถึงแม้ว่า คนไทยและคนเขมรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติเหมือนกัน แต่คนเขมรไม่ได้ตั้งชื่อให้ธรรมชาติตามอวัยวะร่างกาย ทั้งในด้านหน้าที่และลักษณะรูปร่าง เพราะคนเขมรจะเรียกธรรมชาติต่าง ๆ ตามลักษณะที่ตนเห็นว่าเหมือนอะไร ซึ่งในข้อมูลของผู้ศึกษาไม่พบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรเกี่ยวกับธรรมชาติ จึงสรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาเขมรไม่มีมโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกายสื่อถึงธรรมชาติเหมือนผู้ใช้ภาษาไทยที่มองว่า อวัยวะร่างกายเป็นสิ่งที่สื่อถึงธรรมชาติ

อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ เป็นมโนทัศน์ที่พบแค่ในคำประสมภาษาเขมรจำนวน 2.02% และไม่พบการใช้ศัพท์ดังกล่าวในคำประสมของไทย ทำให้เห็นว่า คนไทยไม่มีมโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกายสื่อถึงการกระทำ / การคิดคำนวณ อาจจะเป็นเพราะว่า คนไทยไม่ได้มองว่าอวัยวะร่างกายเป็นสิ่งที่กระทำได้ แต่เป็นสิ่งที่โดนกระทำมากกว่า เนื่องจากอวัยวะร่างกายเปรียบเสมือนเกราะที่ใส่ป้องกันตัวเองทำให้คนไทยคิดว่า อวัยวะเป็นเสื่อกันหนาว กันฝน กันร้อน

ปกป้องตัวไม่ให้ตัวเองถูกทำร้ายจากภายนอก และการคิดคำนวณก็เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำ แต่กระทำในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเลข ส่วนคนเขมรมีมโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกายสื่อถึงการกระทำ / การคิดคำนวณ เพราะว่า คนเขมรผูกพันกับชีวิตที่ต้องกระทำเพื่อเอาชีวิตรอด หากอวัยวะเป็นสิ่งที่ไม่โดนกระทำได้ อวัยวะร่างกายก็เป็นผู้กระทำได้เหมือนกันจึงทำให้คนเขมรมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายเป็นการกระทำ / การคิดคำนวณ โดยการมองว่าอวัยวะร่างกายมีลักษณะแบบใด และใช้ในหน้าที่อะไรบ้าง แล้วยกหน้าที่ของอวัยวะแต่ละส่วนเป็นคำประสมที่เกี่ยวกับการกระทำ / การคิดคำนวณ

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าภาษาไทยและภาษาเขมรเป็นภาษาที่มีโครงสร้างไวยากรณ์คล้ายกันมาก เช่น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อบอกเพศ พจน์หรือกาล รูปประโยคมีการเรียงลำดับคำแบบประธาน กริยา กรรม แต่จะพบว่า ทั้งสองภาษาก็ยังมีความแตกต่างกันทั้งในการใช้คำศัพท์ และในมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาทั้งสองเช่นกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางอย่างของคนไทยและคนเขมรที่มีอิทธิพลมาจากวิถีชีวิต การดำรงชีวิต หรือลักษณะทางความเชื่อ เป็นต้น จึงทำให้ออกจากการได้เห็นกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายแล้ว ผู้ศึกษายังได้ทราบมุมมองความคิดของคนไทยและคนเขมรที่มีต่อร่างกาย โดยสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของคนไทยและคนเขมรตามมโนทัศน์ทั้ง 8 มโนทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้น ที่ทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งรอบตัวมาก เพราะภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดของผู้ใช้ภาษาอย่างแยกไม่ออก เพราะมโนทัศน์เหล่านี้มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิด และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยและคนเขมรได้

กล่าวโดยสรุป การนำคำเรียกอวัยวะร่างกายมาสร้างคำเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดที่ผู้ใช้ภาษามีต่ออวัยวะนั้นว่า ส่วนใดมีความสำคัญกว่ากัน และส่วนใดมีความหมายสัมพันธ์กับคนในวัฒนธรรมนั้นอย่างไร เพราะนับว่า เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนแต่ละชาติเนื่องจากปัจจัยทางวัฒนธรรมของคนแต่ละกลุ่มที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการใช้ถ้อยคำของแต่ละภาษา (คยอง อิน ปาร์ค, 2558 : 201) และเนื่องจาก ผู้ศึกษามีเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล โดยผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาเฉพาะคำประสมที่มีคำอวัยวะร่างกายอยู่ตำแหน่งแรก จึงทำให้มโนทัศน์ของคนไทยและคนเขมรมีความแตกต่างกันบ้าง เพราะปัจจัยการใช้ภาษาของคนไทยและคนเขมรมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันบ้างถึงแม้ว่าจะมีความเป็นสากลลักษณะเป็นส่วนใหญ่ แต่พื้นฐานของการใช้ภาษาก็ยังมีลักษณะที่ต่างกันให้เห็น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมร เมื่อมีการใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายไปสร้างเป็นคำประสม 2 คำ รวมถึงศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยกับภาษาเขมร ที่สะท้อนจากคำประสมที่ใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร จากคำเรียกอวัยวะร่างกายทั้งภายนอกและภายใน โดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ที่ประกอบด้วย “คำเรียกอวัยวะร่างกาย” 2 คำ โดย “คำเรียกอวัยวะร่างกาย” จะต้องปรากฏในตำแหน่งแรกเท่านั้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พจนานุกรมเขมรฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย พ.ศ. 2511 และเก็บจากการสังเกตการใช้คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษา แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันในด้านความหมาย และมโนทัศน์จากคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ผลของการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร ล้วนแต่มีความหมายเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากความหมายเดิมของแต่ละคำ ได้แก่ หัว หน้า หน้าผาก ตา หู จมูก แก้ม ปาก ริมฝีปาก ฟัน ลิ้น คาง กราม คอ ไหล่ แขน ข้อศอก มือ นิ้ว ออก นม ท้อง พุง สะดือ หลัง เอว สะโพก ก้น ตัก ขา เข่า เท้า (ตีน) เนื้อ หนัง ผิว สมอ หัวใจ (ใจ) ปอด ตับ กระเพาะ ลำไส้ (ไส้) และ กระดูก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย ที่พบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และเก็บได้จากการสังเกตการใช้คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาไทยสามารถจำแนกกลุ่มความหมายเป็น 24 กลุ่มความหมาย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ความหมายเกี่ยวกับเวลา ความหมายเกี่ยวกับคน ความหมายเกี่ยวกับอาการ ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้ ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด ความหมายเกี่ยวกับความคิด ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ความหมายเกี่ยวกับโรค ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ความหมายเกี่ยวกับอาหาร ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู้อ ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า และความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด

5.1.2 ความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร ที่พบในพจนานุกรมฉบับพุทธศาสนบัณฑิตย พ.ศ. 2511 และเก็บได้จากการสังเกตการใช้คำศัพท์ของผู้ใช้ภาษาเขมรสามารถจำแนกกลุ่มความหมายเป็น 25 กลุ่มความหมาย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ความหมายเกี่ยวกับเวลา ความหมายเกี่ยวกับคน ความหมายเกี่ยวกับอาการ ความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง ความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก ความหมายเกี่ยวกับการรับรู้ ความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ ความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด ความหมายเกี่ยวกับความคิด ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความหมายเกี่ยวกับวัตถุ ความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ความหมายเกี่ยวกับโรค ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ ความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช ความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม ความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ความหมายเกี่ยวกับอาหาร ความหมายเกี่ยวกับทำต่อสู้อ ความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า ความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ และ ความหมายเกี่ยวกับการกระทำ

ผู้ศึกษาสังเกตพบว่า ในจำนวนกลุ่มความหมายที่พบ จำนวนกลุ่มความหมายจากคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีมากกว่าภาษาไทยจำนวน 1 กลุ่มความหมาย และทั้งสองภาษามีกลุ่มความหมายที่แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่มความหมาย โดยกลุ่มความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีแต่ภาษาเขมรไม่มี พบจำนวน 1 กลุ่มความหมาย คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตรวัดขนาด ส่วนกลุ่มความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีแต่ภาษาไทยไม่มี พบจำนวน 2 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำ และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการคิดคำนวณ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังพบอีกว่า กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคน เป็น 4 กลุ่มความหมายที่พบจำนวนมากที่สุดในคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรที่ทำให้เห็นว่า ทั้งคนไทยและคนเขมรได้สร้างคำประสมจากส่วนอวัยวะร่างกายมาใช้เรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่ง รูปร่าง ลักษณะ นิสัย และคนเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก สิ่งที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่ง รูปร่าง ลักษณะ นิสัย และคนเป็นรูปธรรมและสามารถมองเห็นและเทียบกับสิ่งที่เห็นได้ง่ายและสามารถจดจำได้อย่างรวดเร็ว

5.2 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย

การศึกษาคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรยังสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและผู้ใช้ภาษาเขมรอีกด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยที่สะท้อนจากกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยมีจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่ มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่

(BODY PARTS is SPACE) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS) และ มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE)

5.2.2 มโนทัศน์ของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาเขมรที่สะท้อนจากกลุ่มความหมายของคำประสมที่ เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรมีจำนวน 8 มโนทัศน์ ได้แก่ มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต (BODY PARTS is LIVING THING) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ (BODY PARTS is THINGS) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร (BODY PARTS is FOOD) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า (BODY PARTS is CLOTHES) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา (BODY PARTS is TIME) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ (BODY PARTS is SPACE) มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค (BODY PARTS is ILLNESS) และ มโนทัศน์เรื่องอวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION)

จากการศึกษา กลุ่มความหมายของคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย และภาษาเขมรได้สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและผู้ใช้ภาษาเขมรว่า ทั้งคนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายคล้ายคลึงกันเป็นจำนวนมาก โดยใน 8 มโนทัศน์ที่ได้มาจากคำประสมเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรมีเหมือนกันถึง 7 มโนทัศน์ และแตกต่างกัน 1 มโนทัศน์ คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ (BODY PARTS is NATURE) เป็นมโนทัศน์ที่คนไทยมีแต่คนเขมรไม่มี และมโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ (BODY PARTS is ACTION) เป็นมโนทัศน์ที่คนเขมรมีแต่คนไทยไม่มี

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมรมีลักษณะเหมือนกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษาข้อที่ 1 กล่าวคือ ความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมรมีเหมือนกันถึง 23 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับ 1. ตำแหน่ง 2. พื้นที่ 3. เวลา 4. คน 5. อากาศ 6. ลักษณะรูปร่าง 7. การเดินทาง 8. ความรู้สึก 9. การรับรู้ 10. ส่วนประกอบของสิ่งของ 11. การพูดและอาการที่เกี่ยวกับการพูด 12. ความคิด 13. ลักษณะนิสัย 14. วัตถุ 15. อวัยวะร่างกาย 16. โรค 17. ชื่อเฉพาะของสัตว์, ส่วนประกอบของสัตว์ 18. ชื่อเฉพาะของพืช, ส่วนประกอบของพืช 19. ลักษณะทรงผม 20. ธรรมชาติ 21. อาหาร 22. ทำต่อสู้อ และ 23. เสื้อผ้า ส่วนกลุ่มความหมายที่ต่างกันมีจำนวน 3 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาดเป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่พบแค่ในภาษาไทย และ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำ และ การคิดคำนวณเป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่พบแค่ในภาษาเขมรมี ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกลุ่มความหมายที่พบส่วนใหญ่เป็นสิ่งรูปธรรมและนามธรรมที่คนไทยและคนเขมรได้พบเจอและใช้ในชีวิตประจำวันเป็นปกติ จึงทำให้กลุ่มความหมายที่พบส่วนมากมีความเหมือนกัน ส่วนในความต่างกัน เหตุเพราะกลุ่มความหมายเหล่านั้นอยู่ในแวดวงความหมายที่ทั้งสองชาติไม่นิยมนำคำเรียกอวัยวะร่างกายไปใช้กับคำที่มีความหมายแบบนั้น จึงส่งผลให้ความหมายของคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยกับภาษาเขมรมีทั้งความเหมือนและความต่าง

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยกับภาษาเขมร ที่สะท้อนจากคำประสมที่ใช้เรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรจากคำเรียกอวัยวะร่างกายพบว่า ผลของการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษาข้อที่ 2 คือ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งมีชีวิต อวัยวะร่างกาย สื่อถึง สิ่งของ และ อวัยวะร่างกาย สื่อถึง อาหาร และนอกเหนือจากนี้ ผู้ศึกษายังพบว่า คำประสมที่ใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทย และภาษาเขมรยังสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยกับภาษาเขมรอีกว่า คนไทยและคนเขมรมีมโนทัศน์ร่วมกันว่า 1. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เสื้อผ้า 2. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง เวลา 3. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง พื้นที่ 4. อวัยวะร่างกาย สื่อถึง โรค / อาการของโรค ซึ่งมโนทัศน์ที่พบนี้ล้วนเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นของที่อยู่ใกล้ตัวทั้งนั้น เพราะปัจจัยทั้ง 4 อย่างในการดำรงชีพของมนุษย์ คือ อาหารและน้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และ ยารักษาโรค ทำให้เห็นว่า มโนทัศน์ที่ได้จากคำประสมที่ใช้คำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรทำให้เห็นถึงความต้องการสิ่งของต่าง ๆ ที่คนทั้งสองชาติ

ต้องการใช้ในชีวิตประจำวัน และความสำคัญของอวัยวะร่างกายทั้งภายนอกและภายในจึงทำให้มีการสร้างคำใหม่โดยใช้อวัยวะร่างกายเป็นคำหลักในการสร้างคำ นอกจากนี้ คนไทยและคนเขมรยังมีมโนทัศน์ที่ต่างกันด้วย คือ มโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง ธรรมชาติ เป็นมโนทัศน์ที่พบแคในภาษาไทย และมโนทัศน์อวัยวะร่างกาย สื่อถึง การกระทำ / การคิดคำนวณ เป็นมโนทัศน์ที่พบแคในภาษาเขมร จึงทำให้เห็นว่า คนทั้งสองชาติถึงแม้ว่าจะมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติเหมือนกัน แต่ในมุมมองความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติกลับไม่เหมือนกัน เพราะคนไทยมองว่าธรรมชาติก็เหมือนอวัยวะร่างกาย ในขณะที่คนเขมรไม่ได้เทียบอวัยวะร่างกายกับธรรมชาติ ส่วนในเรื่องมโนทัศน์การกระทำ / การคิดคำนวณ คนเขมรได้ให้ความสำคัญกับอวัยวะร่างกายว่าเป็นสิ่งที่ได้กระทำและคำนวณสิ่งต่าง ๆ ได้ แต่คนไทยไม่ได้คิดแบบนั้น เพราะสำหรับคนไทย อวัยวะร่างกายไม่ใช่ผู้กระทำ แต่เป็นสิ่งที่ใช้ในการปกป้องตัวจากอันตรายทั้งปวง กล่าวคือ เป็นผู้ถูกระทำ จึงส่งผลให้มโนทัศน์ที่พบมีทั้งความเหมือนและไม่เหมือน เนื่องจากวิธีการคิดของคนไทยและคนเขมรที่มีทั้งเหมือนและไม่เหมือน

3. ผู้ศึกษาพบว่า ในกลุ่มความหมายคำประสมของภาษาเขมรที่แสดงถึงความหมายธรรมชาติพบเพียงจำนวน 1 คำ คือ เจริญนาย (ជ្រឹង្រាយ) ซึ่งหมายถึง ทางข้างเผือก, กลุ่มเมฆสีขาวลอยยาวกว้างข้ามท้องฟ้าผสมกับเมฆอื่น ๆ (พุทธศาสนบัณฑิตย, 2511 : 267) ซึ่งไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มมโนทัศน์ต่าง ๆ ของคนเขมรได้ เนื่องจากจำนวนน้อยไปที่จะเป็นมโนทัศน์ ทั้งนี้ เพราะลักษณะประสมคำและตำแหน่งของคำที่ไม่เหมือนกันของคำประสมภาษาไทยและคำประสมภาษาเขมรดั่งที่ผู้ศึกษาได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

4. จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบข้อสังเกตว่าในการใช้คำศัพท์ส่วนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายมาสร้างเป็นคำประสมในภาษาไทยและภาษาเขมรมีความต่างกันบางอย่างที่น่าสนใจมาก ซึ่งได้แสดงออกมาในรูปแบบการใช้ศัพท์ที่นำมาประสมที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน เพียงแต่ไม่ใช่ศัพท์เดียวกัน ได้แก่ “หน้าตา” ที่มีความหมายหมายถึง เค้าหน้า หรือ เกียรติยศชื่อเสียง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1288) ซึ่งภาษาเขมรจะใช้คำว่า “มุขมาต” (មុខមាត់) ซึ่งแปลเหมือนภาษาไทย แต่ภาษาเขมรได้ใช้คำว่า “หน้า” มาประสมกับ “ปาก” ในขณะที่ภาษาไทยใช้คำว่า “หน้า” ประสมกับ “ตา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยให้ความสำคัญกับหน้าและตามาก ส่วนคนเขมรให้ความสำคัญกับหน้าและปากมากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างหนึ่งที่คนทั้งสองชาติให้ความสำคัญกับหน้ามากเหมือนกัน แต่ในทางตรงข้ามกัน ชาติหนึ่งกลับให้ความสำคัญกับตามากกว่าอีกชาติหนึ่งที่สำคัญกับปากมากกว่า เนื่องจาก “หน้า” เป็นอวัยวะที่เป็นส่วนสำคัญมาก

สำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะหน้าเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนให้กับบุคคลคนหนึ่ง ทั้งในด้านลักษณะ เพราะหน้าเป็นตัวบ่งบอกชั้นแรกที่คนเห็นแล้วรู้ว่า คนใดเป็นใครจากการเห็นใบหน้าของบุคคล ดังกล่าว นอกจากนี้ “หน้า” ยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของคนนั้นอีกด้วย เช่น คำว่า “หน้าแตก” “หน้าบาน” เป็นต้น นอกจากนี้ คนไทยยังเปรียบ “หน้า” เป็นภาษาที่ใช้ในการบรจุ โดยสิ่งที่ถูกบรจุในภาษานั้นคือเกียรติ หรือ (THE FACE IS THE CONTAINER FOR HONOR) (Ukosakul, 2003 : 298) แต่สิ่งที่พบในงานวิจัยนี้ คือ อวัยวะ “หน้า” ยังบ่งบอกให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ของพื้นที่อีกด้วย เพราะ “หน้า” ในความหมายที่หมายถึงพื้นที่เป็นสิ่งที่มีความแบน ซึ่งทำให้เห็นว่า “หน้า” ไม่ได้ใช้แค่ในความหมายที่มีเกียรติเท่านั้น แต่ในบางกรณี “หน้า” ก็เป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับเกียรติของคน ส่วนอวัยวะ “ตา” เป็นอวัยวะอย่างหนึ่งที่สำคัญเหมือน “หน้า” เพราะ “ตา” เป็นอวัยวะที่ใช้ในการมองเห็น คือ คนที่เป็นเจ้าของดวงตาคู่นั้นใช้ในการมองผู้อื่น และผู้อื่นก็ใช้ดวงตาของเขาในการมองกลับ ดังที่คำคมของภาษาไทยกล่าวว่า “ดวงตาเป็นหน้าต่างของหัวใจ” คือ ความรู้สึกต่าง ๆ ได้สะท้อนออกมาผ่านสายตาคม เพราะไม่ว่าผู้ใดจะปิดบังความจริง แต่สายตาไม่เคยโกหกใครได้ จึงทำให้เห็นว่า อวัยวะ “หน้า” กับ “ตา” มีความสำคัญมากเหมือนกัน ซึ่งคนไทยก็ให้ความสำคัญกับอวัยวะทั้งสองนี้เหมือนกัน ส่วนอวัยวะ “ปาก” เป็นอวัยวะอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร การแสดงออกต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นส่วนรับอาหารให้แก่ร่างกายของมนุษย์ด้วย ที่กล่าวว่าคนเขมรได้ให้ความสำคัญกับปากมากกว่าตา เนื่องจาก ปากเป็นสิ่งที่คนใช้พูดในการบ่งบอกความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพูดจริงหรือการพูดเท็จ ทุกสิ่งต้องผ่านกระบวนการพูดออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ ดังที่สุภาษิตของภาษาเขมรกล่าวว่า “สลาปรัสเพราะมาต” (ស្តាប់រស់ព្រោះមាត់) ซึ่งหมายถึง ความเป็นความตายขึ้นอยู่กับปาก เพราะหากเราพูดดี เราก็จะมีความสุข แต่หากเราพูดไม่ดี เราจะนำอันตรายแก่ตนเอง จึงทำให้เห็นการพูดมีความสำคัญมากและทุกคนควรระมัดระวังกับคำพูดของตน เพราะคำใดที่กล่าวออกไปแล้วจะไม่สามารถแก้ไขได้ ด้วยเหตุนี้ คนเขมรให้ความสำคัญกับ “หน้า” และ “ปาก” มากกว่าคนไทยที่ให้ความสำคัญกับ “หน้า” และ “ตา”

5. ในงานวิจัยของ เบญญญาทิพย์ สุภะกะลิน (2561) ที่ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะเชิงมนทัศน์คำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทย พบว่า อวัยวะ “ปาก” เป็นอวัยวะที่ใช้ในการกิน และนำมาสื่อความหมายตำแหน่งทางเข้าออกของสิ่งของหรือสถานที่ต่าง ๆ เช่น ปากทางออก ปากทางเข้า ปากทาง เป็นต้น ส่วนในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อวัยวะ “ปาก” ยังถูกนำมาสื่อความหมายที่เกี่ยวกับพื้นที่ ลักษณะรูปร่าง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะอวัยวะ “ปาก” ยังถูกนำมาสื่อให้เห็นถึง คน ด้วย ว่าคนนั้นมีลักษณะแบบใด ซึ่งส่วนมากจะเป็นความหมายในทางที่ไม่ดี ซึ่งทำให้เห็น

ว่า อวัยวะ “ปาก” ได้ถูกนำมาสร้างเป็นคำประสมในหลายแบบและหลายความหมาย โดยอาศัยกับ ประสมบการณและความคิดของผู้พูดภาษาว่า มีมโนทัศน์อย่างไรเกี่ยวกับอวัยวะ “ปาก” และ นอกจาก “ปาก” เป็นอวัยวะที่นำมาสื่อในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการพูดแล้ว อวัยวะ “ลิ้น หัว” ก็ ถูกนำมาสื่อในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการพูดเหมือนกัน เช่น ลิ้นอ่อน ลิ้นทอง หัวตะปู เป็นต้น เนื่องจาก อวัยวะ “ลิ้น” ก็เป็นอวัยวะที่สำคัญที่ใช้ในการพูด เพราะ “ลิ้น” กับ “ปาก” ไม่สามารถ แยกออกจากกันได้ “ลิ้น” กับ “ปาก” เป็นสิ่งคู่กัน

6. ผู้ศึกษายังพบข้อสังเกตอีกว่า คำว่า “ท้องน้อย” ซึ่งหมายถึง ส่วนของท้องระหว่าง สะดือกับหัวหน้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 552) แต่ในภาษาเขมรจะใช้คำว่า “ถนาสโกกรม” (ត្រាសកុក្រម) ซึ่งแปลเหมือนภาษาไทย แต่ในขณะที่ภาษาไทยใช้คำว่า “ท้อง” ประสมกับ “น้อย” ภาษาเขมรกลับใช้คำว่า “หน้าผาก” มาประสมกับ “ล่าง” ทำให้เห็นว่า คนไทยมองว่า ท้องเป็น อวัยวะที่ใช้ในการบรรจุทุกสิ่งทุกอย่างของมนุษย์ ดังนั้นท้องน้อยก็เปรียบเสมือนท้องที่ใช้ในการบรรจุ ทารกจึงทำให้เห็นว่า คนไทยมองว่า “ท้อง” และ “ท้องน้อย” มีความสำคัญเหมือนกัน คือ เป็น อวัยวะที่สำคัญต่อร่างกายของคน จึงทำให้คนไทยเลือกใช้คำว่า “ท้อง” มาประสมกับ “น้อย” เรียก “ท้องน้อย” เพราะ “ท้อง” จะเป็นทีบรรจุของมากกว่า “ท้องน้อย” ส่วน “ท้องน้อย” เป็นทีบรรจุ ทารก อีกประการหนึ่ง “ท้อง” จะมีลักษณะถาวรมากกว่า “ท้องน้อย” เพราะหลังจากที่คลอด ท้องน้อยจะปรับสภาพเป็นลักษณะเล็กเหมือนเดิม ส่วนคนเขมรเห็นว่าลักษณะของท้องน้อยมีลักษณะ คล้ายหน้าผากทั้งในด้านรูปร่างและหน้าที่ จึงเรียกท้องน้อยว่า “หน้าผากล่าง” เพราะ “หน้าผาก” เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับคน เพราะ “หน้าผาก” เป็นอวัยวะที่บ่งบอกถึงสุขภาพของคน โดยดู จากอุณหภูมิตั้งแต่ได้ ส่วน “ท้องน้อย” ก็เป็นอวัยวะที่สำคัญเหมือนกัน โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิง เพราะ ผู้หญิงทุกคนจะมีประจำเดือนทุกเดือน อันเป็นเหตุทำให้ผู้หญิงปวดท้องน้อย ลักษณะเช่นนี้ทำให้เห็น ว่า “ท้องน้อย” ทำหน้าที่เหมือนหน้าผาก คือบ่งบอกถึงสุขภาพของเจ้าของ คนเขมรจึงนำคำว่า “หน้าผาก” มาประสมกับ “ล่าง” เป็น “หน้าผากล่าง” มาเรียก “ท้องน้อย” ที่ทำให้เห็นว่า คนไทย ให้ความสำคัญกับ “ท้อง” ในขณะที่คนเขมรให้ความสำคัญกับ “หน้าผาก” ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง การมองชีวิตและการให้ความสำคัญแก่สิ่งรอบตัวของผู้ใช้ภาษาทั้งสอง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับ ท้อง เพราะหากผู้หญิงตั้งครรภ์ คนไทยจะมีคำสามัญที่คนไทยมักจะใช้ คือ “ท้อง” มาแสดงถึง การมี ลูกอยู่ในท้อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 551) ซึ่งภาษาเขมรจะใช้คำว่า “ท้อง” เหมือนกัน แต่จะ ประสมคำว่า “ใหญ่” เข้าไปด้วย คือ “เพาะธ” (ពេចធំ) เพราะในภาษาเขมร คำว่า “ท้อง” อย่างเดียว

ไม่ได้หมายถึงการตั้งครุฑ ต้องเพิ่มคำว่า “ใหญ่” เข้าไปเพื่อเป็นการเน้นให้เห็นลักษณะของห้องที่โตขึ้นเพราะการตั้งครุฑ

7. ผู้ศึกษายังสังเกตเห็นว่า นอกจากการใช้ศัพท์ที่ต่างกันในการสร้างคำประสมแล้ว ลักษณะของคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย และภาษาเขมรยังมีความต่างกันในเรื่องจำนวนศัพท์ที่นำมาใช้ด้วย คือ คำว่า “หนัง” และ “ผิว” ในภาษาไทยมีแบ่งการใช้คำทั้ง 2 คำนี้ชัดเจนถึงแม้ว่าความหมายจะค่อนข้างคล้ายคลึงกันก็ตาม คือ “หนัง” หมายถึง ส่วนของร่างกายที่หุ้มเนื้ออยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1285) ส่วน “ผิว” หมายถึง ส่วนที่มีลักษณะบาง ๆ เป็นพื้นหุ้มอยู่ภายนอกสุดของหนัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 781) แต่ในภาษาเขมรไม่ได้มีการแบ่งคำเหมือนภาษาไทย เพราะทั้งสองคำเป็นส่วนของร่างกายที่หุ้มเนื้ออยู่และส่วนที่มีลักษณะบาง ๆ เป็นพื้นหุ้มอยู่ภายนอกสุดของหนัง ในภาษาเขมรมีใช้คำเดียว คือ “ແສບກ” (เส็บก) ซึ่งเป็นความต่างกันในการใช้ภาษาที่ใช้เรียกส่วนอวัยวะร่างกาย เช่นเดียวกับคำว่า “แขน” และ “มือ” โดยในภาษาไทยได้แบ่ง 2 คำนี้ออกจากกัน คือ คำว่า “แขน” หมายถึง อวัยวะที่ต่อจากไหล่ทั้ง 2 ข้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 215) และ “มือ” หมายถึง อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ต่อจากปลายแขนประกอบด้วยฝ่ามือและนิ้วมือสำหรับจับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 911) ในภาษาเขมรมี 2 คำเหมือนกัน คือ “ໂມ” (โม่) และ “ប្រອប់ໂມ” (บรอปโม่) แต่ในการใช้ภาษาทั่วไปประจำวัน คนเขมรไม่นิยมใช้คำว่า “ប្រອប់ໂມ” (บรอปโม่) คือคนเขมรจะใช้คำว่า “ໂມ” (โม่) มาแทนคำว่า “ប្រອប់ໂມ” (บรอปโม่) ซึ่งทำให้เห็นว่า คนเขมรไม่ค่อยนิยมแบ่งคำมากเหมือนคนไทย เพราะคนเขมรอาจจะมองว่ามืออยู่กับแขนอยู่แล้ว ดังนั้นการใช้มือก็เหมือนการใช้แขน คือ ทั้งสองอย่างนี้ต้องไปด้วยกัน แต่คนไทยอาจจะมองว่า “มือ” คือมือ และ “แขน” คือแขน เป็นสองอย่าง ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

8. นอกเหนือจากนี้ ผู้ศึกษาพบว่า อวัยวะภายใน “ปอด” ไม่มีการนำมาใช้ในการสร้างคำประสมภาษาเขมร มีเพียงในคำประสมของไทย อาจเพราะว่า ปอดเป็นอวัยวะที่ใช้ในการหายใจ ที่มีหน้าที่เหมือนหัวใจจึงทำให้การใช้คำว่า “ปอด” ในการประสมกันไม่ได้รับความนิยมเหมือนอวัยวะอื่น ๆ ที่นำไปใช้เป็นจำนวนไม่น้อย หรือเพราะลักษณะของปอดที่ไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งใดได้ เพราะการนำศัพท์ต่าง ๆ มาใช้ต้องมาจากความคุ้นเคยและความรู้ของคนรุ่นก่อน ดังที่ อุทุมพร มีเจริญ (2542) กล่าวว่า ความหมายต่าง ๆ ของคำที่นำมาประสมกันที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เป็นผลมาจากการเทียบประสบการณ์พื้นฐานของคนที่มีอยู่แล้วหรือมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว เป็นความใกล้ชิดในเรื่องประสบการณ์ หรือเป็นรูปธรรมที่คนเคยพบมาก่อน เช่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับร่างกายของ

คน โดยทุกคนจะมีความเข้าใจในร่างกายของตน รู้หน้าที่ของอวัยวะแต่ละส่วน และรู้ตำแหน่งของอวัยวะร่างกายทุกส่วนที่สัมพันธ์กับโลกภายนอก จึงทำให้มีการใช้คำส่วนอวัยวะร่างกายไปประสมกับคำอื่นเพื่อให้เกิดคำใหม่ที่ความหมายใหม่ โดยการเปรียบเทียบกับส่วนอวัยวะร่างกายต่าง ๆ ของคน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและเข้าใจง่าย แต่สิ่งที่ค้นพบในงานวิจัยนี้คือ อวัยวะ “ปอด” เป็นอวัยวะที่ช่วยในการหายใจ พบการสร้างคำที่เกี่ยวกับปอดในคำประสมภาษาไทยหลายคำ เช่น ปอดลอย ปอดแปด ปอดเหล็ก เป็นต้น ทั้งในด้านความหมายที่แสดงความรู้สึก อาการที่เกี่ยวข้องการพูด และสิ่งของใช้ต่าง ๆ แต่ในคำประสมภาษาเขมรกลับไม่พบคำนี้ แต่พบการใช้อวัยวะ “ตับ” ในคำประสมภาษาเขมรหลายคำ แต่ไม่พบในคำประสมภาษาไทย ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรให้ความสำคัญกับอวัยวะไม่เหมือนกัน โดยคนไทยให้ความสำคัญกับ “ปอด” แต่ไม่ให้ความสำคัญกับ “ตับ” ส่วนคนเขมรให้ความสำคัญกับ “ตับ” แต่ไม่ให้ความสำคัญกับ “ปอด” ซึ่งทำให้ในการสร้างคำประสมจากคำเรียกอวัยวะร่างกายมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่า “ปอด” และ “ตับ” เป็นอวัยวะภายในเหมือนกัน แต่มุมมองการมองอวัยวะทั้งสองนี้น่าจะมีความต่างกันตรงหน้าที่ จึงทำให้คนทั้งสองชาติเลือกที่จะไม่นำอวัยวะที่ตนคิดว่า ไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนมองเห็น เพราะคนไทยมองว่า “ปอด” เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้สึก เปรียบเสมือนสิ่งที่ช่วยในการหายใจ และสำหรับคนเขมร “ตับ” มีความหมายเท่าเทียมกับ “ใจ” เพราะคนเขมรมองว่า “ตับ” ก็เป็นดวงใจดวงหนึ่งของคนเหมือนกัน

9. ในจำนวนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายทั้งหมด พบว่า คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทย พบคำประสมที่สร้างจากอวัยวะ “หน้า” และ อวัยวะ “หัว” มากที่สุด ซึ่งอวัยวะ “หน้า” อยู่ในอันดับแรก และ อวัยวะ “หัว” อยู่ในอันดับที่สอง ส่วนคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร พบคำประสมที่สร้างจากอวัยวะ “หน้า” และ อวัยวะ “ขา” มากที่สุด ซึ่งอวัยวะ “หน้า” อยู่ในอันดับแรก และ อวัยวะ “ขา” อยู่ในอันดับที่สอง ซึ่งทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรนิยมนำคำอวัยวะ “หน้า” ไปสร้างเป็นคำประสมมากเหมือนกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น คือ “หน้า” เป็นอวัยวะที่เป็นส่วนสำคัญมากสำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะ “หน้า” เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนให้กับบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกขั้นแรกที่คุณเห็นแล้วรู้ว่า ใครเป็นใคร นอกจากนี้ “หน้า” ยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของคนอีกด้วย เช่น คำว่า “หน้าคว่ำ” “หน้าบูด” เป็นต้น แต่อวัยวะ “หัว” และ อวัยวะ “ขา” มีการนำไปสร้างที่แตกต่างกัน โดยพบการนำคำอวัยวะ “หัว” ไปใช้เป็นจำนวนมากในคำประสมของไทย และพบการนำคำอวัยวะ “ขา” ไปใช้เป็นจำนวนมากในคำประสมของเขมร ทำให้เห็นว่า คนไทยและคนเขมรมีมีโนทัศน์และความคิดเกี่ยวกับอวัยวะ “หัว” และ อวัยวะ “ขา” ไม่เหมือนกัน โดยคนไทยมีการนำอวัยวะ “หัว” ไปใช้ในกลุ่มความหมายที่แสดงความรู้สึก แต่กลุ่ม

ความหมายที่แสดงความรู้สึกของคำประสมภาษาเขมรไม่มีการนำอวัยวะ “หัว” ไปใช้เลย ทำให้เห็นว่า คนเขมรไม่นิยมนำอวัยวะ “หัว” ไปใช้ในทางที่เกี่ยวกับความรู้สึกใด ๆ เพราะคนเขมรมองว่า หัวเป็น ของสูง เป็นอวัยวะที่เกี่ยวกับเกียรติยศของคนหรือเกี่ยวกับความคิดของคนมากกว่า ใช้ไม่ได้กับความรู้สึก แต่คนไทยกลับมีการนำอวัยวะ “หัว” ไปใช้แสดงความรู้สึกด้วย เช่น คำว่า “หัวหมุน” “หัวปั่น” เป็นต้น และในการใช้อวัยวะ “ขา” ไปสร้างเป็นคำประสมพบจำนวนมากเป็นอันดับที่สองในคำ ประสมเขมร โดยพบว่าไม่พบการใช้อวัยวะ “ขา” ในกลุ่มความหมายที่แสดงเวลา อาการ ลักษณะ นิสัย ของคำประสมไทยเลย ทำให้เห็นว่า คนไทยมองว่า อวัยวะ “ขา” เป็นอวัยวะที่ไม่ดีและไม่ควรยก มาพูด เพราะเป็นอวัยวะส่วนล่างเป็นของต่ำ และมีหน้าที่ในการยืน การเดิน การกระโดด การเตะ และหน้าที่อื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ขาจึงนับเป็นอวัยวะที่สำคัญในการรับน้ำหนักตัวของมนุษย์ แต่ไม่ สำคัญมากพอในการนำไปแสดงความหมายที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าว แต่สำหรับคนเขมรมองว่า อวัยวะ “ขา” ยังเป็นเวลาได้ด้วย เช่น คำว่า “เชิงการ” (เชิงการ) หมายถึง เวลาที่ได้รับข่าวสาร ซึ่งในที่นี้ อวัยวะ “ขา” เปรียบเสมือนพาหนะที่นำไปยังสถานที่อีกที่หนึ่ง นอกจากนี้ ในกลุ่มความหมายที่ เกี่ยวกับอาการ เช่น คำว่า “เชิงสรล” (เชิงสรล) หมายถึง อาการที่เดินเบา “เชิงธงน” (เชิงธงน) หมายถึง อาการที่เดินลากเท้า เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า อวัยวะ “ขา” ไม่ใช่เพียงใช้เดิน อย่างเดียว แต่ลักษณะของการเดินต่าง ๆ ก็มีผลมาจากน้ำหนักในการยกลงขาเหมือนกัน และในกลุ่ม ความหมายแสดงลักษณะนิสัย เช่น คำว่า “เชิงแวง” (เชิงแวง) หมายถึง นิสัยชอบเที่ยว “เชิงกาง” (เชิงกาง) หมายถึง นิสัยที่ชอบทำตัวไม่ดีและหาเรื่องผู้อื่น ลักษณะการใช้คำเช่นนี้ทำให้เห็นว่า คน เขมรมีความคิดเกี่ยวกับ “ขา” ในลักษณะหลายแบบมากกว่าที่คนไทยมีความคิดเกี่ยวกับ “ขา” เพราะคนเขมรให้ความสำคัญกับ “ขา” มาก ในขณะที่คนไทยให้ความสำคัญกับ “หัว” มาก

โดยสรุป คำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรมีกลุ่มความหมาย และมโนทัศน์ที่เหมือนกันมากกว่าต่างกัน ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันของทั้งสองภาษาว่า มีลักษณะส่วนมากเป็นสากลลักษณะ ที่เป็นหลักฐานประการหนึ่งในความเป็นมนุษย์ที่มีความคิด เหมือนกัน และในขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่ามีเงื่อนไขในการประสมคำที่ไม่เหมือนกันและวิธีการใช้คำที่ ต่างกันของคนไทยและคนเขมร แต่ผลการศึกษาก็แสดงให้เห็นว่า การใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่ แตกต่างกันของทั้งสองชาติแสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ทางภาษาที่น่าสนใจ และควร ค่าแก่การศึกษาวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรแล้ว ผู้ศึกษาคิดว่าควรจะมีการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร โดยการเก็บข้อมูลคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่ 2 ของคำประสม
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร โดยการศึกษาข้อมูลคำประสมที่เกี่ยวกับคำเรียกส่วนอวัยวะร่างกายที่ปรากฏในตำรา หนังสือ หรือแบบเรียนต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

- กาญจนา นาคสกุล. (2524). *อ่านภาษาเขมร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ซัคเซส มีเดีย.
- เขียน ธีระวิทย์ และสุณัย ผาสุข. (2543). *กัมพูชา : ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คยอง อี้น ปาร์ค. (2558). *มโนทัศน์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี*. วารสาร ศิลปศาสตร์, ปีที่ 15 (ฉบับที่ 2), 199 - 212.
- จรรรียา บุญคง. (2554). *คำประสมในภาษาเขมรสุรินทร์*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย นครสวรรค์.
- จันทิมา อังคณชกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ (Discourse Analysis)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิ่ง เส็น. (2562). *การเปรียบเทียบการขยายความหมายของคำว่า “กิน” ในคำประสมที่เป็นรูปแบบ กริยา+กรรมในภาษาไทยและภาษาจีน*. มนุษยสังคมสาร, ปีที่ 17 (ฉบับที่ 1), 67 - 84.
- ณัฐริธา ทับทิม. (2559). *ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและ ภาษาไทย*. JSN Journal, Vol.6 (No.1), 79 - 98.
- ทิพพา ไชยฤกษ์. (2535). *โครงสร้างและความหมายของคำประสมในภาษาไทยที่สร้างจากคำเรียกส่วน ของร่างกายมนุษย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนพล เอกพพจน์. (2561). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ความจนในภาษาไทย : กรณีศึกษาการใช้ภาษาไทยบน เว็บไซต์ของพันทิปดอทคอม*. วารสารรมยสาร, ปีที่ 16 (ฉบับที่ 1), 376 - 400.
- เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน. (2561). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์คำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทย*. วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม, ปีที่ 7 (ฉบับที่ 1), 184 - 211.
- ภัทรา พิเชษฐศิลป์. (2556). *มโนทัศน์ของ “XIN” ในภาษาจีนและ “ใจ” ในภาษาไทย : การศึกษาตาม แนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2537). *วิเคราะห์อุปลักษณะในภาษาไทยที่มาจากคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกาย*. สารนิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

- วัลยา ช่างขวัญยืน. (2549). *คำประสมในภาษาเขมร : การศึกษาด้านความหมาย*. ภาษาและวรรณกรรมสาร (ฉบับ ภาษาและวรรณกรรมกับสังคม).
- วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ. (2549). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำ การยืมคำ*. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย.
- ศุภชัย ตีระวิชัย. (2556). *มโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย : กรณีศึกษาคำว่า “หลัง” ที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม*. คณะอักษรศาสตร์.
- สนิท สมัคการ. (2518). *เรื่อง “หน้า” ของคนไทย วิเคราะห์ตามแนวคิดทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์*. พัฒนบริหารศาสตร์, 497 - 505.
- สุกัญญา รุ่งแจ้ง. (2548). *อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรางคนางค์ รัตน์วิจารณ์. (2558). *พัฒนาการของคำยืมภาษาเขมรที่ปรากฏในพจนานุกรมไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แสงเทียน เพ็งคุ้ม. (2535). *วิเคราะห์คำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อนงค์ เอียงอุบล. (2525). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2522). *นิรุกติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา.
- อัญชลี สิงห์น้อย. (2548). *ค่านามประสม : ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร มีเจริญ. (2542). *การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุไรศรี วรตะริน. (2553). *ร่องรอยภาษาเขมรในภาษาไทย : Les Elements Khmers Dans La Formation De La Langue Siamoise*. นครปฐม : เมตตาเก็ปปี้ปรีน.

ខេត្តភាសាខ្មែរ

ណុន រតនា, មេង កវី, ណា ឆាត និង លី លើន. (2558). *ការក្រាមការស្រាវជ្រាវភាសាខ្មែរ*. របាយការណ៍វិទ្យាស្ថានប្រឹក្សាភិបាល. (ឈុន រតនា, មេង កវី, ណា ឆាត និង លី លើន. (2558). *ការសិក្សាអំពីពាក្យផ្សំក្នុងភាសាខ្មែរ*. កិច្ចការស្រាវជ្រាវ ឯកទេសអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ វិទ្យាស្ថានជាតិអប់រំ.)

ពុទ្ធសាសនាប័ណ្ណិតិ. (2511). *បណ្ណាប្បករណ៍ខេត្តខេត្តប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធសាសនាប័ណ្ណិតិ ព.ស. 2511 ភាគទី 1 និងភាគទី 2*. បោះពុម្ពលើកទី 5. បណ្ណាប្បករណ៍ : ពុទ្ធសាសនាប័ណ្ណិតិ. (ពុទ្ធសាសនាប័ណ្ណិតិ. (2511). *វចនានុកថខ្មែរ ព.ស. 2511 ភាគទី 1 និងភាគទី 2*. បោះពុម្ពលើកទី 5. ភ្នំពេញ : ពុទ្ធសាសនាប័ណ្ណិតិ.)

ខេត្តភាសាអង់គ្លេស

Lakoff, G., & Johnson, M. (2008). *Metaphors we live by* : University of Chicago press.

Ogden, C. K., & Richards, I. A. (1923). *The meaning of meaning : A study of the influence of thought and of the science of symbolism*.

Sowa, J. F. (1984). *Conceptual structures: information processing in mind and machine* : Addison-Wesley Longman Publishing Co., Inc.

Ukosakul, M. (2003). *Conceptual metaphors motivating the use of Thai 'face'*. *Cognitive Linguistics and Non-Indo-European Languages*, 275 - 304.

ภาคผนวก

คลังคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

1. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่ง

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร²

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าบ้าน	មុខផ្ទះ	38	หน้าเรือน	-
2	หน้าخان	-	39	หน้าจวน	-
3	หน้าชั้น	-	40	หน้าร้าน	-
4	หน้าตึก	-	41	หน้ามหาวิทยาลัย	-
5	หน้าวัด	-	42	หน้าห้อง	-
6	หน้าสนามบิน	-	43	หน้ากระท่อม	-
7	ปากซอย	មាត់ច្រក	44	หน้าปาก	-
8	ปากถ้ำ	មាត់រូង	45	ปากแก้ว	-
9	ปากอ่าว	មាត់ទ្រាំង	46	ปากทาง	មាត់ផ្លូវ
10	ปากปลา	-	47	ปากเรือ	មាត់កំពង់
11	ปากหลุม	-	48	ปากโอ่ง	មាត់ពាង
12	หัวเตียง	ក្បាលគ្រែ	49	ปากน้ำ	ដៃបឹង
13	หัวนอน	ក្បាលដំណេក	50	ปากกบ	-
14	หัวต่อ	មុខតំណ	51	หัวถนน	ក្បាលផ្លូវ
15	หัวเสา	-	52	หัวบันได	-
16	หัวมุม	កែងផ្លូវ	53	หัวแหวน	-
17	หัวค้ำ	-	54	หัวหาด	ដើងទឹក

² ในตารางนี้เป็นกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมรที่มีความหมายเหมือนกัน

18	หัวเลี้ยว	-	55	หัวกระดาศ	กุฎลมัมบุฎ
19	ไหล่เขา	-	56	ไหล่ทาง	-
20	ไหล่ทวีป	-	57	ไหล่ถนน	-
21	หลังตลาด	-	58	หลังประตู	-
22	ท้องถนน	-	59	หลังของ	อุ้งลมัมบุฎ
23	ท้องฉนวน	-	60	หลังมือ	อุ้งไผ่
24	ท้องคู้ง	-	61	หลังเขา	อุ้งกุ่ม
25	กันกระป๋อง	-	62	ท้องรถ	-
26	กันกล่อง	-	63	ท้องแขน	-
27	กันขวด	-	64	ท้องร่อง	-
28	กันบั้ง	-	65	กันกระทะ	-
29	กันกรอง	-	66	กันโหล	-
30	กันยา	-	67	กันหม้อ	ครุฑม้วน
31	คอคอด	-	68	กันคลอง	-
32	คอขวด	กษบ	69	กันบุหรี	-
33	คอสะพาน	-	70	ตีนแห	-
34	สะดือทะเล	-	71	ลิ้นหีบ	-
35	ใจเมือง	-	72	ผิวน้ำ	-
36	ใจกลาง	-	73	ตาน้ำ	-
37	สะดืออ่าง	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร³

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	មុខកំបិត	มุขกำบิต	ปลายมีด
2	មុខពូថៅ	มุขพู่เถา	หน้าขวาน
3	មុខទ័ព	มุขทัพ	กองกำลังด้านหน้าของฝ่ายเรา
4	មុខដាច់	มุขฉ่าง	จุดที่ถูกตัดออก
5	មុខសឹក	มุขสีก	กองกำลังด้านหน้าของฝ่ายข้าศึก
6	មាត់ដប	มาตฎบ	ปากขวด
7	មាត់ផ្កាង	มาตฉ่าง	ปากหม้อ
8	មាត់ទ្វារ	มาตทวาร	ประตูทางเข้า
9	មាត់ទឹក	มาตทีก	ริมน้ำ
10	មាត់បឹង	มาตบึง	ริมบึง
11	មាត់ទន្លេ	มาตทนล	ริมแม่น้ำ
12	មាត់ថង់	มาตถ่ง	ปากถุง
13	មាត់បង្អួច	มาตบงอจ	หน้าต่าง
14	មាត់លូរ	มาตลूर	ปากท่อระบายน้ำ
15	មាត់សមុទ្រ	มาตสมุทร	ริมชายหาด
16	មាត់ពាម	มาตพาม	ปากคลอง
17	មាត់ភ្នែក	มาตไพเร	ชายป่า
18	ក្បាលស្ពាន	กบาลสพาน	หัวสะพาน
19	ក្បាលទូក	กบาลทูก	หัวเรือ
20	ក្បាលឡាន	กบาลพาน	กระโปรงหน้ารถ
21	ក្បាលរថភ្លើង	กบาลรถเกวียน	หัวจักรรถไฟ
22	ក្បាលថែវ	กบาลแจว	ด้ามไม้พาย

³ ในตารางนี้เป็นกลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมรที่มีความหมายไม่เหมือนภาษาไทย

23	ក្បាលទឹក	ក្បាលទឹក	ແຫ្លង់ន្ទា
24	ក្បាលដី	ក្បាលដី	ទីពឹងរិមណន
25	ក្បាលបំបែក	ក្បាលបំបែក	ទុកដេកសាយដៃ
26	ក្បាលលិខិត	ក្បាលលិខិត	ស្រង់នាំ
27	ក្បាលឯកសារ	ក្បាលឯកសារ	ការទាំទាញទង
28	ខ្នងទូ	ខ្នងទូ	ទាំងអស់ខ្នងទូ
29	ខ្នងប្រស្សី	ខ្នងប្រស្សី	ប្រស្សីប្រស្សី
30	ខ្នងកង់	ខ្នងកង់	ខ្នងកង់
31	ខ្នងទឹក	ខ្នងទឹក	ទឹកដ្ឋាននាំ
32	ខ្នងតុ	ខ្នងតុ	ទីតាំង
33	ពោះប្រស្សី	ពោះប្រស្សី	ទាំងអស់ខ្នងក្របខ្នង
34	ជើងសក់	ជើងសក់	ទាំងអស់
35	ជើងក្នុង	ជើងក្នុង	ទាំងអស់
36	ជើងក្រែក	ជើងក្រែក	ទាំងអស់
37	ជើងកោអី	ជើងកោអី	ទាំងអស់
38	ជើងធ្មប់	ជើងធ្មប់	ទាំងអស់
39	ជើងកំផែង	ជើងកំផែង	ទាំងអស់
40	ជើងកប	ជើងកប	ទាំងអស់
41	ជើងមុង	ជើងមុង	ទាំងអស់
42	ជើងមេប	ជើងមេប	ទាំងអស់
43	ជើងកី	ជើងកី	ទាំងអស់
44	ជើងតុ	ជើងតុ	ទាំងអស់
45	ជើងទូម	ជើងទូម	ទាំងអស់
46	ជើងផ្កាង	ជើងផ្កាង	ទាំងអស់
47	ជើងទេរ	ជើងទេរ	ទាំងអស់

48	เผิงสฺรุก	เซิงสฺรุก	ทุ่งนาที่อยู่ใกล้บ้าน
49	คฺูจฺเฮา	คฺูทฺโซ	หลังทางเกว
50	คฺูจฺฮฺูณ	คฺูทฺฟาน	กระโปรงท้ายรถ
51	ชฺหฺูះคฺู	จงเกะภาน	เนินเขา
52	ชฺหฺูះคฺูถฺอ	จงเกะตบาล	กั้นครก
53	ชฺหฺูះชฺหฺูះ	จรมุจฺรูก	ทางสามแพร่ง
54	คฺูจฺเฮา	แกลาแผนฐิ	จุดหมุนของโลก
55	ชฺหฺูះชฺหฺูះ	ทฺรุงโพ	กลางป่า
56	คฺูจฺฮฺูณ	ผจิตฺรงวง	จุดศูนย์กลางของวงกลม
57	คฺูจฺเฮา	ผจิตฺแผนฐิ	แกนโลก
58	คฺูจฺฮฺูณ	ผจิตฺภุมิ	ตัวอำเภอ

2. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับพื้นที่

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้ากระตาด	-	8	หน้าถนน	ชฺหฺูះชฺหฺูះ
2	หน้ากระดาน	-	9	ท้องนา	-
3	ท้องถื่น	-	10	ท้องทุ่ง	-
4	ท้องไร่	-	11	ท้องน้ำ	-
5	ท้องตลาด	-	12	ตากผ้า	-
6	เนื้อที่	-	13	ปากใต้	-
7	ผิวจระजर	ชฺหฺูះชฺหฺูះ			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	សាច់ក្រណាត់	สาจกรณาต	เนื้อผ้า
2	ក្បាលស្ងួត	กบาลสูตร	หัวผ้า
3	ពោះដំឡើង	เพาะภูเือง	น้ำที่กำลังขึ้น
4	ពោះស្រុក	เพาะสมรค	น้ำที่กำลังลง
5	ដៃទន្លេ	ไถทนเล	หัวน้ำ
6	ដៃសមុទ្រ	ไถสมุทร	แหล่งน้ำที่มาจากทะเล

3. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับเวลา

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ฤดู					
ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าฝน	-	3	หน้าร้อน	-
2	หน้าหนาว	-	4	หน้าแล้ง	-
กาล					
ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หัวค่ำ	-	3	หัวที	-
2	ดาปี	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ក្បាលល្ងាច	กบาลลงจาง	ตอนเย็น
2	ក្បាលព្រឹក	กบาลพริก	ตอนเช้า
3	ជើងការ	เชิงการ	เวลาที่ได้รับข่าวสาร
4	មុខអាករ	มุขอากร	เวลาที่มีโชคลาภ
5	សាច់ដេក	สาจฎก	ระยะเวลาของการนอน
6	សាច់ដើរ	สาจฎีร	ระยะเวลาของการเดิน
7	សាច់ឈរ	สาจฎมร	ระยะเวลาของการยืน
8	សាច់អង្គុយ	สาจองคฺย	ระยะเวลาของการนั่ง
9	សាច់លេង	สาจเลง	ระยะเวลาของการเล่น
10	សាច់បង្វឹក	สาจบงวีก	ระยะเวลาของการสอน

4. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคน

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าเตา	-	33	หน้าเขียง	-
2	หน้าม้า	-	34	หน้าเก่า	មុខប្រុំហែល
3	หน้าใหม่	-	35	หน้าเดิม	មុខដដែល
4	เนื้อคู่	-	36	หัวโต๊ะ	-
5	หัวหน้า	-	37	หัวคะแนน	-
6	หัวนอก	-	38	หัวขโมย	ជើងលួច
7	หัวป่า	-	39	หัวหมื่น	ខ្នងពស់
8	หัวเบี้ย	-	40	หัวงาน	មុខមន្ត្រី

9	หัวไม้	เขี้ยวอุท	41	หัวแรง	-
10	หัวโจก	-	42	หัวกระเด็น	-
11	หัวงู	-	43	หัวหอก	-
12	หัวกะทิ	อุรกุฎาลลุต	44	หัวหมอ	-
13	หลังบ้าน	-	45	หลังฉาก	-
14	ขาไฟ	-	46	ขาจร	-
15	ขาประจำ	-	47	มือทนาย	สุกัฏ
16	ขาใหญ่	-	48	มือขวา	ไผ่สุกัฏ
17	มืออาชีพ	มูยณีสถิต	49	มือผี	-
18	มือดี	เขี้ยวผก	50	มือเก่า	เขี้ยวตล่
		ไผ่ผก	51	มือร้อน	-
19	มือใหม่	เขี้ยวผู้	52	มือกาว	-
		เขี้ยวฮู	53	มือมืด	-
20	มือเย็น	-	54	มือคัน	-
21	มือป็น	-	55	มือปลาย	-
22	มือบน	-	56	มือล่าง	-
23	มือเที่ยง	-	57	มือรอง	-
24	ตีนผี	-	58	แขนขวา	-
25	ตาแวว	-	59	ตาแหลม	ไผ่กุสุต
26	สมองหมา	-	60	ไส้ศึก	-
27	ก้นกุฎิ	ไผ่ชูต	61	สมองกึ่ง	-
28	ก้นถุง	-	62	ก้นคร้ว	-
29	กระดุกแข็ง	-	63	จุมกมด	-
30	กระดุกอ่อน	-	64	หนังเหนียว	ไผ่กุสุต
31	กระดุกเหล็ก	หิ้งไผ่			ไผ่กุสุต
32	เท้าแซร์	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	សាច់ថ្លៃ	สาจไถล	ครอบครัวเขย, สะใภ้
2	សាច់ញាតិ	สาจญาติ	พี่น้อง, ครอบครัว
3	សាច់ណាម	สาจนาม	คนที่มาจากสายเลือดเดียวกัน
4	សាច់បញ្ជី	สาจบญญี่	คนอื่นที่นับกันเหมือนญาติ
5	សាច់សន្តាន	สาจสนฐาน	ญาติพี่น้อง
6	សាច់គេ	สาจเค	คนอื่น
7	សាច់បង្កើត	สาจบังเกิด	พี่น้อง
8	សាច់ឯង	สาจเอง	สายเลือดเดียวกัน
9	សាច់កម្ម	สาจกम्म	คนที่โชคร้าย
10	ក្បាលក្រមែង	กบาลกรแมง	คนต้อรัน
11	ក្បាលទោល	กบาลโทล	ตัวคนเดียว
12	ខ្នងក្រាស់	ขนงกราส	มีผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง
13	ខ្នងធំ	ขนงธ	มีผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง
14	ជើងព្រះ	เจิงพระ	คนที่เชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ
15	ជើងសា	เจิงสา	คนนำสาร
16	ជើងឧបោសថ	เจิงอุบอสถ	เพื่อนสนิท
17	ជើងជក់	เจิงชก	คนที่สูบบุหรี่
18	ជើងផឹក	เจิงฝีก	คนที่ชอบดื่มสุรา
19	ជើងសឹក	เจิงสีก	คนที่รับงานประชาสัมพันธ์ทางทหาร
20	ជើងវត្ត	เจิงวตต	ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับวัด
21	ដៃគូ	ไญคู	เพื่อน
22	ដៃជើង	ไญเจิง	คนสนิท, ผู้รับใช้
23	ភ្នែកបួន	แถนกบวน	คนใส่แว่น

24	ผู้กษุณ	แกนกมณาส	ผู้ที่สอดรู้สอดเห็น
25	ใญูกกษุ	แสบกมม	คนที่โดนทำร้ายตลอด
26	ชฎุกบึ้ง	จงกาหิง	คนขี้ไม้ ไอ้อวด
27	เชื้อชื้อ	เถลิมไถล	ผู้หญิงที่เป็นที่รัก
28	เชื้อบรชัต	เถลมบรมาต	คนรัก
29	ชื้อห้ญัก	ฉอึงอณแถต	คนที่โชคดี
30	กฤต:๑ก	กฤพะทก	คนที่ติดสุรา
31	กฤต:๓ช	กฤพะตบ	คนที่ติดสุรา
32	ชัตตฉิต	มาตชิต	คนที่รู้จักคิดก่อนพูด
33	ชัตตคต	มาตคต	คนที่รู้จักคิดก่อนพูด
34	ชัตตติช	มาตติจ	คนในครอบครัวเล็ก ๆ
35	กฤชเยกสฺรณ	ตฺรเจียกสฺรณ	คนที่เชื่อคนอื่นง่าย
36	กฤชเยกส	ตฺรเจียกส	คนที่เชื่อคนอื่นง่าย

5. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอาการ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้ามืด	-	14	หน้าซีด	-
2	หน้าจ๋อย	-	15	หน้าแห้ง	-
3	ปากขม	-	16	หน้าเผือด	-
4	ท้องเดิน	-	17	อกหัก	-
5	ท้องผูก	-	18	ท้องพอง	-
6	ท้องขึ้น	-	19	ท้องเสีย	-
7	ท้องอืด	-	20	ท้องเฟ้อ	-
8	ท้องร่วง	-	21	เช่าอ่อน	-

9	คางเหลื่อง	-	22	จุมกเล็บ	-
10	สมองตาย	-	23	สมองฝ่อ	-
11	ลั่นห้อย	-	24	ลั่นลา	-
12	ตากลับ	-	25	ตาค้าง	-
13	ตาเหลือก	เฒ่ากรญา	26	ตาลอย	-

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	សាច់ស្អិត	สาจสพิท	เหน็บซา
2	សាច់ធាក	สาจพก	เนื้อโน
3	សាច់ផ្អែម	สาจฝ่อม	เนื้อที่ไม่มีราซี
4	ពោះធំ	เพาะธิ	ท้อง, ตั้งครรภ์
5	ពោះទទេ	เพาะทเท	ท้องว่าง
6	ពោះពុង	เพาะพุง	ท้อง, ตั้งครรภ์
7	មាត់គ្រាប់	มาตครหุบ	ฟันผุ
8	ធ្មេញពុក	เสมญพุก	ฟันผุ
9	ធ្មេញខូច	เสมญโขจ	ฟันผุ
10	ធ្មេញទាល់	เสมญทาล	ฟันคุด
11	ជើងកាយ	เชิงคาย	ขาเป้
12	ជើងខ្មែរ	เชิงเขวร	ขาบิต
13	ជើងខ្លិន	เชิงขวิน	อัมพาต
14	ជើងស្រាល	เชิงสราล	อาการที่เดินเบา
15	ជើងធ្មន់	เชิงธงน	อาการที่เดินลากเท้า
16	ជង្គង់សេក	ขงคังเสก	อาการที่เดินเหมือนเป็ด
17	ភ្នែកឃ្មុប	แphanกขลิป	เปลือกตาบวม

18	ไม้ท่อน	แกนนครหลวง	อาคารที่ตาดถนนออกมา
19	ไม้ท่อน	แกนกลีเยน	ตาโปน
20	ท่อนไม้	กบดานแบก	หัวแตก

6. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าตา	มុอชัต	39	หน้าแก	มูอชัต
2	หน้าจืด	มูอชัต	40	หน้าปลวก	มูอชัต
3	หน้าหัก	-	41	หน้าตาย	มูอชัต
4	หน้าอ่อน	มูอชัต	42	หน้ายิ้ม	-
5	หน้าอ้ม	มูอชัต	43	หน้าอุม	มูอชัต
6	หน้าเสียม	มูอชัต	44	หน้ากล้อ	มูอชัต
7	หน้าผ่อง	มูอชัต	45	หน้ามอด	มูอชัต
8	หน้าซื่อ	-	46	หน้าดู	มูอชัต
9	หน้าเหี้ยม	มูอชัต	47	หน้าเป็น	-
10	หน้าอก	มูอชัต	48	หน้าอัด	-
11	หน้าเปิด	-	49	หน้าร้าน	-
12	หน้าคม	-	50	หน้าดำ	-
13	ไหล่ผึ่ง	มูอชัต	51	หน้าผี	มูอชัต
		มูอชัต	52	หน้าหวาน	มูอชัต
		มูอชัต	53	หน้าเข้ม	-
		มูอชัต	54	ปากจู้	มูอชัต
14	ไหล่ลาด	มูอชัต	55	ไหล่ตั้ง	มูอชัต
15	อกโรย	-	56	ไหล่รวบ	-

16	อกพุง	งูงเตี๋ย	57	ไหลลู่	สฎฎี
17	เอวบาง	-	58	ไหลห่อ	-
18	หลังกึ่ง	อูงกัถก	59	อกไก่	-
19	ท้องหมู	-	60	อกตั้ง	-
20	พุงพลู	เกาะสัณ	61	เอวเล็ก	-
21	พุงพวง	เกาะสัณ	62	หลังค่อม	อูงคช
22	ขาตะเกียบ	-			อูงเกา
23	ก้นปอด	คู้จฎี	63	ท้องกาง	เกาะสัณ
24	คอปล้อง	-	64	ท้องหมา	-
25	ตีนกา	-	65	พุงพวง	เกาะสัณ
26	ตาคน	-			เกาะกัฎ
27	ตาดี	-	66	ขาลาย	-
28	ตาไหล	สัณอูง	67	คอระหง	-
29	ตาห้อย	สัณเฮ	68	ตาหวาน	สัณสัณ
30	ตาแป้ว	สัณณน	69	ตาแหวน	-
31	ตาเหล่	สัณกั	70	ตาหี	สัณน
		สัณสัณ	71	ตาปรี	สัณค
32	ตาอ่อน	สัณสัณ	72	ตาตุ	สัณค
33	ผิวผ่อง	สัณอ	73	ตาซัง	สัณสัณ
		สัณสัณ	74	ตาเอก	-
		สัณอ	75	ตาเข	-
		สัณอ	76	คางผ่า	อูงอ
		สัณน	77	นมค้อย	เกาะค
เกาะน	เกาะน				
เกาะค	เกาะค				

35	นมพวง	ដោះក្រពុំ	78	นมบอด	ដោះខ្នាក់
36	แก้มตอบ	ផ្តាច់ផត	79	หนังกลับ	ស្បែកគគ្រាំង
		ផ្តាច់ស្បែក			ស្បែកក្រិន
		ផ្តាច់ស្វិត	80	จุมกรัน	ច្រមុះកំពិត
		ផ្តាច់ក្រហូង	81	จุมกโด่ง	ច្រមុះស្រួច
37	หน้าผากเล็ก	ផ្តាសទូលាយ	82	จุมกคด	-
		ផ្តាសធំ	83	สะดือจุ่น	-
38	หน้าผากโหนก	ផ្តាសត្រជើង			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	មុខផ្តាស់	มุขฉนาស់	ผู้หญิงที่มีหน้าเข้มข้ง
2	មុខខ្នុត	มุขขมุต	ผิวหน้าขรุขระ
3	មុខក្រោយ	มุขโกรย	หน้าแบน
4	មុខសេះ	มุขเสะ	หน้าตาขี้เหร่
5	មុខខ្លាញ់	มุขขลาญ	หน้ามัน
6	មុខស្ងួត	มุขสลุต	หน้ายี้ม
7	មុខជាំ	มุขจាំ	หน้าเป็นฝ้าเป็นกระ
8	មុខស្មាម	มุขสนาม	หน้าที่มีรอยแผลเป็น
9	មុខរន្ធ	มุขรนธ	หน้าที่มีรูขุมขนกว้าง
10	មុខខឹង	มุขขีล	หน้าทะเล้น
11	មាត់ទ្រុះ	มาตทรวะ	ริมปากหนา
12	មាត់សំព្វេញ	มาตส์ญญ	ส่ายยี้ม
13	មាត់កញ្ជើញ	มาตคญฉีญ	ปากเปี้ยว
14	មាត់ផែប	มาตแผลบ	ปากแหง

15	ទ្រូងលលក	ត្រូវគលក	អកតើក
16	សាច់កន្ទុល	សាច់កន្ទុល	អ៊ុយ
17	សាច់ទ្រូលក	សាច់ត្រូក	អ៊ុយ
18	ក្បាលឆក	ក្បាលឆក	អ៊ុយ
19	ក្បាលពោះ	ក្បាលពោះ	អ៊ុយ
20	ក្បាលប៉ាន់	ក្បាលប៉ាន់	អ៊ុយ
21	ក្បាលធំ	ក្បាលធំ	អ៊ុយ
22	ខ្នងក្រពើ	ខ្នងក្រពើ	អ៊ុយ
23	ខ្នងក្រពីស	ខ្នងក្រពីស	អ៊ុយ
24	គូទទយ	គូទទយ	អ៊ុយ
25	គូទដូង	គូទដូង	អ៊ុយ
26	គូទស្រួច	គូទស្រួច	អ៊ុយ
27	ត្រចៀកយារ	ត្រចៀកយារ	អ៊ុយ
28	ត្រចៀករំយាក	ត្រចៀករំយាក	អ៊ុយ
29	ត្រចៀកទ្រយាស	ត្រចៀកទ្រយាស	អ៊ុយ
30	ភ្នែកក្រឡោត	ភ្នែកក្រឡោត	អ៊ុយ
31	ភ្នែកខៀវ	ភ្នែកខៀវ	អ៊ុយ
32	ភ្នែកមៀម	ភ្នែកមៀម	អ៊ុយ
33	ធ្មេញទន្សាយ	ធ្មេញទន្សាយ	អ៊ុយ
34	ធ្មេញច្រពើស	ធ្មេញច្រពើស	អ៊ុយ
35	ធ្មេញប្រជួស	ធ្មេញប្រជួស	អ៊ុយ
36	ជើងដំរី	ជើងដំរី	អ៊ុយ
37	ជង្គង់កន្ទុក	ជង្គង់កន្ទុក	អ៊ុយ
38	ចង្កេះអង្កង់	ចង្កេះអង្កង់	អ៊ុយ
39	ចង្កេះរាវ	ចង្កេះរាវ	អ៊ុយ

40	ដោះធំ	ឆ្នោតចំ	หน้าอกโต
41	ដោះឡើង	ឆ្នោតផ្សេង	หน้าอกตั้ง
42	ដោះរឹក	ឆ្នោតរឹក	หน้าอกตึง
43	ដោះត្រចៀល	ឆ្នោតត្រចៀល	หน้าอกตึง
44	ដោះសង្វិត	ឆ្នោតសង្វិត	หน้าอกหด
45	ច្រមុះកោង	จรมุโขง	จมูกเยี้ยว
46	ច្រមុះខុប	จรมุขุบ	จมูกงุ้ม
47	ច្រមុះអន្ទង់	จรมุอนหง	จมูกแหลม
48	ស្បែកស្លើង	ແສបកស្លើង	ผิวหนัง
49	ស្បែកក្រាស់	ແສបកក្រាស់	ผิวหนังหนา
50	ស្បែកសំឡាប់	ແສបកសំឡាប់	ผิวหนังหยาบ
51	ស្បែកសម្លាប់	ແສបកសម្លាប់	ผิวหนังเกรียม
52	ស្បែកក្រាំង	ແສបកក្រាំង	ผิวหนังกระด้าง
53	ត្រកាកសាម	ត្រកាកសាម	สะโพกกลมกลิ้ง
54	ផ្កាជំនុំ	ถพาล์จวน	ลักยิ้ม
55	ផ្កាជំកំពុង	ถพาล์กัฟง	แก้มป้อง
56	ផ្កាជំខ្នង	ถพาล์ขง	แก้มตอ
57	ផ្កាជំពេញ	ถพาล์เปญ	แก้มอ้ม
58	ផ្កាជំដំរី	ถพาล์ฝร	แก้มนุ่ม
59	ផ្កាជំហ្នឹង	ถพาล์หึง	แก้มป้อง
60	ផ្កាជំទ្រុយន	ถพาล์ทรยน	แก้มย่าน
61	ផ្កាជំស្រស់	ถพาล์สรส	ผิวเต็มตึง
62	ផ្កាជំគ្រហញ	ถพาล์ครหาญ	แก้มอ้ม
63	ផ្កាជំហើម	ถพาล์หემ	แก้มยุ้ย
64	ថ្នាសចង្អៀត	ถงาสจงเอียด	หน้าผากแคบ

65	ថ្នាំសត្វច	ถาสตจ	หน้าผากแคบ
66	ថ្នាំសត្តាក់	ถาสตจลาก	หน้าผากหล่น
67	ចង្កាជ្រុច	จงกาเวียง	คางเบี้ยว
68	ចង្កាស្រួច	จงกาสรจ	คางแหลม
69	បបួរមាត់ត្រែក	บบูรมาตแพรก	ริมฝีปากกระจับ

7. ក្រុមនៃន័យសម្រាប់ការដើរ

ក្រុមនៃន័យនៃនិរុត្តន្តសម្រាប់វិស័យរូបកាយក្នុងភាសាថៃនិងភាសាខ្មែរ

លំដាប់	ភាសាថៃ	ភាសាខ្មែរ
1	ขาไป	-
2	ขากลับ	-

ក្រុមនៃន័យនៃនិរុត្តន្តសម្រាប់វិស័យរូបកាយក្នុងភាសាខ្មែរ

លំដាប់	និរុត្តន្តភាសាខ្មែរ	និរុត្តន្ត	ន័យ
1	ដើរអាកាស	เชิงเท	เดินทางโดยเครื่องบิน
2	ដើរទទេ	เชิงอากาศ	เดินทางโดยเท้าเปล่า
3	មុខទឹក	มุขทีก	เดินทางโดยทางน้ำ

8. ក្រុមនៃន័យសម្រាប់ការដឹង

ក្រុមនៃន័យនៃនិរុត្តន្តសម្រាប់វិស័យរូបកាយក្នុងភាសាថៃនិងភាសាខ្មែរ

លំដាប់	ភាសាថៃ	ភាសាខ្មែរ	លំដាប់	ភាសាថៃ	ភាសាខ្មែរ
1	หน้าแตก	-	35	หน้าจ่อ	មាត់ស្រួច
2	หน้าแก้อ	មុខច្នៃ	36	หน้าเง้า	មាត់ជ្រុច
3	หน้าบูด	មុខខ្វែ	37	หน้าคว่ำ	មុខស្អុយ

4	หน้าตั้ง	มุธยฮิง	38	หน้าเสี้ย	มุธยลือก
5	หน้าม้อย	มุธยดาก	39	หน้าแหก	-
6	หน้าตื่น	-	40	หน้าชา	-
7	หน้าตุม	-	41	หน้ายุง	มุธยกรุก
8	หน้าเข้ม	-	42	หน้าบาน	มุธยริก
9	หน้าเฉย	-	43	หน้าระรืน	มุธยลือก
10	หน้าเหี่ยว	-	44	หน้าเศร้า	มุธยลือก
11	หน้าละห้อย	มุธยลือก	45	หน้าสลด	มุธยดาก
12	หน้าหุบ	มุธยลือก	46	หน้าเจื่อน	-
13	หน้าม้าน	-	47	หน้าเหลอ	มุธยกรุก
14	หน้าแบ้	มุธยลือก	48	หน้าหงาย	-
15	หน้าแหง	-	49	เนื้อเต้น	-
16	หัวอก	มุธยลือก	50	หัวป่น	มุธยลือก
17	หัวหมุน	-	51	อกกรม	-
18	หัวเราะ	มุธยลือก	52	ท้องกิว	-
19	อกคราก	-	53	ตาขาว	-
20	ท้องแฉวน	-	54	ตาชุน	-
21	คอดก	-	55	ตาขวาง	-
22	ตาเขี้ยว	-	56	ตาพอง	-
23	ตาโต	-	57	ตาเชื่อม	-
24	ตาร้อน	-	58	ตาถลน	มุธยลือก
25	ตาลุก	มุธยลือก			มุธยลือก
26	ตาเอ้ม	-			มุธยลือก
27	ตาปรอย	-	59	ใจมา	มุธยลือก
28	ตาจระเข้	-	60	ใจฝ่อ	-
29	ตาละห้อย	-	61	ใจสลาย	-

9. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการรับรู้

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

9.1 การได้ยิน

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หูฟาด	-	6	หูตึง	ត្រចៀកពាង
2	หูเพื่อน	-			ត្រចៀកធ្ងន់
3	หูไว	ត្រចៀកដៃ	7	หูทิพย์	ត្រចៀកទិព្វ
4	หูอื้อ	-	8	หูแว่ว	-
5	หูดับ	-			

9.2 การมองเห็น

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ตาพร่า	-	7	ตาลาย	ភ្នែកស្រវឹង
2	ตาฟาด	-	8	ตาไว	ភ្នែករហ័ស
3	ตาสั้น	ភ្នែកម្លប់	9	ตาสว่าง	-
4	ตาแก่	-	10	ตายาว	-
5	ตากลับ	-	11	ตาเอียง	-
6	ตามัว	ភ្នែកល្អិត	12	ตาเข่อ	ភ្នែកឬស្សី

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

9.1 การได้ยิน

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ត្រចៀកជើង	ตรเจียกเปาต	หูทวนลม
2	ត្រចៀកធ្ងន់	ตรเจียกถลง	หูทวนลม
3	ត្រចៀករវាស	ตรเจียกรวาส	หูดี

9.2 การมองเห็น

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ใ้กุกุท	แณนโกกรย	มีปราสาทมองเห็นรับรู้ได้ไว
2	ใ้กุกุชุก	แณนกขวาก	ใช้สายตามองไม่รอบคอบ
3	ใ้กุกุชุก	แณนกมุต	ตาถึง
4	ใ้กุกุชุก	แณนกทพิธ	ตาทิพย์
5	ใ้กุกุชุก	แณนกทเท	ตาเปล่า
6	ใ้กุกุชุก	แณนกงจิต	ทัศนวิสัยไม่ดี

9.3 การได้กลิ่น

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ไ้กุกุชุก	จรมุแณก	จมูกที่ได้กลิ่นไว

10. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับส่วนประกอบของสิ่งของ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หัวหมู	-	9	หัวกระสุน	-
2	หูกางเกง	-	10	หัวแจว	-
3	หูเข็มขัด	-	11	หูกระทะ	-
4	ขากบ	-	12	หูแก้ว	ใ้กุกุชุก
5	ลิ้นชัก	-	13	หูตะกร้า	ใ้กุกุชุก
6	เท้าสิงห์	-	14	ขาสิงห์	ใ้กุกุชุก
7	เท้าคู้	-	15	คอห่าน	-
8	นมหนู	-	16	มือจับ	ไ้กุกุชุก

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	សាច់មង	สาจ่มง	เส้นของอวน
2	សាច់សំណាញ់	สาจส์ណาญ์	ร่างแห
3	ក្បាលក្រពើ	กบาลกรเพ็	แอก
4	ក្បាលនឹម	กบาลนึม	สลักแอก
5	ក្បាលរះ	กบาลรทะ	ที่ว่างสิ่งของของรถเข็น
6	ក្បាលអង្រែង	กบาลองแร	หัวสาก
7	ស្នាក់	สุมากำ	ไม้คานหลัง
8	ជើងស្រាវក់	เจียงสราพค์	ตีนพาน
9	ជើងថែវ	เจียงแจว	ไม้พาย
10	ជើងគក	เจียงคก	ตั้ง
11	ជើងណុក	เจิวណอก	เชิงกูปข้างมีลักษณะเป็นง่าม
12	ជើងផ្តុំ	เจียงถุกร	เชิงตะกอน
13	ជើងទៀន	เจียงเทียน	ตีนเทียน
14	ជើងទេញ	เจียงเทญ	ไม้รองทั่ง
15	ជើងទ្រនាប់	เจียงทรนាប់	ไม้รองทั่ง
16	ជើងបាត្រ	เจียงบาตร	ตีนบาตร
17	ជើងខ្នង	เจียงขุง	ปั้นจั่น
18	ជើងធារ	เจียงธาร	จั่ว
19	ជើងរាស	เจียงราน	บ่วงบาศ
20	ដៃឆ្នាំង	ไญฉ่าง	หูหม้อ
21	ដៃណារ	ไญรณาร	คันเลื่อย
22	ដៃក្នុង	ไญกษว	คันไถ
23	ដៃយួរ	ไญยว	ที่หิ้ว

24	ไผ่กำบัต	ไผ่กำบัต	ด้ามมีด
25	ไผ่ฝี่	ไผ่รวา	ข้อเหวี่ยง
26	ไผ่เกาฮี	ไผ่เกาฮี	ที่ว่างแขน
27	ไผ่สุา	ไผ่สุนา	ด้ามธนู
28	ไผ่ก่ง	ไผ่ก่ง	แฮนรถ
29	ไผ่กาบวบ	ไผ่กาบวบ	สายหัว
30	ไผ่ช่อกฐาร	ไผ่ช่อกฐาร	หุกระด้ายลือคประตุ
31	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ที่ลือกต่างหุ
32	ไผ่กฐุก	ไผ่กฐุก	ตาเรือ
33	ไผ่กฐุก	ไผ่กฐุก	ลันปิดเปิด
34	ไผ่ค้ง	ไผ่ค้ง	ปุมซ้อง
35	ไผ่ปับก	ไผ่ปับก	แอก
36	ไผ่กฐุก	ไผ่กฐุก	สายหนังสำหรับมีดโกน
37	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ยางในจักรยาน
38	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ยางในจักรยาน
39	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ยางในล้อรถเข็น
40	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	รูเข็ม
41	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ล้อเลื่อน
42	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	ก้านหมุม
43	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	เฟืองท้าย
44	ไผ่ช่อกฐัร	ไผ่ช่อกฐัร	สันมีด

11. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ปากลำโพง	ຍາត់ព្រាប	22	ปากเสียว	-
2	ปากไว	ຍាត់រហ័ស	23	ปากโป้ง	-
3	ปากร้าย	ຍាត់អាព្រុក់	24	ปากตลาด	-
4	ปากหมา	ຍាត់ផ្អែ	25	ปากปลาร้า	ຍាត់ប្រហុក
5	ปากคม	-	26	ปากเบา	ຍាត់លេច
6	ปากเปี้ยก	-			ຍាត់អិល
7	ปากแข็ง	ຍាត់រឹង			ຍាត់เผล
8	ปากดำแยะ	-	27	ปากสว่าง	ຍាត់ฝឹង
9	ปากม้า	-	28	ปากคั้น	ຍាត់ฆาต
10	ปากตะไกร	-	29	ปากบอน	-
11	ปากเปล่า	ຍាត់ទទេ	30	ปากหวาน	-
12	ปากคม	-	31	ปากจัด	ຍាត់ฆាយ
13	ปากกระโถน	-	32	ปากมาก	ຍាត់ច្រើន
14	ปากพล่อย	-			ຍាត់បាន
15	ปากคำ	ຍាត់ពាក្យ	33	ลิ้นทูต	-
16	ปอดแปด	-	34	ลิ้นลังกา	អណ្តាតត្រកូត
17	ลิ้นพัน	អណ្តាតព័ន្ធ			អណ្តាតពីរ
18	ลิ้นอ่อน	-			អណ្តាតព្រែក
19	ลิ้นแข็ง	អណ្តាតធំ	35	ลิ้นลาย	-
20	ลิ้นทอง	-	36	หัวตะปู	-
21	ลิ้นลม	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	ยัตต์ฉีตุ	มาตทิพว	ปากทิพย์
2	ยัตต์ธาบ	มาตจาบ	พูดหลายคนพร้อมกัน
3	ยัตต์หณเฎ็ก	มาตอณเฎ็ก	คนที่เดือดร้อนเพราะคำพูดของตนเอง
4	ยัตต์ก	มาตก	ทะเลาะกันนิดหน่อย
5	ยัตต์ฮิล	มาตซิล	ชอบพูดเล่น
6	ยัตต์ฉี	มาตฉี	ตะโกน
7	ยัตต์ตุต	มาตตุจ	กระซิบ
8	ยัตต์กเคก	มาตกโกก	พูดเสียงดัง
9	ยัตต์เกุรา	มาตเกุรา	ขบถแย่งตะแคงรัว
10	ยัตต์ปุระ	มาตปุระ	ปากทิพย์
11	ยัตต์จู่ไจ	มาตจงไร	พูดว่าร้าย
12	ยัตต์ฮูธ	มาตฮูจ	ชอบพูดทะเล้ง

12. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความคิด

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หัวใส	-	7	หัวเก่า	-
2	หัวอ่อน	-	8	หัวไว	-
3	หัวโบราณ	-	9	หัวรั้น	-
4	หัวคิด	-	10	หัวรุนแรง	-
5	หัวเห็ด	-	11	หัวแล่น	-
6	สมองโปร่ง	ฮูรกุณเบ็ค	12	สมองตื้อ	ฮูรกุณคั้ง

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ខ្វរក្បាលស្រឡះ	ขวรกบาลสรพะ	ไม่มีเรื่องอะไรให้คิด
2	ខ្វរក្បាលចិច	ขวรกบาลบิท	ไม่รับรู้เรื่องอะไรเลย

13. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าด้าน	មុខក្រាស់	30	หลังยาว	ខ្នងវែង
2	หน้าบาง	មុខត្រង	31	มือแข็ง	ដៃរឹង
3	หน้าเซ่อ	មុខងាប់	32	มือบอน	ដៃវាម
4	หน้าทน	មុខធ្មេញ	33	มือหนัก	ដៃធ្ងន់
5	หน้าเลือด	-	34	ก้นร้อน	-
6	หน้าหนา	-	35	หูหนัก	-
7	หน้าทะล้น	ជើងល្អ	36	ตาบอด	-
8	หน้าเงิน	មុខលុយ	37	ลิ้นจระเข้	ជើងស៊ី
9	หน้าโลहित	-	38	ใจร้อน	ចិត្តក្តៅ
10	มือเดิบ	ដៃទូលាយ	39	ใจหิน	ដៃក្តៅ
		ដៃធំ			ចិត្តថ្ម
11	มืออ่อน	-			ចិត្តដែក
12	มือไว	ដៃរហ័ស	40	ใจพระ	ចិត្តព្រះ
		ដៃវៃ	41	ใจเฉื่อย	-
13	ก้นหนัก	-	42	ใจขุ่น	-
14	คอสูง	-	43	ใจเสาะ	-

15	ศอกกลับ	មុខមាំ	44	ใจสู้	ចិត្តអំណត់
		មុខរឹង	45	ใจเพชร	ចិត្តខ្លាំង
		មុខผาด	46	ใจดี	ចិត្តល្អ
		មុខងប់	47	ใจจืด	ចិត្តក្បត់
16	ใจเร็ว	-	48	ใจกว้าง	ចិត្តទូលាយ
17	ใจต่ำ	-	49	ใจใหญ่	ចិត្តធំ
18	ใจเด็ด	-	50	ใจเสีย	-
19	ใจดำ	ចិត្តខ្មៅ	51	ใจมาร	-
		ផ្លើមខ្មៅ	52	ใจอ่อน	ចិត្តទន់
20	ใจบุญ	ចិត្តបុណ្យ	53	ใจเติบโต	-
		ចិត្តបាន	54	ใจขาด	-
		ចិត្តជា	55	ใจชั่ว	-
		ចិត្តសប្បុរស	56	ใจบาป	ចិត្តបាប
21	ใจยกษ	ចិត្តយក្ស	57	ใจสัตว์	ចិត្តតិរច្ឆាន
22	ใจเดียว	ចិត្តមួយ	58	ใจฉกาจ	ចិត្តអង់អាច
23	ใจร้าย	-	59	ใจน้อย	ចិត្តស្រាល
24	ใจแคบ	ចិត្តចង្អៀត	60	ใจแข็ง	ចិត្តរឹង
		ទ្រូងចង្អៀត	61	ใจสูง	-
25	ใจเย็น	ចិត្តត្រជាក់	62	ใจโต	-
26	ใจง่าย	ចិត្តងាយ	63	ใจแตก	-
27	ใจหนัก	-	64	ใจเบา	ដៃផឹត
28	ใจถึง	ចិត្តស្បើង			65
		ចិត្តហ៊ាន	66	ใจทมิฬ	
		ចិត្តស្អុយ			67
		ផ្លើមធំ	ចិត្តឃោរឃៅ		
29	ใจทราม	ចិត្តអប្រិយ			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	មុខស្រស់	मुखสรส	หน้าตาขี้มแย้ม
2	មុខពីរ	मुखพีร	หน้าไหว้ หลังหลอก
3	មុខឌី	मुखชี	ทำหน้าที่หาเรื่อง
4	មុខញ៉ែ	मुखญ	นิสัยเจ้าชู้
5	មុខដាវ	मुखฎาว	ขอปรับภาระแทนคนอื่น
6	មុខលំពែង	मुखลัมแพง	ขอปรับภาระแทนคนอื่น
7	ក្បាលពីរ	กบาลพีร	ต่อหน้าเป็นคนดี หลังหลังพูดให้ร้ายคนอื่น
8	ក្បាលរឹង	กบาลริง	ดื้อรั้น
9	ក្បាលទូញ	กบาลพูญ	ทำอะไรเองไม่ได้
10	ពោះអន្ទង់	เพาฮอนร่ง	มีจิตใจไม่ซื่อตรง
11	ជើងងង	เจิงแวง	ชอบเที่ยว
12	ជើងកាង	เจิงกาง	ทำตัวไม่ดี
13	ជើងល្អ	เจิงล	ชอบหาเรื่อง
14	ជើងងើត	เจิงเถิต	ชอบหาเรื่อง
15	ជើងពេល	เจิงเพล	ชอบสอดรู้ สอดเห็น
16	ជើងពាល	เจิงพาล	นิสัยไม่ดี
17	ជើងអន្ទពាល	เจิงฮอนพาล	นิสัยไม่ดี
18	ជើងស្រី	เจิงสรี	เจ้าชู้
19	ជើងដើរ	เจิงเฎีร	นิสัยชอบเที่ยว
20	ដៃដល់	ไฎฎล	นิสัยก้าวร้าว
21	ដៃស្រាល	ไฎฎรล	ชอบเอาเปรียบ
22	ដៃភ្លើង	ไฎฎเลิง	ทำอะไรก็ไม่ดี มีแต่เสียหาย
23	ដៃមឹក	ไฎฎมิก	ชอบเอาเปรียบคนอื่น

24	ដៃទទេ	ໄຊທេ	ไม่มีน้ำใจ
25	ដៃដប់	ໄຊរាប់	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
26	ដៃចំណាន	ໄຊជំណាន	คนมีฝีมือ
27	ដៃដៃក	ໄຊແណក	อดทน
28	ធ្មេញសំពាញ	ເຮមនូសំពាញ	ร่าเริง
29	ធ្មេញសំពេញ	ເຮមនូសំពេញ	แสนยยิ้ม
30	ធ្មេញស្វាញ	ເຮមនូស្វាញ	แสนยยิ้ม
31	ផ្កាចំឡា	ຄູផាចំឡា	ขี้หวด
32	ចិត្តច្រើន	ຈິតចច្រើន	คิดมาก
33	ចិត្តរាមមាម	ຈິតតរាយមាយ	เจ้าชู้
34	ចិត្តសារ៉ា	ຈິតតសារា	เจ้าชู้
35	ចិត្តបរិសុទ្ធ	ຈິតតបរិសុទ្ធ	ชื่อตรง
36	ចិត្តវៀច	ຈິតតវៀច	คดโกง
37	ចិត្តប្រែក	ຈິតតប្រែក	หลายใจ
38	ចិត្តស្មោះ	ຈິតតស្មោះ	ชื่อสัตย์สุจริต
39	ចិត្តពីរ	ຈິតតពីរ	หลอกหลวง
40	ចិត្តលោភ	ຈິតតលោភ	กระหาย ทะเยอทะยาน
41	ចិត្តជឿ	ຈິតតជឿ	เชื่อมั่น
42	ចិត្តពិបាក	ຈິតតពិបាក	เห็นแก่ตัว
43	ចិត្តធ្ងន់	ຈິតតធ្ងន់	ไม่โกรธง่าย
44	ចិត្តផ្តាច់	ຈິតតផ្តាច់	คิดอะไรก็ทำแบบนั้น
45	ចិត្តដៅ	ຈິតតដៅ	ไม่จริงจัง
46	ចិត្តខឹង	ຈິតតខឹង	ทำตามอารมณ์โกรธ
47	ចិត្តលោភលន់	ຈິតតលោភលន់	โลภ
48	ចិត្តកត្តញ	ຈິតតកត្តញ	กตัญญูกตเวที

49	เชื้อษะอ่ำก	เถลลลมโถก	ไม่ร่ำบญคุด
50	เชื้อษะอ่ำค	เถลลลมแฉก	ทำเร่องไม่ดล, ไม่สำนลบญคุด
51	อู่ลลลล	ฉอองเชมมา	เนรคุด, ไม่ร่ำจลบญคุด
52	เบะฮู่ลลลล	เบะฮู่ลลลล	ไม่รลคคนง่ำย
53	เบะฮู่ลลลล	เบะฮู่ลลลล	เนรคุด, ไม่ร่ำจลบญคุด
54	ครุททะอู่	กรพะถม	กlnอะรลคได้
55	ครุททะบลล	กรพะทลล	กlnน้อย
56	ครุททะรลล	กรพะรลล	กlnเยอ
57	ครุททะรลล	กรพะรลล	กlnน้อย
58	ครุททะลลล	กรพะลลล	กlnเยอ
59	ลลลลลล	แฉกนลลล	หยาบคาย
60	ลลลลลล	แฉกนลลล	มลลล
61	ลลลลลล	ลลลลลล	ลล

14. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับวัตถุ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้าาก	-	22	หน้าไม้	-
2	หน้าแวน	-	23	ปากกา	-
3	หน้าโหนด	-	24	ปากกระจับ	-
4	หน้าบัน	-	25	ปากตะขาบ	-
5	ปากคียบ	-	26	ปากจิ้งจก	-
6	ปากขนาง	-	27	หัวรอ	-
7	ปากไปล	-	28	หัวเร้ง	คูลลลล
8	หัวกุกแจ	-	29	หัวกอก	-

9	หัวเห็ด	-	30	ขาม้า	-
10	หัวเทียน	-	31	มือถือ	-
11	มือสี	-	32	มือไม้	-
12	มือสอง	-	33	ตีนตะขาบ	-
13	ตีนจก	-	34	คอแรง	-
14	หูฟัง	-	35	ตาข่าย	-
15	หุกระต่าย	-	36	ตาแมว	ไ้กุ๊กกุ
16	ตางัว	-	37	ตาเต็ง	-
17	ตาขัง	ไ้กุ๊กกุ	38	ฟันเลื่อย	-
18	ฟันม้า	-	39	อกเลา	-
19	ฟันเฟือง	-	40	ปอดเหล็ก	-
20	หนังรัด	-	41	ตับปิ้ง	-
21	จุมุกว้าว	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายทอด	ความหมาย
1	ซุขผัด	ภูัจ	มุขลด หลังคาปราสาทวิหาร
2	ซุขรณุกบ	มุขรณุกบ	ของชำร่วย
3	สาด์ซุร	สาด์ซุร	สารส้ม
4	สาด์ญีฟ	มาตเนียว	ร่องกระดาน
5	สาด์ญง	มาตขยง	เฟอร์นิเจอร์
6	กุกาลรูบิเณ	กุกาลรูบิเณ	ก๊อกน้ำ
7	กุกาลซุ	กุกาลผุ	ลูกระเบิด
8	เจ็งย้า	เจ็งมา	เก้าอี้
9	เจ็งตาส	เจ็งพาน	ถ้วยรางวัล

10	ជើងជ្រូក	เชิงจูก	ค้อนหงอน
11	ជើងកុក	เชิงกุก	โลงศพ
12	ជើងក្រាន	เชิงกราน	เต่าถ่าน
13	ជើងគុល	เชิงคูล	ตะเข้
14	ជើងតាំង	เชิงตัง	ตั้ง
15	ជើងរមាំង	เชิงรม้าง	ไม้ง่าม
16	ជើងរាវ	เชิงราว	ลอบดักปลา
17	ជើងអាធារ	เชิงอาธาร	กากะเขี่ย
18	ដៃចង្កូត	ไถจกูด	พวงมาลัย
19	ដៃណែង	ไถรแงง	ไม้ระแนง
20	ដៃស្នា	ไถสวา	ไม้ที่ใช้ประสานรอย
21	ដៃលៀង	ไถรเลียง	ปิ่นกล
22	ដៃគ្រឿង	ไถครឹ้ม	ยางไม้
23	ធ្មេញកណ្តុប	ธมญกนฎบ	กั
24	ធ្មេញចាស់	ธมญจาส	เหล็กหมาดปลายแหลม
25	ធ្មេញលើ	ธมญเฉี	หวีทอผ้า
26	ធ្មេញសេះ	ธมญเสะ	หินฟันม้า
27	ធ្មេញតង្កូវ	ธมญตงกร	ตะกอ
28	ដោះផ្តៃ	เกาะแฝล	มีด
29	ស្នែកជើង	แสบกเชิง	ร้องเท้า
30	ក្រពះបួស្មី	กรพะวีสุสี	หุ่นไถ่กา

15. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ขากรรไกร	-	13	ขาหนีบ	-
2	ขาพับ	-	14	ก้นย้อย	-
3	ก้นอ้อย	-	15	พื่นแท้	ឆ្មេញស្រុក
4	พื่นถาวร	-	16	ลื่นไถ่	-
5	พื่นฟาง	-	17	ท้องขา	-
6	ลื่นปี่	-	18	ท้องน่อง	-
7	แก้มก้น	-	19	หนังตา	-
8	ท้องน้อย	ពោះក្រោម	20	ศอกตุม	-
9	หนังกำพริ้ว	-	21	กระเพาะปัสสาวะ	-
10	ศอกกำ	-	22	หัวบัว	ក្បាលដោះ
11	กระเพาะเบา	-	23	ตาตุ่ม	ផ្នែកគោ
12	ตับอ่อน	-	24	หัวเข่า	ក្បាលជង្គង់

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	មុខទ្វារ	มุขทวาร	ทวารปาก
2	មុខមគ្គ	มุขมคค	ทางปาก ช่องปาก
3	ក្បាលចិត្ត	กบาลจิตต	หัวใจ
4	ពោះតាំង	เพาะตาง	ไส้
5	ដៃនាង	ไฉนาง	นิ้วนาง
6	ដៃស្រួន	ไฉสบุน	ท่อน้ำไข
7	គូទឡង	คูชขง	ลายนิ้วมือ

33	ផ្លឹងផាល	ฉิ่งผาล	กระตูกเชิงกราน
34	ផ្លឹងកៅ	ฉิ่งเกลา	โคนขา, ต้นขา
35	ផ្លឹងសុង	ฉิ่งสมง	แข้ง
36	ផ្លឹងអង្គញ់	ฉิ่งองคญ์	กระตูกสะบ้าหัวเข่า
37	ក្រពះបាយ	กระพะบาย	กระเพาะอาหาร
38	ក្រពះអាច័	กระพะอาจม์	ลำไส้ใหญ่
39	ថ្លើមដៃ	เตลิมไญ	อุ้งมือ

16. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรค

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ท้องมาน	-	11	คอพอก	-
2	คอตีบ	-	12	ตาแดง	-
3	ตาลม	-	13	เท้าช้าง	-
4	ลิ้นตก	-	14	คางทูม	-
5	กรามข้าง	-	15	ปอดชื้น	-
6	ปอดบวม	-	16	ไส้เลื่อน	-
7	สมองพิการ	-	17	เนื้อร้าย	សាច់កាច
8	ตับแข็ง	-			សាច់អាក្រក់
9	เนื้องอก	សាច់ដុះ	18	หัวไส้	-
10	ฟันคุด	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	សាច់ល្អ	สาจลอ	ซีสต์
2	សាច់ស្ងួត	สาจ้สลุต	เนื้องอก
3	ត្រចៀកក្រាញ់	ตฺรเจียกกราญ์	เล็บขบ
4	បេះដូងចំបរ	เบะภูงจัมพร	ลิ้นหัวใจรั่ว
5	មុខរបួស	มุขรวบส	แผลเป็น

17. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของสัตว์ / ส่วนประกอบของสัตว์

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	เนื้อทราย	-	15	เนื้ออ่อน	-
2	ปากแตร	-	16	ปากขอ	-
3	ปากจอก	-	17	ปากเปิด	-
4	ปากรอก	-	18	ปากห่าง	-
5	ปากกว้าง	-	19	ปากกระบะ	-
6	ปากจอบ	-	20	ปากซ่อม	-
7	หัวขวาน	-	21	หัวตะกั่ว	-
8	ขาไก่	-	22	ก้นปล่อง	-
9	ก้นขบ	-	23	หูช้าง	-
10	คออ่อน	-	24	คอแดง	-
11	ตาเดียว	-	25	ตีนเทียน	-
12	ลิ้นทะเล	អណ្តាតសមុទ្រ	26	ลิ้นหมา	អណ្តាតឆ្កែ
13	คางเปื้อน	-	27	แก้มขี้	-
14	ไส้ตัน	-	28	จมูกหลุด	-

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	โฝสฺหิต	โฝสฺหิต	เสื่อ
2	โฝฝี่	โฝฝี่	ปลายวงข้าง
3	สาคฺ์เฉฺตฺ	สาคฺ์เฉฺตฺ	งาข้าง
4	ทฺรฺเชฺยฺกฺกํ	ทฺรฺเจียกฺกํ	นกกางแอน รังนกกางแอน
5	กฺฉฺง	กวาง	ยีราฟ
6	โฝกฺษํ	แฉนฺกมานํ	ลูกปลาต่าง ๆ ที่ใช้ติดบนลวดลาย

18. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับชื่อเฉพาะของพืช / ส่วนประกอบของพืช

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ปากคอก	-	21	หัวมัน	-
2	หัวปลี	-	22	หัวหอม	-
3	หัวลิง	-	23	อกร่อง	-
4	หัวขี้	-	24	พุงปลา	-
5	พุงทะเลาย	-	25	ขาเขียด	-
6	พุงแก	-	26	ตีนเป็ด	-
7	ขานาง	-	27	ตีนตุ๊กแก	-
8	ตีนจ้ำ	-	28	ตีนเต่า	-
9	ตีนนก	-	29	หูหนู	ทฺรฺเชฺยฺกฺกฺนุ
10	หูเสือ	ทฺรฺเชฺยฺกฺกฺรฺส	30	ตาหนู	-
11	หูกวาง	-	31	ลิ้นมังกร	-
12	คอแห้ง	-	32	คางโตน	-
13	ลิ้นเสือ	-	33	นมข้าง	-

14	นมควาย	-	34	นมวัว	-
15	นมนาง	-	35	นมกระแฉง	-
16	นมแมว	เผาะกุ๊กซี่	36	นมพิจิตร	-
17	นมชะนี	-	37	ตับเต่า	-
18	นมสวรรค์	-	38	กระดุกกบ	-
19	แก้มหม่อม	-	39	กระดุกค่าง	-
20	แก้มแดง	-	40	กระดุกอึ่ง	-

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	ชុยณูฆัง	มุขฉนาง	ขอบชะนาง
2	เกาะหิไซង	เกาะอ๊แบง	ต้นโคกกระออม
3	เกาะชุก	เกาะจก	จอกแทน
4	เผิงក្រាស	เซ็งกราส	หญ้าปากควาย
5	เผิงគោ	เซ็งโค	ต้นขงโค
6	เผิงចាប	เซ็งจาบ	ต้นขานก
7	เผิงមាន់	เซ็งมาน	ต้นกระดุกไก่ดำ
8	เผิงជង់	เซ็งซ่ง	ต่อไม้
9	ដៃនោង	ไฉนโนง	เถาวัลย์
10	ដៃខ្លា	ไฉขุลา	มันมือเสือ
11	ដៃហត់	ไฉรหาค่	ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มักขึ้นริมน้ำ
12	ដៃទន់	ไฉท่น	ต้นกาฝาก
13	ត្រចៀកក្រាញ់	ตฺรเจียกกรากญ	ใบบัวบก
14	ត្រចៀកដំរី	ตฺรเจียกภูรี	ต้นโหยยา
15	ត្រចៀកប្រើស	ตฺรเจียกเบรึส	หน่อกล้วย

16	ฝู้กฏาษ	แณกพราบ	ต้นก้างปลาเครือ
17	เชญฎี	เณญตรี	ต้นก้างปลา
18	หณุกตเคา	อนฎาโตโค	หญ้าพันธุ์ขาว
19	หณุกตทูลูธ	อนฎาตรกวน	สมุนไพรร
20	หณุกตธาค	อนฎาตนาค	ตะบองเพชร
21	เฆะกฤษ์	เฆาะกรรม	มะม่วงกำป็น
22	เฆะคธ์	เฆาะคน์	มะแวงนก
23	สาธ์เดี	สาจ์ณี	เนื้อไม้
24	กฐูร	กฐูร	รวงข้าว
25	กฏาลเฆาะ	กฏาลเฆาะ	หัวไชเท้า
26	เฆาะกัษ์	เฆาะกัษ์	ชิ้นฉ่ายฝรั่ง
27	เฆาะเฆาะ	เฆาะเฆาะ	ต้นหางนกยูง
28	เฆาะเฆาะ	เฆาะเฆาะ	ต้นขานาง
29	เฆาะเฆาะ	เฆาะเฆาะ	ต้นไม้ชนิดหนึ่งขึ้นในที่ชื้นแฉะ
30	เฆาะเฆาะ	เฆาะเฆาะ	เส้นกลางใบ
31	เฆาะเฆาะ	เฆาะเฆาะ	เพชรสังฆาต

19. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลักษณะทรงผม

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หัวดอก	กฏาลจ้เตะค	5	หัวโล้น	กฏาลรฆาล
2	หัวหน่ง	กฏาลทูลูธ	6	หัวเหม่ง	-
3	หัวเกลี้ยง	-	7	หัวโกรน	กฏาลทูลูธ
4	หัวล้าน	กฏาลทูลูธ	8	หัวหงอก	-

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	กุกูลทฺรเฎก	กบาลตรโปก	ทรงผมกะลา
2	กุกูลเบ้ฆ	กบาลแหง	ผมหรือผมแหร้ม
3	เฝ้ฆกเฎ้	เซ็งกญเซี	ทรงผมแมนจู
4	หฺเฎ้กเฎ้	ฉอ็งตฺรี	เปียผมเหมือนก้างปลา

20. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หัวด้วน	-	8	หัวลม	-
2	หัวเนื้อ	-	9	หัวสำเภา	-
3	หัวเต่า	-	10	นมผา	-
4	ปากนก	-	11	ตบเปิด	-
5	แขนคู้	-	12	แขนนาง	-
6	คอม้า	-	13	คอนาค	-
7	ตาสำเภา	-	14	ศอกคู้	-

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	เฝ้ฆกญ	เซ็งพนาย	ทางข้างเฝือก

21. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอาหาร

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	หน้ากระฉิก	-	6	หน้าตั้ง	-
2	หน้าवल	-	7	หัวโขน	-
3	ไส้ไก่	-	8	ไส้กรอก	-
4	ไส้อ้ว	-	9	นมสาว	-
5	หูกลาม	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	เกาะเคา	เพาะโค	เครื่องในวัวต้ม
2	ត្រចៀកកាំ	ตรอเจียกกำ	ซูปรังนก
3	ត្រចៀកជួង	ตรอเจียกพวง	ขนมทรงโดนัท คล้าย ๆ ขนมกง
4	ក្បាលខ្នុះ	กบาลขุติ	หัวกะทิ
5	ក្បាលជួយ	กบาลพวย	ขนมน้ำตาลปั้น
6	សាច់ត្នា	สาจตวา	ไส้กรอกเนื้อ
7	សាច់ត្នោត	สาจโตนต	ลูกตาล
8	សាច់តាប់	สาจตาบ	ไส้กรอก
9	សាច់ពិសេស	สาจพิเสส	เนื้อสุนัข
10	ភ្នែកកង្កែប	แphanกกงแกบ	สาคู
11	ពោះជ្រូក	เพาะเวียนชรุก	ไส้อ่อน
12	ជើងគោ	เซียงโค	ชื่อขนมชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนขาวัว

22. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับท่าต่อสู้

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	เข้าลอย	ផ្កង់ហោះ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	កែងធ្មេះ	แกงเฉาะ	ท่าตีชนิดหนึ่ง

23. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับเสื้อผ้า

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร	ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ตาโถง	-	13	คอตั้ง	ក្រុង
2	คอถ่วง	-	14	คอปาด	-
3	คอพับ	-	15	คอกะลาสี	-
4	คอเข็ด	កុដ	16	คอกระเช้า	-
5	คอกกลม	កម្ពុជ	17	คอบัว	-
6	คอแบะ	-	18	คอแหลม	ក្រួន
7	คอเสื้อ	កម្រ	19	ท้องขาว	-
8	ชายาว	-	20	ขาสั้น	-
9	แขนเสื้อ	ដៃកម្រ	21	แขนยาว	-
10	แขนสั้น	-	22	แขนงุด	-
11	แขนพับ	-	23	แขนกระบอก	-
12	แขนทุกซ์	-			

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	កក្កុម	กกอม	เส้นที่มีคอปิดมิดชิด
2	ជើងខោ	เซ็งโง	ขากางเกง
3	ជើងកំប៉ុង	เซ็งกัมบุง	กางเกงขาเดฟ
4	ជើងប៉ាត់	เซ็งปาต	กางเกงขาใหญ่
5	សាច់អំបោះ	สาจ่อบေး	เนื้อเส้นด้าย
6	សាច់ចាស់	สาจจาស់	ผ้าสีเข้ม
7	អណ្តាតត្នោម	อนญาตตุลลาม	กระโปรงที่ด้านหลังยาวกว่าด้านหน้า
8	ចង្កេះខោ	จงเกะโง	ขนาดรอบเอวของกางเกง

24. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมาตราวัดขนาด

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาเขมร

ลำดับที่	ภาษาไทย	ภาษาเขมร
1	ใจมือ	-
2	หน้าตัก	-

25. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการกระทำ

กลุ่มความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาเขมร

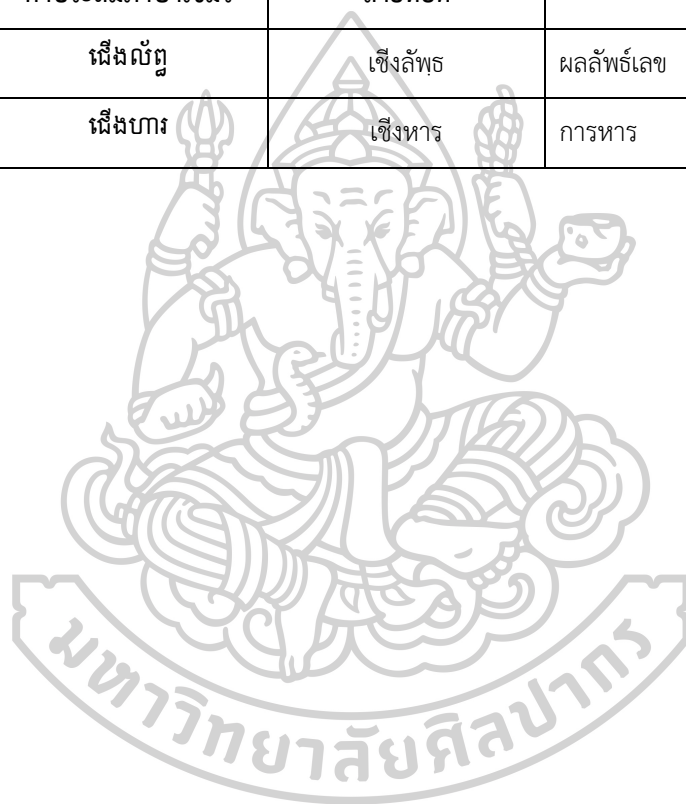
ลำดับที่	คำประสมภาษาเขมร	ถ่ายถอด	ความหมาย
1	កក្កុមិ	กกุมิ	ค้นหาเพื่อตั้งถิ่นฐาน
2	កទ័ត	กัทัพ	ระดมกำลัง
3	ដោះថយ	เญาะถย	ร่นถอย
4	ដោះខ្នង	เญาะขนล	การยกสิ่งของขึ้นบนรถลาก

5	ដោះត្រី	ស្មោះត្រី	จับเชือก
6	ដើងខ្លាំង	ខ្សែខ្សែ	การร้อยเชือกชนิดหนึ่ง

26. ក្រុមន័យសំដៅដល់ការគិតគំនិត

ក្រុមន័យសំដៅដល់ការគិតគំនិតសំដៅដល់វិស័យសិលាសិលា

លំដាប់	សំដៅសិលាសិលា	សំដៅ	ន័យសំដៅ
1	ដើងស្រី	ខ្សែស្រី	ผลลัพธ์เลข
2	ដើងស្រី	ខ្សែស្រី	การหาร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	Chansocheata Kim
วัน เดือน ปี เกิด	17 กรกฎาคม 2537
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเมคังกัมพูชา พ.ศ. 2562 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

